

การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

โดย
นางศิรินทิพย์ เต๋นดวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

โดย
นางศิรินทิพย์ เด่นดวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF LEARNING OUTCOMES
ON ANALYTICAL LISTENING AND VIEWING OF THE EIGHTH GRADE STUDENTS
TAUGHT BY PROJECT-BASED LEARNING APPROACH**

**By
Sirintip Denduang**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ” เสนอโดย นางสาวศิรินทิพย์ เเด่นดวง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทศนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ
2. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ มงคล
3. อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.บำรุง ชำนาญเรือ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ รอดเหตุภัย)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ มงคล)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา)
...../...../.....

51253411 : สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

คำสำคัญ : ผลการเรียนรู้/การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์/การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

สิรินทิพย์ เค่นดวง : การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผศ.ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ, อ.ดร.ประเสริฐ มงคล และ อ.ดร.สุจิตรา คงจินดา. 306 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการทำโครงงาน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เนื้อหาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการฟังและดู ใช้เวลาในการวิจัย 17 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน และแบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการวางแผนการทำงาน ด้านผลงานและนำเสนอผลงาน และด้านกระบวนการทำงาน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านบรรยากาศ การจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

51253411 : MAJOR : CURRICULUM AND SUPERVISION

KEY WORD : LISTENING OUTCOMES/ ANALYTICAL LISTENING AND VIEWING/
PROJECT-BASED LEARNING APPROACH.

SIRINTIP DENDUANG : THE DEVELOPMENT OF LEARNING OUTCOMES ON ANALYTICAL LISTENING AND VIEWING OF THE EIGHTH GRADE STUDENTS TAUGHT BY PROJECT-BASED LEARNING APPROACH. THESIS ADVISORS: ASST. PROF. SUTEP UAMCHAROEN, Ed.D.; PRASERT MONGKOL, Ed.D.; AND SUJITRA KHONGJINDA. Ph.D. 306 pp.

The purposes of the research were: 1) to compare learning outcomes before and after using project-based learning approach 2) to study the students' ability to perform a project work after being taught by project-based learning approach and 3) to study the students opinions towards project-based learning approach. The sample group consisted of 60 eighth grade students from Prapathom Wittayalai School, Nakhon Pathom in the second semester of the 2010 academic year. This research was conducted by using the One Group Pretest-Posttest Design. The independent variable was the instruction using project-based learning approach. The dependent variables were learning outcomes: analytical skills in listening and viewing, and capabilities in performing project work, and students' opinions towards project-based learning approach. The content of the learning was Thai Language specifically listening and viewing skills. The experiment times were 17 hours. The research tools were lesson plans, assessment test and evaluation worksheets, focusing on capabilities in performing project work, and questionnaire. The statistical analyses used were mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test dependent, and content analysis.

The results of this research were:

1. The differences of students' learning outcomes on analytical listening and viewing before and after being taught by project-based learning approach were statistically significant at .05 level. The students learning outcomes after the instruction were higher than the earlier.
2. All the ability in performing project work of the students were at a high level namely planning, working and presentation, and work processing respectively.
3. The students' opinions towards project-based learning approach were at a high level of agreement in the following aspects respectively, project-based learning activities, learning atmosphere and benefits from project-based learning approach.

Department of Curriculum and Instruction, Graduate School, Silpakorn University, Academic Year 2011

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ อาจารย์ ดร.ประเสริฐ มงคล และอาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.บำรุง ชำนาญเรือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ รอดเหตุภัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งให้ความกระจ่างในเชิงวิชาการและแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญลือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มีชัย เอี่ยมจินดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ อาจารย์วิสูตร ปฐมโรจนฤทธิ์ อาจารย์เทพินทร์ วรานุกาพกุล และอาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี บุญยีน สุวรรณศรี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการชัยรัตน์ เผลิมรอด และคณะครูอาจารย์โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม ที่อำนวยความสะดวกในการทำการศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่านทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งนักปรัชญาการศึกษาผู้ยิ่งใหญ่สองคนที่เป็นเจ้าของทฤษฎีการคิดวิเคราะห์สู่การมีวิจยารณญาณ ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นทฤษฎีสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ เอนนิสและนอร์ริส (Robert H. Ennis and S.P. Norris)

ขอขอบคุณ ดร.มนต์ชัย พงศกรนถวงษ์ ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ นักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ รุ่น 12 สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ทุกคน สำหรับมิตรจิตและความเอื้ออาทรที่ได้รับมาโดยตลอด

ท้ายที่สุด ขอกราบเท้าคุณพ่อและคุณแม่ ซึ่งเป็นผู้สร้างชีวิต จิตใจ และวิญญาณแก่ผู้วิจัย ให้ประสบความสำเร็จ และขอบคุณผู้อำนวยการนพดล เเด่นดวง และลูกๆ ที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	11
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
คำถามของการวิจัย.....	13
สมมติฐานของการวิจัย.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	14
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	16
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.....	16
เป้าหมายของหลักสูตร.....	17
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	21
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย.....	26
ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา	26
โครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย.....	29
การคิดวิเคราะห์.....	34
การคิดและศักยภาพในการคิด.....	34
ความหมายของการคิดวิเคราะห์.....	40
ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ..	51
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์.....	57
การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์	63

บทที่

หลักการคิดและการอ้างเหตุผล	64
การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์.....	66
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและดู	74
การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	76
ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน.....	76
ลักษณะของ โครงงาน.....	77
ประเภทของ โครงงาน.....	78
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน.....	79
ส่วนประกอบของ โครงงาน.....	84
บทบาทครูกับการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน.....	87
ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน.....	88
การประเมินผลโครงงาน.....	89
สื่อภาพยนตร์โฆษณา	96
ความหมายของการโฆษณา.....	96
การโฆษณากับกระบวนการสื่อสารอย่างง่าย.....	97
ประเภทของสื่อโฆษณา.....	98
ลักษณะของภาษาในสื่อโฆษณา	98
ประเภทของสื่อภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์.....	99
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	100
งานวิจัยในประเทศ.....	100
งานวิจัยต่างประเทศ.....	111
3 วิธีดำเนินการ.....	114
การดำเนินการวิจัย.....	114
ระเบียบวิธีวิจัย.....	115
แบบแผนการวิจัย.....	116
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	116
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	117
การดำเนินการทดลอง.....	128
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน.....	133

บทที่		
	การวิเคราะห์ข้อมูล	134
	สรุปการดำเนินการวิจัย.....	135
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	136
	ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์	
	ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	136
	ตอนที่ 2 ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัด	
	การเรียนรู้แบบโครงงาน.....	138
	ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน....	139
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	142
	สรุปผลการวิจัย.....	142
	อภิปรายผลการวิจัย.....	143
	ข้อเสนอแนะ.....	150
	บรรณานุกรม.....	151
	ภาคผนวก.....	162
	ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญ.....	163
	ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	171
	ภาคผนวก ค การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน.....	180
	ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	195
	ภาคผนวก จ รายชื่อโฆษณา ตัวอย่างสื่อโฆษณา และภาพกิจกรรม.....	300
	ประวัติผู้วิจัย.....	306

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 การเขียน.....	24
2	แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 3 การฟัง การดูและ การพูด.....	25
3	แสดงโครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย.....	29
4	แสดงกรอบ โครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย และ การเก็บคะแนนรายวิชา.....	30
5	แสดงกรอบ โครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยและอัตราส่วน คะแนนเก็บ : คะแนนปลายปี.....	30
6	แสดงโครงสร้างรายวิชา ท22102 ภาษาไทย 4.....	32
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์กับการคิดระดับสูง.....	52
8	แสดงรายละเอียดของพฤติกรรมความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดและลักษณะ การคิดวิเคราะห์.....	56
9	แสดงเค้าโครงของโครงการ.....	83
10	แสดงเกณฑ์รวมที่ใช้ประเมิน โครงการ.....	93
11	แสดงแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	94
12	แสดงการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ ฟังและดู.....	118
13	แสดงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความสามารถด้านการฟังและดูเชิง คิดวิเคราะห์.....	122
14	แสดงการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	124
15	แสดงเกณฑ์การกำหนดค่าระดับความคิดเห็น.....	126
16	แสดงเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น.....	127
17	แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	129
18	แสดงสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย.....	135
19	แสดงเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	137

ตารางที่		หน้า
20	แสดงความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ แบบโครงการ.....	138
21	แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	139
22	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนจัดการเรียนรู้.....	180
23	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์หลังจัดการเรียนรู้.....	183
24	คะแนน T-Test ก่อนเรียน-หลังเรียน	186
25	คะแนนความสามารถในการทำโครงการ.....	187
26	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ.....	189
27	ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก	190
28	ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลการเรียนรู้	191
29	ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	192
30	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็น.....	193

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
2	แสดงความคิดรวบยอดความสัมพันธ์ของการคิดวิเคราะห์กับการคิด ระดับสูง.....	52
3	แสดงแผนภูมิการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเอนนิส.....	59
4	แสดงกระบวนการสื่อสารผ่านการคิดวิเคราะห์.....	68
5	แสดงแบบแผนการวิจัย.....	116
6	แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน.....	121
7	แสดงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิง คิดวิเคราะห์.....	125
8	แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน.....	128
9	แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	133

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษา เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนามนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของสังคมและประเทศชาติ จากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครองตลอดจนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการดำเนินชีวิต คือ มีความรู้ที่ถูกต้อง มีหลักการและเหตุผล มีวิจารณญาณในการแยกแยะผิดชอบชั่วดี สามารถทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อตนเองและสังคมได้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2544: 1) การจัดการศึกษาในประเทศไทยได้กำหนดแนวทางมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะกระบวนการ ดังปรากฏใน แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนและสังคมไทย โดยกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพและการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะ ทั้งด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ การคิดคำนวณ ทิศวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้และพัฒนาตน อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา 2553: 17-18) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทย ให้มีคุณธรรม ความรอบรู้อย่างเท่าทันและมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะพร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อันส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549: 71) สอดคล้องกับนโยบายกระทรวง ศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพ รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 25)

บทบาทของการศึกษาจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดควบคู่กับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ปรับปรุงแก้ไข ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) หมวดที่ 4 ได้ระบุแนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 24 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความ

แตกต่างกันระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 14) ซึ่งกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่ 2 ที่ว่า มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต อีกทั้งหลักสูตรแกนกลาง ยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญในข้อที่ 2 คือ ด้านความสามารถในการคิด อันได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างมีระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 15) นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดให้มีการพัฒนาและประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 กำหนดไว้ว่า “ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์” เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้บัญญัติไว้ ครูผู้สอนจึงต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติให้มากขึ้น การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดที่ช่วยให้คนตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล มีความเข้าใจและรู้กระจ่างในข้อมูลมากยิ่งขึ้น ช่วยให้เห็นสภาพปัญหาและหาทางออกได้อย่างเหมาะสม การคิดวิเคราะห์เป็นการคิด ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดในตัวผู้เรียนได้ดีในช่วงอายุประมาณ 11-15 ปี เพราะเป็นช่วงที่เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น สามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหาได้ (สุรพล พยอมรัมย์ 2544: 33)

การคิด เป็นการทำงานของสมองโดยอัตโนมัติ เป็นทักษะที่สมองจัดกระทำกับข้อมูลโดยผ่านการไตร่ตรอง ไคร่ครวญและหาเหตุผลก่อนถ่ายทอดมาสู่การปฏิบัติ การคิดสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ 1) ทักษะการคิดพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร เช่น ทักษะการฟังและดู พูด อ่านและเขียน ฯลฯ และทักษะที่เป็นแกน หรือทักษะขั้นพื้นฐานทั่วไป เช่น ทักษะการสังเกต การจำแนก การตั้งคำถาม การตีความ การสรุปความ ฯลฯ และ 2) ทักษะการคิดขั้นสูง เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ฯลฯ ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดระดับสูง ที่เป็นพื้นฐานการคิดทั้งหมด เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ 2551: 13)

คนที่คิดเป็นจะสามารถจัดระเบียบข้อมูลในสมองให้ได้ความคิดที่ดีที่สุด การคิดเป็นองค์ประกอบสำคัญประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) เพราะความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะองค์ประกอบ เพื่อให้เห็นสาระสำคัญแง่มุมต่างๆ ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน การคิดวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เอนนิส (Ennis 1985, อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540: 187) ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยกำหนดว่า การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นความสามารถทางการแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการคิดของบุคคลที่เป็นการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล มุ่งเน้นการตัดสินใจ และการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งรวมถึงการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ด้วยการสังเกตเหตุการณ์ต่างๆ จากประสบการณ์ตรง (วัชร เล่าเรียนดี 2552: 8)

การฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถฝึกได้ทุกๆ สาขาวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย เพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นสาระการเรียนรู้หลัก ในกลุ่มทักษะที่ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ 5 สาระ 5 มาตรฐาน ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และวิเคราะห์ตัวชี้วัดสู่การพัฒนาทักษะการคิดในหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 ตัว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา: 39) ได้กำหนดภาระงานของผู้เรียนด้านทักษะการคิดซึ่งครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยในสาระที่ 1 กำหนดไว้ว่าในการอ่านนั้น ผู้เรียนต้องวิเคราะห์ และจำแนกข้อเท็จจริง ข้อมูลสนับสนุนและข้อคิดเห็นจากบทความที่อ่าน ในสาระที่ 2 การเขียน ผู้เรียนต้องเขียนวิเคราะห์วิจารณ์ และ แสดงความรู้ความคิดเห็น หรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ในสาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด ผู้เรียนต้องวิเคราะห์ วิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดูอย่างมีเหตุผล เพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ผู้เรียนต้องฝึกการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค และในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้เรียนต้องฝึกวิเคราะห์คุณค่าและข้อคิดจากวรรณคดี วรรณกรรม ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาระที่ 3 : การฟัง การดูและการพูด มาตรฐานที่ 3.1 :

สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานที่ 3.1 จึงต้องพัฒนาความสามารถการฟังร่วมกับการดูพร้อมพัฒนาความสามารถทางความคิด เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และแสวงหาความรู้โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด หรือการสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น ควรมีการฝึกการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) เป็นพื้นฐานหรือกระบวนการนำไปสู่การคิดระดับสูงลักษณะอื่นๆ ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (synthesis thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การคิดไตร่ตรอง (reflective thinking) และการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) (พรทิพย์ แข็งขัน 2553: 236) เนื่องจากการคิดวิเคราะห์เป็นการจำแนกส่วนประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบนั้น เพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้อง (Bloom 1956, อ้างถึงใน พรทิพย์ แข็งขัน 2553: 236) ในการใช้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้จะต้องรู้จักการวิเคราะห์ภาษาและวิเคราะห์แนวคิดที่แฝงในภาษา สามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้รับไปปรับเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการคิดหลายทิศทาง ก่อให้เกิดมีวิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมที่ถูกกาลเทศะและเหมาะสม อันนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย เกิดการสร้างสรรค์ในสิ่งดีงาม เกิดความรักสามัคคี และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (สกุลการ สังข์ทอง 2548: 3) การคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญเนื่องจากการเป็น การคิดพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต และเป็นทักษะที่ใช้มากในวงการศึกษ และอาชีพต่าง ๆ หลายสาขา ครูจึงควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์

ในบรรดาทักษะทางภาษานั้น การฟังและดูเป็นทักษะที่ใช้มากที่สุดในแต่ละวัน และเป็นทักษะที่จำเป็นยิ่งในการดำรงชีวิตในโลกยุคข่าวสารข้อมูล เนื่องจากการฟังและดูเป็นทักษะการรับสารที่ส่วนใหญ่มักเกิดร่วมกัน การรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร การ์ตูน คอมพิวเตอร์ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ อาศัยการรับสารจากสื่อภาพและเสียงพร้อมกัน ดังนั้น การฟังและดูจึงมีความสำคัญ หากรู้จักคิดพิจารณาเอาประโยชน์จากการฟังและดูจะทำให้เกิดการพัฒนาก็คือเป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง (อัจฉรา ชิวพันธ์ 2546: 2) ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความว่า

“การศึกษามีได้มาจากการฟังโอวาท หรือแม้จะฟังบรรยายสั่งสอนจากครูอาจารย์ของแต่ละคน หมายความว่า ดูแล้ว ฟังแล้ว มาพิจารณาให้เป็นประโยชน์แก่ตน ก็นับว่าเป็นการศึกษาแล้ว และเป็นการศึกษาที่ดีที่สุด”

(พระบรมราชาโฆวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่นิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ.2521)

ปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารหลั่งไหลเข้ามารอบตัวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เด็กไทยในวันนี้จึงบริโภคข้อมูลข่าวสารได้มาก ท่ามกลางการแข่งขันและเงื่อนไขทางธุรกิจ ตลอดจนความขัดแย้งทางการเมือง อิทธิพลของการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อที่ต้องใช้การฟังและดู ซึ่งนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ขยายวงกว้างอย่างรวดเร็วจึงมีอิทธิพลสามารถชี้นำความคิดของกลุ่มผู้รับสารเป็นอย่างยิ่ง ถ้าคิดวิเคราะห์ที่ไม่เป็น ก็อาจทำให้รับรู้ข้อมูลข่าวสารผิดพลาด เสียหายไม่ได้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นอย่างแท้จริง สื่อมวลชนมีอิทธิพลมากต่อกลุ่มผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้าน 1) สติปัญญา 2) ค่านิยมและเจตคติ 3) อารมณ์ 4) คุณธรรม 5) พฤติกรรม และ 6) การใช้ภาษา สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมาก ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะด้านการใช้ภาษา (ชำนาญ รอดเหตุภัย 2522, อ้างถึงใน พิมพ์ฉัตร เศษะคุปต์ 2544: 236) สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และความรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน จากการพิจารณาของคณะกรรมการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (สมนึก ครุระวงษ์ 2550: 8) ได้จำแนกสื่อ เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้ 1) สิ่งพิมพ์ 2) อินเทอร์เน็ต 3) โทรทัศน์ 4) วิทยุ 5) วัสดุเทปโทรทัศน์ 6) ภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ และ 7) โทรศัพท์ ในบรรดาสื่อดังกล่าว สื่อใกล้ตัวที่มีความน่าสนใจทั้งด้านภาพและเสียง สามารถเข้าสู่ผู้รับสารได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว ไม่จำกัดเวลา พื้นที่ และจำนวนผู้ชม ถือเป็นสื่อกระแสหลัก ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์จึงมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับเด็กตั้งแต่วัยทารกจนถึงเยาวชน สุกัญญา เวชศิลป์ (2553: 142) กล่าวว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของเด็กและเยาวชนมีมากขึ้น จากการสำรวจของกระทรวงการพัฒนาสังคม ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตามโครงการชายด์วอตซ์ (child watch) เมื่อ ปี พ.ศ. 2549 พบว่าเด็กใช้เวลากับสื่อมากขึ้น มีเด็กที่เล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำเพิ่มเป็นร้อยละ 31 และใช้เวลาไปกับสื่อโทรทัศน์ เฉลี่ยวันละ 160 นาทีหรือเกือบ 3 ชั่วโมง อมรวิรัช นาคทรพร (2549: 72) กล่าวว่า ผลการสำรวจความคิดเห็นเรื่องอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยสำนักวิจัยเอแบคโพล ได้สำรวจประชากร อายุระหว่าง 3-12 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 1,123 ตัวอย่าง พบว่า เด็กไทยรับชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กไทยร้อยละ 64 บริโภคอาหารตามโฆษณาทางโทรทัศน์ และชอบเลียนแบบพฤติกรรมในโฆษณา นับเป็นสิ่งสะท้อนถึงผลกระทบของสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์เป็นอย่างดี โฆษณาที่เด็ก

จดจำได้คือโฆษณาประเภทที่มีเพลงประกอบ เช่น โฆษณาเครื่องดื่มชูกำลัง เบียร์ และขนมขบเคี้ยวต่างๆ (อมรวิรัช นาคทรพรพ 2549: 72)

ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงสมควรจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักกับข้อมูลอย่างรู้เท่าทัน คิดเป็น และมีวิจารณญาณ อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นได้จากการรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2552 ระดับประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หลังจากที่สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ยังอยู่ในระดับปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2549: 1) แสดงว่าในจำนวนมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน นั้น มาตรฐานที่ 4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีผู้เรียนบรรลุผลน้อยมาก สมควรได้รับการพัฒนา นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและผ่านการประเมินการคิดวิเคราะห์ในทุกช่วงชั้น แต่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างชัดเจน และ ไม่มีการใช้เครื่องมือประเมินจริง เพราะผู้สอนยังไม่เห็นความสำคัญของการสอนเด็กให้คิดเป็น โดยเฉพาะเรื่องการคิดวิเคราะห์ จากรายงานประจำปี 2553ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนประมาณ 13,000 โรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า นักเรียนไทยมีทักษะการคิดอยู่ในระดับ ดีเพียงร้อยละ 12.90 แสดงถึงคุณภาพนักเรียนไทยยังอ่อนด้อยในการคิด (เพชรฯ พิพัฒน์สันติกุล 2548) ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท) พบว่าเด็กไทยทำข้อสอบที่เป็นอัตนัยและข้อสอบที่เป็นการอธิบายความไม่ได้เท่าที่ควร เพราะปัญหาการเรียนการสอนของไทยที่ส่วนใหญ่ยังเน้นการสอนเนื้อหาวิชาและการท่องจำมากกว่าการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ เรียบเรียงและสื่อสารความคิด (รุ่ง แก้วแดง 2541: 42) สอดคล้องกับข้อมูลจากโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นานาชาติ หรือ TIMSS (Third International Mathematics and Science Study) ที่พบว่านักเรียนไทยทำข้อสอบที่ต้องใช้ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ ยกเหตุผลประกอบ หรือเขียนข้อความยาวๆ ไม่ได้ เพราะการเรียนการสอนยังอยู่ในกรอบตารางสอนและห้องเรียน ไม่เน้นกระบวนการให้เด็กฝึกคิด ฝึกทำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 34-37)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก ปี 2550 ของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี เพียงร้อยละ 4.26 (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2550: 98) และจากรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทย (LAS) ระดับเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จากจำนวนนักเรียน 802 คน วิชาภาษาไทย ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.93 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2550 ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.31 และจากเอกสารรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน วิชาภาษาไทย (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.3) ปีการศึกษา 2552 ได้รายงานผลการทดสอบวิชาภาษาไทย ระดับเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยได้ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.88 (สำนักทดสอบทางการศึกษา 2552: 15) จะเห็นได้ว่า ผลการทดสอบในด้านความสามารถในการคิดของนักเรียนโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ ดังนั้น การพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ในยุคโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผล ครูยุคใหม่ต้องมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โดยทำให้ผู้เรียนเกิดการศึกษาดลอดชีวิต ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตราที่ 66 ที่กล่าวว่า “ผู้เรียนมีสิทธิ์ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำให้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” คำกล่าวนี้เน้นให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะผู้เรียนให้เห็นถึงวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อปรับตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการวางแผนปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน ชี้แนะแนวทางการแสวงหาและการสร้างความรู้ ซึ่งการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายรูปแบบและหลายวิธี การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานก็เป็นวิธีหนึ่งที่มีจุดเน้นให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติ ผู้เรียนมีส่วนร่วมสะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 14-15 ปี เป็นวัยที่เริ่มคิดอย่างผู้ใหญ่ สามารถคิดในสิ่งที่เป็นามธรรม สามารถคิดตั้งสมมติฐานและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ จัดอยู่ในขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ขั้นที่ 4 ขั้นคิดอย่างเป็นนามธรรม (สุคนธ์ สิ้นทพานนท์ 2552: 24) ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำการจัดการเรียนรู้

แบบโครงการซึ่งใช้ขั้นตอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดของเด็กในวัยนี้ได้ ซึ่งจากรายงานการนิเทศภายในของคณะครุกลุ่มสาระวิชาภาษาไทย โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ปีการศึกษา 2553 ได้มีมติเลือกการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะการคิดและลดบทบาทการสอนของครูได้เป็นอย่างดี อีกทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยจากการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ไปพร้อมๆ กัน เหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นวัยรุ่นอันเป็นช่วงสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นบุคคลอันพึงประสงค์ของสังคมไทย สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งกรมวิชาการได้เสนอแนะให้เน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัดเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม (กรมวิชาการ 2545: 6) สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2547: 25) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูมัธยมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่น 70 จังหวัด จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา 1,295 คน ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ร้อยละ 57.56 รองลงไป คือ เน้นการเรียนแบบร่วมมือ ร้อยละ 48.34 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 43.54 การบูรณาการ ร้อยละ 42.34 และการฝึกปฏิบัติจริง ร้อยละ 36.97 จำนวนความถี่ของรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิดที่ครูภาษาไทยนิยมใช้เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้โครงการ (197) การใช้กระบวนการวิจัย (77) ศูนย์การเรียนรู้ (71) ผังความคิด (59) การอภิปรายรายงาน (53) การเน้นกระบวนการคิด คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์(47) แสดงว่ารูปแบบการสอนโดยใช้โครงการเป็นรูปแบบการสอนเน้นกระบวนการคิดที่ได้รับความนิยมในการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายคนที่ยอมรับกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะกระบวนการคิด และเจตคติต่อการเรียน ดังมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ ลัดดา ภูเกียรติ (2544: 19) กล่าวว่า โครงการเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กยุคใหม่ที่อยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้แหล่งข่าวสารข้อมูลที่หลากหลายมากมาย เด็กยุคใหม่ต้องมีความสามารถในการเลือกสรรข้อมูลให้ถูกต้องเหมาะสมกับระดับและวัย สามารถที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี และสามารถปฏิรูปเด็กยุคใหม่ในสังคมไทยให้รู้จักสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนที่เรียกว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

(lifelong education) สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2546: 18) กล่าวว่า โครงการงาน เป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นในหัวข้อที่กำลังเรียน การศึกษาค้นคว้านี้อาจทำ เป็นรายบุคคลหรือเป็นทีม ลักษณะที่สำคัญของโครงการงานคือการศึกษาที่มุ่งเพื่อหาคำตอบให้กับข้อ สงสัยในเรื่องนั้นๆ ที่ผู้เรียนหรือกลุ่มเพื่อนตั้งข้อสงสัยขึ้นมา เป้าหมายของโครงการงานคือให้ได้เรียนรู้ มากขึ้นในเรื่องนั้นมากกว่าที่จะค้นหาคำตอบที่ถูกต้องเพื่อตอบคำถามผู้สอน นอกจากนั้น พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551: 27) ก็ได้กล่าวว่า การใช้วิธีสอนโครงการงาน เป็นวิธีของการจัดการเรียนการสอนให้ นักเรียนทำโครงการงานด้วยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เหมือนกับวิธีสืบสอบ ต่างกันที่วิธีสืบสอบผู้ สืบสอบได้พบความรู้ใหม่ที่ตนเองไม่รู้แต่ครูรู้ ส่วนวิธีสอนแบบโครงการงานนั้นผู้ทำโครงการงานจะได้ พบความรู้ใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ตัวผู้ทำไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนและครูที่ปรึกษาก็ไม่เคย รู้ ไม่มีประสบการณ์มาก่อนสอดคล้องกับ สำนักน คุณพล (2551: 62) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัด กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการงานในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ คิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการงานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ สังเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 และพบว่า การทำโครงการงานจะต้องอาศัยคิดวิเคราะห์ ทุกขั้นตอน นักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการงานมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบไม่ใช่โครงการงาน เรื่องนี้สอดคล้องกับ ทิพอาภา ฉิมสุวรรณ (2552: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานกับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน กลุ่มที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้แบบโครงการงานกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาไม่แตกต่างกัน จากการ สังเกตพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการ เรียนรู้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับ เลนส์ชอว์ (Lenschow 1996, อ้างถึงใน วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ 2549: 1) กล่าวว่า การเรียนแบบโครงการงานเป็นการกระทำกิจกรรม ร่วมกันด้วยวิธีการปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอันนำไปสู่ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แสวงหาข้อมูลและแนวทางในการแก้ปัญหา

การสอนวิชาภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานนั้น มีผู้ศึกษาให้เห็นแล้วว่า สามารถพัฒนาด้านการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น สมร เจนจิระ (2546: 24) ได้ศึกษา การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการงานเพื่อพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาศาษาวิชา การสอนภาษาไทย พบว่าหลังการใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ

โครงการ นักศึกษามีระดับการพัฒนาศิลปะด้านการใช้ภาษาไทยสูงขึ้นจากเดิม นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจในการพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาที่เป็นผลงานอันเกิดจากการทำโครงการเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาที่ตนเองมีข้อบกพร่อง นักศึกษาบางคนค้นพบความสามารถพิเศษทางด้านการใช้ภาษาของตนสามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่น่าภูมิใจได้อีกด้วย นอกจากนี้ นัยนา จันทมิตร (2547: 60) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบกิจกรรมโครงการในวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมะขามสรรเสริญ จังหวัดจันทบุรี พบว่านักเรียนที่เรียนแบบกิจกรรมโครงการ นอกจากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครูแล้ว ยังมีพฤติกรรมการรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ดีอีกด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการนอกจากจะเน้นพัฒนาทักษะทางภาษาแล้ว ยังมีบางเล่มเน้นพัฒนาทักษะการเขียนโครงการด้วย เช่น งานวิจัยของ รุ่งเรือง พัฒนาศันต์พร (2548: 163) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนโครงการภาษาไทยตามสาระการเรียนรู้เรื่องสวนส้มของลุ่มบุญและเรื่องรวมพลังร่วมพัฒนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของเด็กอนุบาลโยธธา ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยดำเนินการเป็นสองวงจร ในวงจรที่ 1 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการนักเรียนยังขาดทักษะการเขียนโครงการอย่างเป็นระบบเมื่อจัดกิจกรรมแล้วนักเรียนสามารถเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกงานสามารถเรียบเรียงเป็นรายงานโครงการ สรุปโดยภาพรวมนักเรียนสามารถเขียนรายงานโครงการได้แต่ยังขาดทักษะการเขียนและการใช้ถ้อยคำ จึงดำเนินการพัฒนาต่อไป ในวงจรที่ 2 พบว่านักเรียนสามารถเขียนรายงานโครงการได้ดีใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องมากขึ้น เมื่อประเมินโครงการพบว่ามีความภาคภูมิใจว่าวงจรที่หนึ่งและเมื่อประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมแล้วพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียน ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า โครงการนอกจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ รวมทั้งปลูกฝังให้มีนิสัยใฝ่รู้ นำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ เกิดความคิด ความเข้าใจ เพื่อรู้เท่าทันโลกแห่งข่าวสารข้อมูล ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้ว

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน”

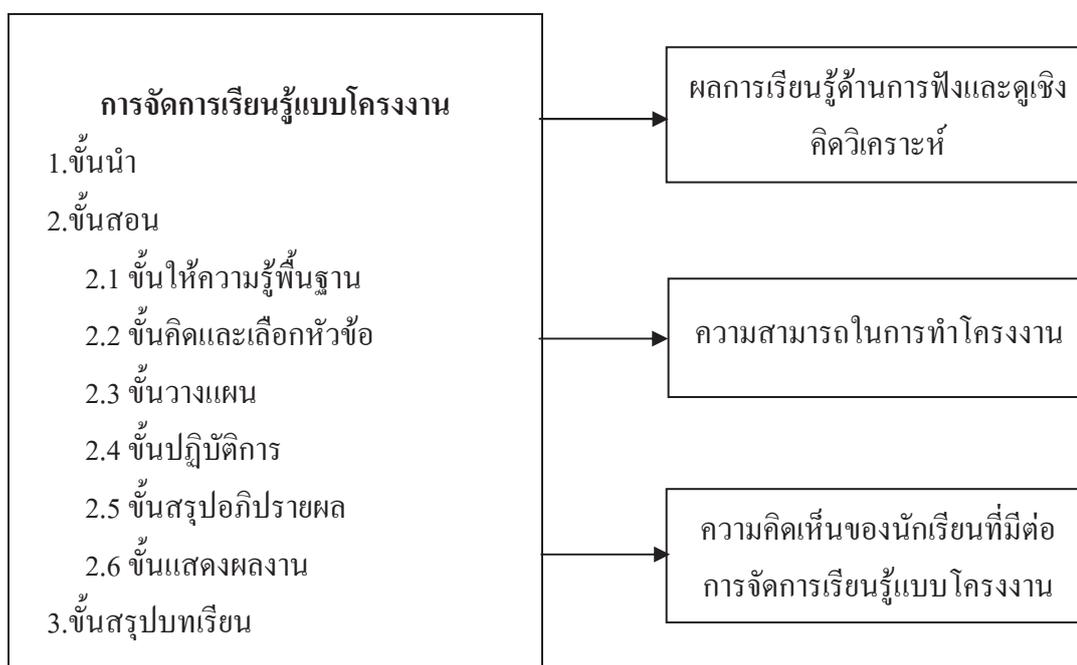
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (project-based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะและประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพลังความอยากรู้อยากเห็น ส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจว่าจะทำอะไรกับใคร อย่างไร และเสริมสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่ต้องการค้นหาคำตอบ และได้แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ใช้ทักษะกระบวนการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความในใจของผู้เรียนเอง นับเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวทางที่นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีดังนี้

ทิสนา แชมมณี (2552: 138) ใช้คำว่า “รูปแบบการสอนแบบโครงการหรือโครงงาน” (project-based instruction model) ได้ให้หลักการการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (project-based instruction) ว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อ 1) โครงการหรือโครงงานเป็นกิจกรรมที่มีบริบทจริงเชื่อมโยงอยู่กับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงสัมพันธ์กับความจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง 2) การให้ผู้เรียนทำโครงการหรือโครงงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าสู่กระบวนการสืบเสาะ (process of inquiry) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนขึ้น ดังนั้นจึงเป็นช่องทางที่ดีในการพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียน 3) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก ช่วยให้ผู้เรียนได้ผลิตงานที่เป็นรูปธรรมออกมา 4) การแสดงผลงานต่อหน้าสาธารณชน สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงานให้แก่ผู้เรียน 5) การให้ผู้เรียนทำโครงการหรือโครงงาน นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะกระบวนการในการสืบเสาะและการแก้ปัญหาแล้ว ยังช่วยดึงศักยภาพต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ด้วย พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550: 47) ได้ให้ความหมายโครงการไว้ว่า หมายถึงการศึกษาเพื่อค้นพบข้อความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ด้วยตัวของนักเรียนเองโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ การทำโครงงานเป็นการพัฒนาทักษะการคิด สามารถ เดิมประยูร (2545: 10) ได้ให้ทัศนะหลังจากศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษด้วยวิธีสอนแบบโครงงานว่า เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและประเมินผลตามสภาพจริง กิจกรรมโครงงานเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและได้ศึกษาอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีสอนเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเริ่มต้น 2) ขั้นงานนอกชั้นเรียน 3) ขั้นสรุปและเสนอแนะ แคทซ์และชาร์ด (Katz and Chard 1994, อ้างถึงใน กันทิมา เอมประเสริฐ 2542: 25) ได้เปรียบเทียบการสอนปกติกับ

การสอนแบบโครงการว่า 1) การสอนปกติเป็นการแสวงหาความรู้ทักษะที่ใช้แรงจูงใจภายนอก ขณะที่การสอนแบบโครงการเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีอยู่และใช้แรงจูงใจภายในตัวเด็กเอง 2) การสอนปกติ เด็กทำงานเพื่อหวังรางวัลคะแนนจากครู ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กทำงานเพราะความต้องการและความสนใจของเขา 3) ในการสอนปกติ ครูเป็นผู้มีความรู้และถ่ายทอดสู่เด็ก ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กถูกมองว่ามีความรู้ ครูเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เด็กพัฒนาในบางจุดที่ยังด้อยอยู่ 4) ในการสอนปกติ ครูเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กเป็นคนเลือกที่จะทำกิจกรรมที่หลากหลายที่ครูเตรียมให้ 5) ในการสอนปกติ ครูเป็นผู้สร้างให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีผลสำเร็จทางการเรียนที่ดี ขณะที่การสอนแบบโครงการ ทั้งครูและเด็กร่วมกันสร้างการเรียนรู้และผลสำเร็จทางการเรียน ส่วนขั้นตอนการทำโครงการแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้คือ ระยะที่ 1 การเริ่มต้น เป็นการอภิปรายเพื่อเลือกหัวข้อ ระยะที่ 2 การลงมือปฏิบัติ และ ระยะที่ 3 การสรุปประเมินผล กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 1-4) ได้กำหนดแผนการจัดทำโครงการไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การคิดและเลือกหัวข้อเรื่อง 2) การวางแผน 3) การดำเนินงาน 4) การเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2543: 202-203) เสนอแนะขั้นตอนการทำโครงการ 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดหัวข้อศึกษา การกำหนดหัวข้อที่จะศึกษาหรือปัญหาที่ต้องการค้นคว้าคำตอบนั้นๆ ควรเป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนด 2) สร้างแผนที่ความคิด (mind mapping) เพื่อให้เห็นโครงการหรือความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อ 3) จัดลำดับกิจกรรมหรือวิธีการที่จะทำการศึกษา รวมทั้งพิจารณาแหล่งข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่จะศึกษา โดยเน้นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมุติฐาน รู้จักแสดงวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนรู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ 4) ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด 5) สรุป ประเมินผล โดยนักเรียนต้องแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ค้นพบ พร้อมทั้งแสดงผลและข้อเสนอแนะต่างๆ และ 6) นำเสนอ ผู้เรียนจะเป็นผู้นำเสนอข้อมูล หรือผลสรุปของการศึกษาค้นคว้าในรูปของรายงานการจัดปายนิเทศ วรรณวีไล หงษ์ทอง (2551: 48) ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกหัวข้อเรื่อง 2) การวางแผน 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน และ 5) การนำเสนอผลงาน ราตรี ทองสามสี (2547: 36) ได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) ขั้นวางแผน 4) ขั้นดำเนินการตามแผน และ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล

จากแนวคิดและหลักการข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์กระบวนการวิจัยเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็น 6 ขั้นตอนดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คำถามการวิจัย

1. ผลการจัดการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันหรือไม่
2. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นอย่างไร
3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับใด

สมมติฐานการวิจัย

ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 240 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 1 ห้อง

2. ตัวแปรที่ศึกษา (variables) ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่

ตัวแปรต้น (independent variables) คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์
2. ความสามารถในการทำโครงการ
3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สาระที่ 3 การฟังและดู มาตรฐาน ท.3.1 เฉพาะความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู โดยเลือกศึกษาเฉพาะการฟังและดูสื่อโฆษณาจากวิทัศน์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน ธันวาคม 2553 ใช้เวลาในการศึกษาวิจัยเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 1-5 ทำกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 6 ทำกิจกรรม 2 ชั่วโมง รวม 17 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการปฏิบัติจริง เป็นการศึกษาวิเคราะห์สาร โฆษณาจากการฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ตามความสนใจแล้วคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิส นำมาเขียนเป็นรายงาน โดยผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นคิดและเลือกหัวข้อ 3) ขั้นวางแผน 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นเขียนรายงาน และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน

2. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ หมายถึง คะแนนความสามารถในการรับสารที่เป็นภาพและเสียงด้านการฟังและดูจากสื่อวีดิทัศน์แล้วเกิดความกระจ่างชัดเบื้องต้น สามารถให้เหตุผลสนับสนุน สามารถอ้างอิง ตามแนวคิดของนอร์ริสและเอนนิส ข้อที่1-3 และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ นำประเด็นหรือสาระที่เป็นประโยชน์ไปประยุกต์ใช้ และสามารถวัดได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนด้านการรับรู้ความหมายของสิ่งที่ได้ยินและเห็น โดยผ่านการคิดจำแนก และหาเหตุผล ทำความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินและเห็นก่อนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิส

4. ความสามารถในการทำโครงงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานในด้านการวางแผนการทำงาน กระบวนการทำงาน ผลงานและการนำเสนอ ซึ่งวัดจากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในด้านเนื้อหา บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 : กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.1 เป้าหมายของหลักสูตร
 - 1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย : กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สาระที่ 3 การฟัง การดู
3. การคิดวิเคราะห์
 - 3.1 การคิดและศักยภาพในการคิด
 - 3.2 ความหมายของการคิดวิเคราะห์
 - 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์
 - 3.5 การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์
 - 3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์
4. การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน
 - 4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน
 - 4.2 ลักษณะของ โครงงาน
 - 4.3 ประเภทของ โครงงาน
 - 4.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน
 - 4.5 ส่วนประกอบของ โครงงาน
 - 4.6 บทบาทครูกับการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน
 - 4.7 การประเมินผล โครงงาน
 - 4.8 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน
5. สื่อ โฆษณา
 - 5.1 ความหมายของการ โฆษณา

- 5.2 การโฆษณาเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารอย่างง่าย
- 5.3 ผลของโฆษณาต่อพฤติกรรมผู้บริโภค
- 5.4 ประเภทของสื่อโฆษณา
- 5.5 การโฆษณาทางโทรทัศน์
- 5.6 ประเภทของสื่อภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

1.1 เป้าหมายของหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2546 ถึงปีพุทธศักราช 2552 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2552: 1) พบประเด็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการ นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทย ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย ปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549: 9) สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน เป้าหมายของหลักสูตรมุ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพเป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่นับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ใน

ด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพ

ภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระดับสูงที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจารณ์และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ไทยตลอดไป

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในการชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ การเขียนเรียงความ ข้อความ เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ศึกษาธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง แลภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังต่อไปนี้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คุณภาพผู้เรียน

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังต่อไปนี้

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจ
ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดง
ความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ข้อความ เขียน
รายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความ
เป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

2. เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับ
ภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ
อัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่างๆ เขียนข้อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียน
วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงาน
การศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

3. พูดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำ
ข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่าง
เป็นระบบมีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมี
เหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

4. เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่นๆ คำทับศัพท์
และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของ
ประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบท
ร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

5. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย
และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง เฉพาะสาระที่ 2 และ 3

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 การเขียน

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม. 1	ม. 2	ม. 3
1. คัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด 2. เขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสละสลวย 3. เขียนบรรยายประสบการณ์ โดยระบุสาระสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน 4. เขียนเรียงความ 5. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน 6. เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ 7. เขียนจดหมายส่วนตัวและกิจธุระ 8. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและโครงการ 9. มีมารยาทในการเขียน	1. คัดลายมือ ตัวบรรจงครึ่งบรรทัด 2. เขียนบรรยาย และพรรณนา 3. เขียนเรียงความ 4. เขียนย่อความ 5. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า 6. เขียนจดหมายกิจธุระ 7. เขียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น หรือโต้แย้งในเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล 8. มีมารยาทในการเขียน	1. คัดลายมือ 2. เขียนย่อความโดยใช้ถ้อยคำได้ถูกต้อง 3. เขียนชีวประวัติหรืออัตชีวประวัติ 4. เขียนย่อความ 5. เขียนจดหมายกิจธุระ 6. เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น และโต้แย้ง 7. เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความรู้ ความ คิดเห็น 8. กรอกแบบสมัครงาน 9. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และโครงการ 10. มีมารยาทในการ เขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ตารางที่ 2 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม. 1	ม. 2	ม. 3
1. พูดสรุปใจความสำคัญของ เรื่องที่ฟังและดู 2. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่ฟัง และดู 3. พูดแสดงความคิดเห็นอย่าง สร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่อง ที่ฟังและดู 4. ประเมินความน่าเชื่อถือของ สื่อที่มีเนื้อหาโน้มน้าวใจ 5. พุดรายงานเรื่องหรือประเด็น ที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา 6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	1. พูดสรุปใจความสำคัญของ เรื่องที่ฟังและดู 2. วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและความ น่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อ ต่างๆ 3. วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ ฟังและดูอย่างมีเหตุผลเพื่อ นำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิต 4. พุดในโอกาสต่างๆ ได้ตรง ตามวัตถุประสงค์ 5. พุดรายงานเรื่องหรือประเด็น ที่ศึกษาค้นคว้า 6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	1. แสดงความคิดเห็นและ ประเมินเรื่องจากการฟัง และการดู 2. วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่อง ที่ฟังและดู เพื่อนำข้อคิดมา ประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิต 3. พุดรายงานเรื่องหรือ ประเด็นที่ศึกษาค้นคว้า จากการฟัง การดูและการ สนทนา 4. พุดในโอกาสต่างๆ ได้ตรง ตามวัตถุประสงค์ 5. พุดโน้มน้าวโดยนำเสนอ หลักฐานตาม ลำดับเนื้อหา อย่างมีเหตุผล และ น่าเชื่อถือ 6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด

2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

2.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม เมื่อเริ่มก่อตั้งมีชื่อว่า โรงเรียนตัวอย่างมณฑล นครชัยศรี “พระปฐมวิทยาลัย” เปิดสอนเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2452 ปี พ.ศ.2499 เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ปัจจุบันเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีครู จำนวน 150 คน นักเรียนจำนวน 4,000 คน มีพื้นที่ 24 ไร่ 22 งาน 278 ตารางวา ปัจจุบันโรงเรียน ตั้งสำนักงานพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 117/2 ถนนเทศบาล ตำบลปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัด นครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73000 หมายเลขโทรศัพท์ 034-252613

ปรัชญาโรงเรียน คือ “เราจะทำดีที่สุด”

ต้นไม้ประจำโรงเรียน คือ ต้นไทร

สีประจำโรงเรียน คือ น้ำเงิน เหลือง

ด้านการบริหารหลักสูตร ปัจจุบันโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนได้รับการคัดเลือกจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเริ่มใช้ กับนักเรียนชั้น ม. 1 และ ม. 4 ปีการศึกษา 2552

วิสัยทัศน์

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็ม ตามศักยภาพ ตามมาตรฐานสากล มุ่งสู่ความเป็นเลิศโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามวิถีไทย

พันธกิจ

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยมีพันธกิจในการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เร่งรัดและส่งเสริมการจัดหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ ได้ มาตรฐานสากล
3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ และกระบวนการในการคิด การแสวงหาความรู้ การสร้างปัญญา มีอารมณ์สุนทรีย์และมีทักษะในการดำรงชีวิต
5. ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. สนับสนุนการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษา

จุดหมาย

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยมีจุดหมายในการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา คือมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และพึงปฏิบัติได้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ บรรลุมาตรฐาน และเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	5. อยู่อย่างพอเพียง
2. ซื่อสัตย์สุจริต	6. มุ่งมั่นในการทำงาน
3. มีวินัย	7. รักความเป็นไทย
4. ใฝ่เรียนรู้	8. มีจิตสาธารณะ

ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถที่สำคัญทางด้านการสื่อสารและความสามารถทางด้านการคิด ซึ่งนับเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับสาร คือการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ อันเป็นประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้

2.2 โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย พ.ศ. 2552

กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ปีการศึกษา 2552

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียน			
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย
	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4 – 6
ภาษาไทย	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ศิลปะ	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	840 (21 นก.)	1,560 (39 นก.)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	360
รายวิชา/กิจกรรมที่จัดเพิ่มเติมตาม ความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,680 ชม.
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			ไม่น้อยกว่า 3,600 ชม.

หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดจำนวนตัวชี้วัดชั้นปีทั้งหมด 103 ตัวชี้วัด ดังจำแนกได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงกรอบโครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย และการเก็บคะแนนรายวิชา

ที่	กลุ่มสาระการเรียนรู้	ตัวชี้วัดชั้นปี / ช่วงชั้น			
		ม. 1	ม. 2	ม. 3	รวม
1	ภาษาไทย	35	32	36	103
2	คณิตศาสตร์	24	26	25	75
3	วิทยาศาสตร์	42	37	40	119
4	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	45	44	49	138
5	สุขศึกษาและพลศึกษา	23	25	24	72
6	ศิลปะ	27	27	32	86
7	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	9	14	12	35
8	ภาษาต่างประเทศ	20	21	21	62
รวม		225	226	239	690

ตารางที่ 5 แสดงกรอบโครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยและอัตราส่วน คะแนนเก็บ : คะแนนปลายปี

ที่	กลุ่มสาระการเรียนรู้	มัธยมศึกษาตอนต้น
1	ภาษาไทย	70 : 30
2	คณิตศาสตร์	70 : 30
3	วิทยาศาสตร์	70 : 30
4	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	70 : 30
5	สุขศึกษาและพลศึกษา	80 : 20
6	ศิลปะ	80 : 20
7	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	80 : 20
8	ภาษาต่างประเทศ	70 : 30

คำอธิบายรายวิชา ท22102 ภาษาไทย 4

คำอธิบายรายวิชาภาษาไทย
ท22102 ภาษาไทย 4

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เวลา 60 ชั่วโมง

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย บทพรรณนา และบทร้อยกรอง ประเภท กลอนบทละคร กลอนนิทาน กลอนเพลงยาว จับใจความสำคัญ วิเคราะห์และจำแนก ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ระบุข้อสังเกตการชวนเชื่อ การโน้มน้าว หรือความสมเหตุสมผลของ งานเขียน อ่านหนังสือบทความหรือคำประพันธ์อย่างหลากหลายและประเมินคุณค่าหรือแนวคิดที่ ได้จากการอ่านเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาชีวิต มีมารยาทในการอ่าน คัดลายมือด้วยบรรจงครึ่งบรรทัด เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า เขียนจดหมายกิจธุระ เขียนแสดงความรู้ความคิดเห็นหรือโต้แย้งใน เรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผลและมีมารยาทในการเขียน วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดูอย่างมีเหตุผล เพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการ ฟัง การดู และการสนทนา มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด ใช้คำราชาศัพท์ รวบรวมและ อธิบายความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดี วรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่น อธิบายคุณค่า สรุปความรู้และข้อคิด จากการอ่านไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

โดยใช้กระบวนการฝึกปฏิบัติ การพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหา การระดมสมอง และการ คิดวิเคราะห์

เพื่อให้มีความสามารถในการสื่อสาร พัฒนาการคิด การแก้ปัญหา เห็นคุณค่าการนำ ความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต รัก ความเป็นไทย ใฝ่เรียนรู้ และมีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด

ท 1.1 ม. 2/1, ม.2/5, ม.2/6, ม. 2/7,2/8

ท 2.1 ม. 2/1, ม.2/5, ม.2/6, ม. 2/7

ท 3.1 ม. 2/2, ม.2/3, ม.2/4, ม. 2/5, ม.2/6

ท 4.1 ม. 2/2, ม.2/4, ม.2/5

ท 5.1 ม. 2/2, ม.2/3, ม. 2/4, ม.2/5

รวม 21 ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา ท22102 ภาษาไทย 4

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 60 ชั่วโมง

คะแนนเก็บ 100 คะแนน

ตารางที่ 6 แสดงโครงสร้างรายวิชา ท 22102 ภาษาไทย 4

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	ทักษะทางภาษา อ่านออกเสียงบทร้อยกรอง และจับใจความสำคัญจาก เรื่องที่อ่าน	ท 1.1 ม.2/1, ม.2/5, ม.2/8	4	3
2	การเขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความ คิดเห็น หรือโต้แย้ง	ท 2.1 ม.2/1, ม.2/7, ม.2/8	4	3
3	การวิเคราะห์ วิจารณ์จาก เรื่องที่ฟังและดู	ท 3.1 ม.2/2, ม.2/3	4	3
4	คำราชาศัพท์	ท 4.1 ม.2/4	4	3
5	วิเคราะห์ คุณค่าและข้อคิด จากวรรณคดี	ท 5.1 ม.2/2	3	3
1	ภาษาพาสาร อ่านออกเสียงบทร้อยกรอง และจับใจความสำคัญจาก เรื่องที่อ่าน	ท 1.1 ม.2/1, ม.2/6, ม.2/8	4	4
2	การเขียนรายงาน โครงการงาน	ท 2.1 ม.2/1, ม.2/5, ม.2/6	4	4
3	การพูดรายงานจากการศึกษา ค้นคว้า	ท 3.1 ม.2/5, ม.2/6	4	4
4	ประโยชน์ในภาษาไทย	ท 4.1 ม.2/2	4	4

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
5	ภาษาพาสาร์ การวิเคราะห์คุณค่าและ ข้อคิดจากวรรณคดี	ท 5.1 ม.2/4, ม.2/5	4	4
	สอบกลางภาค		1	20
1	ภาษากับการสื่อสาร อ่านออกเสียงบทร้อยกรอง และประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน	ท 1.1 ม.2/1, ม.2/7, ม.2/8	4	3
2	การเขียนจดหมายกิจธุระ	ท 2.1 ม.2/1, ม.2/6, ม.2/8	4	3
3	การพูดในโอกาสต่างๆ	ท 3.1 ม.2/4	4	3
4	คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ	ท 4.1 ม.2/5	4	3
5	การวิเคราะห์คุณค่าและข้อคิด จากวรรณคดี	ท 5.1 ม.2/3, ม.2/5	3	3
	สอบปลายภาคเรียน		1	30
	รวมทั้งสิ้นตลอดภาคเรียน		60	100

คำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรสถานศึกษาได้แบ่งเป็นรายวิชา ท22101 ภาษาไทย 3 จำนวน 60 ชั่วโมง และ รายวิชา ท22102 ภาษาไทย 4 ซึ่งผู้วิจัยได้นำสาระที่ 3 การฟัง การดู ใน รายวิชา ท22102 ภาษาไทย 4 มาตรฐานที่ 3.1 ตัวชี้วัดที่ 2/2 และ 2/3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะ ภาษา หน่วยการเรียนรู้ย่อยลำดับที่ 3 การวิเคราะห์ห้วงการณึ่งเรื่องที่ฟังและดูมาดำเนินการทดลอง

การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนด โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและ การประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ใช้รูปแบบการบูรณาการทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน ใช้กระบวนกรสอน ภาษาซึ่งสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภคข้อมูลข่าวสารที่ดี และเป็นนักคิดที่ดีสามารถนำข้อมูลข่าวสาร ที่ได้จากการฟัง การดู และการอ่าน นำมาสู่การฝึกทักษะการคิดเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต

ประจำวัน ผู้เรียนจะเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร สามารถเลือกรับ หรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง และสามารถในการคิด ได้แก่ คิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. การคิดวิเคราะห์

3.1 การคิดและศักยภาพในการคิด

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความคิด และกำหนดไว้เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน

3.1.1 ความหมายของการคิด

นักจิตวิทยาและนักวิชาการด้านการศึกษาได้ให้ความหมายของการคิดไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

นอร์ริส และเอนนิส (Norris and Ennis 1989, อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี และคณะ 2544: 25) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิด เป็นกิจกรรมทางสมอง ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและมีจุดมุ่งหมาย (directed thinking) ชูเป้าหมายโดยตรงหรือคิดค้นข้อสรุปอื่น เป็นคำตอบสำหรับการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดจึงเป็นความสามารถอย่างหนึ่งของสมอง การคิดเป็นนามธรรม มีลักษณะซับซ้อน ไม่สามารถมองเห็น ไม่สามารถสังเกต สัมผัส วัดได้โดยตรง จึงต้องอาศัยหลักการวัด ทางจิตมิติ (Psychometrics) มาช่วยวัด

เพียเจต์ (Piaget 1964, อ้างถึงใน วิทย์ทิชัย พวงคำ 2551: 10) กล่าวว่า การคิดคือ การปฏิบัติการทางสมอง การที่ลักษณะความคิดของเด็กและผู้ใหญ่มีความแตกต่างกัน เพราะปฏิบัติการทางสมองแตกต่างกัน การปฏิบัติการทางสมองคือ การที่สมองแปลงความรู้ใหม่ ให้เหมาะสมที่จะเก็บเข้าที่เข้าทาง (accommodation) ดังนั้นเมื่อสมองทำงานจึงต้องมีกระบวนการเกิดขึ้นเสมอคือการรับ (assimilation) และการเก็บ (accommodation) เพื่อเก็บความรู้ใหม่ไปปรุงแต่งแบบแห่งความคิด (thought pattern) และทำหน้าที่แปลง (transform) สิ่งใหม่ที่เข้ามา โดยอาศัยความรู้เดิมที่มีอยู่บ้างแล้ว จากนั้นจึงเก็บความรู้ใหม่เข้าที่เข้าทางให้เป็นระบบ

กิลฟอร์ด (Guilford 1967, อ้างถึงใน วิทย์ทิชัย พวงคำ 2551: 10) ได้กล่าวว่า การคิดเป็นการค้นหาหลักการ (abstraction) โดยแยกแยะคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ หรือข้อความจริง ที่ได้รับแล้ว ทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป อันเป็นหลักการของความจริงนั้น รวมทั้งการนำหลักการดังกล่าวไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม

ไบเออร์ (Beyer 1987, อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ 2549: 13) ได้กล่าวว่า การคิด คือ การค้นหาความหมาย ผู้ที่คิดคือผู้ที่กำลังค้นหาความหมายของอะไรบางอย่าง นั่นคือกำลังใช้สติปัญญาของตนเอง ทำความเข้าใจกับการนำความรู้ใหม่ที่ได้รับรวมเข้ากับความรู้ดั้งเดิมหรือประสบการณ์ที่มีอยู่ เพื่อหาคำตอบว่าคืออะไร หรือการเอาข้อมูลที่เพิ่งรับเข้ามาใหม่ ไปรวมกับข้อมูลเก่าที่รำลึกได้ เพื่อสร้างเป็นความคิดอ่านหรือข้อตัดสินใจ

สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2542: 7) ได้ให้นิยามของการคิดว่า การคิดเป็นการทำงานของจิตที่อยู่ภายใน เหตุที่มนุษย์ต้องคิดเนื่องจากสภาวะสิ่งแวดล้อมบังคับให้ต้องมีการเลือกอยู่ตลอดเวลา นอกจากมีการคิดแล้วยังมีการตัดสินใจ กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการคิดรูปแบบหนึ่ง ในทางตรงกันข้ามกระบวนการตัดสินใจเป็นการคิดที่มีเหตุและผล วิธีการแสดงออกทางความคิดออกมาในรูปสัญลักษณ์ คือภาษา ซึ่งแสดงออกมาเป็นคำ วลี และประโยค

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 251) ได้ให้ความหมายของคำว่า คิด ว่าหมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือประกอบให้เป็นรูป หรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ไคร่ครวญ ไตร่ตรอง คาคะเน คำนวณ มุ่งจงใจ ตั้งใจ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 28) ได้ให้ความหมายของการคิดว่าเป็นกิจกรรมทางสมองที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง รู้ว่าคิดเพื่อวัตถุประสงค์อะไรบางอย่าง และสามารถกระตุ้นให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้

เอเรนด (Arends 2009, อ้างถึงใน พรทิพย์ แข็งขัน 2553: 223) กล่าวว่า การคิด คือ กระบวนการภายในใจที่เกี่ยวกับการสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (induction) การสร้างข้อสรุปเชิงนิรนัย (deduction) การจำแนกประเภท(classification) และการให้เหตุผล (reasoning) เพื่อสร้างข้อสรุปและตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

นักวิชาการ ดังกล่าว ข้างต้นได้กล่าวถึงการความหมายและความสำคัญของการคิดไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งทำให้สรุปว่า การคิด เป็นความสามารถของสมองซึ่งรับรู้และตีความผ่านประสบการณ์ รับความรู้ใหม่รวมเข้ากับความรู้เดิม เป็นกระบวนการภายในใจเพื่อสร้างข้อสรุปและตัดสินใจเพื่อหาความหมายและคำตอบที่ต้องการ

3.1.2 ความสามารถในการคิด

ธรรมชาติสร้างสิ่งสำคัญให้แก่มนุษย์เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั่นคือสมองของมนุษย์ มนุษย์จึงใช้สมองในการแก้ปัญหา การคิดและแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี ทำให้กลไกการทำงานของสมองมีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพ ทำให้ค้นพบหรือแก้ปัญหาสำเร็จโดยง่าย การคิดเป็นจึงเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาของมนุษย์ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ 2551: 1) สมองสามารถคิดได้ ถ้ามีโอกาสฝึกการคิดและเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ

ด้านการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน

ความสามารถในการคิดจึงเป็นกระบวนการทำงานของสมอง ที่มีความจำเป็น ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก มนุษย์จึงควรได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้ เพื่อให้สมองได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของสมองจึงอยู่ที่ วิธีการใช้สมอง ความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ ถูกควบคุมโดยสมอง 2 ซีก สมองซีกซ้าย จะควบคุมความคิดที่มีระบบ ความคิดที่มีการใช้เหตุผล เช่น ด้านตัวเลข ภาษา การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ส่วนสมองซีกขวา จะควบคุมเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ หากสมองสองซีกมีการทำงานไม่ประสานสัมพันธ์กัน ไม่มีความสมดุลกัน ทำหน้าที่ไม่เท่ากัน อาจทำให้การคิด พฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึก แตกต่างกันไปตามอิทธิพลของการควบคุมสมองแต่ละซีก เช่น ถ้าสมองซีกซ้าย ทำหน้าที่มากกว่า ซีกขวามุคคนนั้นจะคิดอย่างเป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผลมากกว่าจะถนัดในด้านคณิตศาสตร์ การคิดวิเคราะห์และภาษามากกว่า ขณะเดียวกัน บุคคลนั้นอาจมีข้อบกพร่องด้านสังคม อาจมีความเป็นตัวตนสูง หมกมุ่นอยู่กับตนเอง ขาดความยืดหยุ่น เจ้าระเบียบ ส่วนคนที่สมองซีกขวาทำหน้าที่มากกว่าสมองซีกซ้าย บุคคลนั้นจะเชี่ยวชาญด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และด้านมนุษยสัมพันธ์ทางสังคมที่ยืดหยุ่น ในขณะที่เดียวกันจะเป็นคนใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล แต่ขาดความสามารถด้านการจดจำ ด้านคณิตศาสตร์ และตัวเลข หรือการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้ดี การพัฒนาการคิดจึงไม่ได้หมายถึงการพัฒนาคนให้มีทักษะการคิดและกระบวนการคิดที่ดีเท่านั้น แต่หมายถึงการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้ทำหน้าที่ทดเต็มกันด้วย (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ 2551: 13)

ผลการศึกษาพบว่า มนุษย์ใช้สมองในการคิดโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 10 ของสมองทั้งหมด (ตวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล, 2550) มนุษย์ยังมีโอกาสที่จะใช้สมองให้เต็มที่ สมองยังมีพื้นที่อีกมากในการเรียนรู้ สมองที่ไม่ได้ใช้ จะยิ่งคิดไม่เป็น การคิดจึงเป็นทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนาตั้งแต่เด็กเล็ก จนก่อนจะถึงวัยเข้ามหาวิทยาลัย ในการเรียนการสอนผู้สอนยังต้องมีความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนฝึกทักษะการคิดให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมอง จนสามารถสร้างการคิดวิเคราะห์ได้

การฝึกทักษะการคิด (thinking skill) เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน ความคิดเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ การรับรู้ การสัมผัส การเคลื่อนไหว และการลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดให้ผู้เรียนได้ทดลอง สืบค้น เสนอสถานการณ์ และแก้ปัญหา โดยที่ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้น เสริมความรู้ และฝึกการคิดด้วยวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสม การฝึกสมองสามารถทำได้โดยการคิดตั้งคำถามและคิดหาคำตอบ การฝึกคิดจะทำให้สมองยังสร้างเครือข่ายเส้นใยสมองใหม่ ๆ ที่เป็นตัวช่วยคิดให้มากขึ้น หากฝึกฝนสมองให้คิด เช่น คิดตั้งคำถาม คิดหาคำตอบ

โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ สมองก็ยิ่งสร้างเครือข่าย ถ้าผู้ใดไม่ใช้สมองผู้นั้นก็จะสูญเสียเซลล์สมองหรือเส้นใยสมองจำนวนมากในแต่ละวัน แต่ถ้าใช้สมองมาก จะยิ่งเพิ่มขนาดมากขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น

ยุทธวิธีที่ผู้สอนสามารถใช้ในการเรียนการสอน (learning strategy) เพื่อฝึกสมองให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นพื้นฐานการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Murphy 2004) ได้แก่ การตั้งคำถาม ซึ่งควรเป็นคำถามที่ใช้ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ ใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล มีการอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันแก้ปัญหา มีการทดลองทำ เสนอสถานการณ์จำลอง เขียนรายงาน การสัมมนา การเขียนบันทึก การวางกรอบแนวคิด การประเมิน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมสะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้

สรุปได้ว่า การคิดเป็นการพัฒนาสมอง เป็นทักษะที่ผู้สอนควรฝึกฝนพัฒนาจนผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ห้ันเป็นพื้นฐานของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการตั้งคำถามและคิดหาคำตอบ

3.1.3 องค์ประกอบของการคิด

พรทิพย์ แข็งขัน (2553: 224) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของการคิดว่ามี 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ความสามารถทางสติปัญญาพื้นฐานที่บุคคลมี เช่น ความทรงจำ การสร้างข้อสรุป การจัดประเภทหรือหมวดหมู่ การเปรียบเทียบ การจำแนก เป็นต้น รวมเรียกว่า ทักษะการคิด (thinking skills) และส่วนที่ 2 คือ ขั้นตอนในการคิดซึ่งแตกต่างกันหลายรูปแบบ เช่น การสร้างมโนทัศน์ การให้เหตุผล การสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา เป็นต้น เรียกว่า กระบวนการคิด (thinking process)

1. ทักษะการคิด เป็นความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลที่แตกต่างกัน เป็นผลมาจากการฝึกหัดและการได้รับการพัฒนา แบ่งเป็น

1.1 ทักษะการเน้นประเด็นสำคัญ (focusing skills) หมายถึง การมุ่งพิจารณาข้อมูลเฉพาะประเด็นหลัก ได้แก่ การวินิจฉัยปัญหาและการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม

1.2 ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล (information gathering skills) หมายถึง ทักษะในการนำข้อมูลที่สำคัญหรือเกี่ยวข้องมาประมวลผล ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญคือ การสังเกต (observing) และการตั้งคำถาม (formulating questions)

1.3 ทักษะการจำ (remembering skills) หมายถึง ทักษะการเก็บสะสมข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญคือ การเข้ารหัส (encoding) และการเรียกคืนหรือการระลึก (recalling)

1.4 ทักษะการจัดองค์ประกอบหรือหมวดหมู่ (organizing skills) หมายถึง การจัดเรียงหรือจัดข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อนำมาใช้งานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมที่

สำคัญ ได้แก่ การเปรียบเทียบ (comparing) การเรียงลำดับ (ordering) และการนำเสนอใหม่ (representing)

1.5 ทักษะการวิเคราะห์ (analyzing skills) หมายถึง ทักษะการวินิจฉัยหรือพิจารณาข้อมูลที่ปรากฏด้วยการแบ่ง โครงสร้างหรือองค์ประกอบเพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ กิจกรรมในทักษะนี้คือ การระบุลักษณะหรือองค์ประกอบของข้อมูล การระบุแนวคิดหรือสาระสำคัญ และการวินิจฉัยข้อผิดพลาด

1.6 ทักษะการสร้างหลักการหรือข้อสรุป (generating skills) หมายถึง ความสามารถในการสร้างข้อมูล ความหมายหรือแนวคิดใหม่จากข้อมูลหรือประสบการณ์เดิม กิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การสรุปอ้างอิง (infering) การทำนาย (predicting)

1.7 ทักษะการบูรณาการ (integrating skills) คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงหลอมรวมข้อมูล กิจกรรมที่สำคัญ คือ การสรุป (summarizing)

1.8 ทักษะการประเมิน (evaluating skills) หมายถึง การพิจารณาคุณค่าหรือคุณภาพของข้อมูล หรือความคิดต่างๆ กิจกรรมที่สำคัญ คือ การกำหนดเกณฑ์ (establishing criteria) และการพิสูจน์หรือการตรวจสอบความจริงและความถูกต้อง (verifying) ของข้อมูลหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

2. กระบวนการคิด (thinking process) หมายถึง การคิดที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบที่สำคัญมีดังนี้

2.1 กระบวนการคิดเชิงมโนทัศน์ (concept formation) หมายถึง กระบวนการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลด้วยการระบุลักษณะสำคัญของข้อมูลเพื่อสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้น

2.2 กระบวนการคิดเชิงหลักการ (principle formation) หมายถึง กระบวนการเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างหลักการเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือข้อมูลต่างๆ

2.3 กระบวนการคิดเพื่อสร้างความเข้าใจ (comprehending) หมายถึง กระบวนการสร้างความหมายใหม่แก่ข้อมูล โดยการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับความรู้หรือประสบการณ์เดิม

2.4 กระบวนการคิดแก้ปัญหา (problem solving) หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลใช้กระบวนการทางปัญญาเพื่อแสวงหาหนทางหรือแนวทางที่เหมาะสมที่สุด

2.5 กระบวนการคิดให้เหตุผล (reasoning) หมายถึง กระบวนการคิดในเชิงตรรกะเพื่อสร้างความรู้หรือข้อสรุปจากข้อมูลหรือประสบการณ์ แบ่งเป็น วิธีการให้เหตุผลเชิงอุปนัย (inductive reasoning) และวิธีการให้เหตุผลเชิงนิรนัย (deductive reasoning)

2.6 กระบวนการคิดตัดสินใจ (decision making) หมายถึง กระบวนการประเมินทางเลือกต่างๆ และเลือกวิธีการหรือแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.7 กระบวนการคิดเชิงวิจัย (research) หมายถึง กระบวนการสืบสอบหรือแสวงหาความรู้ กิจกรรมที่สำคัญ คือ การกำหนดปัญหา การรวบรวมข้อมูล โดยมีเป้าหมายเพื่อยืนยันหรือตรวจสอบสมมติฐานที่กำหนด

2.8 กระบวนการคิดเรียบเรียง (composing) หมายถึง กระบวนการสร้างผลงานที่เกิดจากการเรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบ เช่น การแต่งเพลง การสร้างงานศิลปะ

2.9 กระบวนการคิดและสื่อสารด้วยการพูด (oral discourse) หมายถึง กระบวนการส่งสารด้วยเสียง เช่น การสนทนา การอภิปราย การพูดนำเสนอผลงาน การโต้เถียง เป็นต้น

2.10 กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) หมายถึง กระบวนการคิดเกี่ยวกับข้อมูลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในรูปแบบหรือวิธีการใหม่ที่แตกต่างจากที่ปฏิบัติกันมา

2.11 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) หมายถึง การคิดที่มีเป้าหมายเพื่อไตร่ตรองข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ สำหรับนำไปประเมินหรือตัดสินใจ

3.1.4 มิติการคิด

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 14) ได้จำแนกประเภทของการคิดออกเป็น 10 ประเภท ซึ่งได้รับการยอมรับทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. การคิดเชิงกลยุทธ์ (strategic thinking) คือ การคิดเพื่อตัดสินใจชี้ขาดว่าจะทำอย่างไรเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการอย่างเป็นกระบวนการภายใต้เงื่อนไขและทรัพยากรที่มีอยู่

2. การคิดเชิงอนาคต (futuristic thinking) คือ การคาดการณ์บนพื้นฐานของข้อมูลความมีเหตุผล และการอุปมา อย่างมีจินตนาการและเป็นภาพรวมของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. การคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative thinking) คือ การคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงการสิ่งเดิมไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิงหรือที่เรียกว่า "นวัตกรรม" (Innovation)

4. การคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) คือ การตั้งข้อสังเกต ข้อสงสัย และคำถามด้วยการที่ไม่เชื่อหรือการปฏิเสธในสิ่งที่สัมผัสทั้งการมองเห็นหรือการได้ยินได้ฟังมา ซึ่งไม่คล้อยตามไปโดยง่าย ด้วยการตั้งคำถามหรือโต้แย้งสมมติฐานที่ซ่อนอยู่ เพื่อเปิดกว้างความคิดที่แตกต่างไป

5. การคิดเชิงบูรณาการ (integrative thinking) คือ การคิดเพื่อแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม ไม่แยกส่วน เพราะปัญหามักก่อผลกระทบโดยภาพรวม ดังนั้นจึงต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างครบถ้วนเพื่อลดผลกระทบที่จะตามมา

6. การคิดเชิงวิเคราะห์ (analytical thinking) คือ การคิดเพื่อให้เกิดมุมมองที่มองเห็นอย่างเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันทั้งในความสัมพันธ์ทางเดียวหรือทางตรงข้าม และนำไปสู่การตีความและให้ความหมายในองค์ประกอบนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสอดคล้องกัน

7. การคิดเชิงเปรียบเทียบ (comparative thinking) คือ การเปรียบเทียบกับสิ่งใกล้เคียงกัน เทียบกับค่ามาตรฐาน หรือสิ่งที่เป็นเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความกระจ่างในข้อสงสัย หรือเพื่ออธิบาย หรือเพื่อการนำไปแก้ไขข้อปัญหา

8. การคิดเชิงสังเคราะห์ (synthesis thinking) คือ ความสามารถที่นำเอาองค์ประกอบต่างๆ มาผสมผสานเข้ากันเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ตามความประสงค์ที่เราต้องการในคำตอบนั้นๆ หรือเอาของเดิมที่มีอยู่นำมาใช้ใหม่ตามความมุ่งหมายเดิม

9. การคิดเชิงมโนทัศน์ (conceptual thinking) คือ การประสานข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเข้าด้วยกันโดยไม่ขัดแย้ง อย่างคมชัดสามารถอธิบายได้ หรือเรียกว่าเป็นความคิดรวบยอดโดยมีกรอบความคิดที่ชัดเจนสามารถถ่ายทอดออกไปได้ ซึ่งจำเป็นต้องเป็นคนช่างสังเกต และตีความ ตลอดจนเปรียบเทียบได้อย่างกระจ่างชัด

10. การคิดเชิงประยุกต์ (applicative thinking) คือ ความสามารถที่จะนำสิ่งที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้ในบริบทใหม่โดยหลักการแทนคุณสมบัติหลัก ปรับสิ่งเดิมเข้ากับสถานการณ์ และการหาสิ่งทดแทน

กล่าวโดยสรุป การคิดของมนุษย์อาจจำแนกประเภทได้ 2 ลักษณะ ลักษณะที่หนึ่งเป็นการจำแนกตามความสำคัญและความลุ่มลึกของการคิด สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ 1) การคิดฝัน 2) การคิดใคร่ครวญ 3) การคิดแก้ปัญหา และ 4) การคิดสร้างสรรค์ ลักษณะที่สองเป็นการจำแนกความคิดตามลักษณะของการนำไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาการคิดหรือการฝึกทักษะการคิดแต่ละประเภทเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้ได้ทดลอง สืบค้น เสนอสถานการณ์ และแก้ปัญหา โดยที่ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้น เสริมความรู้ และฝึกให้เห็นถึงองค์ประกอบของการคิดด้วยวิธีต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์มากยิ่งขึ้น

3.2 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยเหลือผู้กำลังคิด ให้สามารถจำแนก แยกแยะ จัดหมวดหมู่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันในเนื้อหาของเรื่องที่กำลังคิดอย่างเป็นระบบ สามารถทำให้ผู้คิด

มองเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างสอดคล้องและกระจ่างชัด โดยไม่ทำให้เกิดความสับสน ซึ่งง่ายต่อการนำไปศึกษาหรือพยายามทำความเข้าใจ ตลอดจนสามารถสืบค้นตรวจทานเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเหล่านั้นได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้คิดสามารถนำไปตีความหรือให้คุณค่าในเนื้อหาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายคนกล่าวถึงความหมายของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้

กาเย่ (Gagne 1970, อ้างถึงใน สกฤตการ สังข์ทอง 2548: 32) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดที่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยพิจารณาถึงสถานการณ์หรือข้อมูลต่าง ๆ ว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใดหรือไม่

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1071) ได้ให้ความหมายของคำว่า วิเคราะห์ หมายถึง ใจ่ครวญ แยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549: 5) ได้ให้ความหมายของคำ การคิดวิเคราะห์ ว่าหมายถึง การระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ ระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ แก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553: 2) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดแยกแยะหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล และระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ อันจะช่วยให้เห็นถึงความเกี่ยวพัน ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ หรือสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

วัชร เล่าเรียนดี (2549: 57) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การแสดงออก คำพูด หรือพฤติกรรมการปฏิบัติที่บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ และประเมินผล หรือเพื่อสรุปอย่างเหมาะสม

ไสว ฝักขาว (2553) ได้ให้ความหมายของ "การคิดวิเคราะห์" ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง การระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ ระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ แก้ปัญหา หรือคิดสร้างสรรค์ จากความหมายสามารถแยกเป็นประเด็นสำคัญของการคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจดังนี้ 1) ระบุเรื่องหรือปัญหา 2)

จำแนกแยกแยะข้อมูล 3) เปรียบเทียบเพื่อจัดระบบข้อมูล 4) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ให้เหตุผลเพื่อตรวจสอบ 5) ตัดสินใจแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์

คูวิตซ์ มูลค้ำ (2550: 9) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

กล่าวโดยสรุป การคิดวิเคราะห์ หมายถึงกระบวนการทางสมองที่พยายามจำแนกแยกแยะองค์ประกอบ จัดระบบ โยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการ ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใดๆ หรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.2.1 ความสำคัญของการคิดวิเคราะห์

มนุษย์ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การคิดวิเคราะห์จึงเป็นทักษะที่สำคัญ และมีบทบาทยิ่ง นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 161) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ว่า

1. ช่วยให้ผู้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีหลักการและเหตุผล และได้งานที่มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้ผู้สามารถประเมินงานโดยใช้กฎเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผลช่วยให้สามารถพิจารณาตนเองอย่างมีเหตุผลและมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างดีอีกด้วย
3. ช่วยให้ผู้สามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล
4. ช่วยให้ผู้สามารถกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ค้นหาความรู้ ทฤษฎี หลักการ ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย ตลอดจนหาข้อสรุปได้ดี
5. ช่วยให้ผู้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง จนถึงขั้นมีความสามารถเป็นนายของภาษาได้
6. ช่วยให้ผู้คิดได้อย่างชัดเจน คิดได้อย่างถูกต้อง คิดอย่างกว้าง คิดอย่างลึก และคิดอย่างสมเหตุสมผล
7. ช่วยให้เกิดปัญญา มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีเมตตา และมีบุคลิกภาพในทางสร้างประโยชน์ต่อสังคม
8. ช่วยให้ผู้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง ในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคสารสนเทศ และเทคโนโลยี

คูวิตซ์ มูลค้ำ (2547: 39) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ สรุปไว้ดังนี้

1. ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาของเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นรากฐานความรู้ในการนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
2. ช่วยให้สำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏ และไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ความรู้สึก หรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง
3. ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ ขณะเดียวกันไม่หลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณีได้
4. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรก ทำให้ได้มองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่นๆ ที่มีอยู่
5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต การหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏ ก่อนตัดสินใจสรุป
6. ช่วยหาเหตุผลที่เกิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่พึ่งพิงอคติ ทำให้สามารถประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสมจริง
7. ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่มี วิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ ของสถานการณ์ ณ เวลานั้น อันจะช่วยคาดการณ์ความน่าจะเป็นได้สมเหตุสมผลมากกว่า

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 35) ได้กล่าวสรุปว่า การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. การคิดวิเคราะห์ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินแนวคิดที่เกิดขึ้น รวมทั้งช่วยเสริมความสามารถในการนำมาแก้ปัญหา และการตัดสินใจ
2. การคิดวิเคราะห์ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของขนาดกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่ปรากฏ ไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ความรู้สึกหรืออคติ แต่สืบค้นตามหลักเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริง
3. การคิดวิเคราะห์ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวมาเป็นข้อสรุปทั่วไป ไม่ด่วนสรุปหรือหลงเชื่อข้ออ้างที่เกิดจากตัวอย่างเพียงตัวอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณี
4. การคิดวิเคราะห์ช่วยขุดค้นสาระอื่นๆ นอกเหนือจากสาระที่เกิดขึ้นจากความประทับใจครั้งแรก ทำให้มองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่นๆ ที่มีอยู่
5. การคิดวิเคราะห์ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนบนฐานความรู้เดิม คือ ช่วยในการประมาณการความน่าจะเป็น ซึ่งจะช่วยให้คาดการณ์ความน่าจะเป็นได้สมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น

6. การคิดวิเคราะห์ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล คือ ช่วยในการหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง โดยไม่พึ่งพาอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำ ทำให้สามารถประเมินสิ่งต่างๆ ได้อย่างสมจริงสมจัง

7. การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่นๆ เช่นการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงบูรณาการ การคิดเชิงอนาคต ฯลฯ การคิดวิเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดมุมมองเชิงลึกและครบถ้วน อันจะนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้บรรลุวัตถุประสงค์

8. การคิดวิเคราะห์ช่วยในการแก้ปัญหา คือ ช่วยในการคิดจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ การทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นและสาเหตุ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหามาได้ตรงประเด็น

9. การคิดวิเคราะห์ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ เพราะทำให้รู้ข้อเท็จจริง หรือเหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และช่วยให้ได้ข้อมูลเป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ประโยชน์ ในการประเมินสถานการณ์และตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้แม่นยำกว่าการมีข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์

10. การคิดวิเคราะห์ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผลอยู่บนฐานของตรรกะและความน่าจะเป็นไปได้ ส่งผลให้เมื่อคิดสิ่งใหม่ๆ จะได้รับการตรวจสอบว่าความคิดใหม่นั้นใช้ได้จริงหรือไม่ ถ้าจะทำให้ใช้ได้จริงต้องเป็นเช่นไร แล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่คิดกับการนำมาใช้ในโลกลงความความเป็นจริง

11. การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เข้าใจแจ่มกระจ่าง คือ ช่วยให้เราประเมินและสรุปสิ่งต่างๆ ไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ไม่ใช่สรุปตามอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ที่คลุมเครืออยู่ ก็จะกระจ่างชัด และเกิดความแจ่มกระจ่างในความเข้าใจ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานของการคิด ที่ช่วยในการประเมินและตัดสินใจเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันอย่างยิ่งทุกด้าน โดยเฉพาะในการรับทราบและรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินการ การประเมินสถานการณ์ และการคาดหมายสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3.2.2 องค์ประกอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์

นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

เปียเจต์ (Piaget 1997, อ้างถึงใน ศิริพร เสาวลักษณ์ 2551: 9) ได้ให้แนวคิดว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง พัฒนาการการคิดจากขั้นหนึ่งไปสู่ขั้นหนึ่ง ซึ่งอาศัยองค์ประกอบ 4 ประการคือ 1) การเจริญเติบโตของร่างกายและวุฒิภาวะ 2) ประสบการณ์ทางกายภาพ และทางสมอง 3) ประสบการณ์ทางสังคม และ 4) สถานะสมดุลซึ่งเป็นกระบวนการที่แต่ละคนใช้ในการปรับตัว

เซฟเวอร์ (Shaver 1997, อ้างถึงใน ศิริพร เสาวลักษณ์ 2551: 9) ได้อ้างอิงแนวคิดของ เอนนิส (Ennis 1985: 44-48) และแบ่งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom) ดังนี้

1. ความสามารถพื้นฐาน (basic skill) ได้แก่ ความสามารถในการทำความเข้าใจเรื่องราว ซึ่งครอบคลุมการย่อความ การสรุปเรื่อง การเล่าเรื่อง การแปลความหมาย เป็นความสามารถพื้นฐานของนักเรียนในการทำความเข้าใจเรื่องราว (comprehensive)

2. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล (reference) ซึ่งได้แก่

- 2.1 การจำแนก (classifying)
- 2.2 การวางหลักการ (grasping principle)
- 2.3 การตั้งข้อสันนิษฐาน (assumption)
- 2.4 การเปรียบเทียบ (comparing)

3. ความสามารถในการตัดสินใจ และการลงสรุปความคิดเห็น ได้แก่

- 3.1 การวิจารณ์ (criticizing)
- 3.2 การประเมินผล (evaluating)
- 3.3 การตัดสินใจ (making judgment)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 26-30) กล่าวว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้นมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก การที่บุคคลใดจะเป็นนักคิดวิเคราะห์ที่ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการตีความ ซึ่งหมายถึง ความพยายามที่จะทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการจะวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายสิ่งที่ไม่ปรากฏของสิ่งนั้น ซึ่งแต่ละคนอาจใช้เกณฑ์ต่างกัน เช่น จากความรู้เดิม จากประสบการณ์ หรือจากข้อเขียนของคนอื่น

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ ผู้วิเคราะห์จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ดีพอเสียก่อนไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นการใช้ความรู้สึกส่วนตัว

3. ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม คุณสมบัติข้อนี้จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ได้ข้อมูลมากเพียงพอก่อนที่จะวิเคราะห์

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล โดยเริ่มจากการแจกแจงข้อมูล เพื่อให้เห็นภาพรวมเสียก่อนจากนั้นจึงคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อค้นหาความจริง

3.2.3 คุณสมบัติของนักคิดวิเคราะห์

นอกจากองค์ประกอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่กล่าวมาแล้ว การเป็นนักคิดวิเคราะห์ที่ดียังต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

ชยอนันต์ สมุทวานิช (2542, อ้างถึงใน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2549: 4) ได้กล่าวว่า ผู้ที่คิดแบบวิเคราะห์จะต้องมีความชัดเจนในการแสวงหาข้อเท็จจริง (fact) ค้นหาตรรกะข้อมูล (logic) หาทิศทาง (direction) ให้เหตุผล (reason) และมุ่งแก้ปัญหา (problem solving)

อินทร์นั ปัญญา (2553) กล่าวถึงคุณสมบัติของนักคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่รับข้อมูลแล้วไม่ด่วนสรุป ผู้คิดจะต้องตีความข้อมูลที่ได้อาจจะอ้างเสียก่อน จากนั้นจึงตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผล โดยพิจารณาจากสิ่งที่สื่อความหมายสัมพันธ์กัน สิ่งที่ละไว้ สิ่งที่ซ่อนนัย (implication) และความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

2. เป็นผู้ไม่ด่วนแก้ปัญหาแต่มีการตรวจสอบให้แน่ชัดว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไรเสียก่อน อาจใช้เทคนิค Why-Why Analysis คือ การถามว่าทำไมต่อเนื่องไป อย่างน้อย 5 คำถาม

3. เป็นนักตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ที่ดี ซึ่งอาจเป็นคำถามในลักษณะต่อไปนี้

3.1 คำถามแบบ "5Ws 1 H" คือ What (อะไร) Who (ใครเกี่ยวข้องบ้าง) Where (เกิดที่ไหน) When (เกิดเมื่อไร) Why (ทำไมจึงเกิดขึ้น) และ How (เป็นอย่างไร)

3.2 คำถามเชิงเงื่อนไข (conditions) โดยตั้งคำถามในลักษณะ "ถ้า.....จะเกิด....." (If.....Then.....)

3.3 คำถามเกี่ยวกับจำนวน (number) หรือ ความถี่ (frequencies) เช่น เหตุการณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นกี่ครั้งแล้ว หรือมีความถี่แค่ไหน

3.4 คำถามเกี่ยวกับลำดับความสำคัญ (priority) เช่น ควรทำอะไรก่อน-หลัง

3.5 คำถามเชิงเปรียบเทียบ (comparative) เช่น ระหว่างสุขภาพกับความสุข อะไรสำคัญกว่ากัน

3.2.4 องค์ประกอบและกระบวนการคิดวิเคราะห์

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ (สุวิทย์ มูลคำ 2550: 17) ดังนี้

1. สิ่งที่กำหนดให้
2. หลักการหรือกฎเกณฑ์
3. การค้นหาความจริงหรือความสำคัญ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราวจากข่าว ของจริงหรือสื่อเทคโนโลยี

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริงสาเหตุ หรือความสำคัญ เช่น ภาพนี้ บทความนี้ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

เป็นการพินิจ พิจารณาทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5 W 1 H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

3.2.5 เทคนิคการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลัก เป็นการคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียด จากเหตุไปสู่ผล ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

เทคนิคการคิดวิเคราะห์อย่างง่ายที่นิยมใช้ คือ 5W 1H มีรายละเอียดดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ 2550: 20)

What (อะไร) ปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น เช่น

1. เกิดอะไรขึ้นบ้าง
2. มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้

Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ เช่น

1. เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน
2. เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นที่ใดมากที่สุด

When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น เช่น

1. เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร
2. เวลาใดบ้างที่สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้

Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น เช่น

1. เหตุใดต้องเป็นคนนี้ เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้
2. เพราะเหตุใดเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น

Who (ใคร) บุคคลสำคัญเป็นตัวประกอบหรือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น

1. ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง
2. ใครน่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง

How (อย่างไร) รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้นว่ามีความเป็นไปได้ในลักษณะใด เช่น

1. เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร
2. ลำดับเหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง

การคิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิค 5W 1H จะสามารถช่วยให้เรียงความชัดเจนในแต่ละเรื่องที่กำลังคิดเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น ในบางครั้งการเริ่มคิดวิเคราะห์ ถ้าคิดอะไรไม่ออก ก็ให้เริ่มต้นด้วยการถามตนเอง โดยใช้คำถามตามหลักเทคนิค 5W 1H

นอกจากการใช้เทคนิค 5W 1H แล้ว (สุวิทย์ มูลคำ 2550: 25) ได้เสนอแนะว่าจะใช้เทคนิคการตั้งคำถามในลักษณะอื่นได้ เช่น

1. คำถามเกี่ยวกับจำนวน เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนที่คน
2. คำถามเชิงเงื่อนไข เช่น ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ 5 ปีที่แล้ว ใครจะเป็นผู้ได้หรือเสียประโยชน์
3. คำถามเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญ เช่น ใครเป็นคนสำคัญที่สุดของเรื่อง
4. คำถามเชิงเปรียบเทียบ เช่น สิ่งใดสำคัญกว่า ระหว่าง ความตายกับการพรากจากความรัก ฯลฯ

3.2.6 การพัฒนาการคิดวิเคราะห์

สมองของมนุษย์มีศักยภาพด้านการวิเคราะห์เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เช่นเดียวกับศักยภาพด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์โดยสมองในส่วนของการวิเคราะห์จะเป็นส่วนเดียวกับสมองในส่วน

ของการใช้เหตุผล ซึ่งเป็นการทำงานของสมองซีกซ้าย เมื่อรับข้อมูลต่างๆ เข้ามาทางประสาทสัมผัส สมองจะทำการตีความข้อมูลที่ได้รับ โดยวิเคราะห์เทียบเคียงกับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นในความทรงจำ จากนั้นสมองจะทำการจำแนกแยกแยะความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับ พยายามเชื่อมโยงเหตุและผลของเรื่องราวที่เกิดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ 2549: 29)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนสามารถทำได้ แต่ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นประจำ โดยมุมมองด้านการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์นั้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 31) ได้เสนอไว้ว่า การจะพัฒนาได้นั้นควรพัฒนานิสัยการคิดในชีวิตประจำวันของตนเองให้เคยชินที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ฝึกหัดเป็นคนช่างสังเกต ช่างสงสัย และใคร่ครวญ
2. ฝึกหัดเป็นคนช่างซักไซ้ ช่างซักถาม ช่างแจกแจง
3. ฝึกหัดเป็นคนช่างสืบค้น ช่างสะสม ช่างเรียนรู้
4. ฝึกหัดเป็นคนช่างคิด ช่างวิเคราะห์ ไม่อ้างว่าไม่มีเวลาคิด
5. ฝึกหัดเป็นคนช่างคิดให้รอบคอบ และคิดให้ทะลุปรุโปร่ง

จะเห็นได้ว่าความสำคัญของการคิดวิเคราะห์และการพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์ดังกล่าว นั้น มุ่งไปที่การพัฒนาการด้านกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเยาวชนในวัยเรียนรู้ได้รับการพัฒนาอย่างมีรากฐานที่ดี โดยเปลี่ยนจากการเรียนที่มุ่งเน้นให้จดจำเนื้อหาที่มีอยู่เดิม เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ใช้โอกาสได้ค้นคว้าจากการอ่าน การฟัง การดู การร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ จนเกิดความเข้าใจ (บัญญัติ ขงย่วน, 2553)

ปรียานุช สถาวรรมณี (2548: 89) ได้สนับสนุนแนวคิดของการนำการคิดวิเคราะห์ไปใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษา ในผลงานวิจัย เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน" มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ บุคคลที่มีการคิดแบบวิเคราะห์จะเหนือกว่าบุคคลที่มีการคิดแบบอื่น ทั้งในด้านระดับการพัฒนาการและการใช้สติปัญญา ความคิดเชิงวิเคราะห์เป็นความคิดเชิงลึก เป็นทักษะที่สำคัญ และเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่หรือประเภทสิ่งต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถตัดสินใจอย่างเหมาะสม และใช้ความรู้ประยุกต์แก้ไขปัญหาในสถานการณ์อื่น ตลอดจนสามารถทำนายผลที่ตามมาได้ (Schiever 1991: 12-13, อ้างถึงใน ปรียานุช สถาวรรมณี 2548 : 91) การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจึง

เป็นยุทธศาสตร์สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้เพราะการสอนในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นสาระวิชาโดยละเลยการฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ นักเรียนนั้น เมื่อสำเร็จการศึกษานักเรียนจะขาด ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน

ผลการวิจัยของ ปรียานุช สดาวรรณิ (2548) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยค่อนข้างต่ำ ซึ่งมีผลต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ เหตุเพราะนักเรียนไทยขาดศักยภาพการฟังอ่านและเขียน ไม่สามารถคิดวิเคราะห์และถ่ายทอดความรู้ออกมาได้ สอดคล้องกับ รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประจำปี 2547 จากข้อมูลโรงเรียน 218 แห่ง พบว่า ไม่มีโรงเรียนใดจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับ พอใช้ 67.00 % แต่มีโรงเรียน 9.60 % ที่ต้องปรับปรุงโดยด่วน

รายงานผลการประเมินโรงเรียนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กล่าวว่า ไม่มีโรงเรียนไหนจัดได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนประมาณ 13,000 โรงเรียนทั่วประเทศ พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับดี เพียงประมาณ 12.90 % ซึ่งสื่อถึงคุณภาพของนักเรียนไทยที่ยังคงอ่อนด้อยในด้านการคิด (เพชรฯ พิพัฒน์สันติกุล 2548) นอกจากนั้นยังพบว่า เด็กไทยทำข้อสอบที่เป็นอัตนัยและข้อสอบอธิบายความไม่ดีเท่าที่ควร เพราะปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นเนื้อหา เน้นการท่องจำ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้ใช้สมอง ไม่ได้ใช้ความคิด และไม่ได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ควรต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักเชื่อมโยงความคิด เรียบเรียงและสื่อสารความคิด (รุ่ง แก้วแดง 2540, อ่างถึงในทิสนา เขมมณี 2552: 185) สอดคล้องกับข้อมูลจาก โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นานาชาติ หรือ TIMSS (Third International Mathematics and Science Study) ที่พบว่านักเรียนไทยทำข้อสอบที่ต้องใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ยกเหตุผลประกอบ หรือเขียนข้อความยาวๆ ไม่ได้ เพราะการเรียนการสอนยังอยู่ในกรอบของตารางสอนและห้องเรียน ไม่เน้นกระบวนการให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 34-37) ส่งผลให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนการสอนในเด็กเยาวชนในวัยเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ โดยมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ต้องการให้ คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการคิด และนำไปสู่ความเป็นเหตุเป็นผล ความสนใจใคร่รู้ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สมองในส่วนาหมายสำคัญของการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การคิดวิเคราะห์จะสามารถวางรากฐานของการคิดได้อย่างยั่งยืนโดยเฉพาะเด็ก เยาวชน ซึ่งเป็นกำลังของชาติในยุคใหม่ซึ่งจำต้องเผชิญกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วรุนแรง จนสามารถนำพาประเทศไทยเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่ได้อย่างมั่นคง จากการตระหนักรู้ การใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ รู้ว่าสิ่งใดเหมาะสมดังตามจารีตประเพณี ตลอดจนสร้างไว้ซึ่งอัตลักษณ์ในความเป็นชาติไทยอยู่ได้สืบไป

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

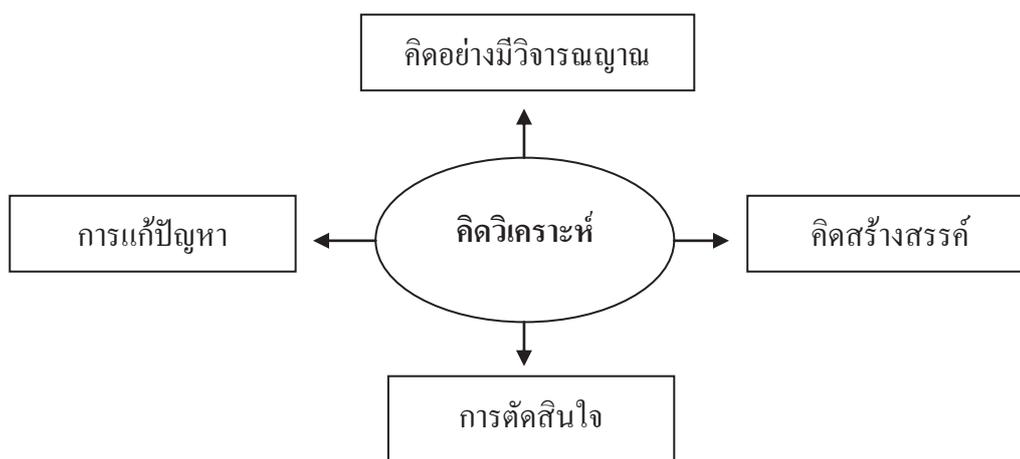
นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

ดวงรัตน์ ศรีวงษ์คัล (2553) ได้สังเคราะห์โมเดลการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักทฤษฎี 4 คน ได้แก่ บรูคฟีลด์ (Brookfield 1987) นอร์ริสและเอนนิส (Norris and Ennis 1989) บุลเลน (Bullen 1998) และ แอนเดอร์สัน และอาร์เชอร์ (Anderson and Archer 2001) และ สรุปขั้นตอนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากทฤษฎีดังกล่าวได้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนระบุดประเด็น ขั้นตอนการเข้าใจ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนประเมินและขั้นตอนสร้าง ทั้งยังได้กำหนดนิยามของการวิเคราะห์ว่าเป็นทักษะในการพิจารณาความคิดอย่างรอบคอบ รวมถึงการแยกแยะ การจัดจำพวก หลักฐานข้อมูล ความรู้หรือความคิดเห็น การแยกแยะความแตกต่างของความคิดเห็น การอธิบายปัญหาและระบุช่องว่างระหว่างข้อมูล

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549: 3) ได้ศึกษาแนวคิด หลักการของกระบวนการคิดของนักการศึกษา นักคิด นักจิตวิทยาทั้งหลาย เห็นสอดคล้องกันว่า การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานหรือขั้นตอนหนึ่งของการคิดระดับสูง แต่ยังไม่มามีข้อมูลชัดเจนว่า การคิดวิเคราะห์อยู่ในขั้นตอนที่เหมือนกัน ยกเว้นแต่จะมีข้อความที่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์ปรากฏอยู่ เช่น การแยกแยะ การจำแนก จัดระบบข้อมูล การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล การหาสาเหตุ การมีเหตุผล ฯลฯ ดังความสัมพันธ์ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์กับการคิดระดับสูง

การคิดระดับสูง	การคิดวิเคราะห์
การแก้ปัญหา	ทำความเข้าใจปัญหา หาความสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา เปรียบเทียบทางเลือก ลงมือแก้ปัญหา ตรวจสอบผลการดำเนินงาน
การตัดสินใจ	หาเหตุผล จำแนกข้อมูล เปรียบเทียบทางเลือกเพื่อการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
คิดอย่างมีวิจารณญาณ	จำแนกแยกแยะ จัดระบบข้อมูลอย่างมีเหตุผล เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
คิดสร้างสรรค์	เชื่อมโยงความสัมพันธ์ข้อมูล จัดระบบข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิมผสมผสานนำไปสู่การสร้างผลงาน

แผนภาพที่ 2 แสดงความคิดรวบยอดความสัมพันธ์ของการคิดวิเคราะห์กับการคิดระดับสูง
ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ , สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549) 4.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549: 25) ให้ความเห็นว่า การคิดที่เป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการคิดทั้ง 10 แบบ คือ การคิดวิเคราะห์ และกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นส่วนสำคัญที่สุดหรือเป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการคิดแบบอื่น ๆ ต่อไป

ทิสนา แคมมณี (2544: 153-154, อ้างถึงใน ราวัลย์ ชูชาติวรรณกุล 2549: 28) ได้กล่าวถึง การคิดวิเคราะห์ว่าเป็นความสามารถเพื่อนำสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยกำหนดเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(2540) ได้นำไปกำหนดเป็นเกณฑ์ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนซึ่งจะต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ก่อนที่จะประเมินข้อมูล ดังนี้

1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
2. สามารถระบุประเด็นปัญหาในการคิดได้อย่างชัดเจน
3. สามารถประมวลข้อมูลทั้งด้านข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิดทั้งทางกว้าง ทางลึกและไกล
4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและเลือกข้อมูลที่จะใช้ในการคิดได้
5. สามารถประเมินข้อมูลได้
6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลและเสนอคำตอบ ทางเลือกที่สมเหตุสมผลได้

7. สามารถเลือกทางเลือก/ลงความเห็นในประเด็นที่คิดได้

สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดเป็นการคิดระดับสูง เป็นพื้นฐานหรือ ขั้นตอน หรือส่วนหนึ่งของการคิดระดับสูงต่าง ๆ รวมทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งในการพัฒนาทักษะความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น ต้องอาศัยการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเป็นทักษะพื้นฐานก่อน

3.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บุคคลที่คิดอย่างมีวิจารณญาณได้ จะสามารถคัดสรรกลั่นกรองข้อมูลและนำข้อมูลนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นสมรรถนะของบุคคล ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเข้าปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนเป็นองค์ประกอบที่แสดงคุณภาพของการจัดการศึกษาอีกด้วย

นักจิตวิทยาและนักวิชาการได้เสนอความหมายของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึงกิจกรรมภายในจิตใจที่เกิดขึ้นเพื่อประเมินข้อโต้แย้ง (arguments) หรือข้อเสนอเพื่อการพิสูจน์ (propositions) แล้วตัดสินใจ อันนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อและการกระทำของบุคคล (Ennis 1992, อ้างถึงใน พรทิพย์ แข็งขัน 2553: 283) การคิดอย่างมีวิจารณญาณคือ ความสามารถในการตัดสินใจด้วยเหตุผลว่า จะปฏิบัติหรือเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือไม่ (Slavin 2003, อ้างถึงใน พรทิพย์ แข็งขัน 2553: 283) ดังนั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงหมายถึง กระบวนการให้เหตุผลในระดับสูง ที่มีเป้าหมายเพื่อตัดสินใจแก้ไขปัญหาพิสูจน์ข้อโต้แย้งหรือเลือกสรรวิธีดำเนินการกับข้อมูล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบนพื้นฐานการใช้หลักเหตุผลเพื่อประเมินกระบวนการคิดของตนเอง

ฟาเซียน (Facione 1990, อ้างถึงใน พรทิพย์ แจ่มจัน 2553: 283) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยทักษะการคิดที่สำคัญสรุปได้ 5 ทักษะมีการวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่ง ดังนี้

1. การตีความ (interpretation) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความหมายของข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต
2. การวิเคราะห์ (analysis) หมายถึง การพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหรือจำแนกองค์ประกอบของข้อมูลที่ได้รับประสบการณ์เข้ามา
3. การสร้างข้อสรุป (inference) หมายถึง การพิจารณาข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วสร้างข้อสรุปที่น่าจะอนุมานหรือคาดเดาได้ว่าเป็นไปได้และสมเหตุสมผล
4. การขยายความ (explanation) เป็นการอธิบายเชิงเหตุผลหรือการอธิบายเพิ่มเติมโดยการหาหลักฐานมาประกอบ เพื่อความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับความคิด วิธีการหรือเกณฑ์ที่บุคคลใช้
5. การให้เหตุผล (reasoning) หมายถึง การสร้างข้อสรุปจากกระบวนการคิดอุปนัย

แนวคิดของเอนนิส (Ennis's Theory)

เอนนิสได้ให้นิยามการคิดอย่างมีวิจารณญาณเผยแพร่เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1962 และได้ปรับขยายคำนิยามให้ครอบคลุมมากขึ้น ในปี ค.ศ. 1985 โดยคำนิยามที่ให้ไว้ คือ การคิดวิจารณญาณเป็นการคิดอย่างมีเหตุผล และคิดแบบตรรกะตรง เพื่อการตัดสินใจก่อนที่จะเชื่อหรือก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ (Ennis 1985: 45 - 48) และเสนอแนวคิดไว้ดังนี้

1. ทักษะการนิยาม ได้แก่ การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหา ข้อสรุป ระบุเหตุผล ทั้ง ที่ปรากฏและไม่ปรากฏ การตั้งคำถามที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ การระบุเงื่อนไขและข้อตกลงเบื้องต้น
2. ทักษะการตัดสินใจข้อมูล ได้แก่ การตัดสินใจความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การตัดสินใจความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา การพิจารณาความสอดคล้อง
3. ทักษะการสรุปอ้างอิงในการแก้ปัญหาและการสรุปอย่างสมเหตุสมผล ได้แก่ การอ้างอิงและการสรุปแบบอุปนัย การนิรนัยที่มีความเที่ยงตรง สามารถทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาอย่างน่าเชื่อถือ

เอนนิสได้แบ่งขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ในลำดับที่ 4 ดังนี้

1. ความสามารถในการระบุปัญหา หมายถึง การพิจารณาข้อมูล ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์เพื่อกำหนดประเด็นปัญหา ข้อสงสัยข้อคำถาม รวมทั้ง การพิจารณาความหมายของคำ

ความชัดเจนของข้อความ ความสามารถในการระบุปัญหาถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะทำให้บุคคลตระหนักว่าปัญหานั้น คืออะไร เป็นองค์ประกอบแรกที่เป็นตัวป้อนหรือเป็นสิ่งที่เร้าให้คนเริ่มคิด

2. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา หมายถึง การขวนขวายหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาจากแหล่งต่างๆ ให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาทุกแง่มุม และข้อมูลส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับข้อความ ข้อโต้แย้ง ดังนั้น วิธีการรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงได้แก่ การสังเกต (observation) ทั้ง สังเกตด้วยตนเอง และรวบรวมจากการสังเกตของผู้อื่น รวมทั้ง การดึงข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ของตน การรวบรวมข้อมูลนี้จะกระทำหลังจากที่ระบุได้ว่าปัญหาคืออะไร

3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล หมายถึง การพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข้อมูล เพราะข้อมูลที่มาจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือขาดความถูกต้องอาจนำไปสู่การสรุปที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น ถ้าประเมินแล้ว พบว่า ข้อมูลมาจากแหล่งที่ขาดความน่าเชื่อถือหรือไม่ถูกต้องตัดทิ้งไป ส่วนข้อมูลที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ก็เก็บไว้ใช้ต่อไป ขณะเดียวกันก็ประเมินความเพียงพอของข้อมูลทั้ง ในด้านคุณภาพและปริมาณ ถ้าพบว่าข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการพิจารณาเพื่อหาข้อสรุป ก็ต้องรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมอีก ซึ่งจะกระทำหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว ก็นำมาพิจารณาความน่าเชื่อถือและความพอเพียงของข้อมูลได้

4. การแยกแยะความแตกต่างของข้อมูล หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ หรือมีความถูกต้องเพียงพอแล้ว ก็นำมาแยกแยะความแตกต่างของข้อมูล ตีความข้อมูล ประเมินว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นข้อคิดเห็น คำโฆษณา คำชวนเชื่อ หรือการกล่าวอ้างเกินจริง ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม

5. การหาข้อสรุป หมายถึง การนำข้อมูลที่แยกแยะมาแล้วมาพิจารณาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เพื่อกำหนดแนวทางว่าข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้จากข้อมูลที่ปรากฏนั้น มีความเป็นไปได้ในแนวทางใดบ้าง เพื่อที่จะเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการตรวจสอบสมมติฐานแล้วหาข้อสรุป ซึ่งต้องอาศัยการสรุปแบบอุปนัยและนิรนัย โดยพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่อย่างสมเหตุสมผลว่า สิ่งใดควรเชื่อหรือยอมรับได้ สิ่งใดไม่ควรเชื่อหรือควรปฏิเสธ สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ หรือควรสรุปอย่างไรต่อประเด็นปัญหานั้น การหาข้อสรุปจากสมมติฐานจำเป็นต้องอาศัยการใช้เหตุผล (Reasoning) ที่เหมาะสมและดีที่สุด

6. การนำไปใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำข้อสรุปนั้น มาดูความสมเหตุสมผล ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการวิเคราะห์และการประเมิน ประกอบกับการพิจารณาว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ จะเกิดผลตามมาอย่างไร และถ้าข้อมูลที่ได้รับมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

หรือในกรณีที่ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมใหม่เติมในภายหลังที่ชี้ให้เห็นว่าข้อสรุปเดิมไม่สมเหตุสมผล โดยอาจต้องทำการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม แล้วย้อนกลับไปพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่งเพื่อตั้งสมมติฐานและสรุปใหม่

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542, อ้างถึงใน ราวัลย์ ชูชาติวรรณกุล 2549: 29) ได้แสดงรายละเอียดพฤติกรรมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดและลักษณะการคิดวิเคราะห์ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงรายละเอียดของพฤติกรรมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดและลักษณะการคิดวิเคราะห์

พฤติกรรมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ทักษะการคิด/ ลักษณะการคิดวิเคราะห์
<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. ระบุประเด็นปัญหาในการคิดได้อย่างชัดเจน 3. ประมวลข้อมูลทั้งด้านข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิดทั้งทางกว้างทางลึกและไกล 4. วิเคราะห์ข้อมูลและเลือกข้อมูลที่จะใช้ในการคิดได้ 5. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ 6. ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลและเสนอคำตอบ ทางเลือกที่สมเหตุสมผลได้ 7. เลือกทางเลือก/ลงความเห็นในประเด็นที่คิดได้ 8. ชั่งน้ำหนักผลเสีย คุณ โทษระยะสั้นระยะยาว 9. พิจารณาคำตอบ ไตร่ตรอง ทบทวนกลับไปกลับมาให้รอบคอบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคิดถูกต้อง 2. การระบุ การทำให้กระจ่าง การจำแนก 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การจำแนกแยกแยะ 4. การจัดระบบข้อมูล ให้เหตุผล คิดกว้าง คิดละเอียด คิดลึกซึ้ง คิดไกล 5. การวิเคราะห์ ตั้งเกณฑ์ จำแนกแยกแยะ 6. การผสมผสานข้อมูล การตั้งเกณฑ์ การพิสูจน์ความจริง การคิดอย่างมีเหตุผล คิดลึกซึ้ง คิดชัดเจน 7. การใช้ข้อมูล การระบุ การแปล การตีความ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล การวิเคราะห์ การจัดระบบความคิด คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดอย่างมีเหตุผล 8. การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล คิดถูกต้อง คิดไกล คิดชัดเจน 9. การเปรียบเทียบ คิดถูกต้อง คิดไกล การทำให้กระจ่าง การเปรียบเทียบ

ตารางที่ 8 (ต่อ)

พฤติกรรมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ทักษะการคิด/ ลักษณะการคิดวิเคราะห์
10. ประเมินทางเลือก และลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิด	10. การผสมผสานข้อมูล การตั้งเกณฑ์ การพิสูจน์ความจริง การสรุปเกณฑ์

จากตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นความสามารถในการตัดสินใจด้วยเหตุผลเพื่อหาข้อสรุป ซึ่งแนวคิดทฤษฎีของเอนนิสได้ให้คำนิยามว่าเป็นการคิดแบบมีเหตุผลและคิดแบบไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณแบ่งเป็น 6 ชั้น ได้แก่ ความสามารถระบุปัญหา การรวบรวมข้อมูล การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล การแยกแยะความแตกต่างของข้อมูล การหาข้อสรุปและการนำไปใช้ประโยชน์ การคิดวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณในส่วนของจัดการข้อมูล แยกแยะความแตกต่างตีความ และประเมินข้อมูลเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

3.4.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism)

ทฤษฎีพัฒนาการทางเขาวงกตปัญญาของเพียเจต์และของไวท์ฮอตสกี เป็นรากฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) เพียเจต์อธิบายว่า พัฒนาการทางเขาวงกตปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านทางกระบวนการซึมซับหรือดูดซึม (assimilation) และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา (accommodation) พัฒนาการเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับ และซึมซับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม หากไม่สามารถสัมพันธ์ได้จะเกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น (disequilibrium) บุคคลจะพยายามปรับสถานะให้อยู่ในภาวะสมดุล (equilibrium) โดยใช้กระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา (accommodation) ส่วนไวท์ฮอตสกีให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก เขาอธิบายว่ามนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้วยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้นสถาบันสังคมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเขาวงกตปัญญาของแต่ละบุคคล และไวท์ฮอตสกี มีความเชื่อว่า การให้ความช่วยเหลือชี้แนะแก่เด็ก เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะสามารถช่วยพัฒนาเด็กให้ไปถึงระดับที่อยู่ในศักยภาพของเด็กได้ (ทิสนา แคมมณี 2547: 90-94)

3.4.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

การคิดเป็นความสามารถทางสติปัญญา การพัฒนาการคิดจึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางสติปัญญา จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (สุคนธ์ สิ้นพานนท์ 2552: 23) สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาจะพัฒนาเป็นขั้นตอน องค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างให้มีการพัฒนาการทางสติปัญญา มี 2 องค์ประกอบ คือ วุฒิภาวะและประสบการณ์ สำหรับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้แบ่งเป็น 4 ขั้น คือ

1. ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 0-2 ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้และการกระทำ

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 2-7 ปี ความคิดของเด็กขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ สามารถเรียนรู้และใช้สัญลักษณ์ได้ การใช้ภาษาแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ คือ ขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 2- 4 ปี และขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง เป็นพัฒนาการช่วงอายุ 4 -7 ปี

3. ขั้นการคิดอย่างเป็นรูปธรรม เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 7-11 ปี เป็นขั้นสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ สามารถเข้าใจความหมายของการเปรียบเทียบได้

4. ขั้นการคิดอย่างเป็นนามธรรม เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 11 -15 ปี เด็กสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ สามารถคิดตั้งสมมติฐานและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ วัยนี้มีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดเป็นขั้นสูงสุดเริ่มคิดเป็นผู้ใหญ่ สามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากสิ่งที่มีอยู่ สามารถคิดอย่างนักวิทยาศาสตร์ สามารถตั้งสมมติฐานและทฤษฎีได้

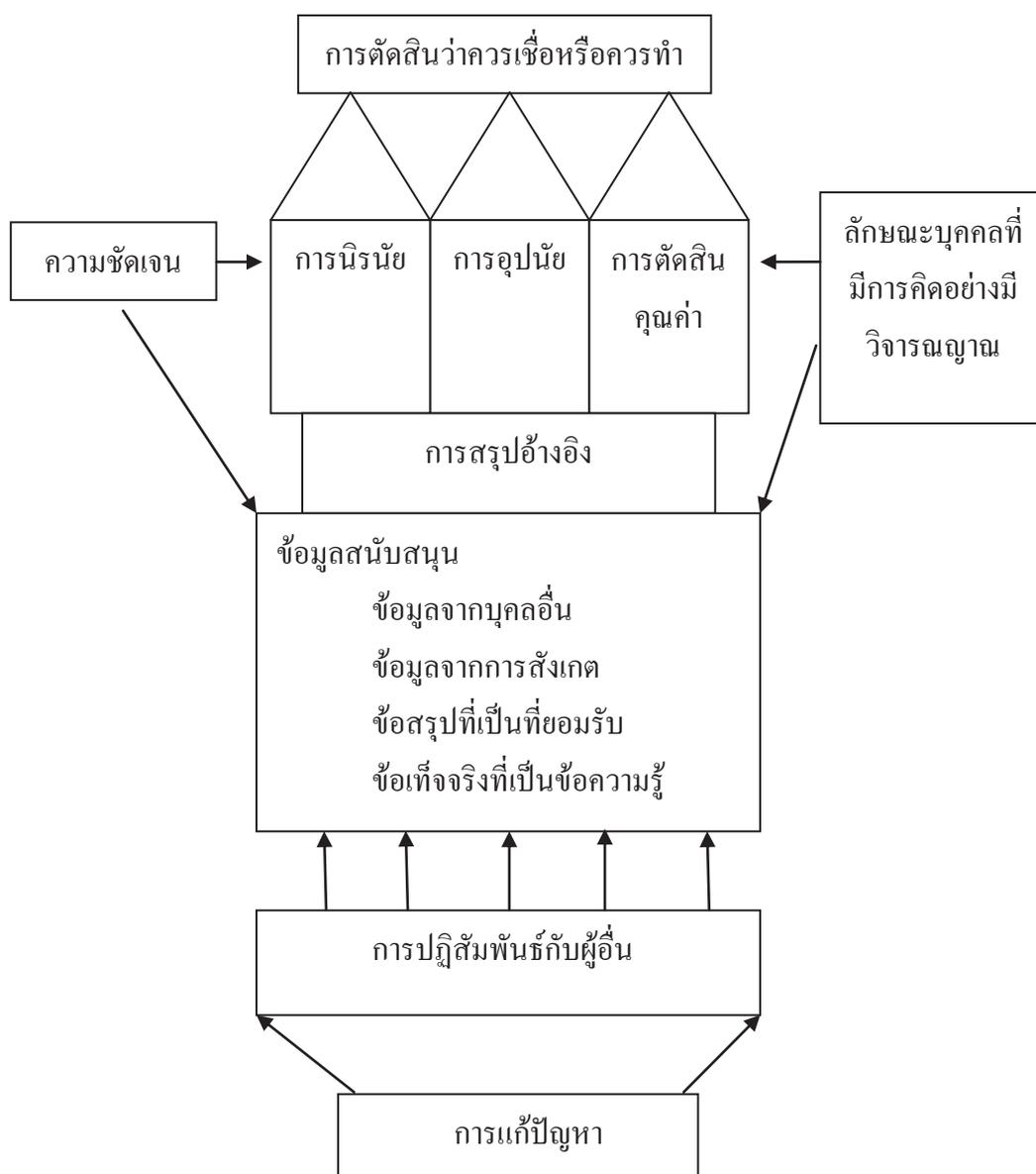
จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ สรุปได้ว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ตามวัย 4 ขั้นตอน มีดังนี้

1. ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส
2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด
3. ขั้นการคิดแบบรูปธรรม
4. ขั้นการคิดอย่างเป็นนามธรรม

3.4.3 ทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนอร์ริสและเอนนิส (Norris and Ennis)

เอนนิส (Ennis 1989: 55, อ้างถึงใน ซาลินี เอี่ยมศรี 2536: 16-23) ได้เขียนหนังสือร่วมกับนอร์ริส (Norris) ชื่อว่า “evaluating critical thinking” ในหนังสือดังกล่าวได้ให้นิยาม “การคิดอย่างมีวิจารณญาณ” ว่าเป็นการคิดอย่างมีเหตุผลและคิดแบบตรรกะตรง เพื่อการตัดสินใจ

เอนนิส ได้อธิบายว่าบริบทของการคิดเกิดจากการที่คนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและมีความเกี่ยวข้องกับการอ้างเหตุผล โดยที่ผู้คิดจะต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือปฏิบัติตามการอ้างเหตุผลนั้น ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงแผนภาพการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเอนนิส

ที่มา : ทิศนา ขัมมณีและคณะ. วิทยาการด้านความคิด (กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป
แมนเนจเม้นท์, 2544), 57.

ในปี ค.ศ. 1989 นอร์ริสและเอนนิส (Norris and Ennis 1989: 55) ได้แบ่งองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณออกเป็น 2 ประเภทที่สัมพันธ์กัน คือ องค์ประกอบด้านความสามารถ (abilities) และองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ (disposition) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความสามารถ (abilities) ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่

1. ความกระจ่างชัดเบื้องต้น (elementary clarification)
 - 1.1 การระบุคำถามตรงประเด็น (focusing on a question)
 - 1.2 การวิเคราะห์การอ้างเหตุผล (analyzing argument)
 - 1.3 การถามและตอบคำถามได้ชัดเจนและท้าทาย (asking and answering question that clarify and challenge)
2. การให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป (basic support)
 - 2.1 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (judging the creditibility of a source)
 - 2.2 การสังเกตและการตัดสินใจสังเกต (making and judging observations)
3. การสรุปอ้างอิง (inference)
 - 3.1 การนิรนัย (making and judging deduction)
 - 3.2 การอุปนัย (making and judging induction)
 - 3.3 การตัดสินใจคุณค่า (making and judging value judgment)
4. ความกระจ่างชัดขั้นสูง (advanced clarification)
 - 4.1 การให้นิยามคำศัพท์และการพิจารณานิยามของคำศัพท์ (defining terms and judging definitions)
 - 4.2 การระบุข้อตกลงเบื้องต้น (identifying assumptions)
5. การใช้ยุทธวิธีและกลยุทธ์ (strategies and tactics)
 - 5.1 การตัดสินใจลงมือกระทำ (deciding on an action)
 - 5.2 การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (interacting with others)

2. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ (dispositions) ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามแนวคิดของนอร์ริสและเอนนิส มีดังนี้

1. การตั้งคำถามหรือค้นหาข้อมูลจากเรื่องที่ผ่านมา
2. การค้นหาเหตุผล
3. การแสดงออกอย่างมีเหตุผล
4. การอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือ
5. การทำความเข้าใจเรื่องราวในสถานการณ์ปัญหา

6. การบอกถึงใจความสำคัญ
7. การเก็บจำความรู้พื้นฐาน
8. การสร้างทางเลือก
9. การเปิดใจกว้าง
 - 9.1 ขอมรับหรือพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 9.2 ใช้เหตุผลเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นเหตุผลที่ได้รับการยอมรับ
 - 9.3 ตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูลและเหตุผลอย่างเพียงพอ
10. มีจุดยืนและสามารถเปลี่ยนจุดยืนได้เมื่อหลักฐานและเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ
11. ค้นหาเหตุผลให้มาก เพื่อความถูกต้อง
12. จัดการเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบ
13. นำความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาใช้
14. มีความไวต่อความรู้สึก ระดับความรู้ และระดับการอ้างเหตุผลของผู้อื่น

กรมวิชาการ (2542: 79) ได้จำแนกแนวคิดตามทฤษฎีของอนนิส (Ennis 1985: 55) เกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย 12 ทักษะ ดังต่อไปนี้

1. สามารถกำหนดหรือระบุประเด็นคำถามหรือปัญหา
 - 1.1 ระบุปัญหาสำคัญได้ชัดเจน
 - 1.2 ระบุเกณฑ์เพื่อตัดสินคำตอบที่เป็นไปได้
2. สามารถวิเคราะห์ได้แย่ง
 - 2.1 ระบุข้อมูลที่มีเหตุผลหรือน่าเชื่อถือได้
 - 2.2 ระบุข้อมูลที่ไม่มีเหตุผลหรือไม่น่าเชื่อถือได้
 - 2.3 ระบุความเหมือนและความแตกต่างของความคิดเห็นหรือข้อมูลที่มีอยู่ได้
 - 2.4 สรุปได้
3. สามารถถามด้วยคำถามที่ท้าทาย และตอบคำถามได้ชัดเจน ตัวอย่างคำถามที่ใช้ เช่น
 - 3.1 ทำไม
 - 3.2 ประเด็นสำคัญคืออะไร
 - 3.3 ข้อความที่กำหนดนี้ หมายความว่าอะไร
 - 3.4 ตัวอย่างที่เป็นไปได้มีอะไรบ้าง
 - 3.5 ความคิดเห็นของท่านต่อเรื่องนี้คืออะไร
 - 3.6 ให้พิจารณาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
 - 3.7 ข้อมูลที่มีเหตุผลคืออะไร
 - 3.8 ข้อมูลที่ไม่มีเหตุผลคืออะไร

- 3.9 ข้อความที่กำหนดนี้ “.....” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
- 3.10 ท่านมีความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่ อย่างไร
4. สามารถพิจารณาความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
- 4.1 เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือ
- 4.2 เป็นข้อมูลที่ไม่มีข้อโต้แย้ง
- 4.3 เป็นข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ
- 4.4 เป็นข้อมูลที่สามารถให้เหตุผลว่าเชื่อถือได้
5. สามารถสังเกต และตัดสินผลข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตัวเอง โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้
- 5.1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตัวเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ไม่ใช่เพียงได้ยินมาจากคนอื่น
- 5.2 การบันทึกข้อมูลเป็นผลจากการสังเกตด้วยตนเองและมีการบันทึกทันทีไม่ปล่อยทิ้งไว้นาน แล้วมาบันทึกภายหลัง
6. สามารถนิรนัย และตัดสินผลนิรนัย คือสามารถนำหลักการใหญ่ไปแตกเป็นหลักการย่อยได้ หรือนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้
7. สามารถอุปนัยและตัดสินผลของอุปนัย คือ ในการสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนของประชากรและก่อนที่จะมีการอุปนัยนั้น ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องตามแผนที่กำหนด และมีข้อมูลเพียงพอต่อการสรุปแบบอุปนัย
8. สามารถตัดสินคุณค่าโดยการพิจารณาทางเลือก ชั่งน้ำหนักระหว่างผลดีและผลเสียก่อนการตัดสินใจได้
- 8.1 สามารถพิจารณาทางเลือกโดยมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ
- 8.2 สามารถชั่งน้ำหนักระหว่างดี ไม่ดี และผลเสียก่อนตัดสินใจ
9. สามารถให้ความหมาย และตัดสินใจความหมายของคำได้ เช่น ทักษะต่อไปนี้
- 9.1 สามารถบอกคำเหมือน คำที่มีลักษณะคล้ายกัน
- 9.2 สามารถจำแนก จัดกลุ่มได้
- 9.3 สามารถให้คำอธิบายเชิงปฏิบัติการได้
- 9.4 สามารถยกตัวอย่างที่ใช่และไม่ใช่ได้
10. สามารถระบุข้อสันนิษฐานได้
11. สามารถตัดสินใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้ เช่นทักษะต่อไปนี้
- 11.1 การกำหนดปัญหา

- 11.2 การเลือกเกณฑ์ตัดสินผลที่เป็นไปได้
- 11.3 กำหนดทางเลือกอย่างหลากหลาย
- 11.4 เลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติ
- 11.5 ทบทวนทางเลือกอย่างมีเหตุผล
- 12. การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.5 การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด เรื่อง การคิดอย่างมีวิจารณญาณของ เอนนิส (Ennis 1985) เป็นหลัก ทั้งนี้เอนนิสได้วิเคราะห์ องค์ประกอบและพฤติกรรมของความคิดวิจารณ์อย่างละเอียดและเป็นระบบ โดยแบ่ง องค์ประกอบของความคิดวิจารณ์ออกเป็น 2 ประเภท คือองค์ประกอบด้านความโน้มเอียง ทางจิตใจหรืออุปนิสัย (dispositions) และองค์ประกอบทางด้านความสามารถ ซึ่งมี 4 ประเภท คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ (clarity-related abilities) ความสามารถในการสรุปผล (inference-related abilities) ความสามารถในการให้เหตุผล (reasoning) ที่นำไปสู่การสรุปผล และ ความสามารถทางการตัดสินใจ (decision-making abilities) แนวคิดนี้สามารถนำไปใช้ในการสร้าง เครื่องมือวัดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ ในการนี้ เอนนิส (Ennis: 2009) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถดังกล่าว โดยให้ทำเป็นข้อทดสอบแบบ ปรนัยชนิดหลายตัวเลือก (multiple choice) (ดวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล, 2553) กล่าวโดยสรุปการวัด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เฉพาะที่สำคัญมากมี 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความกระฉับกระเฉงเบื้องต้น
 - 1.1 การกำหนดคำถามได้ตรงประเด็น
 - 1.2 การวิเคราะห์การอ้างเหตุผล
 - 1.3 การตั้งคำถามและตอบคำถามได้ชัดเจนและทำทาย
2. ด้านการให้เหตุผลสนับสนุน
 - 2.1 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
 - 2.2 การสังเกตและการตัดสินใจสังเกต
3. ด้านการสรุปอ้างอิง
 - 3.1 การนิรนัย
 - 3.2 การอุปนัย
 - 3.3 การตัดสินคุณค่า

แนวคิดนี้สอดคล้องกับลักษณะการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom 1972 , อ้างถึงใน ภูมิภัทร พันธุ์ทองกลาง 2551: 27) ที่กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นรูปแบบความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผลและที่เป็นเหตุอย่างนั้น อาศัยหลักการอะไร การวิเคราะห์จึงสามารถแบ่ง ประเด็นสำคัญ เป็น 3 ประการคือ 1)การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การแยกแยะสิ่งที่กำหนดมา ให้อะไรสำคัญ หรือจำเป็น หรือมีบทบาทที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาว่า ความสำคัญย่อย ๆ ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้น เกี่ยวพันกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร 3)วิเคราะห์หลักการ หมายถึง การค้นหาโครงสร้าง และระบบของวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวและการกระทำต่าง ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกัน จนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้ เนื่องจากอะไร โดยยึดอะไรเป็นหลัก เป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง ยึดถือหลักการใด มีเทคนิคอย่างไร หรือยึดถือคติใด

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎีของนอร์ริสและแอนนิส เป็นกรอบในการพัฒนาแบบทดสอบ 3 ด้าน คือ 1. ด้านความกระจ่างชัดเบื้องต้น ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดคำถามตรงประเด็น 2) การวิเคราะห์การอ้างเหตุผล 3) การถามและตอบคำถามได้ชัดเจนและท้าทาย 2. ด้านการให้เหตุผลสนับสนุน ประกอบด้วย 1) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล 2) การสังเกตและการตัดสินใจสังเกต และ 3. ด้านการสรุปอ้างอิง ประกอบด้วย 1) การนิรนัย 2) การอุปนัย 3) การตัดสินใจคุณค่า มาใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดและประเมินความสามารถในการเรียนรู้ระดับการคิดวิเคราะห์ (analysis) ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน

3.6 หลักการคิดและการอ้างเหตุผล

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า การคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งต้องอาศัยการแยกแยะรายละเอียดของสิ่งต่างๆ เพื่อหาเหตุผลข้อเท็จจริง ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ในชีวิตประจำวันคนเรามักมีการตัดสินใจเลือกตลอดเวลา การตัดสินใจเป็นกระบวนการหนึ่งของการใช้เหตุผล นักวิชาการได้ให้ความหมายการอ้างเหตุผลโดยสังเขป ดังนี้

สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2542: 1) ได้ให้ความหมายของการอ้างเหตุผลว่า การอ้างเหตุผล คือการยกภาวะเงื่อนไขที่จำเป็นในการโยงให้เห็นสิ่งที่จะเกิดตามมา ภาวะเงื่อนไขที่จำเป็นเรียกว่าเหตุ และสิ่งที่ตามมาหลังเหตุเรียกว่าผล ถ้าขาดภาวะเงื่อนไขดังกล่าวเสียแล้ว สิ่งที่จะตามมาจะ

ไม่เกิด การอ้างเหตุผลเป็นศาสตร์หนึ่ง เรียกว่าตรรกวิทยา (logic) ตรรกวิทยา เป็นการศึกษาหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการคิดพิจารณา ตรรกะตรงเพื่อหาความจริงที่เที่ยงที่เชื่อถือได้ (valid)

การใช้ภาษาในการอ้างเหตุผล

การคิดจะแสดงออกให้ผู้อื่นทราบได้โดยการใช้ภาษา ภาษาที่แสดงความเป็นเหตุเป็นผล ต้องมีกระบวนการแสดงหลักฐานยืนยันสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อการยอมรับหรือปฏิเสธ การแสดงหลักฐานยืนยันนี้ เรียกว่า การพิสูจน์ ซึ่งในทางตรรกวิทยามี 2 วิธี คือวิธีนิรนัยและอุปนัย

1. วิธีนิรนัย (deduction) คือ การพิสูจน์ โดยการนำความจริงที่ยอมรับกันแล้วมาใช้เป็นหลักแล้วนำสิ่งที่ต้องการพิสูจน์มาเทียบ ถ้าสอดคล้องกันก็เป็นจริง ถ้าไม่สอดคล้องกันก็เป็นเท็จ ตัวอย่างเช่น

ผู้ให้กำเนิดศาสนาเป็นศาสดา (ข้อความเป็นจริงที่ยอมรับกันแล้ว)

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดศาสนา (ข้อความที่ต้องการพิสูจน์นำมาเทียบ)

ความสอดคล้อง พระพุทธเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดศาสนา และผู้ให้กำเนิดศาสนาเป็นศาสดา

ดังนั้น พระพุทธเจ้าเป็นศาสดา (สอดคล้องกันเป็นเรื่องจริง)

2. วิธีอุปนัย (induction) คือ การพิสูจน์ โดยการนำสิ่งที่ได้จากการสัมผัสหรือสังเกตในหลาย ๆ สิ่งที่มีเหมือนกันแล้วนำมาสรุปเป็นหลัก ผลที่ได้เป็นแนวโน้มที่จะเป็นจริงหรือเป็นเท็จ

ตัวอย่างเช่น

น้ำทะเลที่จังหวัดตราด มีรสเค็ม

น้ำทะเลที่จังหวัดชลบุรี มีรสเค็ม

น้ำทะเลที่จังหวัดเพชรบุรีมีรสเค็ม

น้ำทะเลที่จังหวัดชุมพร มีรสเค็ม

น้ำทะเลที่จังหวัดสงขลา มีรสเค็ม

สรุปได้ว่า น้ำทะเลในอ่าวไทยมีแนวโน้มที่จะมีรสเค็ม

รูปแบบของประโยคตรรกะ

สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2542: 31) ให้ความหมายของประโยคตรรกะหรือัญญัติ ว่าเป็นข้อความบอกความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งกล่าวโยงกับอีกสิ่งหนึ่งทั้งรับและปฏิเสธ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ประธาน ตัวเชื่อมและส่วนขยาย ประธาน คือเทอมซึ่งทำหน้าที่โยงเข้าไปหาสิ่งอื่น ตัวเชื่อมจะทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างประธานกับส่วนขยาย ใช้คำเดียวแน่นอน คือ “เป็น” ส่วนขยาย คือเทอมที่บอกลักษณะที่ประธานอ้างถึง

ตัวบ่งชี้แสดงความเป็นเหตุเป็นผล

สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2542: 17) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า คือ ข้อความการอ้าง พิสูจน์ได้แก่คำ “เพราะว่า” “ดังนั้น” ฯลฯ การอ้างพิสูจน์มีทั้งตัวบ่งชี้ข้ออ้างและตัวบ่งชี้ข้อสรุป ตัวบ่งชี้ข้ออ้างจะนำหน้าหรือเกิดในข้ออ้าง และตัวบ่งชี้ข้อสรุปจะนำหน้าหรือเกิดในข้อสรุป

ตัวอย่างตัวบ่งชี้ข้ออ้าง

ในเมื่อ	ถ้า	เพราะว่า
สำหรับ	เนื่องจาก	ประการแรก
ประการที่สอง	เห็นว่าได้จาก	

ตัวอย่างตัวบ่งชี้ข้อสรุป

ดังนั้น	ตามมาด้วย	หมายความว่า
พิสูจน์ว่า	ต่อเนื่องด้วย	แล้วละก็

ตัวอย่างตัวบ่งชี้ข้อสรุปในการอ้างพิสูจน์

คอมพิวเตอร์ไม่สามารถใช้เหตุผลได้ ข้าพเจ้าสามารถใช้เหตุผลได้

ดังนั้น ข้าพเจ้าไม่ใช่คอมพิวเตอร์

คำว่า “ดังนั้น” เป็นตัวบ่งชี้ข้อสรุป และบ่งชี้ว่า “ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นคอมพิวเตอร์” เป็นข้อสรุป สองประโยคแรกเป็นข้ออ้าง

การสร้างเครื่องมือแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เพื่อวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนตามแนวคิดทฤษฎีนอร์ริสและเอนนิสนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักการอ้างเหตุผลหรือ ตรรกวิทยา ซึ่งต้องมีการสรุปยืนยันแบบนิรนัยและ อุปนัย ส่วนประโยคที่ใช้ถามในแบบทดสอบแต่ละข้อ ผู้วิจัยได้สร้างตามลักษณะประโยคตรรกะซึ่งต้องมีภาวะเงื่อนไข และตัวบ่งชี้ให้ผู้เรียนตัดสินใจเพื่อตอบคำถามด้วยเหตุและผลเพื่อหาความจริงที่เชื่อถือได้

3.5 การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

3.5.1 ความหมายของการฟังและการดู

ความหมายของการฟัง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 811) ให้ความหมายของการฟังว่า ฟัง หมายถึง ตั้งใจสดับคอยรับเสียงด้วยหู ได้ยิน

กรมวิชาการ (2546: 285) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า การฟังเป็นการรับเสียงด้วยหู การได้ยิน นอกจากนั้นการฟังยังเป็นแหล่งข้อมูลจากการเขียนที่ต้องการเก็บสะสมความรู้ความเข้าใจ

เสนีย์ วิลาวรรณ (2552: 69) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า การฟังเป็นระบบการทำงานของสมองต่อเนื่องจากการได้ยิน โดยนำเสียงจากการได้ยินมาตีความ ทำความเข้าใจ และจดจำไว้การฟังจึงเป็นกระบวนการรับรู้ใจความหรือความหมายของเสียงที่ได้ยิน

สรุปว่า ความหมายของการฟัง คือ การแปลความหมายของเสียงที่ได้ยินโดยใช้สมาธิหรือความตั้งใจอย่างจริงจังจนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินนั้น

ความหมายของการดู

นักวิชาการได้ให้ความหมายของทักษะการดูไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2546: 293) ได้กล่าวถึงความหมายของการดูว่า การดู หมายถึง การใช้สายตาดูสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งต่าง ๆ จากการแสดงละคร หรือจากการศึกษานอกสถานที่ เพื่อการศึกษาเล่าเรียนหรือการแสวงหาความรู้หรือเพื่อการบันเทิง เช่น การดูภาพ การดูละคร เป็นต้น

กึ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล (2546: 3) ให้ความหมายว่า การดู หมายถึง การรับสารทางตา จากภาพและเสียง เพื่อรับรู้เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งต่าง ๆ จากการศึกษาออกสถานที่ ละคร เพื่อหาความรู้หรือเพื่อความบันเทิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 2) ให้ความหมายว่า การดู หมายถึง การรับรู้ความหมายจากคำ หรือ ข้อความทางสายตา ซึ่งการดูจะทำให้สมองเห็นภาพสิ่งต่าง ๆ การเคลื่อนไหวเหตุการณ์ เรื่องราว ตลอดจนสีสันต่าง ๆ การดูข้อความเรื่องราวและสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจเรื่องที่ดู จับใจความสำคัญ วิเคราะห์ ตีความ พิจารณารายละเอียดในแง่มุมต่าง ๆ และเห็นคุณค่าเรื่องที่ดูรวมทั้งนำความรู้ที่ได้จากการดูไปใช้ให้เกิดประโยชน์

วิภารัตน์ พุฒคำ (2551: 19) กล่าวว่า การดู คือ การรับสารทางตา ทำให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ทั้งแสง สี ลักษณะของสิ่งนั้น ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การแสดง การศึกษานอกสถานที่ โดยการดูนั้นอาจจะเป็นการแสวงหาความรู้หรือเพื่อความบันเทิง

เสนีย์ วิลาวรรณ (2552: 70) ได้ให้ความหมายของการดูว่า การดู หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพื่อให้เห็นภาพ เช่น รูปภาพโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อาศัยการทำงานของประสาทตาในการมองเห็นแล้วส่งข้อมูล ไปยังสมองเพื่อการรับรู้ ตีความ เข้าใจสิ่งที่มองเห็น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552: 64) ได้ให้ความหมายว่า การดูเป็นการรับสารจากสื่อภาพและเสียง และแสดงทรศนะได้จากการรับรู้สาร ตีความ แปลความ วิเคราะห์ และประเมินคุณค่าสารจากสื่อ เช่น การดูโทรทัศน์ การดูคอมพิวเตอร์ การดูละคร การดูภาพยนตร์ การดูหนังสือการ์ตูน ผู้ดูจะต้องรับรู้สาร จากการดูและนำมาวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่า

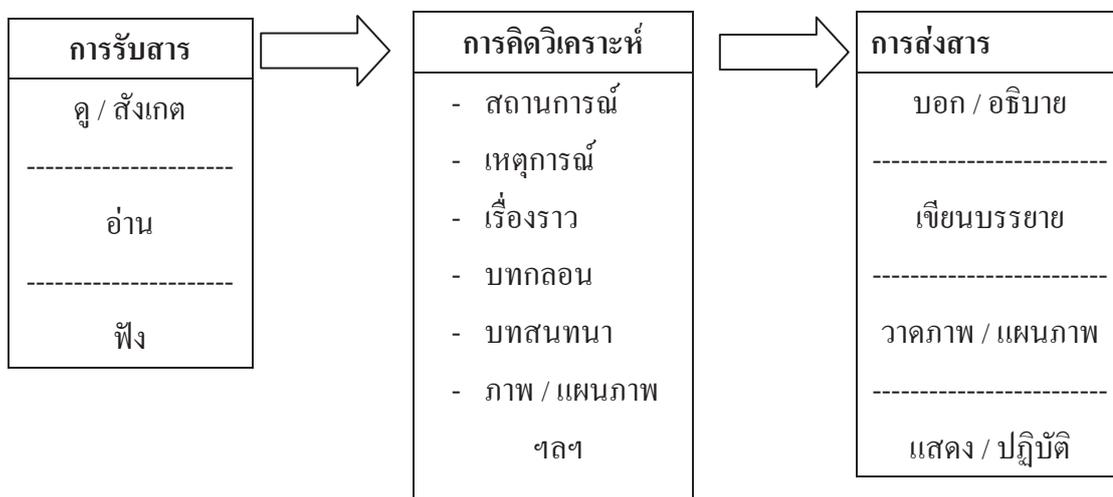
ของสารที่เป็นเนื้อเรื่องโดยใช้หลักการพิจารณาพรรณคดีหรือการวิเคราะห์พรรณคดีเบื้องต้น ถ้าเป็นการดูข่าวเหตุการณ์ การโฆษณาทางสื่อต้องพิจารณาเนื้อหาสาระว่าสมควรเชื่อถือได้หรือไม่ เป็นการโฆษณาชวนเชื่อหรือไม่

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การดู มีความหมายได้ 2 นัยคือ หมายถึง การรับสารทางตาจากภาพ และการรับสารจากภาพและเสียง เพื่อรับรู้เหตุการณ์หรือเรื่องราวจากสื่อต่าง ๆ เพื่อรับรู้ ติความ พิจารณารายละเอียด เพื่อความรู้ หรือความบันเทิง

3.5.2 การรับสารด้วยการฟังและดู

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต้องผ่านกระบวนการสื่อสารหรือการรับสารและการส่งสาร ดังนั้น การรับรู้โดยการรับสาร คือ ดู / สังเกต (ภาพ แผนภาพ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ) หรือ ฟัง (เรื่องราว การสนทนา บทเพลง บทกลอน ละคร ฯลฯ) หรือ อ่าน (ข้อความ เรื่องราว บทกลอน บทสนทนา ฯลฯ) แล้วนำสิ่งที่ได้จากการรับสาร (ดู อ่าน ฟัง) สู่วิเคราะห์ได้ผลอย่างไรจึงส่งสารออกไป โดยการ บอก / อธิบาย (การจำแนก / เปรียบเทียบเหตุและผล และ จุดเด่น – จุดด้อย หลักการ ความสำคัญของเหตุการณ์)

กระบวนการสื่อสารผ่านการคิดวิเคราะห์

แผนภาพที่ 4 แสดงกระบวนการสื่อสารผ่านการคิดวิเคราะห์

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ , สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549), 6.

สหพร วชิรวัชรินทร์ (2550: 48) กล่าวว่า การฟังและดู เป็นทักษะการรับสารของมนุษย์ที่มักเกิดร่วมกันเสมอ เช่น การชมภาพยนตร์ เป็นการใช้ทักษะการฟังและการดูประกอบกันจึงจะเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ได้ อย่างไรก็ตามการใช้ทักษะทั้งสองนี้อาจเกิดแยกกันได้ เช่น ฟังวิทยุ อาศัยเพียงทักษะการฟัง หรือ การดูป้ายสัญลักษณ์จราจร อาศัยเพียงทักษะการดู ไม่ต้องอาศัยทักษะการฟัง เป็นต้น การรับสารที่ใช้ทักษะการฟังและดูร่วมกันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การรับสารจากการฟังและดูประกอบกัน

1. การรับสารที่มีการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถส่งสารโต้ตอบกันได้ เช่น การพูดจาสนทนากัน การประชุมอภิปราย การสื่อสารลักษณะนี้เราต้องตั้งใจฟังสารที่ผู้ส่งสารส่งมา ประกอบกับคุณลักษณะท่าทางหรือการแสดงออกทางสีหน้าที่ผู้ส่งสารใช้ ผู้รับสารจึงสามารถวิเคราะห์ ใคร่ครวญอารมณ์ความรู้สึกของผู้ส่งสารได้ ผู้รับสารต้องใช้วิจารณญาณในการตีความ ประเมินค่าสาร และโต้ตอบกลับไปด้วยถ้อยที่เหมาะสม สุภาพ มีมารยาทและกิริยาจากที่งดงาม โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันจึงจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

2. การรับสารที่ไม่มีการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เป็นการสื่อสารทางเดียว เช่น การดูข่าว การฟังเทศน์ การดูภาพยนตร์ การสื่อสารลักษณะนี้ผู้รับสารไม่มีโอกาสตอบโต้กับผู้ส่งสาร ดังนั้น ผู้รับสารต้องตั้งใจฟังและดูเพื่อติดตามเรื่องราวให้ครบถ้วนและนำมาพิจารณาประกอบกัน เช่น การดูละครเวที เราต้องตั้งใจฟังบทสนทนาและพิจารณากิริยาท่าทางการแสดงของตัวละคร แสง สี เสียง เพลงที่นำมาประกอบ เมื่อพินิจและตีความ วิเคราะห์ ประเมินค่าสารจึงจะทำให้เราได้รับข้อคิด ความรู้ ข้อเท็จจริง หรือความบันเทิงจากสารนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรับสารจากการฟังหรือการดูอย่างใดอย่างหนึ่ง

1. การรับสารที่มีการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถโต้ตอบกันได้ เช่น การพูดคุยกันทางโทรศัพท์ ผู้รับสารสามารถใช้ทักษะการฟังเพียงอย่างเดียว ดังนั้น จึงต้องตั้งใจฟังสารประกอบการพิจารณาน้ำเสียงของผู้ส่งสาร จึงจะช่วยให้การรับสารนั้นมีประสิทธิภาพ หรือการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต เราไม่ได้ใช้ทักษะการฟัง ใช้แต่ทักษะการดูเพื่ออ่านข้อความ หรือสัญลักษณ์ที่ผู้ส่งสารส่งมาแล้วพิจารณาตีความก็สามารถเข้าใจสารได้ อย่างไรก็ตาม การสื่อสารทั้งสองลักษณะนี้ผู้รับสารต้องพิจารณาวิเคราะห์สารที่ได้รับให้ดี และสามารถโต้ตอบกลับไปได้เหมาะสมถูกต้องตามสถานการณ์การสื่อสารนั้น ๆ

2. การรับสารที่ไม่มีการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เช่น การฟังรายการวิทยุ การดูป้ายสัญลักษณ์จราจร การฟังเพลงจากแถบบันทึกเสียง การรับสารเหล่านี้ ผู้รับสารไม่ต้องส่งสารโต้ตอบกลับ ไป อาศัยเพียงทักษะการฟัง หรือการดูอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเครื่องมือในการ

วิเคราะห์สาร เพื่อความเข้าใจและประเมินค่า หรือบางครั้งก็เพื่อปฏิบัติตาม เช่น การดูแลสุขภาพมือของตำรวจจราจร เป็นต้น

สรุปว่า การฟังและดูเป็นทักษะการรับสารที่มักเกิดร่วมกัน หมายถึง การที่บุคคลเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เพื่อมีความรู้ความคิดที่กว้างไกลหรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ การคิดวิเคราะห์ต้องผ่านกระบวนการทั้งเปิดรับสารและส่งสาร การรับสารด้วยการฟังและดูแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การรับสารจากการฟังและดูประกอบกัน และการรับสารจากการฟังหรือดูอย่างใดอย่างหนึ่ง การเปิดรับสารนั้นวัดจากความถี่หรืออัตราส่วนในการรับสารต่อจำนวนสื่อและระยะเวลาในการเปิดรับสาร

3.5.3 แนวทางการรับสารจากการฟังและดูสื่อโฆษณา

ปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นบทโฆษณา ข่าว ละคร บทความ บทสัมภาษณ์ ฯลฯ โดยเผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต อย่างแพร่หลาย เขาชนจึงติดตามรับข้อมูลต่างๆ จากสื่อเหล่านี้ ดังนั้นเพื่อให้การรับสารมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องทราบหลักสำคัญในการรับสารประเภทต่าง ๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ประพนธ์ เรื่องณรงค์ และคณะ (2545: 216-218) ได้กล่าวถึงการรับสารจากสื่อประเภทการโฆษณา ว่ามีความมุ่งหมายสำคัญของการรับสารประเภทนี้ คือ การศึกษาสารประโยชน์ของสิ่งที่โฆษณา ศึกษาการใช้ถ้อยคำ ใช้ความคิดของตนวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของสารดังกล่าว ผู้รับสารที่ควรใช้เหตุผลประกอบการฟังและดูว่า สิ่งที่โฆษณานั้นมีคุณค่าจริงหรือไม่ โดยไม่ควรหลงเชื่อไปตามถ้อยคำหรือภาพที่แสดงให้ดู ทั้งนี้เพราะการโฆษณานั้นมุ่งใช้การกล่าวเกินจริงเพื่อให้ผู้รับสารคล้อยตาม เพื่อชักจูงให้ใช้บริการ หรือซื้อสินค้าที่โฆษณานั้น ซึ่งเป็นลักษณะของโฆษณาชวนเชื่อ

3.5.4 หลักการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

ในชีวิตประจำวัน ทักษะการฟังและดูเป็นเรื่องที่ใช้มากที่สุด การรับสารด้วยการฟังและดูจะต้องตั้งใจ เพื่อจับใจความสำคัญ และสามารถจำแนกแยกแยะข้อคิด คติธรรม ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตลอดจนจุดประสงค์ของผู้ส่งสารได้อย่างมีหลักเกณฑ์ มีมารยาท ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้และความคิดเชิงวิเคราะห์ในที่สุด ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2544: 223-232) ได้ให้ความหมายของการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ไว้ว่า หมายถึงกระบวนการรับสารด้วยการฟังและดู โดยจับประเด็นใจความสำคัญซึ่งผู้รับสารจะต้องสามารถตีความ จำแนกแยกแยะว่าประเด็นใดเป็นความจริง เป็นข้อเท็จจริง หรือเป็นความคิดเห็น และสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญของสารนั้น การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ มีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1. การจับจุดประสงค์ของการฟังและดู

การฟังและดูของแต่ละบุคคลย่อมมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่ว่าบุคคลนั้นจะเลือกฟังและดูเพื่อจุดประสงค์ใด แต่ส่วนใหญ่แล้วจุดประสงค์ของการฟังและดูสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การฟังและดูเพื่อรับรู้ข่าวสาร มีจุดประสงค์เพื่อความทันสมัย ทันเหตุการณ์ เช่น การฟังและดูข่าวสารบ้านเมือง ข่าวกีฬา ข่าวการเมือง ข่าวบันเทิง เป็นต้น

2. การฟังและดูเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตมนุษย์ เช่น การฟังเพลง การดูละคร ภาพยนตร์ การชมการแสดงตลกทางโทรทัศน์ เป็นต้น

3. การฟังและดูเพื่อระบือปัญหา เป็นการศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการงานอาชีพ และประโยชน์ในการดำรงชีวิต เช่น ฟังและดูข่าวการเกษตร ข่าวการศึกษา รายการแข่งขันตอบปัญหา การสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยต่างๆ การฟังบรรยายของวิทยากรในการอบรมสัมมนาต่างๆ

4. การฟังและดูเพื่อพัฒนาจิตใจ เป็นการฟังและดูเพื่อพัฒนาศักยภาพที่สำคัญของมนุษย์ เช่น ฟังการบรรยายธรรมะ ฟังพระบรมราโชวาท เป็นต้น

2. การวิเคราะห์จับประเด็นจากรื่องที่ฟังและดู

ฟองจันทร์ สุขยิ่ง (2553: 54) กล่าวว่า การวิเคราะห์จับประเด็นสำคัญจากรื่องฟังและดู เป็นการช่วยให้เข้าใจรื่องที่ฟังและดูได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าผู้ส่งสารต้องการนำเสนอประเด็นสำคัญอะไร หลักการจับประเด็นสำคัญจากรื่องฟังและดู มีดังนี้

1. ฟังและดูรื่องร่วนั้นโดยละเอียด
2. ตั้งคำถามด้วยตนเองต่อรื่องนั้นว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
3. ตอบคำถามดังกล่าวสั้นๆ จากรื่องที่ฟังและดู หรืออาจจับบันทึกสั้นๆ ไว้เพื่อเตือนความจำ
4. นำประเด็นสำคัญที่ได้มาเรียบเรียงใหม่ด้วยภาษาของตนเอง ให้สั้นๆ อ่านง่าย และครบถ้วน สามารถนำมาทบทวนได้ หากจำเป็นต้องนำไปใช้ค้นคว้าอ้างอิง

3. การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากรื่องที่ฟังและดู

การวิเคราะห์ หมายถึง การคิดใคร่ครวญ และแยกแยะเป็นส่วนๆ การรับสารใดๆ ก็ตาม ผู้รับสารจะต้องรู้จักจำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และพิจารณาว่า สารนั้นมีคุณค่ามี

ประโยชน์อย่างไร ผู้พูดมีจุดประสงค์อย่างไร การที่ผู้รับสารสามารถวิเคราะห์ได้ จะฝึกให้เป็นคนที่มีความคิด พิจารณา ไตร่ตรอง รอบคอบ และมีวิจารณญาณในการรับสาร ไม่เป็นคนเชื่อคนง่าย เกิดปัญหาเพราะคิดใคร่ตรองไม่รอบคอบ การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจึงเป็นการแยกแยะสารที่ได้รับ ว่าน่าเชื่อถือเพียงไร มีประโยชน์อย่างไร ลักษณะของข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นมีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงหมายถึง ข้อความที่กล่าวถึงความจริงในโลกทางกายภาพ มีลักษณะดังนี้ 1) เป็นความจริงตามธรรมชาติ 2) มีความเป็นไปได้ และ 3) มีความสมเหตุสมผล

2. ลักษณะของข้อคิดเห็น ข้อคิดเห็น หมายถึง ข้อความที่แสดงทัศนคติ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ แนวคิดของผู้เขียน หรือผู้พูด ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีลักษณะดังนี้ 1) เป็นความคิดเห็นส่วนตัว 2) เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก 3) เป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเน ไม่แน่นอน 4) เป็นข้อความที่แสดงความเปรียบเทียบ อุปมา อุปไมย และ 5) เป็นข้อความที่แสดงคำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์เจตนาผู้ส่งสารและคุณค่าของสาร

ในการรับสารใดๆ ก็ตาม นอกจากจับสาระสำคัญ ประเด็นสำคัญของเรื่อง และวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นแล้ว ผู้รับสารควรพิจารณาว่าผู้ส่งสารมีเจตนาในการส่งสารอย่างไร สารนั้นมีคุณค่า หรือมีประโยชน์อย่างไร ควรเชื่อถือได้หรือไม่

5. การจำแนกประเภทของเรื่องที่ฟังและดู

เสนีย์ วัฒวรรณ (2552: 4) กล่าวว่า การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์นั้น ผู้ฟังและผู้ดูจะต้องเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่ฟังหรือดู หรือเจตนาของผู้ส่งสาร โดยศึกษาลักษณะของเรื่องราวประเภทต่าง ๆ วิธีการแบ่งประเภทของเรื่องที่ฟังและดู มี 2 วิธี คือ

1. แบ่งตามเนื้อหาของเรื่อง ได้แก่

1. เรื่องประเภทข้อเท็จจริง เรื่องประเภทนี้จะกล่าวถึงเรื่องราวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเรื่องเหล่านั้นสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ มีหลักฐานอ้างอิงยืนยันได้ อาจเป็นเรื่องราวที่ผ่านมาแล้ว เรื่องราวที่กำลังเป็นอยู่ หรือเป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. เรื่องประเภทข้อคิดเห็น เรื่องประเภทนี้เป็นเรื่องที่แสดงความรู้สึก ความเชื่อหรือแนวคิดที่ผู้พูดมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์ บุคคล วัตถุ ประพจน์การณ์นั้น เป็นความรู้สึก ความคิด ความเชื่อของผู้ที่พูด ซึ่งผู้ฟังหรือผู้ดูอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ข้อคิดเห็นเหล่านี้ อาจเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง หรือ เป็นข้อคิดเห็นมาขยายข้อเท็จจริงว่า น่าจะเป็นอย่างนั้นอย่าง

นี้ ดังนั้น ผู้ฟังหรือผู้ดูจะต้องพิจารณาความแตกต่างของเรื่องและแยกให้ออกว่า เรื่องนั้นเป็นข้อเท็จจริงล้วน ๆ หรือแทรกความรู้สึกความเชื่อหรือแนวคิดของผู้พูด

3. เรื่องประเภทคำทักทายหรือคำปราศรัย เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม บอกให้รู้ว่าผู้พูดและผู้ฟังมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอย่างไร ในฐานะใด เช่น เป็นบิดา มารดา กับบุตร ครูกับศิษย์ เพื่อนกับเพื่อน ผู้ใหญ่กับผู้น้อย ในการฟัง อาจพบว่า เรื่องประเภทคำทักทายล้วน ๆ หรืออาจเป็นคำทักทายแล้วตามด้วย เรื่องประเภทข้อเท็จจริงหรือเรื่องประเภทข้อคิดเห็นได้

2. แบ่งตามเจตนาของผู้พูด ได้แก่

1. เรื่องประเภทให้ความรู้ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะ ช่วยให้ผู้ฟังผู้ดูเกิดความรู้ความคิดสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความรู้ดังกล่าวอาจเป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบ ๆ ตัวทั้งใกล้และไกลตัว

2. เรื่องประเภทโน้มน้าวใจ เป็นเรื่องที่ผู้พูดมีเจตนาให้ผู้ฟังเชื่อ หรือคล้อยตามข้อความในเรื่องนั้น ๆ เรื่องประเภทนี้มีข้อความที่โน้มน้าวใจผู้ฟังให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเป็นอันหนึ่งอันหนึ่งอันเดียวกับผู้พูด เช่น การโฆษณา

3. เรื่องประเภทให้ความเพลิดเพลิน เป็นเรื่องที่ผู้พูดมีเจตนาให้ผู้ฟัง อย่างมีเจตนาให้ผู้ฟังหรือผู้ดูเกิดอารมณ์สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดจากการงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ เรื่องประเภทนี้ได้แก่ นิยาย นิทาน เรื่องเล่า เรื่องตลกขบขัน ภาพยนตร์ ละคร ฯลฯ อย่างไรก็ตามเรื่องทั้ง 3 ประเภทนี้ อาจมาในรูปคละเคล้ากัน คือให้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลินและเป็นเรื่องที่โน้มน้าวใจด้วยก็ได้ ดังนั้นผู้ฟังหรือผู้ดูจึงต้องศึกษาข้อความและรู้จักแยกข้อความในเรื่องว่าตอนใดเป็นเรื่องประเภทใด

6. ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุปดังนี้

1. ฟังและดูแล้วมีความเข้าใจตรงตามความหมายของผู้พูดหรือสิ่งที่ได้ฟัง
2. ฟังและดูแล้วสรุปสาระสำคัญได้
3. รู้จักใช้วิจารณญาณในการฟังและดู สามารถใช้เหตุผลเพื่อวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือสิ่งใดไม่ควรเชื่อ

4. มีสมาธิและความตั้งใจในการฟังและดู
5. มีสติในการรับรู้สิ่งที่ฟังและดู โดยฟังอย่างมีจุดมุ่งหมายและรู้ว่ากำลังฟังและดูเรื่องอะไร เพื่ออะไร

6. ฟังและดูแล้วสามารถเข้าใจในความคิดและความต้องการของผู้ส่งสาร

7. ฟังและดูแล้วสามารถบอกข้อคิด ซึ่งเป็นคุณค่าจากการฟังและดูได้ โดยที่หลังจากฟังเรื่องราวต่าง ๆ แล้ว ควรคิดทบทวนว่าเรื่องราวที่ได้ฟังและดูไปแล้วนั้น มีข้อเท็จจริง หรือมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด มีสิ่งใดที่จะนำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่าง ๆ ได้บ้าง

8. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีมารยาทในการฟังและดู คือรู้จักให้เกียรติด้วยการให้ความสนใจ

9. ตั้งใจฟังและดูโดยไม่ทำงานอื่นมาทำขณะที่ฟังและดู หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น วาดรูปเล่น หรือนั่งพับกระดาษเล่น เป็นต้น นอกจากนี้ต้องรู้จักรอคอยเวลาและโอกาสในการซักถามเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกับจุดประสงค์ของผู้ส่งสารและสิ่งที่น่าสนใจ

10. ผู้ฟังและดูที่ดีควรซักถามผู้ส่งสาร ถ้ามีตอนใดที่ไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ซึ่งอาจทำให้การรับสารคลาดเคลื่อนไป

7. การพัฒนาประสิทธิภาพของการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ เป็นทักษะการรับสารที่ดีซึ่งจะทำให้ได้รับประโยชน์ทั้งด้านความรู้ และการนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ดังพระพุทธภาษิตที่กล่าวว่า สุขสุสฺสํ ลภเต ปญญํ ซึ่งแปลว่า การฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา การฟังและดูมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างมากมาย สืบเนื่องจากสำนวนไทยที่เกี่ยวกับการสอนให้รู้จักฟังแล้ว อย่าด่วนเชื่อ ต้องคิดหาเหตุผลให้รอบคอบ เช่น “ฟังหูไว้หู” หรือสอนให้ฟังและดูอะไรแล้วต้องตั้งใจให้ดีจะได้ไม่เข้าทำนอง “ฟังไม่ได้ศัพท์จับมามากระเดียด” เป็นต้น

สรุปได้ว่า การฟังและดูเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการรับสารที่สำคัญและจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีความสามารถด้านการฟังและดูจะต้องเข้าใจ จับประเด็น วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วิเคราะห์เจตนาผู้ส่งสารและคุณค่าของสารได้ ผู้ที่จะฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนที่ฟังและดูเป็น คือฟังและดูอย่างมีหลักการ มีจุดหมาย รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่ฟังและดูได้

3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและดู

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2546: 34) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะภาษาไทยต้องใช้การคิดเป็นหลัก โดยอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสาร ในภาวะปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ดังนั้นการรับสารด้วยการฟังและดูร่วมกัน จึงเป็นกระบวนการซึ่งนักเรียนต้องได้รับการฝึกฝนชี้แนะแนวทางในการวิเคราะห์สาร ไม่ว่าจะเป็นการใช้อินเทอร์เน็ต ในการค้นหาข้อมูล

ข่าวสารต่าง ๆ การใช้อีเมลล์ส่งข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ ครูภาษาไทยจึงควรศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ ตลอดถึงการเชื่อมโยงเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน รวมทั้ง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังและดูให้นักเรียนสามารถรับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้ รู้จักการฟังและดูโดยใช้ความคิดวิเคราะห์ และนำความรู้ที่ได้จากการดูมาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งมีมารยาทในการฟังและดู และการรู้จักฟังและดูอย่างสร้างสรรค์

การฟังและดูมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ดังกล่าว โรงเรียนจึงควรพัฒนาทักษะการฟังและดูให้กับเด็กให้มีนิสัยที่ดีในการฟังและดูอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังและดู ควรมีดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้ฟังและดูตระหนักถึงความสำคัญของการฟังและดู ให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนสร้างความตระหนักว่า เมื่อใดก็ตาม ถ้าการฟังและดูนั้นไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจนจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาให้ผิดพลาดไป

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนใช้ความคิดมากกว่าความจำ การจัดกิจกรรมการฟังและดูที่เน้นความคิดจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้เหตุผลได้พัฒนาทักษะ การฟังและดูอย่างรอบคอบและฝึกการคิดวิเคราะห์

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง การให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในการฟังและดูในลักษณะต่างๆ จะช่วยพัฒนาการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้อย่างดี

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับทักษะอื่นๆ การจัดการฟังให้ผสมผสานบูรณาการกับทักษะอื่นๆ เช่น การพูด การอ่าน และการเขียน จะทำให้การฟังมีความหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังนั้นเป็นทักษะที่ควบคู่ไปกับการพูด นอกจากนี้ยังอาจฝึกการฟังและดูของนักเรียนไปในลักษณะอื่นๆ

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ การประเมินผลด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยให้นักเรียนสามารถทราบข้อบกพร่องของตนเองว่ามีส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไข ในด้านการฟังและดูบ้าง

สรุปได้ว่า การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีมารยาทในการฟังและดู สามารถรับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้ รู้จักการฟังและดูโดยใช้ความคิดวิเคราะห์ นำความรู้ที่ได้มาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม และรู้จักฟังและดูอย่างสร้างสรรค์หลากหลาย เพื่อให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

4. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (project-based learning) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานหรือโครงการ เป็นการจัดการในสองแนวหลักปรัชญาการศึกษา ได้แก่ ปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม (pragmatism instrumentalism experimentalism) และปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (progressivism) ทั้งสองแนวปรัชญาดังกล่าวนี้ มีความเชื่อว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้ ด้วยประสบการณ์และการปฏิบัติจริงตามแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เรื่องการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง (learning by doing) การเรียนรู้แบบโครงงานหรือโครงการ มีมานานและได้รับการพัฒนารูปแบบให้ชัดเจนขึ้น โดย ลิลเลียน แคทซ์ (Lillian Katz) ชาวอเมริกัน และซิลเวีย ชาร์ด (Sylvia Chard) ชาวแคนาดา

4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไว้ ดังนี้

ชัยญ์นัฐ ชาวเหนือ (2543: 64, อ้างถึงใน นัยนา จันทมิตร 2547: 8) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง วิธีการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการเรียนรู้จากการคิดวางแผนไว้ล่วงหน้า ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ หลักการเรียนรู้การสอนครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนและวิธีการที่เพื่อสนองความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน

ลัดดา ภูเกียรติ (2544: 27) กล่าวว่า โครงงานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการทำวิจัยโดยเด็ก ๆ เพราะเด็กนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อที่จะพัฒนาความรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีการทำงานที่เป็นระบบ ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาค้นหาความรู้ ความจริงจนได้ข้อสรุปเป็นองค์ความรู้หรือความรู้ใหม่ด้วยตัวเอง

สมร เจริญใจ (2546: 6) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่ศึกษา กำหนดเรื่องที่ศึกษา หรือโครงการที่พอใจจะทำ เป็นการศึกษาด้วยตนเองในสิ่งที่คล้ายคลึงเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชีวิตจริง หรือสภาพปัญหาที่เป็นจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ความคิดลึกซึ้ง มีวิธีการศึกษาเป็นระบบ และมีขั้นตอนต่อเนื่อง

อรจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2547: 165) กล่าวว่า โครงงาน คือ การศึกษาเชิงลึกที่นักเรียนมีบทบาทเป็นนักสำรวจ นักวิจัยและนักค้นพบ สิ่งที่ศึกษา คือ ความรู้เกี่ยวกับหัวข้อการเรียน โครงงานอาจแตกต่างกันตามระดับความพร้อม ความสนใจ และแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

วัฒนา มัคคสมัน (2550: 25) กล่าวว่า โครงการ/โครงงาน คือ การที่เด็กเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจของเด็กเองอย่างลุ่มลึกลงไป ในรายละเอียดของ

เรื่องนั้นด้วยกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่นใดด้วยตัวเองจนพบคำตอบที่ต้องการ

พิมพันธ์ุ เดชะคุปต์ (2550: 47) กล่าวว่า การทำโครงการ หมายถึงการศึกษาเพื่อค้นพบข้อความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ด้วยตัวของนักเรียนเองด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีครูอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา

รุ่งนภา สรรค์สวาสต์ (2550: 12) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ โดยมีกระบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบอย่างมีระบบ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำและที่ปรึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 67) ให้ความหมายว่า โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนด้วยการค้นคว้า ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการสำรวจค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น ผู้เรียนจะรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ทดสอบ เพื่อแก้ปัญหาข้อใจ ผู้เรียนจะนำความรู้จากชั้นเรียนมาบูรณาการในการแก้ปัญหา ค้นหาคำตอบเป็นกระบวนการค้นพบนำไปสู่การเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการจัดการ ผู้สอนจะเข้าใจผู้เรียน เห็นรูปแบบการเรียนรู้ การคิด วิธีการทำงานของผู้เรียน จากการสังเกตการทำงานของผู้เรียน การเรียนแบบโครงการเป็นการเรียนแบบศึกษาค้นคว้าที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหา เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีเหตุผล สรุปเรื่องราวอย่างมีกฎเกณฑ์ทำงานอย่างมีระบบ การเรียนแบบโครงการไม่ใช่การศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงานเพียงอย่างเดียว ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลและมีการสรุปผล

จากความหมายดังที่กล่าว เมื่อได้วิเคราะห์แล้วก็อาจสรุปความหมายได้ว่า โครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนเป็นทั้งนักคิด นักสำรวจ นักวิจัย นักค้นพบจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง ที่สงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน ผู้เรียนจะได้ทั้งผลงานและกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะเข้าใจผู้เรียนจากการดูแลและสังเกตการทำงานของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

4.2 ลักษณะของโครงการ

โครงการสามารถจัดทำเป็น 2 ลักษณะดังนี้ (วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ 2545: 59-65)

1. โครงการตามวิชาหรือสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในกลุ่มวิชาหรือสาระการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการและการปฏิบัติ

2. **โครงการตามความสนใจ** เป็นโครงการที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเรื่องจาก ความถนัด ความต้องการ และความสนใจ โดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติ

4.3 ประเภทของโครงการ

โครงการแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **โครงการประเภทสำรวจ** รวบรวมข้อมูล โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสำรวจ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีระบบ เพื่อให้เห็นถึงลักษณะหรือความสัมพันธ์ของเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การปฏิบัติตามโครงการนี้ผู้เรียนจะต้องไปศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ โดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก เป็นต้น ในการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษา

ตัวอย่างโครงการประเภทนี้ เช่น

1. การวิเคราะห์โฆษณา
2. ปัญหาปากกาฝืด
3. ความหลังครั้งเข้าค่ายภาษาไทย
4. รสนิยมในการเลือกอ่านหนังสือพิมพ์

2. **โครงการประเภทค้นคว้าทดลอง** โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการออกแบบโครงการในรูปของการทดลองเพื่อศึกษาว่าตัวแปรหนึ่งจะมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาอย่างไรบ้างด้วยการควบคุมตัวแปรอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาไว้

การทำโครงการประเภทนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การตั้งวัตถุประสงค์หรือสมมติฐาน การออกแบบทดลอง การรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลอง การแปลผลและการสรุปผล

ตัวอย่างโครงการประเภททดลอง ค้นคว้า

1. เกมค้นฟ้าคว้าดาวสะกดคำไทย
2. สื่อสารอย่างไร ชนะใจคน
3. ภาษาไทยในภูมินามท้องถิ่น

3. **โครงการที่เป็นการศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่** โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอความรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน หรือขยายจากของเดิมที่มีอยู่ ซึ่งความรู้ ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่เสนอต้องผ่านการพิสูจน์อย่างมีหลักการ หรือวิธีการที่น่าเชื่อถือตามกติกา/ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาเอง หรืออาจใช้กติกา หรือข้อตกลงเดิมมาอธิบายข้อความรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่ก็ได้

โครงการที่เป็นการศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่นี้ผู้ทำโครงการต้องเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี หรือต้องมีการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลมาประกอบอย่างลึกซึ้ง จึงจะทำให้สามารถกำหนดความรู้ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นได้

ตัวอย่างโครงการประเภทนี้ เช่น

1. ภาษาแนวไหนจูงใจผู้บริโภค
2. เขียนกลอนผ่านคลายเครียด
3. วรณคดีไทยในภาวะโลกร้อน

4. **โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์** โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ คือ การนำความรู้ ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้ โดยการประดิษฐ์เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียน การทำงาน หรือการใช้สอยอื่น ๆ

การประดิษฐ์คิดค้นตามโครงการนี้ อาจเป็นการประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่โดยยังไม่มีใครทำ หรืออาจเป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือดัดแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ รวมทั้งการสร้างแบบจำลองต่าง ๆ เพื่อประกอบการอธิบายแนวคิดในเรื่อง ต่าง ๆ โครงการที่เป็นการประดิษฐ์คิดค้นนี้จะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา สังคม อาชีพ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ตัวอย่างโครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์

1. ปฏิทินวรรณคดีจากวรรณคดีไทย
2. ปริศนาคำทายดอกไม้ในวรรณคดี
3. หนังสือทำมือตัวละครไทย

4.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ลักษณะการสอนแบบโครงการ หรือการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หรือโครงการเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะอย่างรอบด้านตามนัยในมาตรา 22, 24 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาในส่วนของมาตรฐานด้านผู้เรียน (มาตรฐานที่ 4) และมาตรฐานด้านกระบวนการ (มาตรฐานที่ 18) การเรียนรู้แบบโครงการจะก่อให้เกิดกระบวนการ

เรียนรู้อย่างเป็นระบบ ปลูกฝังความเป็นนักคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเรียนรู้ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในหลากหลายมิติ

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีนักการศึกษาให้แนวคิดไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช (2542: 13-14) ได้เสนอการเรียนรู้ในรูปโครงงาน มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา ถ้าเป็นขั้นต้นๆ ควรจะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์แต่ละวัน อย่างน้อยที่สุดผู้เรียนควรมีความคุ้นเคยกับหัวเรื่อนั้น ซึ่งจะทำได้ตั้งคำถามกับเรื่อนั้น

2. สร้างแผนที่ความคิด ถ้าทำงานเป็นกลุ่มใช้การระดมสมอง เพื่อให้เห็นโครงข่ายของหัวข้อและหัวข้อย่อย คำถามที่ผู้เรียนตั้งจะหาคำตอบได้ โดยผ่านการศึกษาค้นคว้า ในช่วงแรกผู้เรียนจะนำเอาประสบการณ์ในอดีตมาสัมพันธ์กับหัวข้อที่จะศึกษา

3. การทำงานภาคสนาม ประกอบด้วยการศึกษาค้นคว้าโดยตรง ซึ่งมักจะรวมไปถึงการเดินทางเข้าพื้นที่เพื่อสำรวจ ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญของการเรียนในรูปโครงงานนี้ ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้ารับรู้ได้จากการสังเกตอย่างใกล้ชิด สร้างแบบจำลอง บันทึกสิ่งสำรวจ การพูดคุย การเสนอในรูปการละคร หรือแนะนำชวนชมสิ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้น

4. การสรุป ซึ่งเป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายประกอบด้วยการจัดเตรียม และการเสนอบันทึกรายงานของผลที่ได้ ในรูปแบบของการแสดงให้เห็นสิ่งที่ค้นพบและสิ่งที่ทำขึ้น การพูดคุย การเสนอในรูปการละคร หรือแนะนำชวนชมสิ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้น โครงงานที่ต้องใช้การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระ จะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และทักษะในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปบูรณาการใช้ในการดำรงชีวิต

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546: 86-90) ได้เสนอขั้นตอน การเรียนรู้แบบโครงงานไว้ดังต่อไปนี้

1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
2. การวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวิธีการศึกษา

3. การลงมือปฏิบัติ

4. การเขียนรายงาน

5. การนำเสนอผลงาน

ธีระพัฒน์ ฤทธิทอง (2547: 5-11) เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโครงการดังนี้

1. ครูกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่จะทำการสอนนักเรียน 1 หน่วยการเรียนรู้
 2. ระดมความคิดนักเรียนถึงประเด็นหลักๆ ของเรื่องนั้น
 3. แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษารายละเอียดในแง่มุมต่างๆ ของประเด็นหลัก 1 ประเด็น
 4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่กลุ่มได้เลือก โดยจัดทำแผนผังความคิดโดยมีประเด็นหลัก ดังนี้ คำถาม แหล่งข้อมูล วิธีการสืบค้นข้อมูล เครื่องมือรวบรวมข้อมูล
 5. ให้นักเรียนนำแผนผังความคิดที่ใช้การวางแผนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
 6. ครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแผนผังความคิดการวางแผนการสืบค้นของนักเรียน
 7. นักเรียนวางแผนกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการสืบค้นข้อมูล
 8. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการตามแผนที่วางไว้
 9. กลุ่มรวบรวมข้อมูลการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สรุปข้อมูลเพื่อตรวจสอบดูว่า ได้คำตอบตามข้อคำถามที่ตั้งไว้ได้ครบหรือยัง
 10. แต่ละกลุ่มสรุปผลการสืบค้นข้อมูล และจัดทำเอกสารรายงาน ในการจัดทำรายงานของนักเรียนควรจะมีส่วนประกอบดังนี้ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ กระบวนการสืบค้น ผลการสืบค้น แปลงข้อมูลการสืบค้น ภาพประกอบ
 11. กลุ่มเตรียมการเพื่อนำเสนอผลงาน โดยจัดป้ายนิเทศ และจัดทำเอกสารสรุป
 12. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน
 13. แต่ละกลุ่มกำหนดคำถามเพื่อประเมินผล เกี่ยวกับสิ่งที่กลุ่มได้ไปสืบค้น
 14. กลุ่มต่าง ๆ ตอบคำถามของกลุ่มอื่นๆ เพื่อการประเมินผล
- วิชา เล่าเรียนดี (2548: 101) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานไว้ดังนี้
1. ให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสาระใดสาระหนึ่งที่เหมาะสมที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า และทำโครงงาน
 2. ให้นักเรียนเลือกเรื่องที่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จัดนักเรียนที่สนใจเรื่องเดียวกันเข้ากลุ่มเดียวกัน
 3. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิด มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมกันวางแผน กำหนดด้วยการศึกษาค้นคว้าและแหล่งข้อมูล ดำเนินการศึกษาค้นคว้า
 4. แต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล สรุป เตรียมเสนอทั้งชั้นเรียน
 5. ร่วมกันอภิปรายโครงงานของแต่ละกลุ่มทั้งชั้น
 6. ครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปหลักการทั่วไป หรือสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนรู้

7. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการประเมินชิ้นงานหรือโครงการ และ ประเมินผลการปฏิบัติงาน การร่วมมือกันปฏิบัติและการนำเสนอรายงาน ซึ่งแต่ละประเด็นที่ ประเมินควรมีการร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน วิธีการประเมินระหว่างครูและนักเรียน เช่น โครงการต้องวัดและประเมินองค์ประกอบใดบ้าง การนำเสนองานควรประเมินอย่างไร การ ปฏิบัติงานระหว่างทำโครงการและในชั้นเรียนประเมินอย่างไร เป็นต้น

แคทซ์และชาร์ด (Katz and Chard 1989: 105) ได้เสนอขั้นตอนการทำโครงการเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 getting started เป็นการอภิปรายเพื่อเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา โดยหัวข้อ นั้นอาจมาจากการเขียนแผนที่ความคิด, การระดมสมองของผู้เรียน โดยควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน การกำหนดเป้าหมายการศึกษาอาจกำหนดโดยผู้เรียนหรือผู้สอน

ระยะที่ 2 field work เป็นการลงมือปฏิบัติ ค้นหาข้อมูล นับเป็นหัวใจสำคัญของการ ทำโครงการ

ระยะที่ 3 culminating and debriefing events เป็นการนำเสนอผลงานที่ศึกษาค้นคว้า

สุชาติ วงษ์สุวรรณ (2547: 15) ได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ว่ามี ขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอนสรุปได้ ดังนี้

1. การคิดและเลือกหัวข้อเรื่อง การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ เป็นการคิดหัวข้อเรื่องที่จะ ทำโครงการ โดยผู้เรียนต้องตั้งต้นด้วยคำถามที่ว่า จะศึกษาอะไร ทำไมต้องศึกษาเรื่องดังกล่าว สิ่งที่จะนำมากำหนดเป็นหัวข้อโครงการจะได้มาจากปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นใน เรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้อ่านจากหนังสือ เอกสาร บทความ การ ฟังบรรยาย การสนทนา หรือจากการไปดูงาน ทัศนศึกษา ชมนิทรรศการ หรือสังเกตจาก ปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบข้าง

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการขอคำปรึกษา หรือข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ จากครู-อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับรวมถึงการสำรวจ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย

3. การเขียนเค้าโครงของโครงการ หรือ สร้างแผนผังความคิด ขั้นตอนนี้จะเป็นการ สร้างแผนผังความคิด เป็นการนำเอาภาพของงานและภาพความสำเร็จของโครงการที่วิเคราะห์ไว้ มาจัดทำรายละเอียดเพื่อแสดงแนวคิด แผนและขั้นตอนการทำโครงการ

โดยทั่วไปเค้าโครงของโครงการจะประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ เช่นเดียวกับ โครงการ ซึ่ง แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงเค้าโครงของโครงการ

หัวข้อ / รายการ	รายละเอียดที่ต้องระบุ
1. ชื่อโครงการ	ทำอะไร กับใคร เพื่ออะไร
2. ชื่อผู้ทำโครงการ	ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้
3. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ	ครู-อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ควบคุมการทำโครงการของผู้เรียน
4. ระยะเวลาดำเนินงาน	ระยะเวลาการดำเนินโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จ
5. หลักการและเหตุผล	สภาพปัจจุบันที่เป็นความต้องการและความคาดหวังที่เกิดผล
6. จุดหมาย / วัตถุประสงค์	สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ
7. สมมติฐานของการศึกษา (โครงการทดลอง)	ข้อตกลง / ข้อกำหนด / เงื่อนไข เพื่อเป็นแนวทางในการพิสูจน์ให้ เป็นไปตามที่กำหนด
8. ขั้นตอนการดำเนินงาน	กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ วันเวลา
9. ปฏิบัติโครงการ	ดำเนินการตามข้อ 8 ตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ สภาพของผลที่
10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ต้องการให้เกิด ทั้งที่เป็นผลผลิต กระบวนการ และผลกระทบ
11. เอกสารอ้างอิง / บรรณานุกรม	ชื่อเอกสาร ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการ ดำเนินงาน

4. การปฏิบัติโครงการ ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินงานหลังจากที่โครงการได้รับความเห็นชอบจากครู-อาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และควรปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คำนึงถึงความปลอดภัย ความประหยัด และสภาพแวดล้อมด้วย ในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการ ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดว่า ทำอะไร ได้ผลอย่างไร ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขทำอย่างไร การจดบันทึกข้อมูลดังกล่าวนี้ ต้องทำอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงงานในโอกาสต่อไปด้วย

5. การเขียนรายงาน ขั้นตอนนี้เป็นการสรุปรายงานผลการดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ ตลอดจนข้อสรุป ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ การเขียนรายงาน ควรใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ของโครงการที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยอาจเขียนในรูปของสรุปรายงานผล ซึ่งอาจ

ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ บทคัดย่อ บทนำ เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินงาน ผลการศึกษา สรุป และอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และตารางที่เกี่ยวข้อง

6. การแสดงผลงาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ เป็นการนำผลการดำเนินงานโครงการทั้งหมดมาเสนอให้ผู้อื่นได้ทราบ เป็นผลผลิตที่ได้จากการดำเนินโครงการประเภทต่าง ๆ มีลักษณะเป็นเอกสาร รายงาน ชิ้นงาน แบบจำลอง ฯลฯ ตามประเภทของโครงการที่ปฏิบัติ การแสดงผลงานเป็นการนำเอาผลการดำเนินงานมาเสนอ สามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ หรือทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเป็นสื่อมัลติมีเดีย และอาจนำเสนอในรูปแบบของการแสดงผลงาน การแสดง ละคร การนำเสนอด้วยวาจา รายงาน บรรยาย อภิปรายกลุ่ม สาธิต เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะอย่างรอบด้าน ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ปลูกฝังความเป็นนักคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเรียนรู้ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับประเด็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของนักวิชาการทั้งหลายโดย สรุปเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นคิดและเลือกหัวข้อ 3) ขั้นวางแผน 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นเขียนรายงาน และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน

4.5 ส่วนประกอบของโครงการ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2548: 75-79) อธิบายว่า การทำโครงการ หรือโครงการประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อโครงการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นสิ่งสำคัญประการแรก เพราะชื่อโครงการจะช่วยโยงความคิดไปถึงวัตถุประสงค์ของการทำโครงการ และควรกำหนดชื่อโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักด้วยการตั้งชื่อโครงการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นิยมตั้งชื่อให้มีความกะทัดรัดและดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน ผู้ฟัง แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ผู้ทำโครงการต้องเข้าใจปัญหาที่สนใจศึกษาอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างแท้จริงด้วย เช่น โครงการ ชื่อ “ถุงพลาสติกพิชิตแมลงวันตัวน้อย” ซึ่งปัญหาเรื่องที่ศึกษาคือ ถุงน้ำพลาสติกสามารถไล่แมลงวันที่มาตอมอาหารได้จริงหรือ จากเรื่องดังกล่าวผู้ทำโครงการ บางคน หรือบางคนอาจสนใจ ตั้งชื่อโครงการว่า “การศึกษาการไล่แมลงวันด้วยถุงน้ำพลาสติก” หรือ “ผลการใช้ถุงน้ำพลาสติกต่อการไล่แมลงวัน” ก็เป็นไปได้ อย่างไรก็ตามจะตั้งชื่อโครงการแบบใด ๆ นั้น ต้องคำนึงถึงความสะดวกที่จะสื่อความหมายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจน

2. ผู้ทำโครงการหรือคณะผู้ทำโครงการ การเขียนชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นสิ่งดี เพื่อจะได้ทราบว่าโครงการนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของใครและสามารถติดตามได้ที่ใด

3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา การเขียนชื่อผู้ให้คำปรึกษาควรให้เกียรติยกย่องและเผยแพร่ รวมทั้งขอบคุณที่ได้แนะนำการ ทำโครงการจนบรรลุเป้าหมาย

4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ ในการเขียนที่มาและความสำคัญของโครงการ ผู้ทำโครงการจำเป็นต้องศึกษาหลักการทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจศึกษา หรือเรื่องที่สนใจศึกษานั้นต้องมีทฤษฎีแนวคิดสนับสนุน ได้แก่ เป็นแนวทางตั้งสมมติฐานของเรื่องที่ศึกษา เป็นแนวทางในการออกแบบการทดลองหรือการรวบรวมข้อมูล ใช้ประกอบการอภิปรายผลการศึกษา ตลอดจนเสนอแนะเพื่อนำความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ค้นพบไปใช้ประโยชน์ต่อไป การเขียนที่มาและความสำคัญของโครงการ คือ การอธิบายให้กระจ่างชัดว่าทำไมต้องทำ ทำแล้วได้อะไร หากไม่ทำ จะเกิดผลเสียอย่างไร ซึ่งมีหลักการเขียนคล้ายการเขียนเรียงความทั่ว ๆ ไป คือ มีคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำนำ เป็นการบรรยายถึงนโยบาย เกณฑ์ สภาพทั่วไป หรือปัญหาที่มีส่วนสนับสนุนริเริ่มทำโครงการ

ส่วนที่ 2 เนื้อเรื่อง อธิบายถึงรายละเอียดเชื่อมโยงให้เห็นประโยชน์ของการทำโครงการโดยมีหลักการ ทฤษฎีสนับสนุนเรื่องที่ศึกษา บรรยายถึงกระทบถ้าไม่ทำโครงการเรื่องนี้

ส่วนที่ 3 สรุป สรุปถึงความจำเป็นที่ต้องดำเนินการตามส่วนที่ 2 เพื่อแก้ไข ปัญหา ค้นคว้าความรู้ใหม่ ค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ให้เป็นไปตามเหตุผลส่วนที่ 1

5. วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ วัตถุประสงค์ คือ กำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการให้เกิดการทำโครงการ ในการเขียนวัตถุประสงค์ ต้องเขียนให้ชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย สอดคล้องกับชื่อโครงการ หากมีวัตถุประสงค์ หลายประเด็น ให้ระบุเป็นข้อ ๆ การเขียนวัตถุประสงค์มีความสำคัญต่อแนวทางการศึกษา ตลอดจนข้อความรู้ที่ค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ค้นพบนั้นจะมีความสมบูรณ์ครบถ้วน คือ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุก ๆ ข้อ

6. สมมติฐานของการศึกษา สมมติฐานของการศึกษา เป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้ทำโครงการต้องให้ความสำคัญ เพราะจะทำให้เป็นการกำหนดแนวทางในการออกแบบการทดลองได้ชัดเจนและรอบคอบ ซึ่งสมมติฐานก็คือ การคาดคะเนคำตอบของปัญหาอย่างมีหลักและเหตุผล ตามหลักการทฤษฎี รวมทั้ง ผลของการศึกษาของโครงการที่ได้ทำมาแล้ว

7. ขอบเขตของการทำโครงการ ผู้ทำโครงการ ต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดขอบเขตของการทำโครงการเพื่อให้ได้ ผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือ ซึ่งได้แก่ การกำหนดประชากร

กลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนตัวแปรที่ศึกษา การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ การกำหนดประชากรที่ศึกษาอาจเป็นคนหรือสัตว์หรือพืช ชื่อใด กลุ่มใด ประเภทใด อยู่ที่ใด เมื่อเวลาใด รวมทั้งกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเหมาะสมเป็นตัวแทนของประชากรที่สนใจศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา การศึกษาโครงการ ส่วนมากมักเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป การบอกชนิดของตัวแปรอย่างถูกต้องและชัดเจน รวมทั้งการควบคุมตัวแปรที่ไม่น่าสนใจศึกษาเป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้ทำโครงการต้องเข้าใจ ตัวแปรใดที่ศึกษาเป็นตัวแปรต้น ตัวแปรใดเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรใดบ้าง เป็นตัวแปรที่ต้องการควบคุมเพื่อเป็นแนวทางการออกแบบการทดลอง ตลอดจนมีผลต่อการเขียนรายงานการทำโครงการที่ถูกต้อง สื่อความหมายให้ผู้ฟังและผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน

8. วิธีดำเนินการ หมายถึง วิธีการที่จะช่วยให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการทำโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นนำเสนอโครงการ จนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 2) การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ในการเขียนวิธีดำเนินการให้ระบุกิจกรรมที่ต้องทำให้ชัดเจนว่าจะทำอะไรบ้าง เรียงลำดับกิจกรรมก่อนและหลังให้ชัดเจน เพื่อสามารถนำโครงการไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและถูกต้อง

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การคาดหวังถึงผลการดำเนินการตามโครงการ ในการเขียน ด้วยคาดคะเนเหตุการณ์ว่าเมื่อได้ทำโครงการสิ้นสุดลง ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์อย่างไรและได้รับมากน้อยเพียงใด ผลที่ได้รับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

10. แผนการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน การทำโครงการ ต้องกำหนดตารางเวลาดำเนินการทุกขั้นตอน เพราะการทำตารางเวลาจะเป็นประโยชน์ให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยชน์ต่อการติดตามประเมินผลการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จนสิ้นสุดการทำโครงการนั้น

11. เอกสารอ้างอิง เอกสารอ้างอิง คือ รายการเอกสารที่นำมาอ้างอิงเพื่อประกอบการทำโครงการตลอดจน การเขียนรายงานการทำโครงการและควรเขียนตามหลักการที่นิยมกัน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์และคณะ (2548: 79-81) กล่าวว่า การเขียนโครงการเพื่อขอทำโครงการเรื่องต่าง ๆ ดังรายละเอียดข้างต้นจะเป็นแนวทางสู่การเขียนรายการทำโครงการ ซึ่งการเขียนรายงานประกอบด้วยหัวข้อเหมือนกับหัวข้อโครงการ แต่มีการเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับผลของการศึกษาโครงการหัวข้อในการรายงานโครงการ มีดังต่อไปนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) ชื่อผู้ทำโครงการ 3) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 4) บทคัดย่อ 5) ที่มาและความสำคัญของโครงการ 6) วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ 7) สมมติฐานของการศึกษาโครงการ 8) ขอบเขตของ

การศึกษาโครงการ 9) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 10) วิธีดำเนินการ 11) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 12) สรุปผลการศึกษาอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักเรียนทำโครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์โฆษณา แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีระบบ เขียนเค้าโครงและรายงานการทำโครงการ ประกอบด้วยส่วนประกอบหลายส่วน แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงกำหนดหัวข้อในการเขียนรายงานอย่างง่าย ดังนี้ 1) ชื่อโครงการ 2) ชื่อผู้ทำโครงการ 3) ครูที่ปรึกษาโครงการ 4) บทคัดย่อ 5) ที่มาและความสำคัญ 6) จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์การศึกษา 7) วิธีดำเนินการ 8) ผลการศึกษาค้นคว้า 9) สรุปและข้อเสนอแนะ และ 10) เอกสารอ้างอิง ในการศึกษา

4.6 บทบาทครูกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ชาตรี เกิดธรรม (2547: 30) ได้กล่าวถึงบทบาทของครู ดังนี้

1. ครูมีบทบาทให้คำอธิบายเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีสอนและวิธีการเรียนรู้แบบโครงการ ความหมาย ประเภท ขั้นตอน การเขียนเค้าโครงและเขียนรายงานโครงการให้สมบูรณ์ก่อนที่นักเรียนจะลงมือปฏิบัติการ
2. ครูมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ กำกับติดตามการทำงาน และประเมินผลโครงการแต่ไม่ควรเป็นผู้คิดขั้นตอนการทำงานและลงมือทำให้นักเรียน นักเรียนจะต้องคิด วางแผน และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
3. ครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพิจารณาเค้าโครงโครงการ การจัดหาแหล่งความรู้หรือแหล่งเรียนรู้ แหล่งในการศึกษาค้นคว้า รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
4. ครูมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากศึกษาค้นคว้า เพื่อให้แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตผลงานที่เกิดจากโครงการด้วยตนเอง อีกทั้งสนับสนุนให้กำลังใจและฝึกให้นักเรียนมีความอดทนต่อการทำงาน และสามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานได้
5. ครูมีบทบาทดูแลนักเรียนระหว่างทำโครงการในเรื่องความสะอาด ความปลอดภัยในการทำโครงการ จะต้องให้คำแนะนำและชี้แจงด้วย
6. ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำให้นักเรียนเขียนรายงานโครงการ การจัดกระทำข้อมูลอย่างถูกต้อง

4.7 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

นันทิยา คุมพล (2545: 9) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของโครงการ ไว้ดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
2. เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย
3. เป็นการแสวงหาความจริงจากระเบียบวิธีที่ใช้หลักเหตุผล

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2544: 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโครงการ ดังนี้

1. กิจกรรมโครงการเหมาะกับการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร
2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่
3. เกิดความรู้จริงซึ่งได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการทดลอง ปฏิบัติค้นคว้า
4. สามารถใช้ความรู้ได้หลายด้าน (หลายมิติ)
5. เกิดปัญญาเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน
6. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
7. ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ
8. ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานจากการเรียนรู้
9. ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นนักค้นคว้า (นักวิทยาศาสตร์)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546: 91-92) ได้เสนอข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการไว้ ดังนี้

ข้อดี

1. ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกประเด็นที่จะศึกษา วิธีการศึกษาและแหล่งความรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน
3. การศึกษาค้นคว้านั้นมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่างความรู้ / ทักษะ / ประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่
4. ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
5. ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาในการทำงาน

ข้อจำกัด

1. ใช้เวลาในการเรียนรู้มาก เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
2. ผู้สอนอาจให้คำปรึกษาและดูแลไม่ทั่วถึง
3. ผู้เรียนวางแผนการทำงานไม่ดีอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ
4. ถ้าผู้สอนขาดความเอาใจใส่หรือขาดความอดทนอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร ผู้สอนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ กำกับ ติดตาม และประเมินการทำงานของผู้เรียน ผู้สอนช่วยเหลือนักเรียนในด้านการพิจารณาเค้าโครง จัดหาแหล่งความรู้หรือแหล่งเรียนรู้ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ แนะนำนักเรียนในการเขียนรายงาน ช่วยพัฒนาการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ตลอดจนได้พัฒนาตนเองในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาภาษาไทย 4 เรื่องการฟังและดูเชิง คิดวิเคราะห์ และได้เลือกรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโลกยุคข่าวสารซึ่งต้องอาศัยทักษะการฟังและดู ผู้วิจัยได้ให้ความรู้พื้นฐานและพิจารณาการเขียนเค้าโครง และแนะนำการเขียนรายงานแก่นักเรียน กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล ทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ด้านทักษะการฟังและดูเชิง คิดวิเคราะห์ ใช้แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยวัดและประเมินผล 3 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการทำงาน 2) ด้านกระบวนการทำงาน และ 3) ด้านผลงานและการนำเสนอ จำนวน 20 ข้อ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และการประเมินตามสภาพจริง จำนวน 15 ข้อ

4.8 การประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นกิจกรรมหนึ่ง การให้นักเรียนทำโครงการใช้การประเมินจากสภาพที่แท้จริง (authentic assessment) ซึ่งเป็นการประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ความต้องการความช่วยเหลือ และการประสบความสำเร็จแต่ละคนและของกลุ่ม การประเมินผลจากสภาพที่แท้จริงเป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน และประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการประเมินที่สะท้อนให้เห็นสภาพงานปัจจุบัน (current work) ของนักเรียนและสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เป็นการผูกติดนักเรียนกับงานที่เป็นจริง โดยพิจารณาจากงานหลายชิ้นและผู้ประเมินควรมีหลายคน โดยมีการประชุมกลุ่มผู้ประเมิน

การประเมินตามสภาพที่แท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2540: 183 – 200) แบ่งการประเมิน 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ผู้ประเมินประกอบด้วย นักเรียน เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้สนใจ และครู

การประเมินโครงการซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ดังนั้น แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติโครงการของผู้เรียน จึงถือได้ว่าเป็นการประเมินตามสภาพจริง เป็น

วิธีการค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน (สุชาติ วงศ์สุวรรณ 2542: 24-25)

4.8.1 กรอบแนวทางในการประเมิน

ครูผู้สอนควรมีผู้กรอบแนวทางในการประเมินโครงการของผู้เรียน (สุชาติ วงศ์สุวรรณ 2542: 24-25) ดังนี้

1. ประเมินอะไร 1) การแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม 2) กระบวนการเรียนรู้ 3) กระบวนการทำงาน 4) ผลผลิต / ผลงาน / ชิ้นงาน
2. ประเมินเมื่อใด 1) อย่างต่อเนื่อง 2) ตามสภาพจริง 3) เป็นธรรมชาติ
3. ประเมินจากอะไร โดยวิธีใด 1) ผลงาน / ชิ้นงาน 2) การทดสอบ 3) แบบบันทึกต่าง ๆ เช่น แบบสังเกต แบบวัดความพึงพอใจ 4) แฟ้มสะสมงานและ 5) หลักฐานหรือร่องรอยอื่นๆ
4. ประเมินโดยใคร 1) ตัวผู้เรียน 2) เพื่อน 3) ครู 4) ผู้ปกครองและ 5) ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ
5. ประเมินโดยวิธีใด 1) สังเกต 2) สัมภาษณ์ 3) ตรวจสอบรายงาน 4) ตรวจสอบผลงาน ชิ้นงาน 5) ทดสอบด้านความรู้ความสามารถและทักษะกระบวนการทำงาน 6) แบบบันทึกต่างๆ 7) แฟ้มสะสมงาน และ 8) นิทรรศการ

4.8.2 แนวทางการประเมินผลโครงการตามสภาพจริง

การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน (learning outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย การประเมินตามสภาพจริงจึงเป็นการประเมินที่เป็นระบบ เป็นกระบวนการและสามารถดำเนินการได้หลายวิธี

การประเมินผลโครงการควรใช้การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง (authentic assessment) ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. ทำไปพร้อม ๆ กันการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ยึดพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกเป็นสำคัญ
3. เน้นการพัฒนาตนเองและประเมินตนเอง
4. ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
5. มีการเก็บข้อมูลระหว่างปฏิบัติได้ทุกบริบท ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน
6. อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง เอื้อต่อการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง
7. เน้นคุณภาพของผลงาน ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้สู่ความสามารถของ

ผู้เรียน

8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น ใช้ข้อมูลในการสังเคราะห์ อธิบาย สรุปเป็นกฎทั่วไป ตั้งสมมติฐาน สรุปและแปลผล เป็นต้น

9. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน ไม่เครียด

10. สนับสนุนการมีส่วนร่วม และรับผิดชอบร่วมกัน

4.8.3 วิธีการประเมิน

1. การสังเกต เป็นวิธีประเมินพฤติกรรมที่สามารถทำได้ตลอดเวลาและสถานการณ์ ทั้งแบบมีและไม่มีเครื่องมือในการสังเกต

2. การสัมภาษณ์ การสอบถาม อาจมีลักษณะเป็นทางการ หรือสัมภาษณ์ สอบถาม ขณะปฏิบัติโครงการก็ได้

3. วัดความรู้ ความสามารถ ควรเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อดูความเชื่อมโยงระหว่างความรู้ความเข้าใจเดิม กับสิ่งที่ได้เพิ่มเติมจากประสบการณ์ในการปฏิบัติโครงการ

4. การรายงาน จะเป็นการเขียนรายงานหรือเล่าขั้นตอน หรือประสบการณ์ในการทำโครงการก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองจากการที่ได้พูด หรือเขียนบรรยายสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดตามแนวทางการเรียนรู้ที่ผ่านประสบการณ์ขณะปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ

5. แฟ้มผลงาน (Portfolio) เป็นการเก็บรวบรวมผลงานที่มีความโดดเด่น ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่เลือกรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ ความถนัด ทักษะ ความสามารถ อันแสดงออกถึงพัฒนาการความก้าวหน้า ความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือในหลายๆ เรื่อง หรือจะเป็นการเก็บผลการประเมินการปฏิบัติโครงการในวิธีที่ 1-4 ด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการติดตามพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

4.8.4 ผู้ประเมินโครงการ อาจดำเนินการด้วยบุคคล ต่อไปนี้

ผู้เรียนประเมินตนเอง จะแสดงออกให้เห็นว่า ผู้เรียนเจ้าของโครงการ ซึ่งอาจเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มทำงาน มีความพึงพอใจต่อขั้นตอนกิจกรรมแต่ละขั้นที่ได้กำหนด หรือร่วมกันกำหนดขึ้นเองเพียงใด มีหัวข้อกิจกรรมใดที่ยังขาดตกบกพร่อง จะต้องเพิ่มเติมในส่วนใดบ้าง ความละเอียด รัดกุม ในแต่ละขั้นเป็นอย่างไร

ผู้ประเมินซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้น อาจให้ข้อคิดเห็นสะท้อนภาพเพิ่มเติม เช่น ในระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อนอาจให้ความเห็นไปในด้านภาษา ออกไปถึงการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

การตั้งชื่อโครงการกับจุดประสงค์ของโครงการ และตามความเข้าใจของผู้ประเมิน เสนอแนะวิธีการศึกษาของผู้ประเมิน เพื่อการพิจารณาการจัดรูปแบบเพื่อนำเสนอโครงการ ฯลฯ

ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้สอน หรือครูที่ปรึกษา อาจให้คำแนะนำเพิ่มเติมได้ในเรื่องวิธีการอื่นที่ใช้ในการศึกษาหาคำตอบ ความสัมพันธ์ของวิชาตามหัวเรื่องที่ศึกษากับวิชาอื่น ข้อค้นพบที่ผู้เรียนได้จากโครงการนำคำตอบของการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์หรือขยายผลการศึกษาเป็นโครงการใหม่ ๆ ฯลฯ

ผู้ประเมินที่เป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง จะได้รับทราบถึงความสามารถ ความถนัดทางการเรียนของเด็กในความปกครอง ความรู้สึก ความต้องการของเด็กผู้ทำโครงการ ทำให้สามารถปรับตัวปรับใจเพื่อการสนับสนุนทางการเงิน กำลังใจ ให้โอกาส ให้เวลาร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ชี้แนะอุปสรรค ปัญหาเบื้องต้นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมขั้นต่างๆ ของโครงการ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำโครงการครั้งต่อไป ฯลฯ

สรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการสามารถประเมินโดยผู้เรียน เพื่อน ผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ การประเมินนั้นสามารถทำได้ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ การทดสอบ การรายงาน แฟ้มผลงานโครงการ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้เรียนกำหนดเกณฑ์การประเมินและแนวทางการวัดและประเมินผล ทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ด้านทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ใช้แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยวัดและประเมินผล 3 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการทำงาน 2) ด้านกระบวนการทำงาน และ 3) ด้านผลงานและการนำเสนอ จำนวน 20 ข้อ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และการประเมินตามสภาพจริง จำนวน 15 ข้อ

4.8.5 แนวทางการให้คะแนนในการประเมินโครงการ

การให้คะแนนในการประเมินโครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกะดับชั้น และทำได้ในทุกหน่วยการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ การทำโครงการเกิดจากการที่ผู้เรียนสนใจหรือสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และต้องการหาคำตอบด้วยตนเอง ปัญหาที่ใช้ทำโครงการอาจเป็นปัญหาง่าย ๆ จนถึงปัญหายากหรือที่ซับซ้อน กระบวนการที่ผู้เรียนใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ หรือแก้ปัญหาในการทำโครงการขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของแต่ละคน การประเมินผลการทำงานโครงการมีขั้นตอนการวางแผน ประกอบด้วย กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์และการกำหนดเกณฑ์การประเมิน การประเมินควรครอบคลุมด้านความรู้ ความคิด กระบวนการเรียนรู้ และเจตคติ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2546: 77)

จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแนวทางให้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ส่วนการให้คะแนนการทำโครงการต้องเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน โดยมี 2 แบบ ดังนี้

1. การให้คะแนนแบบภาพรวม เป็นการให้คะแนนในลักษณะของการสรุปผลการเรียนรู้ในส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญ โดยไม่พิจารณาถึงองค์ประกอบย่อย เกณฑ์รวมที่ใช้ประเมินการทำโครงการในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังแสดงในตารางดังต่อไปนี้

2. การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบย่อย การให้คะแนนแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการทำกิจกรรม จึงให้คะแนนแยกออกเป็นองค์ประกอบย่อยครอบคลุมทุกจุดประสงค์ โดยกำหนดรายการอย่างชัดเจน เกณฑ์ย่อยที่ใช้ในการประเมินการทำโครงการแยกเป็นองค์ประกอบย่อยและประเมินผลในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้ ระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ดี ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง พอใช้ และระดับคุณภาพ 1 หมายถึง ต้องปรับปรุง

ในการประเมินผลการปฏิบัติโครงการของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่เป็นการบูรณาการภายในกลุ่มประสบการณ์ หรือ วิชาหรือบูรณาการข้ามกลุ่มประสบการณ์ หรือ ข้ามวิชาสามารถนำมาใช้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

ตารางที่ 10 แสดงเกณฑ์รวมที่ใช้ประเมินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ
- ใช้เวลามากในการทำความเข้าใจปัญหา ต้องอาศัยการแนะนำ การวางแผน วิธีการทำโครงการ ปฏิบัติงานยากลำบาก และเขียนรายงานสับสนไม่ชัดเจน	ต้องปรับปรุง หรือ 1
- มีหลักฐานที่แสดงถึงความเข้าใจปัญหา การวางแผน วิธีการทำโครงการ ถูกต้องบางส่วน ปฏิบัติงานสำเร็จบางส่วน และเขียนรายงานยังไม่ชัดเจน	พอใช้ หรือ 2
- มีหลักฐาน ร่องรอยที่แสดงถึงความเข้าใจปัญหา การวางแผน วิธีการทำโครงการ ได้ถูกต้อง ลงมือปฏิบัติจนสำเร็จ และเขียน รายงานได้ชัดเจน	ดี หรือ 3
- มีหลักฐาน ร่องรอยที่แสดงถึงความเข้าใจปัญหา การวางแผน วิธีการทำโครงการ โดยออกแบบหรือคิดค้นขึ้นเอง ลงมือปฏิบัติจนทำโครงการได้เสร็จ และประสบความสำเร็จ เขียนรายงานเป็นลำดับได้ชัดเจนและครบถ้วน	ดีมาก หรือ 4

ในการจัดทำโครงการของผู้เรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ทำโครงการประเภทที่ 1 คือ โครงการประเภทสำรวจ ที่ไม่ต้องตั้งสมมติฐาน/การคาดคะเนคำตอบ เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ 1) การระบุปัญหา/ข้อสงสัย 2) การสำรวจ 3) การรวบรวมข้อมูล/วิเคราะห์ และ 4) การสรุปผล

สำหรับการประเมินความสามารถในการทำโครงการเกี่ยวกับการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการประเมินโดยบูรณาการจากนักวิชาการหลาย ๆ คน และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกำหนดหัวข้อในการประเมินเป็น 3 ด้านคือ 1) การวางแผนการทำงาน 2) กระบวนการทำงาน และ 3) ผลงานและการนำเสนอ ส่วนการให้คะแนนเป็นแบบแยกองค์ประกอบย่อย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในระหว่างการทำกิจกรรม โดยกำหนดเกณฑ์ย่อยที่ใช้ในการประเมินโครงการเป็นลักษณะจัดระดับคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามตัวบ่งชี้ คือ 3 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการทำโครงการระดับสูง 2 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการทำโครงการระดับปานกลาง 1 คะแนน หมายถึง ความสามารถในการทำโครงการระดับต่ำ/ปรับปรุง โดยบันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการประเมินโครงการ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

ข้อ	รายการ	คะแนน			คะแนน
		3	2	1	
	ส่วนที่ 1 การวางแผนการทำงาน (15 คะแนน)				
1	การกำหนดชื่อเรื่อง				
2	การกำหนดความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา				
3	การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงาน				
4	การกำหนดอุปกรณ์และเครื่องมือในการศึกษาแบบโครงการ				
5	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการเพื่อใช้ทำโครงการ				
	ส่วนที่ 2 กระบวนการทำงาน (30 คะแนน)				
6	การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน				
7	การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการดำเนินงาน				
8	การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด				
9	การวิเคราะห์ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงประกอบการทำโครงการ				
10	การบันทึกข้อมูล				
11	การจัดกระทำข้อมูล				
12	การเรียบเรียงและสรุปข้อมูล				
13	การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม				
14	การแสดงผลบทบาทที่ได้รับการมอบหมายของสมาชิกในกลุ่ม				
15	ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน				

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	คะแนน			คะแนน
		3	2	1	
16	ส่วนที่ 3 ผลงานและการนำเสนอ (15 คะแนน) ผลงานแสดงความกระฉ่างชัดจากการวิเคราะห์				
17	ผลงานแสดงเหตุผลสนับสนุนการวิเคราะห์				
18	ผลงานแสดงการสรุปอ้างอิงผลจากการวิเคราะห์				
19	การนำเสนอโครงงานและความคิดสร้างสรรค์				
20	การตอบข้อซักถามของครูอาจารย์ในการนำเสนอผลงาน				
	รวม 60 คะแนน				

ระดับคุณภาพ

- 42 – 60 คะแนน ความสามารถระดับสูง
- 30 – 41 คะแนน ความสามารถระดับปานกลาง
- ต่ำกว่า 30 คะแนน ความสามารถระดับต่ำ / ปรับปรุง

การประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งต้องจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนตลอดเวลาขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้วนำผลนั้นมาพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ มีการจดบันทึก ตลอดจนได้เพิ่มสะสมงาน

กล่าวโดยสรุป จากกรอบแนวทางการประเมิน โครงงานที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยในบทบาทของผู้ประเมินได้ดำเนินการประเมินผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนด โดยในส่วนของความคิดเชิงวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีนิออร์ริสและเอนนิส ผู้วิจัยได้กำหนดรายการประเมินชิ้นงานที่แสดงถึงความกระฉ่างชัดในการวิเคราะห์ ผลงานแสดงเหตุผลสนับสนุนการวิเคราะห์ และผลงานแสดงการสรุปอ้างอิงผลจากการวิเคราะห์ไว้ในส่วนที่ 3 หัวข้อผลงาน และการนำเสนอ ข้อที่ 16 - 18 เพื่อนำมาใช้เป็นการประเมินพัฒนาการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้จากแฟ้มโครงงาน

5. สื่อภาพยนตร์โฆษณา

5.1 ความหมายของการโฆษณา

การโฆษณามีความสำคัญต่อองค์กร สถาบันทั้งภาครัฐ และธุรกิจ ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

ธีรพล ภูรัต (2546: 7) ได้รวบรวมนิยามของการโฆษณาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 273) ได้ให้ความหมายว่า โฆษณา หมายถึง การเผยแพร่หนังสือออกไปยังสาธารณชน การป่าวร้อง การป่าวประกาศ เช่น โฆษณาสินค้า

พจนานุกรมสแตนดาร์ด (Standard Dictionary 1982) อธิบายว่า การโฆษณา คือ ระบบหรือวิธีการดึงดูดความสนใจจากประชาชนด้วยการให้เข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ หรือดึงดูดให้ความสนใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ

วิมลพรรณ อภาเวท (2553: 3-4) ได้รวบรวมความหมายของโฆษณาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ สมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Marketing Association) ได้ให้คำจำกัดความสรุปได้ว่า การโฆษณา คือ รูปแบบการเสนอขายหรือการการแจ้งเรื่องราวความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้า บริการหรือกิจกรรมอื่นใดในลักษณะที่ไม่ใช่เป็นการส่วนตัว

เดวิด โอกลิวี (David Ogilvy) ผู้ซึ่งได้รับการยอมรับในวงการโฆษณา ว่าเป็นปรมาจารย์ในวงการโฆษณา ได้ให้ความเห็นว่าการโฆษณาเป็นเรื่องของการสร้างภาพลักษณ์ในตัวสินค้า (brand image) ด้วยการสร้างภาพลักษณ์ดูแล้วน่าประทับใจ สามารถอธิบายบุคลิกของเครื่องหมายหรือตราหือของสินค้าได้อย่างชัดเจน เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาดให้มากที่สุด และก่อให้เกิดผลกำไรสูงสุดในระยะยาว

ลีโอ เบอ์เน็ต (Leo Burnett) ให้ความเห็นเกี่ยวกับโฆษณาว่า การโฆษณาต้องแสดงภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในด้าน การให้ความสดชื่น ให้ความจริงให้สิ่งที่น่าสนใจ

เสรี วงษ์มณฑา ได้กล่าวถึงความหมายของการโฆษณาว่า คือกิจกรรมสื่อสารมวลชนที่เกิดขึ้น เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมอันเอื้ออำนวยต่อความเจริญของธุรกิจการขายสินค้าหรือบริการ โดยอาศัยจากเหตุผลซึ่งมีทั้งกลยุทธ์จริงและเหตุผลสมมุติผ่านทางสื่อโฆษณาที่ต้องรักษาเวลาและเนื้อที่ที่มีการระบุบอกผู้โฆษณาอย่างชัดเจน

นิริมา จันทสูตร ได้ให้ความหมายของการโฆษณาว่า เป็นการสื่อสารผ่านสื่อกลางจากแหล่งสารที่สามารถระบุได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมบางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการตอบสนองในทันที หรืออาจจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต

จากความหมายของการโฆษณาที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า การโฆษณาเป็นการสื่อสาร เพื่อจูงใจ โดยอาศัยสื่อเป็นช่องทาง เพื่อให้ผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคล้อยตามและมีความต้องการสินค้า และเกิดการตัดสินใจซื้อในที่สุด

5.2 การโฆษณากับกระบวนการสื่อสารอย่างง่าย

ธีรพล ภูริต (2546: 29) กล่าวว่า กระบวนการสื่อสารโดยทั่ว ๆ ไป จะประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (source) ซึ่งทำหน้าที่ส่งข่าวสาร (message) ไปยังผู้รับสาร (receiver) โดยผ่านสื่อหรือช่องทาง (channel) ที่เลือกสรร แล้วว่าจะสามารถส่งสารไปให้ถึงผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย (target audience) ที่ผู้ส่งสารต้องการ ทั้งนี้เพื่อหวังผล (effects) บางประการที่จะเกิดแก่ผู้รับสารนั้น จากนั้นผู้รับสารจะมีปฏิกิริยาย้อนกลับ (feed back) ไปยังผู้ส่งสาร โดยปฏิกิริยาย้อนกลับนี้อาจจะแสดงถึงประสิทธิผลของการสื่อสารได้

ในทางปฏิบัติการโฆษณาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบการตลาด ที่ทำหน้าที่เพื่อการสื่อสาร กระบวนการการสื่อสารเป็นกรอบอ้างอิงในการอธิบายกระบวนการการโฆษณาที่เกิดขึ้นหน้าที่ของโฆษณา คือ การทำให้ผู้รับสารเป้าหมายเกิดความต้องการอยากซื้อผลิตภัณฑ์นั้น ในขณะที่ผู้รับสารเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะซื้อ จากการศึกษา (ธีรพล ภูริต 2546: 59) พบว่า

1. มีความสัมพันธ์ระหว่างการจดจำกับพฤติกรรมการซื้อ ยิ่งผู้บริโภคจดจำชื่อผลิตภัณฑ์ได้ โอกาสที่จะซื้อตรานั้นก็จะมีมากยิ่งขึ้น
2. การใช้เทคนิคทางการสร้างสรรค์มากเกินไป อาจทำให้ชิ้นงานโฆษณานั้นมีผลในทางลบ หรือไม่มีผลอะไรเลย และไม่สามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารได้ เนื่องจาก ผู้บริโภคให้ความสนใจต่อเทคนิคมากกว่าเนื้อหาของสาร ในที่สุดจึงทำให้ไม่เกิดแนวโน้มของพฤติกรรม
3. โฆษณาบางชิ้นสามารถกระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความสนใจโดยปราศจากการจูงใจ และในโฆษณาบางชิ้นแม้จะมีการเร้าใจในระดับที่ต่ำ (low appeal) ก็ยังสามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมการซื้อได้

5.3 ประเภทของสื่อโฆษณา

วิมลพรรณ อภาเวท (2553: 79) จำแนกประเภทของสื่อโฆษณาตามที่นิยมใช้กันทั่วไป เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. สื่อโฆษณาประเภทกระจายเสียงและแพร่ภาพ (broadcast media) ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์
2. สื่อโฆษณาประเภทสิ่งพิมพ์ (print media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ เป็นต้น

3. สื่อโฆษณานอกสถานที่ (outdoor media) แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ป้ายโฆษณาที่อยู่กลางแจ้ง และสื่อโฆษณาเคลื่อนที่ ที่มักติดกับยานพาหนะต่าง ๆ และรวมถึงป้ายโฆษณาที่ติดตามสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะนั้น ๆ

4. สื่อโฆษณาประเภทอื่น ๆ (other media) หมายถึง สื่อใด ๆ ที่นอกเหนือจากสื่อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ สื่อที่ใช้ในการโฆษณา ณ จุดขาย สื่อโฆษณาโดยตรงที่ส่งมาทางไปรษณีย์ ภาพยนตร์ สมุดโทรศัพท์ ของที่ระลึก อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5.4 ลักษณะของภาษาในสื่อโฆษณา

วรุฒิ ภักดีบุรุษ (2552: 132-136) กล่าวว่า การโฆษณาเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้า หรือบริการให้แก่ผู้บริโภคเพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การใช้ภาษาเพื่อการโฆษณาจึงต้องมีการสร้างสรรค์ทั้งวจนภาษา และ อวจนภาษา เพื่อกระตุ้น หรือโน้มน้าวใจผู้รับสาร

ในด้านการใช้อวจนภาษาเพื่อการโฆษณานั้น จะปรากฏเป็นภาพ (illustration) รูปแบบของตัวอักษร (typography) สี (colour) ตราสัญลักษณ์ (logo) และ เสียง (sound) ดังนี้

1. ภาพ (illustration) ได้แก่ ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดหลักของการโฆษณา ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้

- 1.1 ดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายต่อชิ้นงานโฆษณา
- 1.2 ช่วยสื่อความหมายเชิงนามธรรมให้ปรากฏเป็นรูปธรรม ง่ายต่อความเข้าใจ
- 1.3 เน้นย้ำจุดขายหรือจุดเด่นของสินค้าหรือบริการ
- 1.4 แสดงถึงอรรถประโยชน์ของสินค้าหรือบริการที่มีต่อผู้บริโภค
- 1.5 เชื่อมโยงถึงกลุ่มเป้าหมายหลักของสินค้าหรือบริการ

2. รูปแบบตัวอักษร (typography) สะท้อนให้เห็นบุคลิกลักษณะของสินค้าหรือบริการ การเลือกรูปแบบของตัวอักษรมาใช้ในการโฆษณาที่มีประสิทธิภาพจะช่วยดึงดูดใจของผู้รับสาร

3. สี (colour) เป็นอวจนภาษาที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งแสดงความหมายและคุณลักษณะของสินค้าและบริการ

4. ตราสัญลักษณ์ (logo) ช่วยตอกย้ำความจำของผู้รับสาร และเชื่อมโยงกับสินค้าและบริการ รวมทั้งดึงดูดความสนใจด้วย

5. เสียง (sound) มีทั้งเสียงดนตรี (music) เพลงประกอบโฆษณา (jingle) และเสียงประกอบ (sound effect) ช่วยสร้างความประทับใจและจดจำของผู้บริโภค แสดงเอกลักษณ์และตอกย้ำความระลึกถึงสินค้าและบริการ

จากลักษณะเฉพาะที่มีทั้งภาพและเสียงจึงเป็นสื่อที่สามารถเรียกร้องความสนใจและสร้างความจำได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ดังนั้น การทำงาน โฆษณาประเภทจึงจำเป็นต้องมีความละเอียดรอบคอบ

5.5 ประเภทของสื่อภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์

ธีรพล ภูริต (2546: 8-9) ได้กล่าวถึงประเภทของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ว่าประกอบด้วยภาพยนตร์ 7 ประเภท ดังนี้

1. การเสนอจุดขายที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โดยตรง (straight sales pitch) โดยโฆษกหรือผู้ประกาศจะเป็นผู้ดำเนินการขาย เขาอาจจะปรากฏบนจอ หรือมีแต่เสียงโดยไม่ออกมาให้เห็นตัวก็ได้ (off-scene voice)

2. การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นผู้นำเสนอ (personality / celebrity salesperson) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพในการเสนอขายที่ดี โดยอาศัยผู้มีชื่อเสียง หรือดารายอดนิยมของแต่ละยุคสมัยเข้ามามีบทบาทในภาพยนตร์โฆษณา เพื่อเรียกร้องความสนใจ และกระตุ้นการจำของผู้บริโภค แต่อาจมีข้อเสียที่ผู้บริโภคอาจจำแต่ดารานำไม่ใช่ตัวผลิตภัณฑ์ หรืออาจไม่เชื่อโฆษณานั้น

3. การสร้างเป็นบทละคร (dramatizations) เป็นรูปแบบของการเลียนแบบเลี้ยวหนึ่งของชีวิตประจำวัน (slice-of-life) หรือพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งนี้อาจแฝงด้วยความตลกขบขัน เครื่องขิม สับสนวนวาย หรือง่าย ๆ สบาย ๆ

4. การสาธิต (demonstrations) เป็นการสาธิต หรือการแสดงผลการใช้ผลิตภัณฑ์ และการโฆษณาประเภทนี้ยังแบ่งออกเป็น

4.1 การเสนอผลประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ในหลายรูปแบบ (product versatility)

4.2 การแสดงสาธิตให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์นั้นทำงานอย่างไร หรือทำอะไรได้บ้าง

(product in use)

4.3 การแสดงเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ (before-and-after)

4.4 การพิสูจน์ว่าผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพสูงสุด (extreme example)

4.5 การสาธิตหรือทดลองเปรียบเทียบเพื่อแสดงถึงคุณภาพที่เหนือกว่าคู่แข่ง

(competitive test)

5. การนำบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมาต่อยอดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ (endorsement) เป็นการใช้บุคคลซึ่งถือว่ามีชื่อเสียงหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของเรา เช่น นักกีฬากับเครื่องดื่มเสริมพลัง หมอฟันกับยาสีฟัน เป็นต้น

6. การนำบุคคลที่มีประสบการณ์ในการใช้ผลิตภัณฑ์มาตอกย้ำคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ (testimonials) เพื่อต้องการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภคที่คาดหวังให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อย่างมั่นใจ วิธีการนี้มักใช้กับผลิตภัณฑ์ที่เพิ่งจะออกมาวางตลาดไม่นานนัก

7. การใช้ดนตรีนำเสนอสารโฆษณา (musical production) เป็นรูปแบบของการใช้ดนตรี หรือเสียงเพลงดำเนินเรื่อง มักใช้กับพวกเครื่องเค็ม เครื่องสำออง รถยนต์ มีผลในด้านการแสดงออกถึงศิลปะซึ่งผสมผสานกับความบันเทิงกับอารมณ์เข้าด้วยกันเป็นอย่างมาก และโฆษณาประเภทนี้ต้องอาศัยกับการแต่งเพลงสร้างทำนอง ตลอดจนเทคนิคการบันทึกเสียงเพื่อทำให้โฆษณาดึงดูดความสนใจ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสื่อประเภทภาพยนตร์โฆษณาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2553 มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเลือกสรรมาอย่างหลากหลายและครบตามจำนวนประเภทของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ เป็น 7 ประเภท จำนวน 50 เรื่อง ให้นักเรียนเลือกวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาตามความสนใจเป็นรายบุคคลและรวบรวมเป็นผลงานกลุ่ม รายงานผลการวิเคราะห์เป็นแฟ้มสะสมงานผลการวิเคราะห์ประเภทภาพยนตร์โฆษณา ตามรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 301

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการฟังและดู

ชั้นสุมล อุกฤษณ์วิริยะ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อวีดิทัศน์ประเภทเอ็กซ์ของเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนไทยอายุ 15-22 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี จำนวน 410 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญตามสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของเยาวชนไทยอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และมีอายุเฉลี่ยในการชมสื่อวีดิทัศน์ประเภทเอ็กซ์ครั้งแรก คือ ช่วงอายุ 14-15 ปี ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจในลักษณะของสื่อวีดิทัศน์ประเภทเอ็กซ์ โดยจะได้สื่อวีดิทัศน์ประเภทเอ็กซ์จากกลุ่มเพื่อนและจากพี่น้องในครอบครัว นิยมชมสื่อวีดิทัศน์จากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในการชมเพื่อผ่อนคลายและความบันเทิงในหมู่เพื่อนฝูง สื่อทางเพศที่เยาวชนนิยมดูในความถี่ 1-2 ครั้ง / เดือน สื่อหนังสือปกขาวและการ์ตูนลามก ส่วนซีดีรอม และอินเทอร์เน็ตจะนิยมดูมากกว่า 3 ครั้ง / เดือนขึ้นไป ส่วนสื่อที่

นิยมดูน้อยที่สุด คือ โรงภาพยนตร์ชั้นสอง โดยเยาวชนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการชมสื่อวีดิทัศน์ประเภทเอ็กซ์ จำนวน 266 คน หรือร้อยละ 64.9 จากกลุ่มตัวอย่าง 410 คน

สิทธิชัย เทวธีรรัตน์ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การรับสารและทัศนคติของกลุ่มคนวัยทำงานจากโฆษณาเพื่อสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์” โดยวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 442 คน เป็นกลุ่มวัยทำงาน อายุระหว่าง 25-29 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for WINDOWS พบว่า เพศหญิงมีการเปิดรับมากกว่าเพศชาย มีความแตกต่างในการรับสารระหว่างชุมชนเขตต่างๆ กลุ่มคนวัยทำงานมีระดับการเปิดรับสารในระดับกลาง ไม่มีความแตกต่างในการรับสารระหว่างกลุ่มอายุต่างๆ กลุ่มสถานภาพทางครอบครัว และกลุ่มระดับการศึกษา โดยเพศหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อภาพยนตร์โฆษณาเพื่อสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนเขตต่างๆ กลุ่มคนวัยทำงานมีทัศนคติต่อการโฆษณาเพื่อสิ่งแวดล้อมในส่วนของความรู้สึกมากกว่าด้านความรู้และการปฏิบัติ

เบญจมาศ เบ็ญจพรกุลพงศ์ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การรับรู้ของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังในการ์ตูนทางโทรทัศน์ชุดชินจังจอมแก่น” โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา จากวิดีโอเทปและวิดีโอซีดี ที่มีวางจำหน่ายและให้เช่า ในปี 2543 รวมทั้งหมด 24 ม้วน รวมทั้งสิ้น 245 ตอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบเฉพาะเจาะจง โดยคัดเลือกเด็กก่อนวันเรียนที่มีอายุระหว่าง 2-5 ปี และเด็กวัยเรียนอายุระหว่าง 6-12 ปี ที่มาจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกัน และใช้การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อสอบถามการรับรู้ จดจำ และตีความในเรื่องการ์ตูนชินจังจอมแก่นกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียนที่มาจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันผลการวิจัยพบว่า เด็กมีการรับรู้ว่าชินจังเป็นเด็กไม่ดี และไม่มีเด็กคนใดอยากเลียนแบบชินจัง แต่ที่เด็กๆ ชอบดูการ์ตูนชินจังเพราะความตลก สนุกสนาน ทั้งนี้ในมุมมองทางจิตวิทยาว่าเด็กได้ใช้การ์ตูนชินจังจอมแก่นมาช่วยลดความกดดัน และความขัดแย้งในใจของเด็ก อย่างไรก็ตามการ์ตูนชินจังจอมแก่นถือเป็นสื่อโทรทัศน์รูปแบบหนึ่งที่กำลังถ่ายทอดพฤติกรรมในด้านที่ไม่เหมาะสมให้กับเด็กบ่อยๆ ซึมซับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนั้นโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรหันมาให้ความสนใจกับสื่อการ์ตูนที่เด็กเปิดรับ และร่วมชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้เด็ก

กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อละครโทรทัศน์” ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ตามสมมติฐานที่ตั้งขึ้นนี้ต่อเนื่องมาจากการทดลองเป็นไปตามกฎการฝึกหัด ผู้วิจัยใช้คำถามสร้างความคิดให้ผู้เรียนเกิดการดู

อย่างมีวิจารณญาณ อีกทั้งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม ด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม การใช้สื่อวีดิทัศน์ประเภทละคร โทรทัศน์เป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าการกิจกรรมที่ควมมีเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้ผู้เรียนสนใจและเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม

โชษิตา หนูผาสุข (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรี” โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านเก่าวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 คน เรียนกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 บท ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

เฉลิมชัย แก้วเฉลิม (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นต่อรายการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ของผู้ปกครองนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเทพลีลา” ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเทพลีลา จำนวน 670 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อรายการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตอยู่ในระดับมาก ยกเว้นรายการโฆษณาที่ทำให้น่าเบื่อเพราะขัดจังหวะขณะดูรายการอื่น ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่ารายการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคม ในระดับมาก และประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายการวิทยุโทรทัศน์ ส่งผลกระทบต่อทางด้านความรู้และทัศนคติในระดับมากยกเว้นรายการโฆษณาที่ซับซ้อนยากแก่การเข้าใจและรายการโฆษณาที่มีลักษณะเหมือนหรือใกล้เคียงกับผู้ตอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

วิภารัตน์ พุฒคำ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การดูอย่างมี วิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ที่สอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบ ปกติ กลุ่มตัวอย่างห้องเรียน ห้องเรียนละ 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองสอนโดยเทคนิคหมวกหกใบ กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ ระยะเวลาในการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยทดลอง 4 ครั้ง ครั้ง ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การดูอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่ม ที่สอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบปกติ ผลสัมฤทธิ์การดูอย่างมี

วิจารณ์ญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการสอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75

6.1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อสารสำหรับครูภาษาไทย” กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่สอนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 5 คน ของโรงเรียนนาครประสิทธิ์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยมีความต้องการคู่มือการจัดการที่แยกเนื้อหา เป็นหน่วยชัดเจน นำเสนอด้วยรูปแบบที่อ่านง่าย ครูภาษาไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อสาร หลังการศึกษาคู่มือสูงกว่าก่อนศึกษาคู่มือ คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อสารในระดับดีทุกด้าน

ชลาทิพย์ อินทรเสนีย์ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเขียนแผนภาพความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus” กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองปรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้านเทคนิค KWL Plus แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้านการจำแนกรายละเอียดของเนื้อหาอยู่ในระดับสูง ด้านสรุปใจความสำคัญ และระบุจุดมุ่งหมายของผู้เรียนอยู่ในระดับสูง และด้านระบุความสัมพันธ์ของเรื่องราวอยู่ในระดับปานกลาง

สกุลการ สังข์ทอง (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเทคนิคการใช้และไม่ใช้ผังกราฟิก” ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมักรพลผดุง) อ.เมือง จ.นครปฐม จำนวน 68 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 34 คน จัดการเรียนรู้โดยเทคนิคการใช้ผังกราฟิกและกลุ่มควบคุม 34 คน จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้ผังกราฟิก ใช้เวลาในการทดลอง 8 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยเทคนิคการใช้ผังกราฟิกกับกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้ผังกราฟิก

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิคการใช้ผังกราฟิกอยู่ในระดับมาก

อารีย์ วาสุเทพ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ ปีการศึกษา 2548 ผลการวิจัยพบว่า เครื่องมือที่พัฒนาเป็นแบบทดสอบสถานการณ์สมมติ ตามแนวคิดทฤษฎีของเอนนิส และอิงรูปแบบลักษณะแบบทดสอบระดับเอกซ์ของเอนนิส เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา 2) ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต 3) ความสามารถในการนิรนัย 4) ความสามารถในการอุปนัย 5) ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของแบบทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ .86 โดยสร้างเครื่องมือการใช้แบบทดสอบเพื่อทราบวิธีการตรวจและเกณฑ์การตัดสิน

ดวงพร จิตใจมั่น (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อความสามารถในการอ่านโฆษณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ของนักเรียนโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการอ่านโฆษณาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนการสอน 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการอ่านโฆษณา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นว่า ขั้นตอนการสอนแบบชี้นำการคิดช่วยให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ก่อนที่จะอ่านโฆษณา คิดวิเคราะห์ระหว่างอ่านโฆษณา และคิดวิเคราะห์หลังจากอ่านโฆษณาจบแล้ว อีกทั้งนักเรียนยังได้เรียนรู้ถึงความซับซ้อนของเนื้อหาโฆษณาอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้ความสามารถในการอ่านโฆษณาอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้

ประมุข เสงี่ยมศักดิ์ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “รายงานการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ” กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษา อยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสายตรี 16 จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 13 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรวรรณ ปราบศัตรู (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่าน คติวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนอุดรพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุขราชธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) แบบฝึกทักษะการอ่าน คติวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่าน คติวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 0.6763 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน คติวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

นัจฉก บุษภาพิมพ์ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องภูมิปัญญาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้ม ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้” กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้มชัยวิทยาเขต จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับดี ผลการศึกษาความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ภูมิภัทร พันธุ์ทองกลาง (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระหว่างกลุ่มที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวด 6 ใบ กับกลุ่มที่ใช้การสอนแบบปกติ” ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแบบหมวด 6 ใบมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การคิดเทคนิคแบบหมวด 6 ใบสูงกว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการทดลอง กับนักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

วิทย์ทิพย์ พวงคำ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวัดมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ

นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปร 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะภายในผู้เรียน ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้สอน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกส่งผ่านปัจจัยด้านคุณลักษณะภายในผู้เรียน โมเดลเชิงสาเหตุความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านคุณลักษณะภายในผู้เรียนมากกว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้สอน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ตัวแปรปัจจัยด้านคุณลักษณะภายในผู้เรียนที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ เจตคติต่อการเรียน

ทิพอาภา ฉิมสุวรรณ (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา” ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาไม่แตกต่างกันจากการสังเกตพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การทำงานร่วมกับเพื่อน การแสดงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การแสดงผลงานที่สร้างความภูมิใจให้กับนักเรียน บรรยากาศสนุกสนาน นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อมีการนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนกัน

6.1.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

กันทิมา เอมประเสริฐ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานในระดับประถมศึกษา” กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี งานวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนาโดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) สำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาคู่มือ 3) ทดลองใช้คู่มือ 4) ประเมินผลและปรับปรุงคู่มือที่พัฒนา ผลการวิจัย พบว่า คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานในระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยคำชี้แจง การใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ หลักการ แนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน แนวทางการประเมินผลเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ 1) เตรียมวางแผน 2) เริ่มโครงงาน 3) พัฒนาโครงงาน และ 4) สรุปและอภิปราย ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานหลังจากอ่านคู่มือและปฏิบัติตามขั้นตอน ทั้งยังสามารถ

บูรณาการการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์เข้าไปในโครงการ ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการได้ทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มประสบการณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ศรีพัชรา ยิ้มเจริญ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้โครงการการแปรรูปผลไม้ท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา” โดยเน้นกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติและศึกษาค้นคว้า โดยการนำผลไม้ท้องถิ่นมาแปรรูป ผลการพัฒนาการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ได้รูปแบบการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามขั้นตอนโครงการ และการแปรรูปผลไม้ท้องถิ่น ในลักษณะของโครงการ สอนโดยใช้แผนการสอน 8 แผน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนดำเนินการ 2) ขั้นดำเนินการ และ 3) ขั้นสิ้นสุดการดำเนินการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนสามารถปฏิบัติโครงการได้โดยได้โครงการการแปรรูปผลไม้ท้องถิ่น 5 โครงการและปฏิบัติได้ถูกต้องตามขั้นตอนของการทำโครงการ ผู้เรียนมีความพอใจในการเรียนการสอนโดยใช้โครงการการแปรรูปผลไม้

สามารถ เต็มประยูร (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” ด้วยวิธีสอนแบบโครงการ โดยใช้วิธีสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการ 2) ขั้นคิดและเลือกหัวข้อ 3) ขั้นวางแผนการทำโครงการ 4) ขั้นปฏิบัติการ 5) ขั้นสรุปและอภิปรายผล 6) ขั้นแสดงผลงาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการเรียนรู้อังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนรู้เมื่อพิจารณารายทักษะพบว่า ทักษะการฟัง การพูด การเขียน ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบโครงการมีความแตกต่างกัน ส่วนทักษะการอ่าน พบว่าไม่แตกต่างกัน และผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีสอนแบบโครงการ เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ผลการประเมินโครงการของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนสามารถทำงานได้ถูกต้องตามเนื้อหา มีการวางแผนการดำเนินงานได้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม

ทิพวรรณ ชุ่มเชื้อ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบโครงการที่พัฒนาขึ้นจำนวน 6 แผน คือ 1) รู้จักกับโครงการ 2) ประตุสู่โครงการ 3) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) กิจกรรมโครงการ 1 5) กิจกรรมโครงการ 2 และ 6) การนำเสนอผลงานที่ภูมิใจ ผลการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอนแบบโครงการก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน

คะแนนหลังการเรียนด้วยวิธีสอนแบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับดี สามารถกำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐาน สามารถทำโครงการ มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน สรุปผล และสามารถนำเสนอผลงานได้ และนักเรียนเห็นว่าวิธีสอนแบบโครงการทำให้ได้ศึกษาค้นคว้า มีการปฏิบัติจริง สนุก และมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้

ราตรี ทองสามสี (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบโครงการ” กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอแซฟฟูปทุม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยวิธีสอนแบบโครงการที่พัฒนาขึ้น จำนวน 5 แผนคือ 1) โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ 2) โจทย์ปัญหาการคูณ 3) โจทย์ปัญหาการหาร 4) โจทย์ปัญหาการคูณและการหาร 5) โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ และหาร ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.36/83.06 ผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยวิธีสอนแบบโครงการก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันคะแนนหลังการเรียน โดยวิธีสอนแบบโครงการสูงกว่าก่อนการเรียน สามารถในการทำโครงการคณิตศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ และนักเรียนเห็นด้วยต่อวิธีสอนแบบโครงการอยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่าวิธีสอนแบบโครงการ ช่วยส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้ได้ฝึกความเป็นผู้นำ แสดงความคิดเห็นและสามารถนำเสนอข้อมูลได้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงและเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

ราวีย์ ชูชาติวรรณกุล (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ผลการสอนที่เน้นการพัฒนาการคิดต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมิ่งคลาสิกเยก จังหวัดลำปาง” กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการเปรียบเทียบความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิธีสอนเพื่อพัฒนาการคิดในวิชาภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ในวิชาภาษาไทยและแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดทฤษฎีนอร์ริสและเอนนิส ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาการคิดมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้สร้างขึ้นตามขั้นตอนของวิธีการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ได้เพิ่มการตั้งคำถามที่เน้นลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยครูคอยสังเกตการณ์และอำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและสามารถทำได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกตามทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคต์เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึก (Law of Exercise)

สมร เจนจิระ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการภาษาไทย เพื่อพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” กลุ่มประชากร คือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนวิชา 067711 การพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 เครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดพัฒนาการด้านศิลปะการใช้ภาษาไทย แบบสำรวจข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทย และแบบประเมินการทำโครงการ ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ นักศึกษามีระดับการพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยสูงขึ้นจากเดิม ผลการประเมินสภาพจริงจากระดับคุณภาพการทำโครงการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีพอใช้ นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจในผลการพัฒนา สามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานที่น่าภาคภูมิใจ

นัยนา จันทมิตร (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ผลการสอนแบบกิจกรรมโครงการในวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียน” โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบกิจกรรมโครงการกับกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู พบว่าการเรียนโดยใช้กิจกรรมโครงการต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน สามารถเรียนได้ทั้งรายคนและรายกลุ่ม ถ้าเป็นรายกลุ่มจะต้องแบ่งความรับผิดชอบให้ชัดเจน การเรียนรายกลุ่มจะได้ผลงานที่หลากหลายดีกว่าแต่กลุ่มต้องไม่มากนัก ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบกิจกรรมโครงการภาษาไทยมี 6 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดหัวข้อที่จะศึกษา 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) การเขียนเค้าโครงของโครงการ 4) การปฏิบัติโครงการ 5) การเขียนรายงาน และ 6) การแสดงผลงาน

ปฏิญญา โทศลศิริพจน์ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การวิจัยและพัฒนากิจกรรมและเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ” โดยศึกษากับครูครุณีศึกษา จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 5 โรงเรียนปทุมคงคา 59 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบประเมิน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการประเมินความต้องการจำเป็น มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการทำโครงการที่มีอยู่เดิม 2) ด้านการเลือกประเด็นการศึกษา 3) ด้านการวางแผนการทำโครงการ 4) ด้านการดำเนินการทำโครงการตามแผน 5) ด้านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และ 6) ด้านการเขียนรายงานโครงการและการนำเสนอ ส่วนเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็น มี 2 ประเภท คือ 1) เทคนิคการสำรวจ และ 2) เทคนิคกระบวนการกลุ่ม หลังการใช้กิจกรรมและเทคนิคความต้องการจำเป็น พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการทำโครงการสูงกว่าเดิม ครูและนักเรียนต่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมและเทคนิคความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ

รุ่งนภา สรรค์สวาสดี (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการทำโครงการเรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ” ประชากรได้แก่

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่พระประจักษ์ ภาคเรียนที่ 2 ปี 2549 เครื่องมือ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงงานอยู่ในระดับพอใช้ ความสามารถในการตั้งชื่อโครงงานอยู่ในระดับสูงและการสรุปผลการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน ความคิดเห็นของนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้

วรรณวิไล หงษ์ทอง (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนากระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนคลองตันไทร (สุขล้อมอุทิศ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้สาระเรขาคณิต คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้รับ และบรรยากาศในการเรียนรู้ เรียงตามลำดับ

สำนวน คุณพล (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต” กลุ่มประชากรได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์ ที่มีค่าความเชื่อถือ .83 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 นักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นขั้นตอนการให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเลือกประเด็นศึกษา นักเรียนจะฝึกวิเคราะห์เนื้อหา ความสัมพันธ์ หลักการ ขั้นที่ 2 การวางแผน เขียนเค้าโครง ขั้นที่ 3 การดำเนินการทำโครงงาน คิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของข้อมูล หลักการ เพื่อเชื่อมโยงข้อเท็จจริงนำมาสรุปผล ขั้นที่ 4 การเขียนรายงาน วิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอผลงาน อีกทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์และเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 3 เพื่อนำมาทำรูปเล่มรายงานโครงงาน ขั้นที่ 5 การนำเสนอผลงาน นักเรียนจะได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ หลักการเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสม ในการนำเสนอผลงาน มีการเตรียมการนำเสนอผลงานโดยจำแนกแยกแยะเอาเฉพาะสิ่งที่สำคัญมานำเสนอตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 4

ผลจากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการฟังและดู การคิดวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานดังที่ได้นำเสนอข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนทุกรายวิชา โดยเฉพาะรายวิชาภาษาไทยซึ่งครูสามารถทำได้หลายวิธี การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่มีเนื้อหาใกล้ตัวนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างที่นักเรียนมีความพึงพอใจระดับสูงแล้ว ยังสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์จากการได้ปฏิบัติจริง นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การได้แสดงผลงานสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียน มีบรรยากาศเรียนรู้สนุกสนาน การฝึกฝนการทำงานอย่างเป็นระบบแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีคุณภาพอีกด้วย

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

วอร์ด (Ward 1980, อ้างถึงใน ปรียานุช สดาวรรณ 2547: 25) ได้ศึกษาผลของความกังวลในการเรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เนื้อหาต่างกัน ผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ในวิชาเลข ภาษา และการดูแลปฏิบัติภายใน เพื่อศึกษาเนื้อหา ผลงาน และระดับความกังวล ผลการศึกษาพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาระที่ได้รับ และภาวะความกังวลผ่านคอมพิวเตอร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .025 การเรียนรู้ทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื้อหา และความกังวลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .025

มอนเรย์ (Monrey 1987, อ้างถึงใน วิทย์ทิษฐ์ พวงคำ 2551: 37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ 9 -12 จำนวน 200 คน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดของวัตสัน และกลาสเซอร์ (Watson – Glaser) และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ Lawa tests of Educational Development พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสัมพันธ์ของชั้นเรียน

แซมส์ (Sams 2004, อ้างถึงใน วิทย์ทิษฐ์ พวงคำ 2551: 119) ได้ศึกษาวิธีสอนไวยากรณ์เพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และเขียนอธิบายได้ โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ประโยคผ่านกระบวนการตั้งคำถาม ผลการทดลองพบว่าการสอนด้วยวิธีนี้ ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นและนักเรียนสามารถเขียนอธิบายขั้นตอนในรูปแบบของแผนภาพได้

ลัมพकिन (Lumpkin 1991, อ้างถึงใน สำนักาน คุณพล 2551: 43) ศึกษาผลการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 ผลการศึกษาพบว่า เมื่อได้สอนทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว นักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 มีความสามารถการคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน นักเรียนเกรด 5 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในเนื้อหาวิชาไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียน เกรด 6 ที่เป็นกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ฟิลลิป นอร์วิน ซิลเดรส (Philip Norvin Childress 1983: Abstract) ได้ศึกษาผลของการทำโครงการวิทยาศาสตร์ต่อการพัฒนาการทางปัญญาของเด็กวัยรุ่น ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เลือกเรียนวิชาเคมี จำนวน 73 คน จาก 12 เขตการศึกษา ทำการศึกษาโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 นักเรียนต้องทำโครงการวิทยาศาสตร์ กลุ่มที่ 2 นักเรียนเลือกจะทำหรือไม่ทำโครงการวิทยาศาสตร์ก็ได้ กลุ่มที่ 3 นักเรียนไม่ต้องเลือกทำโครงการวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม หลังจากผ่านการทดลองนาน 9 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวม นักเรียนทำโครงการมักเข้าไปร่วมมากที่สุด นอกจากนี้การวัด โดยใช้ แบบทดสอบการคิดเชิงตรรกศาสตร์ พบว่า นักเรียนที่ทำโครงการวิทยาศาสตร์มีระดับการพัฒนากการทางสติปัญญาตามขั้นตอนการเรียนรู้ตามทฤษฎีเพียเจต์สูงจากเดิมมากที่สุด

เมสัน (Mason 1991: Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาประสิทธิภาพของโครงการที่ครูเป็นผู้ริเริ่มและนักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม” กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 7 และ 8 ของโรงเรียนมัธยมในเมืองออตตาวา จำนวน 285 คน ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ครูเป็นผู้กำหนดโครงการให้นักเรียนทำ กลุ่มที่ 2 นักเรียนเป็นผู้เลือกทำโครงการเอง และ กลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุมที่ไม่ต้องทำโครงการ ใช้เวลาในการดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียน 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน 2) การทำโครงการวิทยาศาสตร์มีผลทางบวกเล็กน้อยต่อเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชาย และ 3) โครงการวิทยาศาสตร์ที่ครูเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนทำมีความสำเร็จและสมบูรณ์มากกว่าโครงการที่นักเรียนเลือกทำเอง

คราจซิค และคณะ (Krajcik and others 1944: Abstract) ได้ศึกษารูปแบบความช่วยเหลือของครูมัธยมศึกษาตอนต้นในการดำเนินงานโครงการนักเรียน พบว่าการสอนแบบโครงการได้มีการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสภาพห้องเรียนที่แตกต่างกัน โดยนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเรื่องที่ตนเองสนใจ และดำเนินการ โดยการค้นคว้า ปรัชญาและใช้เทคโนโลยี ผู้สอนจำเป็นต้องช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน และต้องประสานงานเพื่อขอความร่วมมือ ความ

ช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหาและเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาโครงการของนักเรียน สำหรับนักเรียนจะวางแผนโครงการตามความคิดและประสบการณ์ ซึ่งจะมีการร่วมมือกันเอง เมื่อประสบปัญหาหรือเมื่อโครงการมีความสัมพันธ์กับโครงการของผู้อื่น ลักษณะการสอนโครงการ ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือ การดำเนินงาน และผลที่ได้รับจากโครงการเป็นการพัฒนาความคิดรวบยอดและมนุษย์สัมพันธ์ทางวิชาการของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

เมเยอร์และคณะ (Meyer and others 1997: Abstract) ได้ศึกษาพฤติกรรมการทำโครงการคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนมี 3 รูปแบบ คือ ล้มเหลว ต้องปรับปรุง และปฏิบัติได้ โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเฉื่อย กับกลุ่มกระตือรือร้น พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มที่กระตือรือร้นจะสามารถรับมือกับความล้มเหลว ทั้งนี้เนื่องจากได้ตั้งจุดประสงค์ในการเรียนรู้ไว้สูงกว่าความสามารถของตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสนับสนุนมาก สำหรับนักเรียนในกลุ่มเฉื่อยมีพฤติกรรมไม่ยอมรับความล้มเหลว โดยตั้งจุดประสงค์ในการเรียนรู้ต่ำ มีการวิเคราะห์และประมวลผลจำนวนน้อย

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การคิดวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสัมพันธ์ของชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนเกิดความคงทนในเนื้อหาวิชา การสอนเพื่อพัฒนาสติปัญญานั้นสามารถทำได้หลายวิธี การทำโครงการมีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถของเด็กวัยรุ่น ทำให้รู้จักพฤติกรรมของนักเรียน พัฒนาความคิดรวบยอดและมนุษย์สัมพันธ์ทางวิชาการของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเป็นการบูรณาการความรู้ความคิดกับชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ด้วย

โดยภาพรวมของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารรวมทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 2) หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ทั้งสองหลักสูตรนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 3) การคิดวิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของนอร์ริสและเอนนิส เฉพาะข้อที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์เป็นแนวทางในการประเมินการพัฒนาผลการเรียนรู้จากการฟังและดู 4) การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิคการพัฒนาทักษะการคิด และการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้ได้รับความรู้และความคิดพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัย และช่วยให้งานวิจัยนี้ขยายแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” นี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (pre-experimental research) แบบหนึ่งกลุ่ม-สอบก่อนและหลังเรียน (one group pretest-posttest design) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

เป็นการจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อให้เกิดระบบการดำเนินการตามโครงการ โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาและการปรับปรุงเครื่องมือและเสนอขอความเห็นชอบโครงการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย

เป็นขั้นการทดลองเก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1 แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาตรวจสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัย เพื่อเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ และส่งรายงานผลการวิจัยแบบสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 240 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการสุ่มห้องเรียน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 60 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (independent variables) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ 1) ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ 2) ความสามารถในการทำโครงการ และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

เนื้อหา

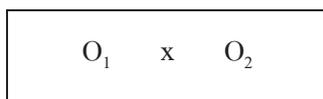
เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สาระที่ 3 เฉพาะเรื่องการฟังและดู มาตรฐาน ท 3.1 เฉพาะความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู โดยเลือกศึกษาเฉพาะการฟังและดูโฆษณาจากสื่อวีดิทัศน์

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคม พ.ศ.2553 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 1-5 ทำกิจกรรมสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 6 ทำกิจกรรม 2 ชั่วโมง รวม 17 ชั่วโมง

3. แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (pre experimental research) แบบหนึ่งกลุ่ม-สอบก่อนและหลังเรียน (one group pretest-posttest design) (Tuckman 1999: 160) ดังนี้

แผนภาพที่ 5 แสดงแบบแผนการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

O_1 หมายถึง การทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

O_2 หมายถึง การทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงาน จำนวน 9 แผน ใช้เวลา 17 ชั่วโมง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องพัฒนาทักษะทางภาษา เรื่องการวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู โดยใช้สื่อวีดิทัศน์โฆษณา

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของ นอร์ริส และแอนนิส (Norris and Ennis 1989: 55) ซึ่งประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความกระฉับกระเฉงเบื้องต้น 2) การให้เหตุผลสนับสนุน 3) การสรุปอ้างอิง 4) ความกระฉับกระเฉงขั้นสูง และ 5) การใช้ยุทธวิธีและกลยุทธ์ ในการดำเนินการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการประเมินความสามารถพื้นฐานดังกล่าวมาเพียง 3 ด้านแรก คือ 1) ความคิดกระฉับกระเฉงเบื้องต้น 2) การพิจารณาข้อมูลสนับสนุน และ 3) การสรุปอ้างอิง ซึ่งสอดคล้องกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน มาตรฐานและ

ตัวชี้วัดแกนกลาง สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 ของสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, 2551: 42-43) โดยผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟัง และคูเชิงคิดวิเคราะห์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ กำหนดหัวข้อในการประเมิน ด้านกระบวนการทำงาน ประกอบด้วย ประเด็นการประเมิน 3 ด้าน คือ 1) การวางแผนการทำงาน 2) กระบวนการทำงาน และ 3) ผลงานและการนำเสนอ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ จำนวน 1 ฉบับ ทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 3 ระดับ คือ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งถามใน 3 ประเด็น คือ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ 2) บรรยากาศในการเรียนรู้ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ตอนที่ 2 คือ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

5. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ จำนวน 9 แผน รวม 17 ชั่วโมง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์สาระและมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิเคราะห์ตัวชี้วัดชั้นปีและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จัดทำคำอธิบายรายวิชา กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

1.2 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ (unit plan) และแผนการจัดการเรียนรู้ (lesson plan) กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ กำหนดหลักฐานโครงการ การวัดและประเมินผลและการวางแผนการจัดกิจกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

แผน ที่	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
1	ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2 ท 3.1 / ม.2/2 ม.2/3	ทดสอบ ก่อนเรียน	1. ให้ความรู้พื้นฐานการทำโครงการงาน 2. กำหนดข้อตกลง และแจ้งเกณฑ์ การประเมิน 3. ศึกษาตัวอย่าง โครงการงานที่ครูนำมา แสดง 4.อภิปรายลำดับขั้นการเรียนรู้แบบ โครงการงาน 6 ขั้น	แบบทดสอบ วีดิทัศน์โฆษณา ใบความรู้ ตัวอย่างโครงการงาน	2
2			5.ทดสอบความสามารถการฟังและดู โฆษณาเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนการ จัดการเรียนรู้ 6. ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนว ทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ 7. สาธิต และฝึกความสามารถในการ ฟังและดูสื่อโฆษณาเชิงคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน	แบบทดสอบ ใบความรู้ ใบกิจกรรม	3
3		การประเมิน ระยะที่ 1 เริ่มต้น	8.ทำเค้าโครงโครงการงาน 9. ฝึกวิเคราะห์สื่อโฆษณาที่เสนอจุด ขายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โดยตรง	ใบกิจกรรม ใบกิจกรรม	1
4		โครงการงาน	10. ฝึกวิเคราะห์สื่อ โฆษณาที่เสนอ จุดขายโดยใช้นุคลิกที่มีชื่อเสียง	ใบกิจกรรม	1
5			11. ฝึกวิเคราะห์สื่อโฆษณาที่เสนอ จุดขายโดยสร้างบทละคร	ใบกิจกรรม	1
6			12. ฝึกวิเคราะห์สื่อโฆษณาที่เสนอ จุดขายโดยการสาธิต	ใบกิจกรรม	1

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แผน ที่	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	การ ประเมินผล	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
7	ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2 ท.3.1 / ม.2/2 ม.2/3	การประเมิน ระยะที่ 2 ระหว่างกร ทำโครงการ	12. ฝึควิเคราะห์สื่อ โฆษณาที่เสนอ จุดขายโดยนำบุคคลที่มีความ เชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์มาตอบ ข้อคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์	ใบกิจกรรม	1
8			13. ฝึควิเคราะห์สื่อ โฆษณาที่เสนอ จุดขายโดยการนำดนตรีนำเสนอสาร โฆษณา		
9			การประเมิน ระยะที่ 3 หลังจาก โครงการ เสร็จสิ้นลง	14. สรุปผลการเรียนรู้เป็นรายงาน โครงการตามขั้นตอนคือ 14.1 ขั้นให้ความรู้ 14.2 ขั้นเลือกหัวข้อ 14.3 ขั้นวางแผน 14.4 ขั้นลงมือปฏิบัติ 14.5 ขั้นเขียนรายงาน 14.6 ขั้นนำเสนอผลงาน โดยการจัด แฟ้มโครงการ	เอกสารตัวอย่าง การเขียนรายงาน โครงการ
		ทดสอบ หลังเรียน	15. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการ จัดการ เรียนรู้ และแบบประเมิน ความพึงพอใจ	แบบทดสอบ แบบประเมิน ความพึงพอใจ	1
			รวม		17

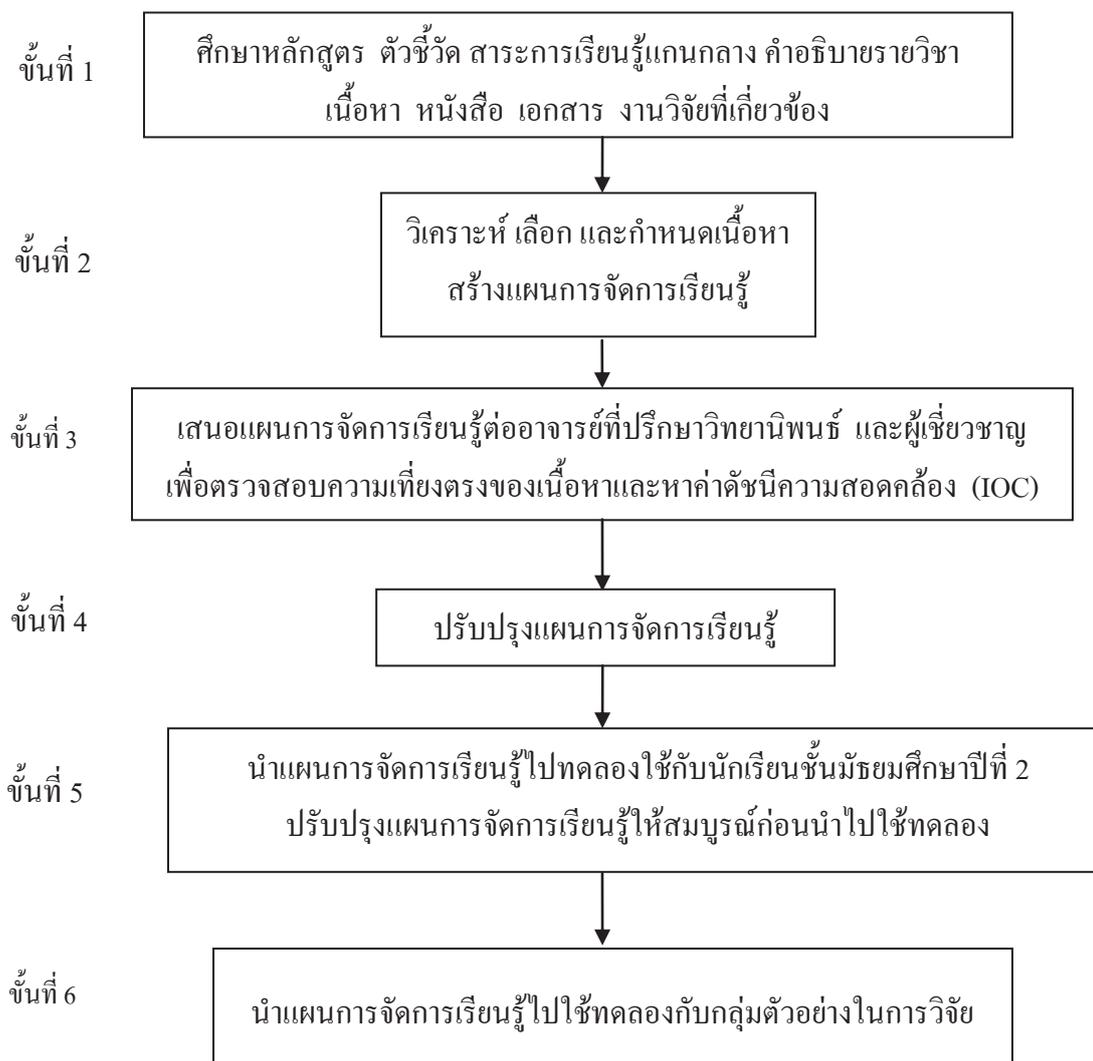
1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้วไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้าน
การวัดและประเมินผล และด้านวิธีสอน ตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content
validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 9 แผน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of

item objective congruence : IOC) โดยทำเป็นแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก หน้า 171)

1.4 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กันระหว่าง ทฤษฎีนอร์ริส และเอนนิส และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน คัดเลือกสื่อ โฆษณาที่ใช้ประกอบการฝึก และวัดผลการเรียนรู้ที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ปรับใบความรู้ ใบกิจกรรมให้มีสาระ กระชับมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จำนวน 60 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย นำผลการทดลองไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง โดยแสดงตารางเปรียบเทียบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานสัมพันธ์กับขั้นตอนทฤษฎีของ นอร์ริส และเอนนิส 3 ด้าน และจัดหมวดหมู่วิดิทัศน์สื่อ โฆษณาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนตามลำดับความง่ายไปหายาก

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สรุปขั้นตอน ในการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ รวม 20 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ทำถูกต้องคะแนนข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ผิด หรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน

ขั้นตอนในการดำเนินการสร้างแบบประเมินความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และศึกษาทฤษฎีหลักการเขียนและการสร้างแบบทดสอบปรนัย และหลักการอ้างเหตุผล (logic)

2.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา โดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหา

2.3 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบทดสอบความสามารถด้านการฟังและดูเชิงคิด วิเคราะห์จากงานวิจัยต่าง ๆ

2.4 กำหนดตัวบ่งชี้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความสามารถด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของ นอร์ริส และเอนนิส (Norris and Ennis 1989: 55) โดยเลือก เฉพาะความสามารถ 3 ด้านแรก

ตารางที่ 13 แสดงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความสามารถด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

องค์ประกอบความสามารถ ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์	ตัวบ่งชี้ความสามารถ ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์	จำนวน ข้อสอบ
1. ความกระจ่างชัดเบื้องต้น (elementary clarification) 1.1 การระบุคำถามตรงประเด็น (focusing on a question) 1.2 การวิเคราะห์การอ้างเหตุผล (analyzing argument) 1.3 การถามและตอบคำถามได้ชัดเจน และท้าทาย (asking and answering question that clarify and challenge)	1.1 นักเรียนสามารถระบุประเด็นที่เป็น เนื้อหาสาระสำคัญหรือปัญหาได้อย่าง ถูกต้อง 1.2 นักเรียนสามารถจำแนกประเด็นที่มี ความคิดเห็นอ้างเหตุผลโต้แย้ง หรือ ขัดแย้งได้อย่างถูกต้อง 1.3 นักเรียนสามารถตั้งประเด็นปัญหาหรือ คำถาม และสามารถแสวงหาคำตอบได้ อย่างชัดเจนและท้าทาย	7

ตารางที่ 13 (ต่อ)

องค์ประกอบความสามารถ ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์	ตัวบ่งชี้ความสามารถ ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์	จำนวน ข้อสอบ
<p>2. การให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป (basic support)</p> <p>2.1 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (judging the credibility of a source)</p> <p>2.2 การสังเกตและตัดสินข้อสังเกต (making and judging observations)</p>	<p>2.1 นักเรียนสามารถตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง</p> <p>2.2 นักเรียนสามารถตั้งข้อสังเกต และสามารถวินิจฉัยข้อสังเกตของบุคคลที่มีต่อแหล่งข้อมูลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน</p>	7
<p>3. การสรุปอ้างอิง (inference)</p> <p>3.1 การนิรนัย (Making and judging deduction)</p> <p>3.2 การอุปนัย (making and judging induction)</p> <p>3.3 การตัดสินคุณค่า (making and judging value judgment)</p>	<p>3.1 นักเรียนสามารถพิจารณาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นเรื่องเฉพาะได้</p> <p>3.2 นักเรียนสามารถสรุปวิธีนิรนัยและอุปนัย</p> <p>3.3 นักเรียนสามารถตัดสินคุณค่าของเรื่องได้</p>	6

2.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ จากการฟังและดู วิดีทัศน์สื่อโฆษณา เพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริส และเอนนิส ด้านที่ 1-3 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เพื่อคัดเลือกใช้จริง 20 ข้อ ภายหลังจากหาคุณภาพของข้อสอบแล้ว ดังรายละเอียดในตารางที่ 14 ต่อไปนี้

ตารางที่ 14 แสดงการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สาระ	จำนวนข้อของแบบทดสอบ								
	ความกระจำชัดเบื้องต้น			การให้เหตุผล สนับสนุน		การสรุปอ้างอิง			รวม
	การระบุคำถาม ตรงประเด็น	การวิเคราะห์การ อ้างเหตุผล	การถามและตอบ ที่ได้ชัดเจนและทำ	การพิจารณาความ น่าเชื่อถือ	การสังเกตและ ตัดสินใจด้วยตนเอง	การนิรนัย	การอุปนัย	การตัดสินคุณค่า	
การวิเคราะห์ เรื่องที่ฟังและดู	2	3	2	4	3	2	2	2	20

2.6 เสนอแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) หากำดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือการวิจัย (index of item objective congruence: IOC) ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ได้ค่าเท่ากับ 1.00

2.7 ปรับปรุงแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษากับเหตุผล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ปรับข้อคำถามและตัวเลือกคำตอบให้เกิดความสอดคล้อง ถูกต้องตามหลักการอ้างเหตุผล สัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีออริริสและเอนนิส ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจัดเรียงคำตอบของข้อคำถามแต่ละข้อให้มีความสั้นยาวตามลำดับ และนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

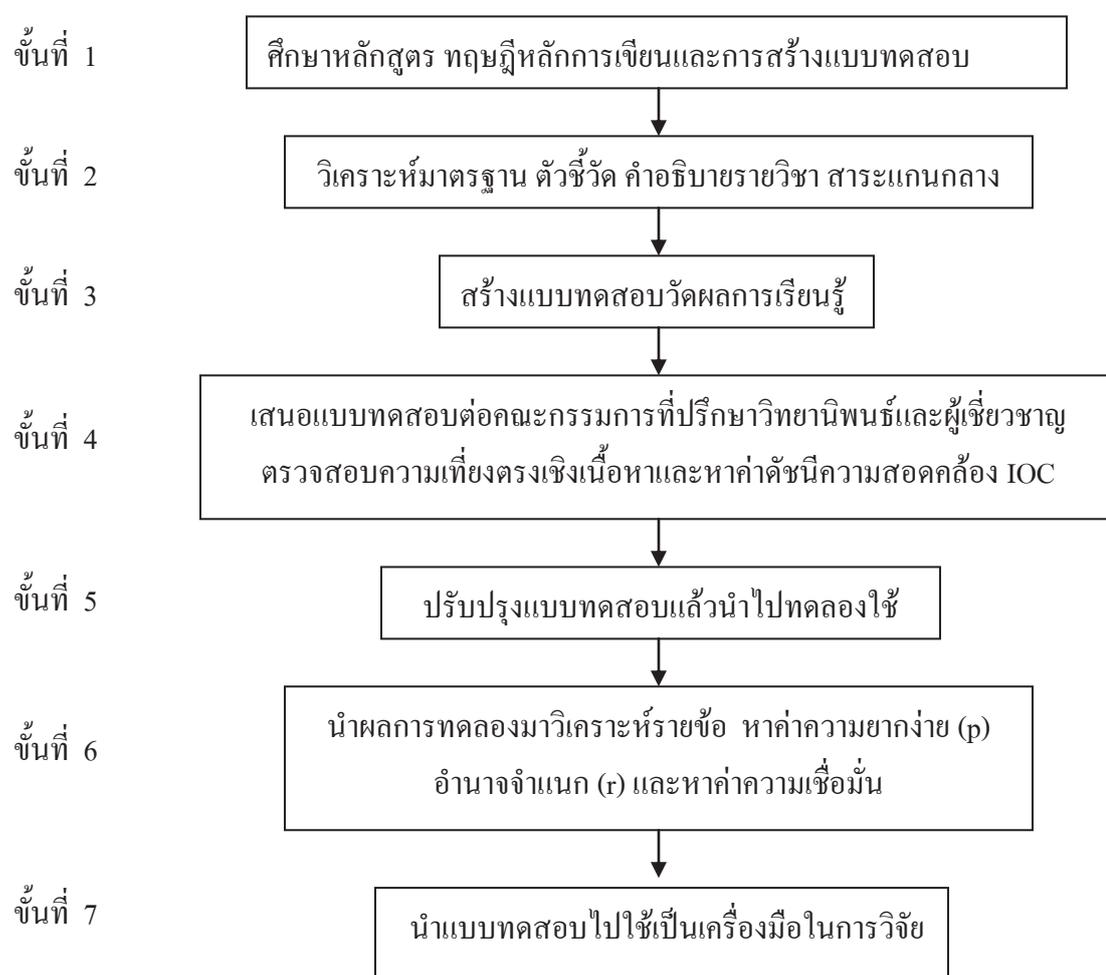
2.8 นำผลการทดลองจากข้อ 2.7 มาวิเคราะห์รายชื่อ เพื่อหาคุณภาพ ดังนี้

2.8.1 ตรวจสอบค่าความยากง่ายของแบบทดสอบปรนัย ผลปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.23 - 0.75 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก หน้า 190)

2.8.2 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบปรนัยโดยใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson KR-20) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น 0.87 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก หน้า 191)

2.9 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

สรุป ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและเชิงคิดวิเคราะห์

3. การสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ การสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการเพื่อใช้ประเมินโครงการเป็นรายกลุ่มหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

3.2 วิเคราะห์ความสามารถในการทำโครงการ 3 ด้าน คือ 1) การวางแผนการทำงาน 2) กระบวนการทำงาน และ 3) ผลงานและการนำเสนอ

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 3.1 และ 3.2 มาสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ โดยแบบประเมินเป็นแบบประเมินค่า มี 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ

- 3 หมายถึง ความสามารถสูง
- 2 หมายถึง ความสามารถปานกลาง
- 1 หมายถึง ความสามารถต่ำ/ปรับปรุง

3.4 หลังจากประเมินแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้เกณฑ์แปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2543: 29) ดังนี้

- ช่วงคะแนน 2.50 – 3.00 หมายถึงความสามารถระดับสูง
- ช่วงคะแนน 1.50 – 2.49 หมายถึง ความสามารถระดับปานกลาง
- ช่วงคะแนน 1.00 – 1.49 หมายถึงความสามารถระดับต่ำ/ปรับปรุง

4. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ จำนวน 1 ฉบับ ทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 3 ระดับ คือ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งถามใน 3 ประเด็น คือ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ 2) บรรยากาศในการเรียนรู้ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ โดยกำหนดค่าความคิดเห็นดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงเกณฑ์การกำหนดค่าระดับความคิดเห็น

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
เห็นด้วยมาก	3
เห็นด้วยปานกลาง	2
เห็นด้วยน้อย	1

ในการให้ความหมายของค่าเฉลี่ยที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
2.50-3.00	เห็นด้วยมาก
1.50-2.49	เห็นด้วยปานกลาง
1.00-1.49	เห็นด้วยน้อย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด พรรณนาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ จำนวน 1 ข้อ ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีดังนี้

1. ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น
2. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการและด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
3. นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ ได้ค่าเท่ากับ 1.00 (ดังรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 177)
4. ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ รวม 5 คน
5. นำแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 60 คน ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96 (ดังรายละเอียดในภาคผนวกหน้า 193)

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น สรุปลงได้ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

6. การดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ โดยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแจ่มจุดประสงค์และวิธีเรียนด้วยการทำโครงการงาน เพื่อให้ นักเรียนคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการทดลอง ซึ่งแจ้งการดำเนินการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบโครงการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างไว้ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้ว

2.2 จัดการเรียนรู้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่สร้างขึ้นซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน โดยผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทต่าง ๆ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้เรียน	บทบาทของผู้สอน	ผลที่ได้รับ
ขั้นนำ	1. ร่วมกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน 2. ทดสอบก่อนเรียน	1. กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยการ ใช้คำถามและสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เกมต่างๆ ชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 2. แจกแจงเกณฑ์การประเมินและกำหนดข้อตกลงในการทำโครงการ	
ขั้นสอน 1. การให้ความรู้พื้นฐาน	1. ซักถามข้อสงสัย	1. ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงการและหลักการคิดวิเคราะห์ 2. กำหนดข้อตกลงและแจกแจงเกณฑ์การประเมิน	ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการและคิดวิเคราะห์
2. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา	1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการและการประเมินผลการเรียนรู้ 2. สสำรวจความสนใจของตนเองโดย 2.1 สังเกตและศึกษาข้อมูลจากการฟังและดูบทโฆษณาจากสื่อวีดิทัศน์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ หลากหลาย อาทิ โฆษณาสินค้าที่ใช้ดนตรี โฆษณาที่	1. กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะทำโครงการ โดยศึกษาจากตัวอย่างโครงการ และใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาหรือเรื่องที่น่าสนใจสำหรับนำไปใช้ในการทำโครงการ 2. แนะนำแนวทางให้ผู้เรียนรู้วิธีการทำโครงการและวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู 3. ให้ตัวอย่าง และแนะนำทางช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู สามารถจับประเด็น	ผู้เรียนแต่ละคนได้เรื่อง/ปัญหา/หรือประเด็นที่จะจัดทำเป็นโครงการ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้เรียน	บทบาทของผู้สอน	ผลที่ได้รับ
	<p>ใช้ตารางออดนิยมนำเสนอและวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนด</p> <p>2.2 คิดเชื่อมโยงจากเรื่องที่เรียนปกติว่ามีโฆษณาใดบ้างที่ต้องการจะศึกษาต่อเนื่อง</p>	<p>และเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจที่จะรู้เพิ่มขึ้นได้มากขึ้น เพื่อจัดทำเป็นโครงการร่วมกับผู้เรียนวางแผนกำหนดเรื่องตามรูปแบบ web หรือ mind map</p>	
	<p>2.3 ร่วมอภิปรายและสนทนากับผู้สอนและเพื่อนเพื่อหาหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหาที่จะศึกษา เมื่อได้ตัดสินใจแล้วว่าจะศึกษาเรื่องใด พยายามค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาเพิ่มเติม</p>	<p>อภิปราย ชักถาม</p>	
<p>3. การวางแผน</p> <p>3.1 การกำหนดจุดประสงค์/จุดมุ่งหมายการศึกษา</p> <p>3.2 การกำหนดวิธีการศึกษา</p>	<p>1. คิดทบทวน ไตร่ตรองหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจว่า “ต้องการอะไรจากการทำโครงการครั้งนี้”</p> <p>2. เขียนสิ่งที่ตนเองต้องการพูดคุยกับเพื่อนเพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น</p> <p>3. คิดต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 2.1ว่าจะคิดวิเคราะห์ห้บทโฆษณาที่เลือกแล้วได้อย่างไร โดย</p>	<p>1. ใช้คำถามให้ผู้เรียนคิดถึงความต้องการหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาจากเรื่องที่ได้เลือกได้แล้ว</p> <p>2. ให้ความคิดเห็นเรื่องความเป็นไปได้โครงการของผู้เรียนและให้ความคิดเห็น เสนอแนะให้คิดอย่างรอบคอบ</p> <p>3. กระตุ้น/ส่งเสริม/ให้คำปรึกษาในการ</p> <p>3.1 คิดวิธีการศึกษาที่หลากหลาย</p> <p>3.2 เลือกวิธีการศึกษาที่สามารถทำได้</p> <p>3.3 จัดทำโครงร่างของโครงการ</p>	<p>จุดประสงค์ของโครงการ</p>

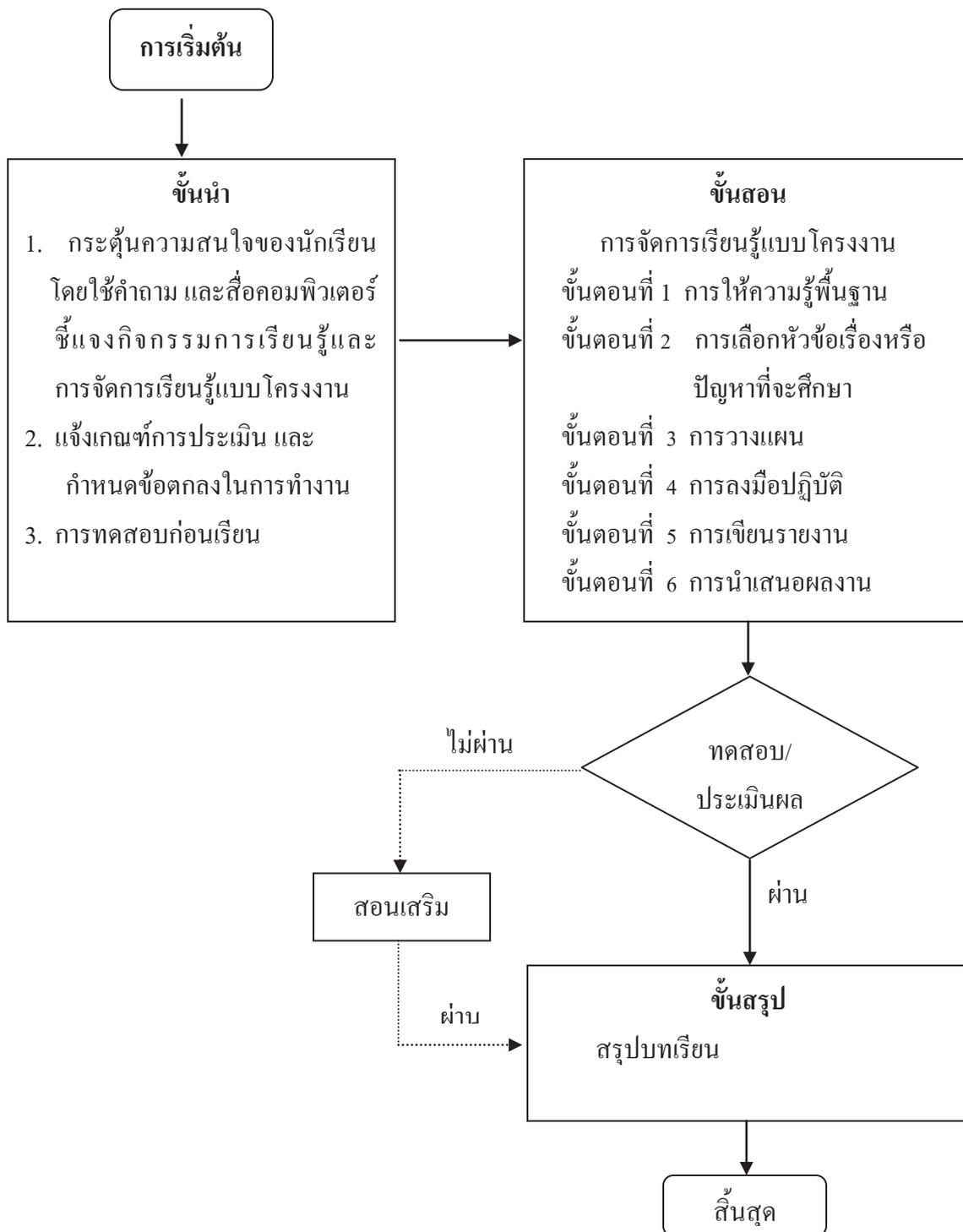
ขั้นตอนการ จัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้เรียน	บทบาทของผู้สอน	ผลที่ได้รับ
	<p>3.1 ถามตัวเองว่าการวิเคราะห์คือการกระทำอย่างไร มีวิธีใดบ้างที่จะวิเคราะห์บทโฆษณาได้ถูกต้อง</p> <p>3.2 เลือกวิธีการศึกษาคำตอบที่เหมาะสมและสามารถทำให้ได้ในข้อจำกัดที่มีอยู่</p>	<p>4. เตรียมการประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษาตามขั้นตอนของโครงการ</p>	
<p>3. การวางแผน</p> <p>3.1 การกำหนดจุดประสงค์/จุดมุ่งหมายการศึกษา</p> <p>3.2 การกำหนดวิธีการศึกษา</p>	<p>3.3 กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการศึกษาระยะเวลาศึกษาแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้อง วิธีการที่จะศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ วิธีการนำเสนอผลงาน</p> <p>4. นำข้อมูลตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1-2 มาเรียบเรียงจัดทำโครงการ</p>	<p>ให้คำแนะนำชี้แนะ</p>	
<p>4. การลงมือปฏิบัติ</p>	<p>1. ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด</p> <p>2. บันทึกข้อมูลทุกขั้นตอน</p> <p>3. ปรึกษาหารือกับเพื่อนหรือครูเป็นระยะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>4. ร่วมกันสรุปผลการปฏิบัติตามโครงการ</p>	<p>1. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน</p> <p>2. ให้ความช่วยเหลือหรือช่วยแก้ปัญหาเมื่อจำเป็น</p> <p>3. ให้คำแนะนำในกรณีต้องการให้ผู้เรียนมีการศึกษาที่กว้างขวางขึ้น เช่น อาจแนะนำแหล่งความรู้เพิ่มเติม</p> <p>4. ให้การเสริมแรงหรือให้กำลังใจ</p>	<p>1. กระบวนการศึกษาและผลที่ได้รับจากการศึกษา</p> <p>2. ขั้นตอนที่กำหนดไว้ในเค้าโครงของโครงการ</p>

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	บทบาทของผู้เรียน	บทบาทของผู้สอน	ผลที่ได้รับ
5. การเขียนรายงาน	1. ศึกษารูปแบบหรือวิธีการเขียนรายงาน 2. เลือกวิธีการเขียนรายงานที่เหมาะสม 3. เขียนรายงานซึ่งประกอบด้วยปัญหาที่ศึกษา วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ อุปกรณ์ ข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ ผลที่จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนประโยชน์และข้อเสนอแนะต่างๆ	1. ให้คำปรึกษาในการเลือกรูปแบบหรือวิธีการเขียนรายงาน 2. แนะนำและให้ข้อคิดชมการเขียนรายงาน	เอกสารรายงานที่เป็นรูปเล่ม
5. เขียนรายงาน	4.ทำเป็นเอกสารรูปเล่ม	ให้คำแนะนำชี้แนะ	
6. นำเสนอผลงาน	1. ศึกษาวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย 2. เลือกวิธีที่เหมาะสม 3. เตรียมการนำเสนอผลที่ได้จากการทำโครงการ	1. ให้คำปรึกษาในการเลือกวิธีการนำเสนอ 2. จัดกิจกรรมเพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงผลงาน 3. ประเมินผลการทำโครงการของผู้เรียน	รูปแบบการนำเสนอผลงาน
ขั้นสรุปบทเรียน	1. ชักถามเนื้อหาที่สงสัย 2. อภิปรายร่วมกับเพื่อนและผู้สอน 3. ทดสอบหลังเรียน	1. ให้ผู้เรียนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น 2. อธิบายเนื้อหาเพิ่มเติมในส่วนที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ	ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น

3. ภายหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (posttest) ไปทดสอบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ และนำแบบสอบถามความ

คิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปสอบถามกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและแปลผลข้อมูล

7. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

แผนภาพที่ 9 แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

+ 1	หมายถึง	แน่ใจว่า	สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัด
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่า	สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด
- 1	หมายถึง	แน่ใจว่า	ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด

นำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร IOC ของ โรวินเนลลี และแฮม เบลตัน (Rowinelli and Ham Belton 1977, อ้างถึงใน มาเรียม นิลพันธุ์ 2547: 177)

1.2 การตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และหาคุณภาพแบบทดสอบดังนี้

1.2.1 การหาความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้โดยเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย 0.20-0.80

1.2.2 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

1.2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบปรนัยทั้งฉบับโดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ด้วยสูตร KR20

1.3 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำโครงการ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกำหนดเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ช่วงคะแนน	2.50 – 3.00	หมายถึงระดับสูง
ช่วงคะแนน	1.50 – 2.49	หมายถึงระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49	หมายถึงระดับต่ำ/ปรับปรุง

1.4 การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่อิสระ (dependent)

9. สรุปการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	การดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือและ การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบผล การเรียนรู้ของ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ก่อนและหลัง การจัดการจัดการ เรียนรู้แบบโครงงาน	ทดสอบ	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 60 คน	- แบบทดสอบวัดผล การเรียนรู้ - ค่า \bar{x} และ S.D. - ทดสอบโดยใช้ค่าที่ (t-test) แบบไม่อิสระ (dependent)
2. เพื่อศึกษา ความสามารถใน การทำโครงงาน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2	ประเมิน	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 60 คน	- แบบประเมินความ สามารถทำโครงงาน - ค่า \bar{x} และ S.D.
3. เพื่อศึกษาความ คิดเห็นของผู้เรียนที่ มีต่อการจัดการ เรียนรู้แบบโครงงาน	สอบถาม	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 60 คน	- แบบสอบถามความ คิดเห็น - ค่า \bar{x} และ S.D. - การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ด้วยวิธีการจับฉลาก ตัวแปรที่ศึกษา (variables) ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่ตัวแปรต้น (independent variables) คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการทำโครงงาน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่อิสระ (dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และคำถามของการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผลการจัดการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันหรือไม่ ปรากฏดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงจิตวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	จำนวนคน	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียนรู้	20	60	8.28	2.20	59	29.75*	0.00
หลังเรียนรู้	20	60	17.70	0.97			

*P < .05

จากตารางที่ 19 พบว่า คะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.20 คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.97 และเมื่อทดสอบสถิติที แบบไม่อิสระ มีค่าเท่ากับ 29.75 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงจิตวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ปรากฏผลดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

กลุ่ม	ความสามารถในการทำโครงการ				แปลความ
	การวางแผนการทำงาน	กระบวนการทำงาน	ผลงานและการนำเสนอ	รวม	
1	2.40	2.80	2.40	2.53	สูง
2	2.80	2.60	2.80	2.73	สูง
3	2.60	2.80	2.80	2.73	สูง
4	2.80	2.90	2.80	2.83	สูง
5	2.80	2.70	2.60	2.70	สูง
6	2.80	2.60	2.80	2.73	สูง
7	2.80	2.40	2.80	2.67	สูง
8	2.40	2.40	2.40	2.40	ปานกลาง
9	2.40	2.60	2.40	2.47	ปานกลาง
10	2.40	2.40	2.80	2.53	สูง
รวม	2.62	2.62	2.66	2.63	สูง
แปลความ	สูง	สูง	สูง	สูง	

* คะแนนเต็ม 3 คะแนน

จากตารางที่ 20 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ อยู่ในระดับสูงทั้ง 10 กลุ่ม (2.63) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลงานและนำเสนอผลงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (2.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการวางแผนการทำงาน (2.62) และด้านกระบวนการทำงาน (2.62) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับใด

ตารางที่ 21 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	แปลความ	ลำดับที่
	มาก	ปานกลาง	น้อย				
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้							
1. เนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทาย	58 (96.70)	2 (3.30)	-	2.97	0.18	เห็นด้วยมาก	1
2. ใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศกระตือรือร้นสนใจใคร่รู้	57 (95.00)	3 (5.00)	-	2.95	0.22	เห็นด้วยมาก	2
3. การเรียนรู้มีบรรยากาศเป็นอิสระ อบอุ่น และ ผ่อนคลาย	55 (91.70)	5 (8.30)	-	2.92	0.28	เห็นด้วยมาก	3
4. ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข	51 (85.00)	9 (15.00)	-	2.85	0.36	เห็นด้วยมาก	4
รวม				2.92	0.12	เห็นด้วยมาก	②
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน							
5. มีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย	53 (88.30)	7 (11.70)	-	2.88	0.32	เห็นด้วยมาก	6
6. มีการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	58 (96.70)	2 (3.30)	-	2.97	0.18	เห็นด้วยมาก	1
7. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง	56 (93.30)	4 (6.70)	-	2.93	0.25	เห็นด้วยมาก	3
8. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดความสามารถตามศักยภาพของตนเอง	51 (85.00)	9 (15.00)	-	2.85	0.36	เห็นด้วยมาก	7
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณา ที่สนใจอย่างลึกซึ้ง	58 (96.70)	2 (3.30)	-	2.97	0.18	เห็นด้วยมาก	1
10. กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความสามารถอย่างกระตือรือร้นตลอดเวลา	55 (91.70)	5 (8.30)	-	2.92	0.28	เห็นด้วยมาก	4
11. กิจกรรมเชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตประจำวัน	58 (96.70)	2 (3.30)	-	2.97	0.18	เห็นด้วยมาก	1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			\bar{X}	S.D.	แปลความ	ลำดับ ที่
	มาก	ปานกลาง	น้อย				
12. นักเรียนชอบเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัด	57 (95.00)	3 (5.00)	-	2.95	0.22	เห็นด้วยมาก	2
13. นักเรียนเกิดทักษะการวางแผนและสามารถทำงานเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	55 (91.70)	5 (8.30)	-	2.92	0.28	เห็นด้วยมาก	5
รวม				2.93	0.10	เห็นด้วยมาก	①
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงงาน							
14. นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปจัดโครงการอื่นๆ ได้	51 (85.00)	9 (15.00)	-	2.85	0.36	เห็นด้วยมาก	2
15. นักเรียนสามารถประยุกต์พัฒนาความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน	53 (88.30)	7 (11.70)	-	2.88	0.32	เห็นด้วยมาก	1
รวม				2.87	0.22	เห็นด้วยมาก	③
ภาพรวม				2.91	0.11	เห็นด้วยมาก	

จากตารางที่ 21 พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.11) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 0.10) ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.12) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงงาน ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.22)

ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทุกด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทาย ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.18) ใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศกระตือรือร้นสนใจใคร่รู้ ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.22) การเรียนรู้มีบรรยากาศเป็นอิสระ อบอุ่น และผ่อนคลาย ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.28) และครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 0.36)

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ทุกด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณา

ที่สนใจอย่างลึกซึ้ง และกิจกรรมเชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตประจำวัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 2.97$, S.D. = 0.18) นักเรียนชอบเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัด ($\bar{x} = 2.95$, S.D. = 0.22) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 0.10) กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความสามารถอย่างกระตือรือร้นตลอดเวลา และนักเรียนเกิดทักษะการวางแผนและสามารถทำงานเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 2.92$, S.D. = 0.28) มีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย ($\bar{x} = 2.88$, S.D. = 0.32) และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นความสามารถตามศักยภาพของตนเอง ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.36)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ทุกด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนสามารถประยุกต์พัฒนาความรู้ และทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 2.88$, S.D. = 0.32) และนักเรียนสามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้รับไปจัดโครงการอื่น ๆ ได้ ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.36)

ในส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ มีนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากประเด็นที่ผู้วิจัยถาม จำนวน 11 คน พบว่า นักเรียนพอใจกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพราะเห็นว่า การทำโครงงานสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้จากโฆษณาทางโทรทัศน์เป็นเรื่องที่ทันสมัย เป็นสิ่งที่ชอบมากไม่รู้สึกเบื่อ หลังจากเรียนแล้วรู้สึกตนเองว่าเป็นคนมีเหตุผล ช่างสังเกตและแยกแยะรายละเอียดของโฆษณาเป็น เอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อสำคัญคือได้รู้เท่าทันโฆษณาไม่หลงเชื่อการโน้มน้าวใจด้วยวิธีการต่าง ๆ ของโฆษณา มีนักเรียนบางคนนำหลักการสังเกตไปถ่ายทอดให้ผู้ปกครองฟังเพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเงินซื้อสินค้าโดยไม่จำเป็น นักเรียนส่วนใหญ่ชอบการเรียนรู้แบบโครงงานเพราะสนุกที่ได้ทำงานกลุ่มกับเพื่อนๆ และครูก็ให้ทุกคนได้แสดงความสามารถนำเสนอผลงานได้ตามใจชอบ แต่การทำงานค่อนข้างใช้เวลามากเบียดบังวิชาอื่น และถ้าเจอเพื่อนที่เห็นแก่ตัวไม่รับผิดชอบทำให้ไม่อยากจะร่วมงานกันอีกเลย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ด้วยวิธีการจับฉลาก ตัวแปรที่ศึกษา (variables) ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีของนอร์ริส เอนนิส ความสามารถในการทำโครงงาน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน และแบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา สามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานภาพรวม อยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการทำโครงงานของ

นักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลงานและนำเสนอผลงาน ด้านการวางแผนการทำงาน และด้านกระบวนการทำงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจาก ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงงาน ตามลำดับ

อภิปรายผลวิจัย

การวิจัย การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการของโครงงานก่อนการปฏิบัติจริงล่วงหน้า นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนเป็นระบบตามหลักการทฤษฎีของออร์ริส และเอนนิส 3 ข้อและเป็นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เหตุผลและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นขั้นตอน รู้วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้นและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด นักเรียนเป็นผู้วางแผนและลงมือทำงานด้วยตนเอง สอดคล้องกับ นูซ ม่วงเก่า (2544: 7) ที่กล่าวว่า แม้ว่าการทำงานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ครูผู้สอนต้องมีการวางแผน เพราะถ้าขั้นการวางแผนสมบูรณ์ การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทของครูก็จะลดลง ในส่วนนักเรียนเองก็มีการวางแผนล่วงหน้า ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำโครงงานก่อน โดยให้ผู้เรียนได้สังเกตตัวอย่างโครงงานที่หลากหลาย และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการทำอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในกระบวนการทำเป็นอย่างดี ในการนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นให้ความรู้ 2) ขั้นคิดและเลือกหัวข้อ 3) ขั้นวางแผน 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นเขียนรายงาน และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนที่กำหนดจึงได้เรียนรู้เกิดประสบการณ์ตรง เกิดทักษะกระบวนการทำงาน ตั้งแต่คิดเลือกหัวข้อและตั้งชื่อเรื่อง

ที่สนใจ วางแผนแบ่งหน้าที่กันทำ ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ได้ฝึกกระบวนการคิด การวางแผนทำกิจกรรมที่เป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของลัดดา ภู่เกียรติ (2544: 3) วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์ (2550: 5) ที่กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้โครงการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (project centered learning) หมายถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการกระทำกิจกรรมโครงการร่วมกับเพื่อน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ สมาชิกได้ช่วยเหลือกัน เน้นกระบวนการคิด ตัดสินใจ วางแผนการทำงาน ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง เพื่อเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา อันนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ (2547: 46) ที่ว่า การทำโครงการเป็นการพัฒนาความคิด โดยเน้นการค้นพบ (discovery) และเปิดโอกาสให้ปฏิบัติเอง ได้เรียนรู้เอง ซึ่งในงานวิจัยนี้ นักเรียนได้ทำโครงการศึกษาวิเคราะห์โฆษณาที่นักเรียนสนใจจากวิทัศน์ โดยเลือกคุณภาพยนตร์โฆษณาที่ตนสนใจและคิดวิเคราะห์โฆษณานั้นหลายแง่มุม ตั้งแต่ การตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ การแยกแยะองค์ประกอบของโฆษณา การอ้างเหตุผลลงใจ การหาข้อสรุปเชิงเหตุผลอย่างหลากหลายแล้วนำมาสรุปเป็นภาพรวม เป็นรายงานการศึกษา โดยที่นักเรียนจะต้องวางแผนการดำเนินงาน ทำการคิดวิเคราะห์ สรุปองค์ความรู้ และนำเสนอผลงานด้วยตนเองทั้งหมด ครูคอยแนะนำช่วยเหลือเท่านั้น จากการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ นักเรียนจึงเกิดทักษะการคิด เกิดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องที่ฟังและดูมากขึ้นกว่าเดิม การสอนวิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบวิธีสอนแบบโครงการ จึงสามารถพัฒนาทักษะการคิดและทักษะการทำงานของผู้เรียนในโลกยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของชาติรี เกิดธรรม (2547: 5) พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ (2551: 27) สุชาติ วงษ์สุวรรณ (2542: 6) และกรมวิชาการ (2540: 5) ที่ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนการทำงาน การลงมือปฏิบัติได้ตรวจสอบผลงานเพื่อปรับปรุงงานหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติด้วยตนเอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมร เจนจ๊ะ (2546: 24) ที่พบว่า หลังการใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ นักศึกษามีระดับการพัฒนาศิลปะด้านการใช้ภาษาไทยสูงขึ้นจากเดิม นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจในการพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาที่เป็นผลงานอันเกิดจากการทำโครงการเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาที่ตนเองมีข้อบกพร่อง นักศึกษาบางคนค้นพบความสามารถพิเศษทางด้านการใช้ภาษาของตนสามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่น่าภูมิใจได้อีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของนัยนา จันทมิตร (2547: 8) ที่พบว่า การสอนแบบกิจกรรมโครงการในวิชาภาษาไทยมีผลต่อการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียน นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากได้ทำในสิ่งที่ตนเองกำหนดอาจเป็นปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน และพบว่า การสอนโดย

ใช้กิจกรรมโครงการ ทำให้เกิดความรู้จริงที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการทดลองและปฏิบัติ แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยเวลาและความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิตน์ บัวขาว (2544, อ้างถึงใน นัยนา จันทมิตร 2547: 8) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากการทำโครงการเป็นกระบวนการสร้างความรู้เพิ่มเติม โดยมีสถานการณ์หรือบริบทในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น ในระหว่างขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการขั้นที่ 4 – 5 ผู้วิจัยได้จัดเวลาให้ผู้เรียนได้สนทนากลุ่ม (focus group) ก่อนถึงขั้นเขียนรายงานจึงเป็นช่วงแห่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาอย่างลึกซึ้งตามหัวข้อในใบกิจกรรม ในส่วนการประเมินผลโครงการมีกระบวนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกขั้นตอน นอกจากนั้นจากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ มีความสุขในการเรียน อาจเป็นเพราะประเด็นในการจัดการเรียนรู้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นปัญหาในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร ที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ข้อมูลในการตัดสินใจ การเรียนรู้ผ่านโครงการจึงเชื่อมโยงความคิดกับสถานการณ์ที่เป็นจริง ผู้เรียนเกิดแนวความคิดเป็นของตนเอง และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากปัจจัยด้านวิธีการสอนแบบโครงการที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสัมพันธ์กับการฝึกกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิส 3 ด้าน คือ 1) ด้านความกระฉับกระเฉงเบื้องต้น 2) ด้านเหตุผลสนับสนุน และ 3) ด้านการสรุปอ้างอิง โดยผู้วิจัยได้ให้ความรู้พื้นฐานการวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิสและทดลองฝึกปฏิบัติกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 9 แผน ผู้วิจัยออกแบบให้ แผนที่ 2 – แผนที่ 8 ใช้เวลา 8 ชั่วโมงในการทำความเข้าใจและฝึกกิจกรรมคิดวิเคราะห์สร้างชิ้นงานเป็นรายบุคคล โดยอาศัยขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยใช้เทคนิคให้ผู้เรียนตั้งคำถามและตอบคำถามเองได้ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของนอร์ริสและเอนนิส 3 ด้าน กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์โฆษณาประเภทต่างๆ อย่างต่อเนื่อง วันละ 1 ชั่วโมง ต่อ 1 เรื่อง เพื่อฝึกผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ให้เกิด ความกระฉับกระเฉงในบทโฆษณาสามารถให้เหตุผลสนับสนุนการวิเคราะห์ และสามารถสรุปอ้างอิงเหตุผลที่โฆษณาใช้ ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งนักเรียนจะดำเนินการฝึกการวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาหลายเรื่อง และรวบรวมเป็นรายงาน โครงการ นักเรียนจึงมีประสบการณ์จากการทำกิจกรรมซ้ำๆ ดังกล่าว เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ และทักษะการคิดวิเคราะห์ในที่สุด สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (ม.ป.ป, อ้างถึงใน วิกิรัตน์ พุฒคำ 2551: 95) ที่ได้กล่าวว่า กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) เป็นการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง

โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ คือ กฎแห่งการใช้ (law of use) เมื่อเกิดความเข้าใจหรือเรียนรู้แล้ว มีการกระทำหรือนำสิ่งที่เรารู้ไปใช้บ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร นอกจากนี้ การนำเสนอบทเรียนน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนสนใจทำกิจกรรมโดย ผู้วิจัยได้เลือกใช้ วิดีทัศน์สื่อโฆษณาซึ่งเป็นสื่อที่นำเสนอภาพและเสียงที่เป็นจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการ เรียนรู้ สอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล (2546: 120) วิภารัตน์ พุฒดำ (2551: 95) ที่กล่าวว่า การใช้สื่อวีดิทัศน์ซึ่งเป็นสื่อที่นำเสนอภาพและเสียงในสภาพเป็นจริง มีส่วนช่วยกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นการฝึกทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณได้

นอกจากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีข้อสังเกตพบ กล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดภาระงานวิเคราะห์สารโฆษณาจากการฟังและดูสื่อวีดิทัศน์โฆษณาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ชิ้นงานรายบุคคลโดยให้ผู้เรียนวิเคราะห์สื่อภาพยนตร์โฆษณาตามความสนใจ คนละ 2 เรื่อง และมีโครงงานกลุ่ม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามเป็นแฟ้มโครงงานกลุ่ม กลุ่มละไม่ต่ำกว่า 12 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ผลการใช้สื่อวีดิทัศน์โฆษณา 50 เรื่องที่ผู้วิจัยรวบรวมใส่ แผ่นซีดีรอม แจกให้นักเรียนทุกคน ทำให้ขอบเขตของการวิจัยแคบลงและตรงเป้าหมายมากกว่าให้นักเรียนไป เลือกฟังและดูโฆษณาจากสื่อโทรทัศน์ที่บ้านเองซึ่งไม่สามารถควบคุมได้

อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตและตรวจผลงานแฟ้มโครงงานการวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู จากสื่อวีดิทัศน์โฆษณา ของนักเรียน 10 กลุ่ม พบว่านักเรียน 3 กลุ่มมีทักษะการคิดวิเคราะห์และทำ แบบทดสอบได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ นักเรียนอีก 5 กลุ่ม สามารถแสดงเหตุผลและตัดสินใจ ความ ชับซ้อนของโฆษณาจนใกล้เคียงกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และนักเรียน 2 กลุ่ม ยังต้อง ปรับปรุงผลงาน เนื่องจากการวิเคราะห์อ้างเหตุผลยังไม่ดีเท่าที่ควร

2. ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการทำ โครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานแต่ละด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง ทุกด้าน เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลงานและนำเสนอผลงาน ด้านการวางแผนการทำงาน และด้านกระบวนการทำงาน อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เรียนรู้ปฏิบัติตามกระบวนการของการทำโครงงานด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกการวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำ ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน และ สรุปรูปเป็นรายงานนำเสนอข้อค้นพบด้วยตนเอง สอดคล้องกับเลนสโชว์ (Lenschow 1996, อ้างถึงใน วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์ 2550: 4) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนเกิด ความรู้ความสามารถในการค้นคว้าและการทำงานมากขึ้นได้ฝึกกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นระบบ ทุกขั้นตอนเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ฝึกคิดวิเคราะห์ การวางแผนปฏิบัติงาน การ

แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนวน คุณพล (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีนิออร์ริสและเอนนิส สัมพันธ์กับแนวคิดทฤษฎีนิออร์ริสและเอนนิส คิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้สูงขึ้น ทั้งยังได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัก รุ่ง พัฒนวัตน์พร (2548: 163) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนโครงงานภาษาไทยตามสาระการเรียนรู้เรื่องสวนส้มของลุงบุญและเรื่องรวมพลังร่วมพัฒนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนสามารถเขียนรายงานโครงงานได้ดีใช้ถ้อยคำถูกต้อง สอดคล้องกับ สมร เจนจิจะ (2549: ค) ศึกษาเรื่อง “การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานภาษาไทย เพื่อพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า หลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน นักศึกษามีระดับการพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยสูงขึ้นจากเดิม และมีผลการประเมินสภาพจริงระดับคุณภาพโครงงานอยู่ในระดับดีมาก โครงงานความสามารถพิเศษทางด้านการใช้ภาษาของนักศึกษาสามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานที่น่าภาคภูมิใจ และจากการสังเกตและตรวจผลงานเพิ่มสะสมงาน ผู้วิจัยพบว่านักเรียน 10 กลุ่ม มี 8 กลุ่มความสามารถในการทำโครงงานอยู่ในระดับสูง มีแผนการทำงานที่ดี สามารถสังเกตและวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาได้อย่างมีเหตุผลชัดเจน สามารถทำงานตามแผนได้สำเร็จ ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟังและดูที่เป็นประโยชน์นำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน แต่มีนักเรียนเพียง 2 กลุ่ม ที่ขาดความกระตือรือร้น เนื่องจากขาดการประสานร่วมมือกันในการทำงาน ผู้วิจัยได้กระตุ้นเสริมแรง สร้างความเชื่อมั่นในตนเองและเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวิธีการประสานความร่วมมือในกลุ่มให้เกิดเป็นผลงานกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers 1994, อ้างถึงใน วัฒนา มัคคสมัน 2553: 36) ที่กล่าวว่า เด็กจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองขึ้นมาได้เอง จนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กรู้จักตนเองและเชื่อมั่นในตนเอง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกวิธีการเรียนเอง ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความสุขในการเรียนโดยเฉพาะตอนที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงการจับผิดและยกเหตุผลการกล่าวอ้างเกินจริงจากโฆษณาอย่างสนุกสนาน ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ชั้นที่ยากที่สุดและเป็นปัญหามากสำหรับผู้เรียน คือ ชั้นเรียบเรียงและสรุปข้อมูลเป็นรายงาน กล่าวคือ นักเรียนบางคนยังสรุปข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน การเรียบเรียงไม่ชัดเจน การใช้ภาษายังไม่ถูกต้องไม่ครอบคลุมความ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนขาดทักษะการรวบรวมข้อมูลและเขียนเรียบเรียงสรุปข้อมูลเรื่องราวที่ศึกษาอย่างมีกฎเกณฑ์ มีระบบและเข้าใจผิดว่าโครงงานเป็นเพียงการเขียนรายงานส่งครูเท่านั้น สอดคล้องกับสำนักวิชาการและ

มาตรฐานการศึกษา (2552: 67) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบโครงการไม่ใช่การศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงานเพียงอย่างเดียว ต้องมีการสรุปผลอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ รุ่งนภา สรรค์สวัสดิ์ (2550: 84) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการทำโครงการเรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัวในภาพรวม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความสามารถในการสรุปผลการศึกษานักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด อาจเป็นเพราะศักยภาพของการคิด การสรุปเรียบเรียงข้อมูลและความรับผิดชอบในการส่งงานรายบุคคลไม่เท่ากัน ทำให้ผลงานกลุ่มไม่สมบูรณ์ เนื่องจากกระบวนการทำงานกลุ่มต้องชะงักงัน เพราะสมาชิกในกลุ่มส่งข้อมูลล่าช้า ผู้วิจัยพบว่า การสรุปข้อมูลกลุ่มบางกลุ่มไม่ชัดเจนสมบูรณ์ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มขาดความรับผิดชอบ เนื้อหาและส่งข้อมูลให้กลุ่มไม่ตรงเวลา อย่างไรก็ตาม จากการสังเกต และตรวจสอบผลงาน พบว่า จากการแบ่งกลุ่มนักเรียน 10 กลุ่ม มีนักเรียน 8 กลุ่ม มีความสามารถทำโครงการอยู่ในระดับสูงเพราะหัวหน้ากลุ่มมีแผนการทำงานที่ดี และมีนักเรียน 2 กลุ่มที่ขาดความกระตือรือร้น เนื่องจากมีความรับผิดชอบน้อย ทำให้ขาดความร่วมมือกันในการทำงาน ผลงานไม่ดีเท่าที่ควร

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ พบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงการ และแต่ละรายการ ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ในเรื่องของการทำงานกลุ่ม นักเรียนเห็นด้วยกับการส่งเสริมให้วิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาที่สนใจได้อย่างลึกซึ้ง และกิจกรรมเชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตประจำวันได้ ส่วนในด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะในเรื่องเนื้อหา และแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้เกิดบรรยากาศท้าทาย ในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก โดยเฉพาะนักเรียนสามารถด้านประยุกต์ พัฒนาความรู้ และทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ รักรุ่ง พัฒนวิวัฒน์พร (2548: 163) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนโครงการภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับมาก กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล (2549) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อละครโทรทัศน์ มีความคิดเห็นว่าการดูสื่อที่มีเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้ผู้เรียนสนใจและเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ราตรี ทองสามสี (2549) ศึกษาเรื่อง “โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบโครงการ”

นักเรียนเห็นด้วยต่อวิธีสอนแบบโครงการอยู่ในระดับมากโดยมีความคิดเห็นว่าวิธีสอนแบบโครงการ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้ ได้ฝึกความเป็นผู้นำให้กล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถนำเสนอข้อมูลได้ มีการบูรณาการความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตัวเอง สอดคล้องกับวิล เดชคุ้ม (2551) ที่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจ สนุกกับการแก้ปัญหา มีทักษะการจัดการ รู้สึกภาคภูมิใจเห็นประโยชน์และคุณค่าของการเรียน เกิดการพัฒนาการคิดระดับสูง มีความเชื่อมั่นในตนเองและนับถือตนเองมากขึ้น

ผลดังกล่าวเป็นเพราะผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เรียนรู้ปฏิบัติตามกระบวนการของการทำโครงการด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกการวางแผนแบ่งหน้าที่กันทำ ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ได้ฝึกกระบวนการคิด การวางแผนทำกิจกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ทุกขั้นตอนเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ฝึกคิดวิเคราะห์ การวางแผนปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และที่สำคัญนักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ตามความสามารถ ตามความถนัด และความสนใจของตนเอง รวมถึงการใช้สื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณาที่สะท้อนกับเรื่องใกล้ตัวของนักเรียนทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น และเป็นที่น่าสนใจของนักเรียนมากกว่าการเรียนโดย ๆ ทั่วไป ที่ผู้สอนมักจะใช้การอ่านบทเรียนที่อยู่ในลักษณะของกระดาษเป็นหลัก ที่ขาดมิติของการเรียนรู้ ทำให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนั้นการเรียนแบบโครงการสามารถทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ร่วมมือกันการเรียน การปฏิบัติงานที่เป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ นัยนา จันทมิตร (2547: 60) ที่ได้ศึกษาผลของการสอนแบบกิจกรรมโครงการในวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เรียนแบบกิจกรรมโครงการ มีพฤติกรรมการรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทย อยู่ในเกณฑ์ดี

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไป และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์โดยภาพรวมสูงขึ้น โรงเรียนจึงควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปใช้สอนการคิดวิเคราะห์แก่นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

2. จากผลการวิจัยและการสังเกต พบว่า ผลการทำงานของนักเรียนบางกลุ่มขาดคุณภาพ เนื่องจากมีนักเรียนบางส่วนขาดความรับผิดชอบ ไม่กระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า ส่งผลิทำงานกลุ่มไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูควรสังเกตและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยใช้คำถามที่กระตุ้นกระบวนการและพฤติกรรมการทำงานเป็นระยะๆ ครูควรมีเวลาให้กับนักเรียน หมั่นติดตามการทำงานของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้า หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะมีความสามารถในการทำโครงงานเรื่องการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ในระดับสูง และมีผลการเรียนรู้ดีขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องพัฒนากิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกสร้างและดำเนินการทำงาน รวมทั้งหากิจกรรมที่แปลกใหม่มาให้นักเรียนฝึกลงทำงานเกิดความสงสัยและคิดที่จะพัฒนาเป็นโครงงาน ซึ่งจะสามารถทำให้เกิดทักษะและกระบวนการการทำงาน และเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลการเรียนรู้หลังการทดลองสิ้นสุดลง เพื่อศึกษาความคงทนของความสามารถในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ และการนำไปใช้

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบทักษะการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น เทคนิค KWL Plus เทคนิคหมวกหกใบ และ เทคนิคปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาและนำแนวทางการพัฒนาผลการเรียนรู้การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปปรับ และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอื่น ๆ โดยอาจใช้สื่อภาพยนตร์โฆษณาที่เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถในการคิด และความสนใจของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553.
- _____. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.
- _____. แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง 2544) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____. รายงานการสังเคราะห์แนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมลักษณะการคิด คิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549.
- _____. รายงานผลการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547.
- _____. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการ คิด. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2545.
- _____. สำนักงานเลขาธิการสภาขั้นพื้นฐาน. กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- _____. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. รายงานผลการศึกษาและพัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา 2547.
- _____. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับ มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศุภสภาลาดพร้าว, 2545.

กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล. "การพัฒนาทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้สื่อละครโทรทัศน์." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
 เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2553.
 _____. การคิดเชิงวิพากษ์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2549.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2554.

เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง. "การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความหมาย สำหรับครูภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

เฉลิมชัย แก้วเฉลิม. "ความคิดเห็นต่อรายการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ของผู้ปกครองนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเทพศิลา." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.

ชลาทิพย์ อินทรเสนีย์. "การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. เทคนิคการใช้คำถามพัฒนาการคิด. นนทบุรี: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2553.

ชาตรี เกิดธรรม. เทคนิคการสอนแบบโครงการ. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก, 2547.

ชาลินี เอี่ยมศรี. "การพัฒนาแบบสอบถามคิดวิจารณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ชำนาญ รอดเหตุภัย. การวิจัยทางภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

โชษิตา หนูผาสุข. "การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การฟังอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรี." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

- ดวงกมล สนวนทอง. "การศึกษาความสามารถในการจำและความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณของนักศึกษาชั้น ปวส. ปี 1 วิชาภาษาไทย ที่ใช้วิธีเรียนรู้แบบแผนที่
 ความคิด." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ดวงพร จิตใจมั่น. "ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่
 มีต่อความสามารถในการอ่านโฆษณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1." วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2550.
- ดวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ [ออนไลน์]. เข้าถึงค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2553.
 จากเว็บไซต์ <http://www.enchantedmind.com>.
- ทิพวรรณ ชุ่มเชื้อ. "การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สอนโดยวิธีสอน
 แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
 2549.
- ทิสนา แยมมณี. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ทิสนา แยมมณี และคณะ. **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์,
 2544.
- ธีรพล ภูริต. **ศาสตร์แห่งการโฆษณา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2549.
- ธีรพัฒน์ ฤทธิทอง. **30 รูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า
 พรินติ้ง, 2547.
- นัจภัก บูชาพิมพ์. "การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์เรื่องภูมิปัญญา
 ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้วิทยาคม ด้วยวิธีการจัดการ
 เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
 การสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- นัยนา จันทมิตร. "ผลของการสอนแบบกิจกรรมโครงงานในวิชาภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมะขาม
 สรรเสริญ จังหวัดจันทบุรี." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
 และการสอน บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.

- นุช ม่วงแก้ว. "รายงานผลการสอนภาษาไทยแบบโครงการ รายวิชาภาษาไทย ท606." โรงเรียน
 ตาคลีประชาสรรค์ อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์, 2546.
- บัญญัติ ขงย่วน. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรม. สถาบัน
 แห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2553.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2535.
- เบญจมาศ เบ็ญจพรกุลพงศ์. "การรับรู้ของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนจีนซึ่งในการ์ตูนทาง
 โทรทัศน์ชุดจีนจ๋องมเก๋น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์
 (การสื่อสารมวลชน) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
- ปริญญญา โกลลศิริพจน์. "การวิจัยและพัฒนากิจกรรมและเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็น
 สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบ โครงการ." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) เล่ม 2 .
 กรุงเทพฯ: ประสานมิตร, 2545.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. การพัฒนาการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119
 เทคนิคพรินติ้ง, 2553.
- ปริญญช สดาวรรณ. "การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์
 ของนักเรียน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2548.
- พรทิพย์ แข็งขันและเฉลิมลาภ งามอาจ. "การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับ
 มัธยมศึกษาตอนต้น." ชุดฝึกอบรมภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการ
 ยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.
- พรพิมล ผลวัฒน์. คิดโครงการภาษาไทย ประถม-มัธยม. กรุงเทพฯ: เป็นภาษาและศิลปะ, 2552.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. การสอนคิดด้วยโครงการ: การเรียนการสอนแบบบูรณาการ.
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
 กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- เพชร พิพัฒน์สันติกุล. "โค้งสุดท้ายประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน." รายการปายนี้มี
 คำตอบ. เสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9, 25 เมษายน 2548.

ลัดดา ภูเกียรติ. **โครงการเพื่อการเรียนรู้ หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม.** กรุงเทพฯ:

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544

วรรณวิไล หงส์ทอง. "การพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

วรุฒิ ภัคดีบุรุษ. **ศิลปะการใช้ภาษาเพื่องานนิเทศศาสตร์.** กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น, 2552.

วารารณ์ ตระกูลสฤณี. "การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อการเรียนรู้เป็นที่มาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

วัลย์ลักษณ์ ทองสะอาด. "การพัฒนากิจกรรมแบบโครงการ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทพาณิชยกรรม โรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครู กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

วัชรวิภา เล่าเรียนดี. **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

วัฒนา มัคคสมัน. **การสอนแบบโครงการ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส, 2541.

วิทย์ทิพย์ พวงคำ. "การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

วิภารัตน์ พุ่มคำ. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การดูอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้เทคนิคหมวกหกใบ กับวิธีสอนแบบปกติ." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

วิมลพรรณ อาภาวาท. **หลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2553.

- วิโรจน์ บัวขาว. "โครงการ..กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง." วารสารวิชาการ. 4 (กันยายน 2544): 8-10.
- วิไล เดชคุ้ม. "การศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน วัดโพธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- วิสูตร ปฐมโรจนฤทธิ์, ผู้จัดพิมพ์. **ชุดฝึกปฏิบัติโครงการวิชาต่างๆ.** นครปฐม: สำนักพิมพ์การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1, 2545.
- วีระ สุขสังข์. **การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และคิดสร้างสรรค์.** กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2550.
- ศรีพัทธา อี่ยมเจริญ. "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโครงการการแปรรูปผลไม้ท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขา วิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- สกุลการ สังข์ทอง. "การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเทคนิคการใช้และไม่ใช้ผังกราฟิก." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- สมนึก คุรุระวงษ์. "ภูมิคุ้มกันในการดูโทรทัศน์." สารศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม. 5, 2 (ตุลาคม- ธันวาคม 2550): 8.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. **หลักแห่งเหตุผล.** นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.
- สมร เจนจิจะ. **การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทย ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** เชียงใหม่ : สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชอยู่ และคณะ. **แบบฝึกหัดสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดปฏิรูปการเรียนรู้วิธีการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2546.
- สหพร วชิรวัชรินทร์ และคณะ. **คู่มือสร้างภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา.** กรุงเทพฯ: อักษร เจริญทัศน์. 2550.
- สามารถ เดิมประยูร. "การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดย วิธีการสอนแบบโครงการ." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

- ล้านวน คุณพล. "ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต." วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต, 2551.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ [ออนไลน์].
เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2550. จากเว็บไซต์ <http://bet.obec.go.th/>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา เอกสารแนวทางการดำเนินงาน ปฏิรูปการเรียนการสอน
ตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน
แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2549.
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์และคณะ. พัฒนากิจกรรมจิตพิชิตการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
เลียงเชียง, 2552.
- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. การเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วย
ตนเอง: โครงงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. การออกแบบการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- สุรพล พยอมยิ้ม. จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2544.
- สุวรรณ อรรถชิตวาทีน. "การสร้างแบบวัดทักษะการคิดขั้นสูงด้านการดำเนินชีวิตของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3.W วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการคิด. บันทึกการเรียนรู้การอบรมเชิงปฏิบัติการ.
ชมรมนักคิด EK BOOKS. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2549.
- _____. กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2550.
- _____. ครบเครื่องเรื่องความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. 2549.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ: อีเคบุ๊กส์, 2554.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรรถ มูลคำ. 20 วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม /
การเรียนรู้โดยการแสวงหาความด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2546.
- เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. แบบฝึกทักษะภาษาไทย ชุดพัฒนาทักษะภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เล่ม 3. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2549.
- _____. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ม. 2 เล่ม 3. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2552.

- เสาวนีย์ ศรีนุ้ย. "ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 2 จังหวัดนครปฐม ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ โครงงานวิทยาศาสตร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2549.
- ไสว ฝักขาว. การคิดวิเคราะห์ [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม 2553. จากเว็บไซต์ http://cgsc.rta.mi.th/cgsc/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1.
- ไสว เลี่ยมแก้ว. อุปนัยและนิรนัย [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม 2553. จากเว็บไซต์ <http://gotoknow.org./blog/method/253251>.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. ศิลปะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เมนพับลิชิ่ง, 2549.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ. เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก, 2549.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. สุดยอดการพัฒนาการเรียนการสอน: การสร้างบรรยากาศสำหรับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เบรนนีเตทรนนิ่งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2548.
- อารีย์ วาสุเทพ. "การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2549.
- อินทรัตน์ ปัญญา. การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking). [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2553. จากเว็บไซต์ http://cgsc.mi.th/cgsc/index.php?option=com_content&view=article&id=149:87231&catid=7:88&Itemid=25.

ภาษาอังกฤษ

- Bloom, B.S. **Taxonomy of Educational Objectives the Classification of Educational Goals**, New York: David Mckey, 1972.
- Chard, Sylvia C. **The Project Approach**. [online]. Accessed October 2, 2009. Available from <http://www.project-approach.com/definition.htm>.
- Critical and Analytical thinking skills**. [online]. Accessed September 09, 2009. Available from <http://www.palgrave.com/skills4study/studyskills/thinking/critical.asp>.

- Ennis, R. H. **Investigating and assessing multiple-choice critical thinking tests.** London, Ontario: Althouse, 2009.
- _____. "A logical basic for measuring critical thinking skill." **Educational leadership.** (October 1985): 45-48.
- _____. **A Super-Streamlined Conception of Critical Thinking.** [on line]. Accessed 20 February 2011. Available from <http://www.criticalthinking.com/articles.html>.
- _____. **Critical thinking.** Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall.1996.
- _____.and S.P. Norris. **Critical thinking evaluating claims and arguments in everyday life.** California. Mayfield, 1989.
- Guilford, J.P. and Hoepfner, Ralph. **The Analysis of Intelligence.** New York: McGraw-Hill, 1971.
- Katz, Lilian G, and Chard, Sylvia C. **Engaging Children's mind: The Project Approach.** Printing Norwood, New Jersey: Ablex Publishing, 1989.
- Katz, Lilian G. **The Project Approach.** [online]. Accessed 2 October 2009. Available from <http://www.ceep.crc.uiuc.edu/eearchive/digests/1994/lk-pro94.html>.
- Norris, Stephen p., and Robert H. Ennis. **Social Psychology.** New York: Holt, Rinehart and Winston, 1989.
- Norris, S. P. and Ennis, R.H. **Evaluating critical thinking.** Pacific Grove, CA: Midwest.1989.
- Thomas, John W. **A Review of Research project-based learning.** Sam Rafael: California, 2000.
- Wikipedia.** [online]. Accessed 09 September 2009 Available from http://www.org/wiki/Critical_thinking.
- _____. [online]. Accessed 09 September 2009. Available from http://en.wikipedia.org/wiki/Project-based_learning.
- Wolff, Susan. **Relationships among People and Spaces: Design Features for the Optimal Collaborative, Project-Based Learning Experience.** [online] Accessed 09 September 2009. Available from <http://www.designshare/Research/Wolff/project-Learning.htm>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญ

1. ราชานามผู้เชี่ยวชาญ
2. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ
3. หนังสือขอความร่วมมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร. มีชัย เอี่ยมจินดา อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ผศ.ดร. ชีรศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นายวิสูตร ปฐมโรจนฤทธิ์ คีษานินเทศก์ กลุ่มนิเทศและติดตามประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 9 สุพรรณบุรี
4. นางเทพินทร์ วรรณภาพกุล ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
5. ว่าที่ ร.ต. บุญยีน สุวรรณศรี ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร.ภายใน 22520
 ที่ ศธ 0520.107(นฐ) / 319 วันที่ 17 มกราคม 2554
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิชัช เอี่ยมจินดา

ด้วย นางศิรินทิพย์ เค่นดวง นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและคุชชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญ ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม)
 รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
 รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร.ภายใน 22520
 ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 320 วันที่ 17 มกราคม 2554
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ

ด้วย นางศิรินทิพย์ เค่นดวง นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญ ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 318

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

17 มกราคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายวิสูตร ปฐมโรจนฤทธิ์

ด้วย นางศิรินทิพย์ เค่นควง นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญ ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 800

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

1 กุมภาพันธ์ 2554

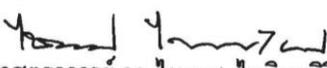
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเทพินทร์ วรรณภาพกุล

ด้วย นางศิรินทิพย์ เต๋นดวง นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผล
การเรียนรู้ด้านการฟังและเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน”
มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญ ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็น
ผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โทร.ภายใน 22520
 ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 834 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2554
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

.....
 เรียน ว่าที่ร้อยตรีบุญยืน สุวรรณศรี

ด้วย นางศิรินทิพย์ เด่นดวง นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
 ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาผล
 การเรียนรู้ด้านการฟังและคูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ”
 มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญ ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำ
 วิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็น
 ผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
 รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
 รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 798

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

3 กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

ด้วย นางสิรินทิพย์ เค่นดวง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและคูเชิงคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วยความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาท22102 เรื่องการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์
3. แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ
4. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ผลการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
 หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะภาษา เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
 รหัสวิชา ท 22102 ภาษาไทย 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ความ
		1	2	3	4	5		
1	ความสอดคล้องเหมาะสมของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ความสอดคล้องของสาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด กับมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด/ สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ/ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับรูปแบบการสอนแบบโครงงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	กิจกรรมการเรียนรู้และใบกิจกรรมการวิเคราะห์สารที่ฟังและดูเหมาะสมส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	การจัดการเรียนรู้สอดคล้องเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	การจัดการเรียนรู้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ความ
		1	2	3	4	5		
9	การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	กิจกรรมในแต่ละแผนฯ เหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอดได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	มีการประเมินตามสภาพจริงและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด/กิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	สื่อการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับเวลา และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	กำหนดเวลาและการแบ่งเนื้อหาสาระเหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ผลการประเมินแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้การฟังและดูเชิงวิเคราะห์
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ความ
		1	2	3	4	5		
1	การระบุคำถามตรงประเด็น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	วิเคราะห์การอ้างเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	การตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความ กระจำซัดยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	การพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล และการตัดสิน ข้อสังเกต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	การพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการตัดสิน ข้อสังเกต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	การสรุปอ้างอิงด้วยการนิรนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	การตัดสินการนิรนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	การสรุปอ้างอิงด้วยการอุปนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	การตัดสินการอุปนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	การลงข้อสรุปและการตัดสิน ข้อสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	การระบุคำถามตรงประเด็น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	วิเคราะห์การอ้างเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	การตั้งคำถาม-ตอบคำถามที่ท้าทาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	การพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการตัดสิน ข้อสังเกต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ความ
		1	2	3	4	5		
15	การพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการตัดสินใจ ข้อสังเกต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	การสรุปอ้างอิงด้วยการนิรนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	การตัดสินใจการนิรนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	การสรุปอ้างอิงโดยการนิรนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	การตัดสินใจข้อสรุปด้วยการอุปนัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	การลงข้อสรุปและการตัดสินใจ ข้อสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ผลการประเมินความสอดคล้อง
ของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ
โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ความ
		1	2	3	4	5		
	ส่วนที่ 1 การวางแผนการทำงาน (15 คะแนน)						1.00	สอดคล้อง
1	การกำหนดชื่อเรื่อง	+1	+1	+1	+1	+1		
2	การกำหนดความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	การกำหนดอุปกรณ์และเครื่องมือในการศึกษาแบบโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการเพื่อใช้ทำโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	ส่วนที่ 2 กระบวนการทำงาน (30 คะแนน)							
6	การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการดำเนินงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงประกอบการทำโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	การบันทึกข้อมูล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	การจัดกระทำข้อมูล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	การเรียบเรียงและสรุปข้อมูล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	การแสดงผลบทบาทที่ได้รับมอบหมายของสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ความ
		1	2	3	4	5		
	ส่วนที่ 3 ผลงานและการนำเสนอ (15 คะแนน)							
16	ผลงานแสดงความกระจ่างชัดจากการวิเคราะห์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	ผลงานแสดงเหตุผลสนับสนุนการวิเคราะห์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	ผลงานแสดงการสรุปอ้างอิงผลจากการวิเคราะห์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	การนำเสนอโครงการและความคิดสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	การตอบข้อซักถามของครูอาจารย์ในการนำเสนอผลงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

**ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ
การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเรื่องการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน**

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลความ
		1	2	3	4	5		
1	ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาและกิจกรรมทำให้เกิด บรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศ กระตือรือร้นสนใจใคร่รู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	การเรียนรู้มีบรรยากาศเป็นอิสระ อบอุ่น และผ่อนคลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมี ความสุข	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ มีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	มีการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดการทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าลง มือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิด ความสามารถตามศักยภาพของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ ภาพยนตร์โฆษณาที่สนใจอย่างลึกซึ้ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความสามารถอย่าง กระตือรือร้น ตลอดเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลความ
		1	2	3	4	5		
11	กิจกรรมเชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	นักเรียนเกิดทักษะการวางแผนและสามารถทำงานเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	นักเรียนชอบเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงการ							
14	นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปจัดโครงการอื่น ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	นักเรียนสามารถประยุกต์ พัฒนาความรู้ ทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน

1. ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนจัดการเรียนรู้
2. ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลการเรียนรู้
4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ
5. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็น

ตารางที่ 22 ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ก่อนจัดการเรียนรู้

คนที่	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์									หมายเหตุ
	ความกระจำชัดเบื้องต้น			การให้เหตุผล สนับสนุน		การสรุปอ้างอิง			รวม	
	การระบุคำถามตรง ประเด็น 2 คะแนน	การวิเคราะห์การอ้าง เหตุผล 3 คะแนน	การถามและตอบ 2 คะแนน	การพิจารณาความ น่าเชื่อถือ 4 คะแนน	การสังเกตและตัดสิน ด้วยตนเอง 3 คะแนน	การนิรนัย 2 คะแนน	การอุปนัย 2 คะแนน	การตัดสินคุณค่า 2 คะแนน		
1	1	1	1	2	1	1	1	0	8	
2	1	0	1	1	1	1	1	1	7	
3	1	1	1	1	2	1	1	0	8	
4	0	1	1	1	1	0	1	1	6	
5	1	1	1	1	0	1	1	2	8	
6	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
7	1	0	1	2	1	1	1	2	9	
8	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
9	1	1	1	2	2	1	1	1	10	
10	1	1	1	1	1	1	1	1	8	
11	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
12	1	1	1	1	1	1	0	1	7	
13	0	0	0	1	1	1	1	1	5	
14	1	0	0	1	0	1	0	1	4	
15	1	1	1	0	1	1	0	1	6	
16	2	1	1	0	1	2	1	1	9	
17	1	2	2	2	1	1	2	1	12	
18	2	1	2	2	1	2	1	2	13	
19	1	1	1	2	1	1	1	0	8	
20	1	0	1	1	1	1	1	1	7	
21	1	1	1	1	2	1	1	0	8	

คนที่	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์									หมายเหตุ
	ความกระจำชัดเบื้องต้น			การให้เหตุผล สนับสนุน		การสรุปอ้างอิง			รวม	
	การระบุคำถามตรง ประเด็น 2 คะแนน	การวิเคราะห์ทาง เหตุผล 3 คะแนน	การถามและตอบ 2 คะแนน	การพิจารณาความ น่าเชื่อถือ 4 คะแนน	การสังเกตและตัดสิน ด้วยตนเอง 3 คะแนน	การนิรนัย 2 คะแนน	การอุปนัย 2 คะแนน	การตัดสินคุณค่า 2 คะแนน		
22	0	1	1	1	1	0	1	1	6	
23	1	1	1	1	0	1	1	2	8	
24	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
25	1	0	1	2	1	1	1	2	9	
26	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
27	1	1	1	2	2	1	1	1	10	
28	1	1	1	1	1	1	1	1	8	
29	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
30	1	1	1	1	1	1	0	1	7	
31	0	0	0	1	1	1	1	1	5	
32	1	0	0	1	0	1	0	1	4	
33	1	1	1	0	1	1	0	1	6	
34	2	1	1	0	1	2	1	1	9	
35	1	2	2	2	1	1	2	1	12	
36	2	1	2	2	1	2	1	2	13	
37	1	1	1	2	1	1	1	0	8	
38	1	0	1	1	1	1	1	1	7	
39	1	1	1	1	2	1	1	0	8	
40	0	1	1	1	1	0	1	1	6	
41	1	1	1	1	0	1	1	2	8	
42	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
43	1	0	1	2	1	1	1	2	9	
44	1	2	1	2	1	1	1	1	10	

คนที่	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์									หมายเหตุ
	ความกระจำชัดเบื้องต้น			การให้เหตุผล สนับสนุน		การสรุปอ้างอิง			รวม	
	การระบุคำถามตรง ประเด็น 2 คะแนน	การวิเคราะห์หาข้อ เหตุผล 3 คะแนน	การถามและตอบ 2 คะแนน	การพิจารณาความ น่าเชื่อถือ 4 คะแนน	การสังเกตและตัดสิน ด้วยตนเอง 3 คะแนน	การนิรนัย 2 คะแนน	การอุปนัย 2 คะแนน	การตัดสินคุณค่า 2 คะแนน		
45	1	1	1	2	2	1	1	1	10	
46	1	1	1	1	1	1	1	1	8	
47	1	2	1	2	1	1	1	1	10	
48	1	1	1	1	1	1	0	1	7	
49	0	0	0	1	1	1	1	1	5	
50	1	0	0	1	0	1	0	1	4	
51	1	1	1	0	1	1	0	1	6	
52	2	1	1	0	1	2	1	1	9	
53	1	2	2	2	1	1	2	1	12	
54	2	1	2	2	1	2	1	2	13	
55	1	1	1	2	1	1	1	0	8	
56	1	0	1	1	1	1	1	1	7	
57	1	1	1	1	2	1	1	0	8	
58	0	1	1	1	1	0	1	1	6	
59	1	1	1	1	0	1	1	2	8	
60	1	2	1	2	1	1	1	1	10	

ตารางที่ 23 ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์หลังจัดการเรียนรู้

คนที่	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์									หมายเหตุ
	ความคิดสร้างสรรค์เบื้องต้น			การให้เหตุผลสนับสนุน		ความสามารถในการสรุปอ้างอิง			รวม	
	การกำหนดประเด็นปัญหา 2 คะแนน	การวิเคราะห์เหตุผลข้อโต้แย้ง 3 คะแนน	การตั้งคำถาม 2 คะแนน	การพิจารณาความน่าเชื่อถือ 4 คะแนน	การสังเกตและตัดสินด้วยตนเอง 3 คะแนน	การนิรนัย 2 คะแนน	การอุปนัย 2 คะแนน	การตัดสินคุณค่า 2 คะแนน		
1	2	2	2	4	2	2	2	1	17	
2	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
3	2	2	2	3	2	2	2	1	16	
4	2	3	2	4	3	2	2	1	19	
5	2	2	1	3	2	2	2	2	16	
6	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
7	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
8	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
9	2	3	2	4	2	2	2	1	18	
10	2	2	2	3	3	2	2	2	18	
11	2	3	2	3	3	2	2	1	18	
12	2	3	2	4	2	2	2	2	19	
13	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
14	2	2	2	4	2	2	2	1	17	
15	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
16	2	2	2	3	2	2	2	1	16	
17	2	3	2	4	3	2	2	1	19	
18	2	2	1	3	2	2	2	2	16	
19	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
20	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
21	2	3	2	3	2	2	2	2	18	

ตารางที่ 23 (ต่อ)

คนที่	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์									หมายเหตุ
	ความคิดสร้างสรรค์เบื้องต้น			การให้เหตุผล สนับสนุน		ความสามารถในการสรุป อ้างอิง			รวม	
	การกำหนดประเด็น ปัญหา 2 คะแนน	การวิเคราะห์เหตุผล-ข้อ โต้แย้ง 3 คะแนน	การตั้งคำถาม 2 คะแนน	การพิจารณาความ น่าเชื่อถือ 4 คะแนน	การสังเกตและตัดสิน ด้วยตนเอง 3 คะแนน	การนิรนัย 2 คะแนน	การอุปนัย 2 คะแนน	การตัดสินคุณค่า 2 คะแนน		
22	2	3	2	4	2	2	2	1	18	
23	2	2	2	3	3	2	2	2	18	
24	2	3	2	3	3	2	2	1	18	
25	2	3	2	4	2	2	2	2	19	
26	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
27	2	2	2	4	2	2	2	1	17	
28	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
29	2	2	2	3	2	2	2	1	16	
30	2	3	2	4	3	2	2	1	19	
31	2	2	1	3	2	2	2	2	16	
32	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
33	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
34	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
35	2	3	2	4	2	2	2	1	18	
36	2	2	2	3	3	2	2	2	18	
37	2	3	2	3	3	2	2	1	18	
38	2	3	2	4	2	2	2	2	19	
39	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
40	2	2	2	4	2	2	2	1	17	
41	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
42	2	2	2	3	2	2	2	1	16	
43	2	3	2	4	3	2	2	1	19	
44	2	2	1	3	2	2	2	2	16	

คนที	ผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์									หมายเหตุ
	ตารางที่ 23 (ต่อ) ระวังชัดเบื้องต้น			การให้เหตุผล สนับสนุน		ความสามารถในการสรุป อ้างอิง			รวม	
	การกำหนดประเด็น ปัญหา 2 คะแนน	การวิเคราะห์เหตุผล-ข้อ โต้แย้ง 3 คะแนน	การตั้งคำถาม 2 คะแนน	การพิจารณาความ น่าเชื่อถือ 4 คะแนน	การสังเกตและตัดสิน ด้วยตนเอง 3 คะแนน	การนิรนัย 2 คะแนน	การอุปนัย 2 คะแนน	การตัดสินคุณค่า 2 คะแนน		
45	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
46	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
47	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
48	2	3	2	4	2	2	2	1	18	
49	2	2	2	3	3	2	2	2	18	
50	2	3	2	3	3	2	2	1	18	
51	2	3	2	4	2	2	2	2	19	
52	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
53	2	2	2	3	3	2	2	2	18	
54	2	3	2	3	3	2	2	1	18	
55	2	3	2	4	2	2	2	2	19	
56	2	3	2	3	2	2	2	2	18	
57	2	2	2	3	3	2	2	2	18	
58	2	3	2	3	3	2	2	1	18	
59	2	3	2	4	2	2	2	2	19	
60	2	3	2	3	2	2	2	2	18	

ตารางที่ 24 คะแนน T-Test ก่อน-หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair	PRE	8.2833	60	2.20240	.28433
1	POST	17.7000	60	.97945	.12645

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	PRE & POST	60	-.046	.725

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	PRE - POST	-9.4167	2.45151	.31649	-10.0500	-8.7834	-29.754	59	.000

ตารางที่ 25 คะแนนความสามารถในการทำโครงการ

กลุ่มที่	การวางแผน					
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	รวม
1	2	2	2	3	3	2.40
2	3	3	2	3	3	2.80
3	3	2	2	3	3	2.60
4	3	2	3	3	3	2.80
5	3	3	2	3	3	2.80
6	3	2	3	3	3	2.80
7	3	2	3	3	3	2.80
8	2	2	2	3	3	2.40
9	2	2	2	3	3	2.40
10	2	2	2	3	3	2.40
รวม	2.60	2.20	2.30	3.00	3.00	2.62

กลุ่มที่	กระบวนการทำงาน										
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
1	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2.80
2	3	3	2	3	2	2	3	3	3	2	2.60
3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2.80
4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2.90
5	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	2.70
6	3	3	2	3	2	2	3	3	3	2	2.60
7	3	3	3	2	2	2	2	2	3	2	2.40
8	2	2	2	3	3	2	3	2	3	2	2.40
9	3	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2.60
10	3	3	2	2	2	2	3	3	2	2	2.40
รวม	2.90	2.90	2.60	2.80	2.50	2.10	2.80	2.80	2.80	2.00	2.62

กลุ่มที่	ผลงานและการนำเสนอ						รวม	แปล
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	รวม		
1	2	2	2	3	3	2.40	2.53	สูง
2	3	3	3	2	3	2.80	2.73	สูง
3	3	3	2	3	3	2.80	2.73	สูง
4	3	3	3	2	3	2.80	2.83	สูง
5	3	2	3	2	3	2.60	2.70	สูง
6	3	2	3	3	3	2.80	2.73	สูง
7	3	3	2	3	3	2.80	2.67	สูง
8	2	2	2	3	3	2.40	2.40	ปานกลาง
9	2	2	2	3	3	2.40	2.47	ปานกลาง
10	3	3	2	3	3	2.80	2.53	สูง
รวม	3.00	2.50	2.40	2.40	3.00	2.66	2.63	สูง

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
แบบโครงงาน

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
A1	60	2.97	.18
A2	60	2.95	.22
A3	60	2.92	.28
A4	60	2.85	.36
A	60	2.92	.12
B5	60	2.88	.32
B6	60	2.97	.18
B7	60	2.93	.25
B8	60	2.85	.36
B9	60	2.97	.18
B10	60	2.92	.28
B11	60	2.97	.18
B12	60	2.95	.22
B13	60	2.92	.28
B	60	2.93	.10
C14	60	2.85	.36
C15	60	2.88	.32
C	60	2.87	.22
TOTAL	60	2.91	.11
Valid N (listwise)	60		

ตารางที่ 27 ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

ข้อ	p	r	ข้อ	p	r
1	.46	.42	11	.73	.75
2	.76	.41	12	.76	.45
3	.20	.32	13	.80	.56
4	.60	.45	14	.76	.29
5	.50	.47	15	.80	.23
6	.60	.45	16	.63	.59
7	.50	.40	17	.76	.43
8	.73	.75	18	.73	.75
9	.33	.54	19	.73	.75
10	.80	.23	20	.76	.20

รายละเอียดของค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนก

Descriptive Statistics

	N	Mean
A1	30	.4667
A2	30	.7667
A3	30	.2000
A4	30	.6000
A5	30	.5000
A6	30	.6000
A7	30	.5000
A8	30	.7333
A9	30	.3333
A10	30	.8000
A11	30	.7333
A12	30	.7667
A13	30	.8000
A14	30	.7667
A15	30	.8000
A16	30	.6333
A17	30	.7667
A18	30	.7333
A19	30	.7333
A20	30	.7667
Valid N (listwise)	30	

ตารางที่ 28 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลการเรียนรู้

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	12.5333	22.1885	.4261	.8710
A2	12.2333	22.5989	.4154	.8709
A3	12.8000	23.0621	.3212	.8737
A4	12.4000	22.1103	.4533	.8699
A5	12.5000	21.9828	.4700	.8693
A6	12.4000	22.1103	.4533	.8699
A7	12.5000	22.2586	.4096	.8716
A8	12.2667	21.1678	.7521	.8593
A9	12.6667	21.8161	.5441	.8665
A10	12.2000	23.4069	.2313	.8764
A11	12.2667	21.1678	.7521	.8593
A12	12.2333	22.4609	.4505	.8698
A13	12.2000	22.1655	.5617	.8664
A14	12.2333	23.0816	.2942	.8748
A15	12.2000	23.4069	.2313	.8764
A16	12.3667	21.5506	.5916	.8646
A17	12.2333	22.5299	.4329	.8704
A18	12.2667	21.1678	.7521	.8593
A19	12.2667	21.1678	.7521	.8593
A20	12.2333	23.4264	.2092	.8774

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 20

Alpha = .8747

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.87

ตารางที่ 29 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	35.7391	199.3834	.9068	.9768
A2	35.6087	197.9763	.8652	.9771
A3	35.5217	197.8063	.8261	.9775
A4	35.6522	197.9644	.8021	.9778
A5	35.8261	201.3320	.7893	.9778
B1	35.5652	197.6206	.8546	.9772
B2	35.7826	198.0870	.8873	.9769
B3	35.4348	197.4387	.8959	.9768
B4	35.7826	203.5415	.9109	.9771
B5	35.9565	209.5889	.5416	.9797
B6	35.7391	199.3834	.9068	.9768
B7	35.6087	197.9763	.8652	.9771
B8	35.5217	197.8063	.8261	.9775
B9	35.6522	197.9644	.8021	.9778
B10	35.8261	201.3320	.7893	.9778
C1	35.5652	197.6206	.8546	.9772
C2	35.7826	198.0870	.8873	.9769
C3	35.4348	197.4387	.8959	.9768
C4	35.7826	203.5415	.9109	.9771
C5	35.9565	209.5889	.5416	.9797

Reliability Coefficients

N of Cases = 10.0

N of Items = 20

Alpha = .9786

ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ มีค่าเท่ากับ 0.9786

ตารางที่ 30 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็น

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	27.8333	99.5311	.9058	.9611
A2	27.6833	98.5929	.8621	.9617
A3	27.5833	99.8404	.7477	.9639
A4	27.7333	98.3684	.7934	.9631
B5	27.9333	100.4701	.7949	.9629
B6	27.6333	99.6260	.7780	.9633
B7	27.8833	98.4777	.8772	.9614
B8	27.4833	99.6438	.8387	.9621
B9	27.8833	103.6641	.8466	.9629
B10	28.0833	108.7556	.3772	.9693
B11	27.8333	99.5311	.9058	.9611
B12	27.6833	98.5929	.8621	.9617
B13	27.5833	99.8404	.7477	.9639
C14	27.7333	98.3684	.7934	.9631
C15	27.9333	100.4701	.7949	.9629

Reliability Coefficients

N of Cases = 60.0 N of Items = 15

Alpha = .9654

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคิดเห็น มีค่าเท่ากับ 0.9654

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
2. การออกแบบหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบนี้มี 2 ตอน ตอนละ 10 ข้อ รวมจำนวน 20 ข้อ
 2. หลังจากชมภาพยนตร์โฆษณาที่กำหนดให้แล้ว ให้นักเรียนตอบคำถามโดยเลือกทำเครื่องหมายกากบาท คำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนชมภาพยนตร์โฆษณาไทยประกันชีวิต ชุด **Whatever will be will be** แล้วตอบคำถามข้อ 1 – 10

ข้อความบางตอนจากภาพยนตร์โฆษณาไทยประกันชีวิต : Whatever will be will be

สถานที่ : สถานสงเคราะห์ เด็กพิการขับร้องเพลง Whatever will be will be

ผู้ปกครองมานั่งฟัง

(ข้อความ) : ชีวิตเกิดมาแตกต่างกันแต่ดูแลให้ดีที่สุดได้

(บรรยาย) : ไทยประกันชีวิตเห็นคุณค่าของทุกชีวิต

1. การตั้งคำถามเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ หลังจากดูโฆษณานี้แล้ว คำถามใดช่วยให้ได้คำตอบที่แสดงว่าผู้ชมสามารถวิเคราะห์โฆษณาได้กระจ่างชัด
 - ก. ใครเป็นผู้คิดโฆษณานี้
 - ข. โฆษณานี้น่าสนใจเพียงใด
 - ค. ทำไมโฆษณานี้จึงมีชื่อเสียง
 - ง. อะไรคือประเด็นสำคัญของโฆษณานี้
2. สื่อโฆษณาใช้องค์ประกอบต่างๆ ช่วยให้โฆษณาส่งผล สื่อโฆษณานี้ใช้องค์ประกอบใดเป็นจุดเด่นดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค
 - ก. เพลง อัจฉินภาษา คำขวัญ
 - ข. บทสนทนา เพลง ข้อมูลสินค้า
 - ค. กลุ่มนักแสดง อัจฉินภาษา ข้อมูลสินค้า
 - ง. เทคนิคมุกตลก คำขวัญ บทสนทนา

3. การวิเคราะห์สาระของโฆษณาเป็นตัวกำหนดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อที่มีต่องานโฆษณา คำถามใดที่แสดงว่าผู้ชมวิเคราะห์โฆษณาไม่ตรงประเด็น
 - ก. โฆษณานี้ น่าเชื่อถือเพียงใด
 - ข. โฆษณานี้ โน้มน้าวใจให้ทำอะไร
 - ค. โฆษณานี้ ใช้เวลาออกอากาศนานเพียงใด
 - ง. โฆษณานี้ มีเนื้อหาสาระอะไรเกินจริงบ้าง

4. การอ้างเหตุผลของโฆษณาทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ นักเรียนจะพิจารณาความน่าเชื่อถือของโฆษณานี้จากสิ่งใด
 - ก. จำนวนผู้แสดงที่เป็นผู้พิการจริง
 - ข. อาการท่าทางของผู้แสดงที่เสมือนเหตุการณ์จริง
 - ค. ความสอดคล้องของเนื้อเพลงกับเหตุการณ์ที่น่าเสนอจริง
 - ง. การทำประกันภัยเพราะเห็นคุณค่าของผู้พิการอย่างแท้จริง

5. การเรียนรู้จากโฆษณานี้เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของผู้บริโภค โฆษณานี้สิ่งใดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ชม
 - ก. ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ
 - ข. ความรักของแม่ที่มีต่อลูก
 - ค. หลักฐานการปฏิบัติที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของผู้พิการ
 - ง. สิทธิประโยชน์ที่ผู้พิการจะได้รับจากการทำประกันชีวิต

6. จงพิจารณาการอ้างเหตุผลในการวิเคราะห์โฆษณาต่อไปนี้

1. การทำธุรกิจประกันภัย ทุกบริษัทต้องเสนอข้อกำหนดต่าง ๆ ให้ผู้ซื้อประกันภัยพิจารณา
2. บริษัทในโฆษณานี้เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจประกัน
3. ดังนั้น : บริษัทในโฆษณานี้

ประโยคข้อ 3 ควรเติมข้อความใดจึงจะถูกต้องตามหลักการอ้างเหตุผล

- ก. ต้องเสนอข้อกำหนดต่าง ๆ ให้ผู้ซื้อประกันภัยพิจารณา
- ข. ต้องเสนอข้อกำหนดต่าง ๆ ของทุกบริษัทให้ผู้ซื้อประกันภัยพิจารณาก่อน
- ค. ไม่ต้องเสนอข้อกำหนดต่าง ๆ ให้ผู้ซื้อประกันภัยพิจารณา
- ง. ไม่ต้องเสนอข้อกำหนดต่าง ๆ ของทุกบริษัทให้ผู้ซื้อประกันภัยพิจารณา

7. การตัดสินใจซื้อเกิดขึ้นหลังจากการเห็นประโยชน์ของสินค้าที่โฆษณา ถ้าผู้ชมไม่ตัดสินใจซื้อทันทีหลังจากชมโฆษณา เป็นเพราะเหตุใด
- ต้องการคำแนะนำจากผู้รู้
 - ต้องการเปรียบเทียบราคาของสินค้า
 - ต้องการทราบผลที่จะได้รับจากสินค้าให้ชัดเจน
 - ต้องการพิจารณาภูมิหลังของผู้ผลิตสินค้าที่โฆษณา
8. จงพิจารณาการอ้างเหตุผลเพื่อวิเคราะห์โฆษณาต่อไปนี้

ตามกฎหมาย บริษัทประกันภัยทุกแห่งต้องมีหลักการสำคัญอย่างเดียวกัน

1) บริษัท"ขาว"	ไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ
2) บริษัท"แดง"	ไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ
3) บริษัท"เขียว"	ไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ
4) บริษัท"เหลือง"	ไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ
5) ดังนั้น บริษัท"ฟ้า"	มีแนวโน้มว่า.....

ประโยคข้อ 5) ควรจะเติมข้อความใด จึงจะถูกต้องตามหลักการอ้างเหตุผล

- รับทำประกันเฉพาะผู้ป่วย
 - รับทำประกันเฉพาะผู้พิการ
 - ไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ
 - อาจจะไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ
9. การสรุปเนื้อหาโฆษณาเป็นการจับประเด็นสำคัญให้เกิดการเรียนรู้ ข้อใดคือข้อสรุปของโฆษณานี้
- การไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการไม่ว่ากรณีใด ๆ
 - การไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ ยกเว้นเป็นเด็ก
 - การไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ ยกเว้นในช่วงระยะที่มีผู้พิการจำนวนมาก
 - การไม่รับทำประกันผู้ป่วยและผู้พิการ นอกจากเป็นโครงการพิเศษเฉพาะเท่านั้น
10. ผู้แสดงมีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายของสินค้า บริษัทในโฆษณานี้ใช้เด็กเป็นตัวแสดง เป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อผู้ชม
- เด็กมีความเป็นธรรมชาติ ผู้ชมจะรู้สึกสมจริงเหมือนร่วมในเหตุการณ์
 - เด็กเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ชมจะเกิดความเชื่อมั่นในโฆษณาและต้องการใช้บริการ
 - เด็กมีอิทธิพลต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายผู้ชมจะเกิดความรู้สึกคล้อยตามง่าย
 - เด็กมีความน่ารักน่าเอ็นดู ผู้ชมจะเปลี่ยนทัศนคติมาสนใจใช้บริการของสินค้า

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนชมภาพยนตร์โฆษณาน้ำมันถั่วเหลืองก๊วก และตอบคำถามในข้อ 11 – 20

ภาพยนตร์โฆษณาน้ำมันถั่วเหลืองก๊วก

สถานที่ : ในห้องครัว

บทพูดของเคน ซีรเดช เชิญชวนให้ใช้โฆษณาน้ำมันพืชก๊วก

11. โฆษณามักใช้องค์ประกอบต่างๆ จูงใจผู้บริโภคให้เชื่อและคล้อยตาม ในโฆษณานี้อะไรคือองค์ประกอบจูงใจผู้บริโภคให้คล้อยตาม
 - ก. บทบรรยาย เหตุการณ์จำลอง เพลง
 - ข. นักแสดง บทสนทนา เทคนิคมุกตลก
 - ค. กรอบครีวนักแสดง เหตุการณ์จริง เพลง
 - ง. เทคนิคมุกตลก นักแสดง คำขวัญ
12. คำถามเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวิเคราะห์โฆษณาได้กระจ่างชัด หลังจากชมโฆษณานี้แล้วคำถามใดให้คำตอบที่แสดงถึงการวิเคราะห์โฆษณาได้กระจ่างชัด
 - ก. ประเด็นสำคัญของโฆษณานี้คืออะไร
 - ข. โฆษณาใช้วิธีใดในการนำเสนอจุดขาย
 - ค. ภาษาภาพและเสียงของโฆษณาโน้มน้าวใจเพียงใด
 - ง. โฆษณานี้ออกอากาศครั้งแรกทางสถานีโทรทัศน์ช่องใด
13. สื่อโฆษณายเป็นตัวกลางนำสารไปยังกลุ่มผู้บริโภค เหตุผลใดผู้ผลิตสื่อโฆษณานักแสดงเป็นสื่อโฆษณาน้ำมันพืช
 - ก. เคนเป็นนักแสดงที่ใช้สินค้าของผู้ผลิตเป็นประจำ
 - ข. เคนเป็นนักแสดงที่เคยแสดงบทพ่อครัวจนโด่งดังมาแล้ว
 - ค. เคนเป็นนักแสดงมีความสามารถด้านทำอาหารเป็นที่เลื่องลือ
 - ง. เคนเป็นนักแสดงที่รักครอบครัวและเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี

14. คุณภาพสินค้าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้ชมสื่อโฆษณาต้องคำนึงถึง ดังนั้นในการตัดสินใจซื้อสินค้าดังกล่าว ต้องพิจารณาสิ่งใด

- ก. ราคา
- ข. วิธีการผลิต
- ค. ข้อมูลของสินค้า
- ง. ชื่อเสียงความเป็นที่รู้จักของสื่อ

15. การใช้เหตุผลเป็นสิ่งกระตุ้นความต้องการที่ซ่อนเร้นในตัวผู้บริโภค โฆษณานี้ใช้เหตุผลใดที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อสินค้า

- ก. เพราะบุคลิกภาพของพระเอก ทำให้สินค้าประทับใจน่าจดจำ
- ข. เพราะสร้างเรื่องราวทำให้ประทับใจในตัวสินค้าและข้อมูลของสินค้า
- ค. เพราะใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นตัวนำเสนอ ทำให้เกิดความเชื่อถือสินค้า
- ง. เพราะให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้า ทำให้เห็นความแตกต่างที่เหนือกว่าสินค้าชนิดเดียวกัน

16. บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญ เป็นแหล่งที่มาของความน่าเชื่อถือ ถ้าต้องการเปลี่ยนตัวผู้เสนอสินค้านี้ บุคคลใดจะสร้างความน่าเชื่อถือในตัวสินค้าได้ดี

- ก. ครู
- ข. แม่ค้า
- ค. เกษตรกร
- ง. นักโภชนาการ

17. จงพิจารณาการใช้เหตุผลเพื่อวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาต่อไปนี้

- 1) ผลการวิจัยพบว่าถั่วเหลืองเป็นพืชที่มีไอเมก้า 3
- 2) ก๊วกทำจากถั่วเหลือง
- 3) ดังนั้น ก๊วก.....

ประโยคที่ 3 ควรเติมข้อความใดจึงจะถูกต้องตามหลักเหตุผล

- ก. ก๊วกมีไอเมก้า 3
- ข. ก๊วกดีต่อครอบครัว
- ค. ก๊วก จึงมีประโยชน์มาก
- ง. ก๊วกจึงทำอาหารอร่อยทั้งผัดและทอด

18. คุณภาพสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อ ข้อใดคือสิ่งที่ผู้บริโภคควรพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อน้ำมันพืช

- ก. สีสีน
- ข. กลิ่น
- ค. รสชาติ
- ง. คุณค่าทางอาหาร

19. จงพิจารณาการอ้างเหตุผลต่อไปนี้ เพื่อวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณา

- 1) บทบาทในละครที่ “เคน” ยิ่งป็นแม่น เป็นการแสดงไม่ใช่เรื่องจริง
- 2) บทบาทในละครที่ “เคน” ว่ายน้ำเร็ว เป็นการแสดงไม่ใช่เรื่องจริง
- 3) บทบาทในละครที่ “เคน” เล่นดนตรีเก่ง เป็นการแสดงไม่ใช่เรื่องจริง
- 4) บทบาทในละครที่ “เคน” ทำอาหารเก่ง เป็นการแสดงไม่ใช่เรื่องจริง
- 5) ดังนั้น มีแนวโน้มว่า บทบาทของเคน.....

ประโยคในข้อ 5) ควรเติมข้อความใด จึงจะถูกต้องตามหลักการอ้างเหตุผล

- ก. เป็นการแสดง ไม่ใช่เรื่องจริง
- ข. เป็นการแสดงและเป็นเรื่องจริง
- ค. เป็นการแสดงเลียนแบบเรื่องจริง
- ง. เป็นการแสดงที่มาจากเรื่องจริง

20. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจ ดังนั้นข้อใดที่นักเรียนจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการในชีวิตประจำวัน

- ก. ผู้ผลิตสินค้าทุกรายพยายามทำโฆษณาลวงล่อใจผู้ซื้อ
- ข. ผู้ผลิตสินค้าทุกรายมีความซื่อตรง มักบอกความจริงเสมอ
- ค. สินค้าที่ดารายอดนิยมเป็นผู้นำเสนอน่าเชื่อถือโดยไม่ต้องสงสัย
- ง. การโฆษณาเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้น ต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ

เฉลย

ข้อ 1 (ง)

ข้อ 2 (ก)

ข้อ 3 (ค)

ข้อ 4 (ง)

ข้อ 5 (ค)

ข้อ 6 (ก)

ข้อ 7 (ค)

ข้อ 8 (ค)

ข้อ 9 (ง)

ข้อ 10 (ค)

ข้อ 11 (ก)

ข้อ 12 (ก)

ข้อ 13 (ข)

ข้อ 14 (ง)

ข้อ 15 (ง)

ข้อ 16 (ง)

ข้อ 17 (ก)

ข้อ 18 (ง)

ข้อ 19 (ก)

ข้อ 20 (ง)

การออกแบบหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้: หน่วยพัฒนาทักษะภาษา เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลา 17 ชั่วโมง

2. เป้าหมายการเรียนรู้

2.1 ความเข้าใจที่ลุ่มลึกและยั่งยืน

การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ และนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเรียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราว ในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ท 2.1 ม.2/5 เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและรายงานโครงการ

สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ท 3.1 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและแสดงความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ท 3.1 ม.2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดูอย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

2.3 ความคิดรวบยอด

การวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดูแล้วประเมินความน่าเชื่อถือและนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นการนำไปสู่ความสามารถในการฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 สาระการเรียนรู้

1. แนวทางการรับสารจากการฟังและดูสื่อต่าง ๆ
2. การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดูจากสื่อโฆษณา
3. การนำข้อคิดจากการฟังและดูไปประยุกต์
4. การเขียนรายงาน โครงการ

2.5 สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - ทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน
2. ความสามารถในการคิด
 - การคิดวิเคราะห์
 - การประเมิน
 - การนำความรู้ไปใช้

2.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. อยู่อย่างพอเพียง
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

2.7 ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. แฟ้มรายงาน โครงการเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดูจากสื่อภาพยนตร์ โฆษณา
2. การนำเสนอโครงการในรูปแบบนิทรรศการ

3. หลักฐานการเรียนรู้

- 3.1 การประเมินระยะเริ่มต้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
 1. แบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้
 2. แบบฝึก
 3. ใบงานการวางแผนโครง
- 3.2 การประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
 1. ใบกิจกรรมที่ 1-3
 2. แบบประเมิน – เกณฑ์
- 3.3 การประเมินหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเสร็จสิ้นลง
 1. รายงานโครงการ – การนำเสนอผลงาน – เกณฑ์การประเมิน
 2. แบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้
 3. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา เรื่อง การวิเคราะห์ห้วงการณืเรื่องที่ฟังและดู
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลาเรียน 17 ชั่วโมง

ที่	แผนการจัดการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ชั่วโมง
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	ความรู้เกี่ยวกับโครงการ - ความหมาย ประเภท องค์ประกอบและ ขั้นตอน การทำโครงการ - ความสำคัญและประโยชน์ของการทำโครงการ - กำหนดข้อตกลงและแจ้งเกณฑ์การประเมิน	2
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	- ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ - แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อ นำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสารตาม แนวคิดทฤษฎีนอร์ริสและแอนนิส 3 ชั้น คือ 1) การทำให้กระจ่างชัดเบื้องต้น 2) การให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป 3) การสรุปอ้างอิง - ฝึกการวิเคราะห์ห้วงการณืตัวอย่างสื่อภาพยนตร์ โฆษณาประเภทต่างๆ	3
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	ฝึกวิเคราะห์ตัวอย่างโฆษณาประเภทต่างๆ	1
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	ฝึกวิเคราะห์ตัวอย่างโฆษณาประเภทต่างๆ	1
5	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	ฝึกวิเคราะห์ตัวอย่างโฆษณาประเภทต่างๆ	1
6	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	ฝึกวิเคราะห์ตัวอย่างโฆษณาประเภทต่างๆ	1
7	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	ฝึกวิเคราะห์ตัวอย่างโฆษณาประเภทต่างๆ	1

ที่	แผนการจัดการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ชั่วโมง
8	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	ฝึกวิเคราะห์ตัวอย่างโฆษณาประเภทต่างๆ	1
9	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9	<ul style="list-style-type: none"> - ทำโครงงานกลุ่ม - นำเสนอผลงาน - ทำแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ - ทำแบบสอบถามความคิดเห็น 	6
รวม 17 ชั่วโมง			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
 ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เคนดวง โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ใช้กระบวนการเรียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า ตัวอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ตัวชี้วัด ม. 2/5 เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า

ม. 2/8 มีมารยาทในการเขียน

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด โครงการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะเป็นงานวิจัยชิ้นเล็ก ๆ ที่ นักเรียนสามารถลงมือศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ตามความถนัด ความสนใจ โดยมีกระบวนการทำอย่างเป็นระบบขั้นตอน โดยมีครูผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือและปรึกษาหารือ นักเรียนควรฝึกฝนการเขียนรายงานแบบง่าย ๆ เพื่อสรุปรายงานผลการดำเนินงานของโครงการให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ตลอดจนข้อสรุปการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ความรู้เกี่ยวกับโครงการและการเขียนรายงาน โครงการตามสาระการเรียนรู้

4.2 การจัดทำโครงการ

1. การคิดและเลือกหัวข้อโครงการ
2. การวางแผนทำโครงการ
3. การลงมือปฏิบัติ
4. การเขียนรายงานโครงการ
5. การนำเสนอและการแสดงผลงานโครงการ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

6.1 ทักษะการวิเคราะห์

6.2 ทักษะการประเมิน

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

7.1 ใฝ่เรียนรู้

7.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

8.1 ใบความรู้ที่ 1,2

8.2 ใบกิจกรรมที่ 1

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ประเมินกระบวนการเรียนรู้โดยสังเกตระหว่างการทำกิจกรรม

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้

- ประเมินจากการทำใบบันทึกกิจกรรม

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
สรุปขั้นตอนการทำโครงการ	เขียนแผนภาพความคิดไม่ได้ครูต้องแนะนำช่วยเหลืออธิบายเพิ่มเติมจึงเขียนได้	เขียนแผนภาพความคิดได้แต่ยังไม่ถูกต้อง ครูต้องคอยแนะนำแก้ไข	เขียนแผนภาพความคิดแสดงขั้นตอนการทำโครงการได้ถูกต้องชัดเจนแต่ยังมีข้อบกพร่องในการเรียบเรียงเชื่อมโยงลำดับความคิด	เขียนแผนภาพความคิดแสดงขั้นตอนการทำโครงการได้ถูกต้องชัดเจนเชื่อมโยงความคิด และมีรายละเอียดถูกต้องครบถ้วนตามลำดับ

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน	หมายถึง	ระดับคุณภาพ
คะแนน 4	หมายถึง	ระดับดีมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ระดับดี
คะแนน 2	หมายถึง	ระดับพอใช้
คะแนน 1	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

10.1 กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 1

1. ทดสอบก่อนเรียน
2. นำตัวอย่างโครงงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดีเด่นมาจัดแสดงให้นักเรียนศึกษาเพื่อสังเกตแนวทางการทำโครงงาน
3. ซักถามให้นักเรียนสังเกตแนวคิดในการทำโครงงานและการเขียนรายงานโครงงานประเภทสำรวจและรวบรวมข้อมูล ตั้งคำถามให้นักเรียนสังเกตและวิเคราะห์ความเหมือนหรือแตกต่างของการเขียนโครงงานกับรายงานทั่วไป

10.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

4. แบ่งกลุ่มนักเรียน เป็น 6กลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน นักเรียนศึกษาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การทำโครงงาน และใบความรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับโครงงานเพิ่มเติม
5. ให้นักกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการทำโครงงาน
6. ศึกษาใบความรู้ที่ 2 ขั้นตอนในการทำโครงงานและสังเกตตัวอย่างรูปแบบการเขียน
7. นักเรียนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายว่าขั้นตอนใดในการทำโครงงานที่ยากที่สุด พร้อมทั้งบอกเหตุผลและส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูให้คำแนะนำเพิ่มเติม

10.3 กิจกรรมรวบยอด

8. ครูให้แนวคิดและตั้งคำถามให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่า ถ้ากำหนดให้นักเรียนต้องศึกษาเกี่ยวกับการกลยุทธ์การโน้มน้าวใจของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ มีสิ่งใดที่นักเรียนสนใจ หรือสงสัยจากการดูโฆษณานั้นมากที่สุด และจะช่วยกันทำอย่างไร เพื่อแก้ข้อสงสัยนั้น

9. ซักถามให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าขั้นตอนใดในการทำโครงการ ที่กลุ่มสรุปว่าเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด

10. ครูแนะนำการเขียนแผนภาพความคิด ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผน กำหนดหัวข้อและเขียนขั้นตอนการทำโครงการของกลุ่มเป็นแผนภาพความคิด ลงในใบกิจกรรมที่ 1

11. กำหนดข้อตกลงและแจ้งเกณฑ์การประเมินการทำโครงการ 3 ระยะ

11. สื่อการเรียนรู้

11.1 ตัวอย่างโครงการดีเด่นที่ได้รับรางวัล

11.2 สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การทำโครงการ

ใบความรู้ที่ 1

ความรู้เกี่ยวกับโครงการ

ความหมายของโครงการ

โครงการ คือ การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ตามความสนใจของนักเรียน หรือเป็นการแก้ปัญหา หรือข้อสงสัย หาคำตอบโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น โครงการภาษาไทย เป็นการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัย ของนักเรียนในรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย เป็นการแก้ไขปัญหา หรือข้อสงสัย ของนักเรียนตามสาระการเรียนรู้ หรือจุดประสงค์การเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามตัวชี้วัดในภาคเรียนนั้น ๆ

2. โครงการตามความสนใจในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการแก้ปัญหาหรือข้อ สาระของนักเรียน นอกเหนือจากสาระการเรียนรู้หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ในภาคเรียนนั้น ๆ

การเรียนรู้ด้วยการทำโครงการ นักเรียนเป็นผู้ค้นหาความรู้จากข้อสงสัยของตนโดยใช้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนจะต้องเป็นผู้วางแผนการทำงานศึกษาข้อมูลความรู้ เพื่อนประกอบการทำงาน ออกแบบการศึกษาและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็น เป็นผลงานออกมาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงถือว่าทำงานสำเร็จ 1 โครงการ โดยอาศัยทักษะ พื้นฐานโดยอาศัยการเรียนรู้ ดังนี้

1. ทักษะกระบวนการคิดเชิงเหตุผล
2. ทักษะการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้
3. ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการคิดทำตาม และวิธีการหาคำตอบ
4. ทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน

ความสำคัญของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการเรียนประเภทวิชาต่าง ๆ สัมฤทธิ์ผล โดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยใช้กระบวนการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง

3. เพื่อพัฒนาเจตคติด้านต่าง ๆ มีเจตคติที่ดีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ และความสนใจใน กลุ่มสาระการเรียนรู้

4. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะและธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ชั้น ๆ ยิ่งขึ้น เช่น เข้าใจว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ชั้น ๆ ประกอบด้วย ความรู้ กระบวนการแสวงหาความรู้เจตคติและค่านิยม ที่เป็นวิชานั้น ๆ อีกด้วย
5. เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความเป็นผู้มีวิจรรย์ญาณ
6. เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้เรียน
7. เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
8. เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
9. เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า
(สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : 2531)

ประเภทของโครงการภาษาไทย

โครงการภาษาไทยแบ่งตามวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำตอบของโครงการ แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการภาษาไทยประเภทสำรวจและรวบรวมข้อมูล

โครงการนี้เป็นโครงการเบื้องต้นที่ควรทำเพราะง่าย เพียงแต่นักเรียนทำการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้ว นำมาจำแนกให้เป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ในเรื่องที่ต้องการจะศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

- การสำรวจคำที่เขียนผิดในป้ายโฆษณา
- การสำรวจคำย่อในหนังสือพิมพ์
- การสำรวจคำสแลงนิยมในหนังสือพิมพ์

ฯลฯ

โครงการประเภทนี้ เมื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ควรนำมาจัดลำดับหมวดหมู่ให้เหมาะสมอาจนำเสนอในรูปแบบตาราง กราฟแผนภูมิ หรืออื่น ๆ ก็ได้ จะทำให้ข้อมูลน่าศึกษายิ่งขึ้น ส่งผลให้โครงการมีคุณค่ามาก ถ้ามีขั้นตอนการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น นำคำที่สำรวจได้ไปแต่งประโยค แต่งบทร้อยกรอง แต่งนิทาน ทำหนังสือเล่มเล็ก - ใหญ่ ทำแผ่นพับ ทำป้ายโฆษณา ทำพจนานุกรม ตกแต่งห้องเรียน เป็นต้น

2. โครงการภาษาไทยประเภททดลอง

โครงการประเภทนี้ อาจดูเหมือนว่าเป็นงานของนักวิทยาศาสตร์ เพราะขั้นตอนการทำงานคล้ายกับการทำงานของนักวิทยาศาสตร์ คือ ต้องมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้ 1) กำหนดปัญหา

ที่จะศึกษา 2) ตั้งวัตถุประสงค์ 3) ตั้งสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า 4) ออกแบบการทดลอง 5) ทำการทดลอง 6) รวบรวมและแปลผลการทดลอง 7) สรุปผล 8) นำเสนอข้อมูล

3. โครงการภาษาไทยประเภทสิ่งประดิษฐ์

โครงการประเภทนี้นักเรียนสามารถสร้างโครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ได้มากมาย เช่น การประดิษฐ์โคลงกลอน ประดิษฐ์บทละครอื่น ๆ มากมาย โดยการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิม เปลี่ยนตัวแปรเสียใหม่ให้ต่างจากของเดิมก็จะเป็นโครงการสิ่งประดิษฐ์ทั้งสิ้น ตัวอย่าง โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ เช่น

- การประดิษฐ์ปฏิทินวรรณคดีจากวรรณคดีไทย
- การประดิษฐ์ปริศนาคำทายดอกไม้จากวรรณคดี
- การประดิษฐ์แผนผังบทร้อยกรองใหม่ เช่น แต่งบทเพลงหลาย ๆ ประเภทรวมกัน

เป็นต้น

ฯลฯ

4. โครงการภาษาไทยประเภททฤษฎี

โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่นักเรียนต้องเสนอหลักการหรือแนวความคิดใหม่ ๆ โดยใช้แนวความคิดหรือจินตนาการของผู้ทำโครงการ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในแนวใหม่ที่ยังไม่มีอยู่ในวิชาภาษาไทย อาจเป็นการเสนอทฤษฎีหรือหลักการขึ้นมาสนับสนุน หรือขัดแย้งกับแนวความคิดเดิม ๆ เช่น นักเรียนเสนอโครงการประทฤษฎีว่า สุนทรภู์แต่งกลอนได้ดีกว่าแต่งบทร้อยกรองประเภทอื่น ๆ เป็นต้น

ใบความรู้ที่ 2

ขั้นตอนการทำโครงการภาษาไทย

การทำโครงการภาษาไทยจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยมีคำที่ปรึกษาให้คำแนะนำ มีขั้นตอนในการทำดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อที่จะศึกษา เป็นการคิดหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการ โดยผู้เรียนต้องตั้งต้นด้วยคำถามที่ว่า 1) จะศึกษาอะไร 2) ทำไมต้องศึกษาเรื่องดังกล่าว

สิ่งที่จะนำมากำหนดเป็นหัวข้อโครงการจะได้มาจากปัญหา คำถาม หรือความสนใจ อยากรู้ อยากเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้อ่านจากหนังสือ เอกสาร การฟังและดูโทรทัศน์ การฟังบรรยาย การสนทนา หรือจากการไปดูงาน ทัศนศึกษา ชมนิทรรศการ หรือสังเกตจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบข้าง

2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการขอคำปรึกษา หรือข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ จากครู - อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับรวมถึงการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย

3. การเขียนเค้าโครงของโครงการ หรือ สร้างแผนภาพความคิด ขั้นตอนนี้จะเป็นการสร้างแผนภาพความคิด เป็นการนำเอาภาพของงานและภาพความสำเร็จของโครงการที่วิเคราะห์ไว้มาจัดทำรายละเอียดเพื่อแสดงแนวคิด แผนและขั้นตอนการทำโครงการ ดังตาราง

หัวข้อ/รายการ	รายละเอียดที่ต้องระบุ
1. ชื่อโครงการ	ทำอะไร กับใคร เพื่ออะไร
2. ชื่อผู้ทำโครงการ	ผู้รับผิดชอบโครงการ อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้
3. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ	ครู-อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาควบคุมการทำโครงการของผู้เรียน
4. ระยะเวลาดำเนินงาน	ระยะเวลาการดำเนินโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จ
5. หลักการและเหตุผล	สภาพปัจจุบันที่เป็นความต้องการและความคาดหวังที่เกิดผล
6. จุดหมาย/วัตถุประสงค์	สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ
7. สมมติฐานของการศึกษา	ข้อตกลง/ข้อกำหนด/เงื่อนไข เพื่อเป็นแนวทางในการพิสูจน์ให้เป็นที่ไปตามที่กำหนด
8. ขั้นตอนการดำเนินงาน	กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ วันเวลา

หัวข้อ/รายการ	รายละเอียดที่ต้องระบุ
9. ปฏิบัติโครงการ	การดำเนินการตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 8 ตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ
10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	สภาพของผลที่ต้องการให้เกิด ทั้งที่เป็นผลผลิตกระบวนการและผลกระทบ
11. เอกสารอ้างอิง/ บรรณานุกรม	ชื่อเอกสาร ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน

4. การปฏิบัติโครงการ ขั้นตอนนี้เป็นดำเนินการดำเนินงานหลังจากที่โครงการได้รับความเห็นชอบจากครู-อาจารย์ ที่ปรึกษาแล้ว ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และควรปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คำนึงถึงความปลอดภัย ความประหยัด และสภาพแวดล้อมด้วย ในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการ ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดว่า ทำอะไร ได้ผลอย่างไร ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขทำอย่างไร การจดบันทึกข้อมูลดังกล่าวนี้ ต้องทำอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงในโอกาสต่อไปด้วย

5. การเขียนรายงาน ขั้นตอนนี้เป็นการสรุปรายงานผลการดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ ตลอดจนข้อสรุป ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ การเขียนรายงาน ควรใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย ชัดเจน และครอบคลุมประเด็น สำคัญ ๆ ของโครงการที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยอาจเขียนในรูปของสรุปรายงานผล ซึ่งอาจประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ บทคัดย่อ บทนำ เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินงาน ผลการศึกษา สรุป และอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และตารางที่เกี่ยวข้อง

6. การแสดงผลงาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ เป็นการนำผลการดำเนินงานโครงการทั้งหมดมาเสนอให้ผู้อื่นได้ทราบเป็นผลผลิตที่ได้จากการดำเนินโครงการประเภทต่าง ๆ มีลักษณะเป็นเอกสาร รายงาน ชิ้นงาน แบบจำลอง ฯลฯ ตามประเภทของโครงการที่ปฏิบัติ การแสดงผลงานเป็นการนำเอาผลการดำเนินงานมาเสนอ สามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดแฟ้มสะสมผลงาน การจัดนิทรรศการ หรือทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเป็นสื่อมัลติมีเดีย และอาจนำเสนอในรูปของการแสดงผลงาน การแสดงละคร การนำเสนอด้วยวาจา รายงาน บรรยาย อภิปรายกลุ่ม สาธิต เป็นต้น

ตัวอย่างรูปแบบ การเขียนรายงานโครงการ

(ปกนอก)

ชื่อโครงการ

ชื่อผู้ทำโครงการ

1. ชั้น เลขที่
2. ชั้น เลขที่
3. ชั้น เลขที่

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม

(ปกใน)

ชื่อโครงการ

ชื่อผู้ทำโครงการ

1. ชั้น เลขที่
2. ชั้น เลขที่
3. ชั้น เลขที่

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม

กิตติกรรมประกาศ

โครงการเรื่อง ที่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีก็เพราะ
 ได้รับการช่วยเหลือจากคุณครู ที่ให้คำปรึกษาและให้
 คำแนะนำตลอดเวลาของการดำเนินงานตามจุดประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และหวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่า โครงการ เรื่องนี้ น่าจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจศึกษา

คณะผู้จัดทำ

บทคัดย่อ

บทคัดย่อประกอบด้วยจุดประสงค์ วิธีการดำเนินการย่อ ๆ ผลของการศึกษาค้นคว้า
สรุปย่อ ใช้คำประมาณ 300 - 350 คำ

รูปแบบการเขียนบทคัดย่อ

โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อ (จุดประสงค์)

มีวิธีการดำเนินการ (อย่างย่อ ๆ) ดังนี้

มีผลการศึกษาค้นคว้าคือ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของโครงการ	
จุดประสงค์	
สมมติฐาน (ถ้ามี)	
ตัวแปรที่ศึกษา (ถ้ามี)	
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	
- อุปกรณ์	
- วิธีดำเนินงาน	
บทที่ 4 ผลการศึกษาค้นคว้า	
บทที่ 5 สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	
สรุปผล	
ประโยชน์	
ข้อเสนอแนะ	
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทที่ 1**บทนำ**

ที่มาและความสำคัญของโครงการ (เหตุใดจึงทำโครงการนี้)
จุดประสงค์ในการทำโครงการ (ทำเพื่ออะไร)
สมมติฐานและตัวแปร (การคาดคะเนคำตอบชั่วคราวก่อนการศึกษา)
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า (กรอบการทำงาน)

บทที่ 2**เอกสารที่เกี่ยวข้อง****บทที่ 3****การดำเนินการทำโครงการ**

- วัตถุประสงค์ กำหนดอุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการศึกษา
- วิธีดำเนินงาน (แบ่งออกเป็นกี่ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนทำอย่างไร จะแปรผลออกมาในรูปแบบใด ตาราง/แผนภูมิ/กราฟ/สถิติ ให้แสดงด้วย)

บทที่ 4**ผลการศึกษา**

(ตอบโจทก์ เขียนบรรยาย หรือบรรยายประกอบแผนภาพความคิด)

1. แผนภูมิ
2. กราฟ

บทที่ 5**สรุปผลการศึกษา**

1. สรุปผลการศึกษา (ทำได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่)
2. ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา (ได้อะไร ทราบอะไร มีผลพลอยได้หรือไม่)
3. ข้อเสนอแนะ (ควรทำอย่างไรต่อไป)

เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

(ชื่อผู้แต่ง (เรียงตามลำดับตัวอักษร). ชื่อหนังสือ. ชื่อสถานที่พิมพ์.. ชื่อโรงพิมพ์, ปี พ.ศ. ที่พิมพ์)

ภาคผนวก

ประกอบด้วย.....

แบบทดสอบเรื่องการทำโครงการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
ให้ผู้เรียนทำเครื่องหมาย “ X ” ในช่องตัวอักษร ก , ข , ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. คำในข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับ ความหมายของโครงการ
 - ก. การศึกษาเพื่อค้นพบสิ่งใหม่ๆ
 - ข. การเรียนรู้เนื้อหาที่เรียนในห้องเรียน
 - ค. การแก้ปัญหา หาคำตอบข้อสงสัย
 - ง. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
2. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของการเรียนรู้แบบโครงการ
 - ก. ทำงานเป็นทีม
 - ข. แสวงหาคำตอบ
 - ค. ศึกษาด้วยตนเอง
 - ง. ศึกษาเรื่องที่สนใจ
3. ข้อใดไม่ใช่ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นในการทำโครงการคือข้อใด
 - ก. ทักษะกระบวนการคิดเชิงเหตุผล
 - ข. ทักษะการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้
 - ค. ทักษะการคำนวณ การวัดผลและประเมินผล
 - ง. ทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน
4. ข้อใดใช้ทักษะการวิเคราะห์
 - ก. การออกแบบข้อมูล
 - ข. การจัดหมวดหมู่ข้อมูล
 - ค. การสรุปผลข้อมูล
 - ง. การนำเสนอข้อมูล
5. การศึกษารสนิยมในการเลือกอ่านหนังสือพิมพ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นโครงการประเภทใด
 - ก. โครงการประเภทสำรวจ
 - ข. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์
 - ค. โครงการประเภทค้นคว้าทดลอง
 - ง. โครงการที่เป็นการศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดใหม่

6. ขั้นตอนในการทำโครงการมีกี่ขั้นตอน
- 3 ขั้นตอน
 - 4 ขั้นตอน
 - 5 ขั้นตอน
 - 6 ขั้นตอน
7. ขั้นตอนใดในการทำโครงการเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด
- การจัดทำรายงาน
 - การจัดแผนโครงการ
 - การเลือกหัวข้อโครงการ
 - การลงมือปฏิบัติโครงการ
8. ขั้นตอนใดในการทำโครงการที่ต้องทำเป็นระบบ
- การเลือกหัวข้อโครงการ
 - การลงมือปฏิบัติโครงการ
 - การเขียนรายงานโครงการ
 - การวางแผนในการทำโครงการ
- จากข้อ 9 – 12 ให้เลือกคำตอบที่สัมพันธ์กัน จากตัวเลือกต่อไปนี้
- การเขียนเค้าโครง
 - การลงมือปฏิบัติ
 - การเขียนรายงาน
 - การแสดงผลงาน
9. ขั้นตอนใดในการทำโครงการที่ต้องให้ครูที่ปรึกษาพิจารณาก่อน
10. ขั้นตอนใดในการทำโครงการที่อาศัยการทำแผนภาพความคิด
11. ขั้นตอนใดในการทำโครงการที่อาศัยการจัดบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด
12. ขั้นตอนใด เป็นการสรุปรายงานผลการดำเนินงาน
13. การเขียนเค้าโครง ในส่วนที่เป็นหลักการและเหตุผล ควรให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใด
- ระยะเวลาการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ
 - สภาพปัจจุบันที่เป็นความต้องการและคาดหวังให้เกิด
 - สิ่งที่ต้องการให้เกิดเมื่อสิ้นสุดการทำโครงการ
 - กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์

14. ข้อใดไม่ใช่แหล่งกระตุ้นความคิดให้เกิดหัวข้อโครงการ
- การจินตนาการ
 - การสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว
 - การไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ
 - การเข้าชมนิทรรศการการประกวดโครงการ
15. ประโยชน์ของการทำเค้าโครงของโครงการคือข้อใด
- เพื่อป้องกันการสับสนในการดำเนินงาน
 - เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอผลงาน
 - เพื่อให้การดำเนินโครงการเสร็จทันเวลา
 - เพื่อให้การเขียนรายงานโครงการครบถ้วน
16. การใช้ภาษาในการเขียนรายงานโครงการ ควรคำนึงถึงข้อใด
- ภาษาแบบแผนที่กระชับ เข้าใจง่าย
 - ภาษาที่ไพเราะแฝงวรรณศิลป์
 - ภาษาวิชาการมีคำทับศัพท์
 - ภาษาพูดที่เป็นกันเอง
17. “คำขอบคุณ” อยู่ในส่วนใดของรายงานโครงการ
- เนื้อเรื่อง
 - คำนำ
 - สารบัญ
 - กิตติกรรมประกาศ
18. ข้อใดเป็นการนำเสนอโครงการที่ดี
- เลือกผู้นำเสนอที่สนุกสนาน
 - อธิบายขั้นตอนโครงการชัดเจน
 - ให้รายละเอียดปัญหาอุปสรรคที่พบมากที่สุด
 - ให้เวลากับผลสรุปการดำเนินโครงการมาก
19. การตั้งชื่อโครงการควรเริ่มต้นอย่างไร
- ตั้งชื่อเรื่องให้ยาวๆไว้ก่อน
 - ตั้งชื่อเรื่องให้สั้น กระชับรัดกุมอ่านไว้ก่อน
 - ตั้งคำถามว่าจะศึกษาอะไร ทำไมต้องศึกษาไว้ก่อน
 - ตั้งชื่อเรื่องตามใจตนเองไว้ก่อน ยังไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

20. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของโครงการ

- ก. ช่วยฝึกความสามัคคีในกลุ่ม
- ข. ช่วยให้รู้เรื่องนั้นๆ อย่างละเอียด
- ค. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ง. ทำให้คนเก่งเป็นที่สนใจของกลุ่ม

เฉลย

ข้อ 1 (ข)	ข้อ 2 (ค)	ข้อ 3 (ค)	ข้อ 4 (ข)	ข้อ 5 (ก)
ข้อ 6 (ง)	ข้อ 7 (ค)	ข้อ 8 (ข)	ข้อ 9 (ก)	ข้อ 10 (ก)
ข้อ 11 (ข)	ข้อ 12 (ง)	ข้อ 13 (ข)	ข้อ 14 (ก)	ข้อ 15 (ง)
ข้อ 16 (ก)	ข้อ 17 (ง)	ข้อ 18 (ข)	ข้อ 19 (ค)	ข้อ 20 (ง)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
 ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เเด่นดวง โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สื่อโฆษณามีจุดประสงค์โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อถือและเห็นคล้อยตาม ผู้รับสารจึงควรฝึกทักษะการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารได้ด้วย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

- แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร
- แนวทางการฝึกความสามารถในการฟังดูเชิงคิดวิเคราะห์
- ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ
- แนวทางการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวอย่างสื่อภาพยนตร์โฆษณาประเภทต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

แบบฝึก

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- แบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้
- แบบฝึก
- ใบงาน

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้

- ชิ้นงานและภาระงาน
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิด ความกระจำจชัด เบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถาม เชิงวิเคราะห์ไม่ ชัดเจน และไม่ ตรงประเด็นระบุ การอ้างเหตุผลไม่ ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถาม เชิงวิเคราะห์ได้ แต่ ไม่ตรงประเด็น ระบุการอ้างเหตุผล ได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็น คำถามเชิง วิเคราะห์ได้ ชัดเจน ระบุการ อ้างเหตุผลได้ ถูกต้อง ตั้งคำถาม ท้าทายได้	ระบุประเด็น คำถามเชิง วิเคราะห์ได้อย่าง ชัดเจน ถูกต้อง ตรงประเด็นที่จะ ศึกษาค้นคว้า และระบุการอ้าง เหตุผลได้ถูกต้อง ครอบคลุม ตั้ง คำถามที่ท้าทาย ได้เหมาะสม

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
2. การพิจารณา ความน่าเชื่อถือ ของแหล่ง ข้อมูลและ ข้อสังเกต	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และ ประเมินความ น่าเชื่อถือไม่ ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและ ประเมินความ น่าเชื่อถือ ของ ข้อสังเกตได้เป็น บางส่วน	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและ ประเมินความ น่าเชื่อถือ ของ แหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตาม เกณฑ์	ใช้เหตุผลจำแนก ข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น และประเมินความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและ ข้อสังเกตและได้ อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ ความน่าเชื่อถือ ทั้งหมด
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและ นิรนัยสามารถลง สรุปและตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและ นิรนัยสามารถลง สรุปและตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน		ระดับคุณภาพ
4 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีมาก
3 คะแนน	หมายถึง	ระดับดี
2 คะแนน	หมายถึง	ระดับพอใช้
1 คะแนน	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

10.1 กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

ชั่วโมงที่ 1

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยแสดงสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา 2 เรื่องให้นักเรียนฟัง และดู จากนั้นทำแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ ภายในเวลา 30 นาที
2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า “ทำไมเราจึงต้องรู้เท่าทันสื่อโฆษณา”
3. ครูแสดงสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง หลักในการฟังและดูสื่อโฆษณา ชี้แนะให้นักเรียนตระหนัก ถึงความสำคัญในการรู้เท่าทันสื่อและประโยชน์ของการวิเคราะห์สื่อโฆษณา เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

10.2 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 8 กลุ่ม ให้นักเรียนเลือกประธานและเลขากลุ่ม
5. ครูซักถามถึงแนวทางการรับสารจากการฟังและดูสื่อโฆษณา และหลักการวิธีการวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดู ครูเสนอแนวการวิเคราะห์โฆษณาโดยใช้แนวคิดของนอร์ริสและเอนนิส (Norris and Ennis) 3 ข้อ ให้นักเรียนศึกษาขั้นตอนการวิเคราะห์จากใบความรู้
6. เสนอตัวอย่างภาพยนตร์โฆษณาให้นักเรียนช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ตามแนวคิดของนอร์ริสและเอนนิส (Norris and Ennis) จำนวน 7 เรื่อง
7. นักเรียนสรุปผลการวิเคราะห์และอธิบายวิธีการวิเคราะห์โฆษณา ตามที่เข้าใจ ครูอธิบายเพิ่มเติมจนมั่นใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจตรงกัน

10.3 กิจกรรมรวบยอด

8. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สรุปข้อคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ วิเคราะห์สื่อโฆษณาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นข้อ ๆ
9. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้สื่อซีดีภาพยนตร์โฆษณา

11. สื่อการเรียนรู้

11.1 แบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ ประกอบวีดิทัศน์โฆษณา ไทยประกันชีวิต และน้ำมันพืชก๊วก

11.2 ใบความรู้

11.3 วีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณาที่เสนอจุดขายด้วยวิธีต่าง ๆ

1. โฆษณาหม่องถ้วยทอง (เสนอผลิตภัณฑ์โดยตรง)
2. โฆษณาโตโยต้าไฮลักซ์ (ใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นผู้นำเสนอ)
3. โฆษณากระดาษดับเบิลเอ (ใช้บทละคร)
4. โฆษณาผงซักฟอกแอทแทค (ใช้การสาธิต)

5. โฆษณาชั้นซีล (ใช้นำบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมาตอกย้ำคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์)
6. โฆษณาโดฟ (ใช้บุคคลที่มีประสบการณ์มาตอกย้ำคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์)
7. โฆษณาไทยประกันชีวิต (ใช้คนตรีเสนอสารโฆษณา) (โฆษณาไทยประกันชีวิต)

11.4 ใบกิจกรรม

ใบความรู้

เรื่อง การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

ปัจจุบันเป็นโลกแห่งข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร มีสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การแสดง การศึกษาแหล่งเรียนรู้ ต้องอาศัยทักษะการฟังและการดูเพื่อพัฒนาสติปัญญา การฟังและการดูจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ การศึกษาและการเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิต ซึ่งควรฝึกฝนเพื่อให้ได้ประโยชน์จากการฟังและดูนั้น

ความหมายของการฟัง

การฟัง เป็นระบบการทำงานของสมองต่อเนื่องจากการได้ยิน โดยนำเสียงที่ได้ยินแล้วมาตีความ ทำความเข้าใจและจดจำไว้ การฟังจึงเป็นกระบวนการรับรู้ใจความหรือความหมายของเสียงที่ได้ยิน

ความหมายของการดู

การดู เป็นการใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพื่อให้เห็นภาพ แล้วส่งข้อมูลไปยังสมองเพื่อรับรู้ ตีความ เข้าใจสิ่งที่มองเห็น การดูเป็นทักษะที่สำคัญในยุคปัจจุบันไม่น้อยไปกว่าทักษะการฟัง เพราะเป็นการทำงานของประสาทตาที่ละเอียดอ่อน และมีเส้นใยประสาทจำนวนมาก มีสุภามิตจินโบราณกล่าวว่า ”อ่านหนังสือร้อยเล่มไม่สู้เดินทางหนึ่งลิ” ซึ่งหมายความว่า การศึกษาดำรามากมายก็สู้การเดินทางไปเห็นไปสัมผัสสิ่งนั้นโดยตรงไม่ได้ เช่นเดียวกับสำนวนไทยที่ว่า “สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น” ที่ให้ความสำคัญต่อการเห็นด้วยตาตนเองย่อมดีกว่าได้ยินจากคำพูดจากหลายปาก ๆ

ปัจจุบัน ทักษะการฟังและดู เป็นทักษะการรับสารของมนุษย์ที่มักเกิดร่วมกันเสมอ เช่น การชมภาพยนตร์ เราต้องใช้ทักษะการฟังและการดูประกอบกันจึงจะเข้าใจเรื่องนั้นๆ ได้ อย่างไรก็ตามบางครั้งการใช้ทักษะทั้งสองนี้อาจเกิดแยกกัน เช่น ฟังวิทยุ เราไม่จำเป็นต้องอาศัยทักษะการดู หรือ การดูป้ายสัญลักษณ์จราจร เราก็ไม่ต้องอาศัยทักษะการฟัง เป็นต้น การรับสารที่ใช้ทักษะการฟังและการดู ผู้รับสารต้องสามารถวิเคราะห์ และใช้วิจารณญาณ ในการตีความประเมินค่าสารนั้น ๆ

การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร

การรับสารด้วยการฟังและดูจะต้องตั้งใจ เพื่อจับใจความสำคัญ และสามารถจำแนกแยกแยะข้อคิด คติธรรม ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตลอดจนจุดประสงค์ของผู้ส่งสารได้อย่างมีหลักเกณฑ์ มีมารยาท ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้และความคิดเชิงวิเคราะห์ และเกิดทักษะความสามารถของการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ในที่สุด

1. ความหมายของการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

การวิเคราะห์ หมายถึง การคิดใคร่ครวญ และแยกแยะเป็นส่วนๆ การรับสารใดๆ ก็ตาม ผู้รับสารจะต้องรู้จักจำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และพิจารณาว่า สารนั้นมีคุณค่า มีประโยชน์อย่างไร ผู้พูดมีจุดประสงค์อย่างไร การที่ผู้รับสารสามารถคิดวิเคราะห์ได้ จะฝึกให้เป็นคนที่มีความคิด พิจารณา ไตร่ตรอง รอบคอบ และมีวิจารณญาณในการรับสาร ไม่เป็นคนเชื่อคนง่าย ไม่เกิดปัญหาเพราะไตร่ตรองโดยไม่รอบคอบ

การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์หมายถึงกระบวนการรับสารด้วยการฟังและดู โดยจับประเด็นใจความสำคัญซึ่งผู้รับสารจะต้องสามารถตีความ จำแนกแยกแยะว่าประเด็นใดเป็นความจริง เป็นข้อเท็จจริง หรือเป็นความคิดเห็น และสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญของสารนั้น

2. แนวทางการรับสารจากการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

ปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นบทโฆษณา ข่าว ละคร บทความ บทสัมภาษณ์ ฯลฯ โดยเผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต มีกันอย่างแพร่หลาย ชาวชนจึงต้องติดตามรับข้อมูลต่างๆ จากสื่อเหล่านี้ ดังนั้นเพื่อให้การรับสารมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องทราบหลักสำคัญในการรับสารประเภทต่างๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ประพนธ์ เรื่องณรงค์ และคณะ (2545: 216-218) ได้กล่าวถึงแนวทางการดูสื่อว่ารูปแบบต่างๆ อาทิ การรับสารจากสื่อประเภทการโฆษณา

ความมุ่งหมายสำคัญของการรับสารประเภทนี้ คือ การศึกษาสารประโยชน์ของสิ่งที่โฆษณา ศึกษาการใช้ถ้อยคำ ใช้ความคิดของตวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของสารดังกล่าว ผู้รับสารที่ดีควรใช้เหตุผลประกอบการฟังและดูว่า สิ่งที่โฆษณานั้นมีคุณค่าจริงหรือไม่ โดยไม่ควรหลงเชื่อไปตามถ้อยคำหรือภาพที่แสดงให้ดู ทั้งนี้เพราะการโฆษณานั้นมุ่งใช้การกล่าวเกินจริง เพื่อให้ผู้รับสารคล้อยตาม เพื่อชักจูงให้ใช้บริการ หรือซื้อสินค้าที่โฆษณานั้น ซึ่งเป็นลักษณะของโฆษณาชวนเชื่อ

แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร มี 3 ขั้น ดังต่อไปนี้

2.1 ความกระจำจชัดเบื้องต้น

1. การระบุคำถามตรงประเด็น
2. การวิเคราะห์การอ้างเหตุผล
3. การถามและตอบคำถามได้ชัดเจนและทำทนาย

3.2 การให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป

1. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
2. การสังเกตและการตัดสินข้อสังเกต

3.3 การสรุปอ้างอิง

1. การนิรนัย เป็นการพิสูจน์โดยนำความจริงที่ยอมรับแล้วมาใช้เป็นหลักแล้วนำสิ่งที่ต้องการพิสูจน์มาเทียบ
2. การอุปนัย เป็นการพิสูจน์ โดยนำสิ่งที่ได้จากการสัมผัสหรือสังเกตในหลายๆ สิ่ง ที่เหมือนกันแล้วนำมาสรุปเป็นหลัก ผลที่ได้มีแนวโน้มที่จะเป็นจริงหรือเท็จ
3. การสรุปและตัดสินข้อสรุปได้
4. ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป ดังนี้
 - 4.1 ฟังและดูแล้วมีความเข้าใจตรงตามความหมายของผู้พูดหรือสิ่งที่ได้ฟัง
 - 4.2 ฟังและดูแล้วสรุปสาระสำคัญได้
 - 4.3 รู้จักใช้วิจารณญาณในการฟังและดู สามารถใช้เหตุผลเพื่อวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือสิ่งใดไม่ควรเชื่อ
 - 4.4 มีสมาธิและความตั้งใจในการฟังและดู
 - 4.5 มีสติในการรับรู้สิ่งที่ฟังและดู โดยฟังอย่างมีจุดมุ่งหมายและรู้ว่ากำลังฟังและดูเรื่องอะไร เพื่ออะไร
 - 4.6 ฟังและดูแล้วสามารถเข้าใจในความคิดและความต้องการของผู้ส่งสาร
 - 4.7 ฟังและดูแล้วสามารถบอกข้อคิด ซึ่งเป็นคุณค่าจากการฟังและดูได้ โดยที่หลังจากฟังเรื่องราวต่าง ๆ แล้ว ควรคิดทบทวนว่าเรื่องราวที่ได้ฟังและดูไปแล้วนั้น มีข้อเท็จจริงหรือมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด มีสิ่งใดที่จะนำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่าง ๆ ได้บ้าง
 - 4.8 ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีมารยาทในการฟังและดู คือให้เกียรติด้วยการให้ความสนใจ
 - 4.9 ตั้งใจฟังและดูโดยไม่ทำงานอื่นมาทำขณะที่ฟังและดู หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น วาดรูปเล่น หรือนั่งพับกระดาษเล่น นอกจากนี้ต้องรู้จักรอคอยเวลาและโอกาสในการซักถาม
 - 4.10 เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกับจุดประสงค์ของผู้ส่งสารและสิ่งที่นำเสนอมา
 - 4.11 ผู้ฟังและดูที่ดีควรซักถามผู้ส่งสาร ถ้ามีตอนใดที่ไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ซึ่งอาจทำให้การรับสารคลาดเคลื่อนไป

สรุป การฟังและการดูเป็นการรับสารที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน ผู้ที่จะฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องสามารถเกิดความคิดอย่างกระฉ่างชัด สามารถให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป และสามารถในการอ้างอิงได้นั้น จะต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนที่ฟังและดูเป็น คือฟังและดูอย่างมีหลักการ มีจุดหมาย รู้จักใช้เหตุผลวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดูได้อย่างถูกต้อง

ใบกิจกรรม

ความกระจ่างชัดเบื้องต้น

การคิดเชิงวิเคราะห์จากเรื่องที่ฟังและดู หมายถึง การจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ จากสื่อที่ฟังและดู และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เพื่อค้นหาสาเหตุ ที่แท้จริง นำไปสู่การตีความและให้ความหมายในองค์ประกอบนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง เป็นเหตุเป็นผล และสอดคล้องกัน

ผู้มีความสามารถในการคิดกระจ่างชัดเบื้องต้น จะสามารถระบุคำถามได้ตรงประเด็น วิเคราะห์การอ้างเหตุผล และ ถาม ตอบคำถามที่ทำหายได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เช่น

1. ประเด็นสำคัญของสื่อนี้คืออะไร
2. จุดประสงค์ของสื่อนี้คืออะไร
3. สื่อใช้วิธีใดในการนำเสนอจุดขาย
4. ทำไมสื่อจึงใช้วิธีนี้ในการนำเสนอ
5. เป้าหมายของสื่อ คือ คนกลุ่มใด
6. สื่อเน้น องค์ประกอบใด เป็นจุดเด่น ในการโน้มน้าวใจให้ผู้ดูเกิด อารมณ์ ความรู้สึก หรือ ความคิดอะไร
7. ภาษากายและเสียงของสื่อโน้มน้าวใจ หรือไม่ อย่างไร
8. คำขวัญ หรือ ข้อความที่สื่อกำหนด หมายความว่าอย่างไรและนักเรียน เห็นด้วยหรือไม่
9. มีการใช้สัญลักษณ์หรือไม่ และสัญลักษณ์นั้นสื่อถึงอะไร
10. มีการใช้เสียงดนตรีประกอบเพลง บทสนทนา เหตุการณ์จำลอง หรือ ความเจ็บ หรือ ไม่ อย่างไร
11. มุมกล้องที่ใช้แตกต่างกัน ให้อารมณ์หรือความรู้สึกที่ต่างกันหรือไม่ อย่างไร
12. เกิดคำถามอะไรขึ้นในใจเราบ้าง ขณะที่เราฟังและดูสื่อ
13. มีเรื่องใดบ้างในสื่อที่ไม่ได้นำเสนอ ทั้งที่ควรนำเสนอ
14. สื่อนำเสนอความคิด หรือ ค่านิยมใดบ้าง
15. ในการนำเสนอสินค้าประเภทเดียวกัน สื่อแต่ละรายการเป็นอย่างไร

แบบฝึก

ให้นักเรียนดูสื่อวีดิทัศน์โฆษณาที่ครูกำหนด ให้ จากนั้นตั้งคำถามและตอบคำถามที่ใช้ในการคิดกระจ่างชัดเบื้องต้น มาคนละ 5 คำถาม

ใบกิจกรรม

การให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป

ในการคิดเชิงวิเคราะห์จากเรื่องที่ฟังและดู นักเรียนจะต้องสามารถ พิจารณา ประเมิน ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ว่า เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือแหล่งใด ข้อมูลใดเป็นจริง ข้อมูลใดเป็นความคิดเห็น ข้อมูลใดไม่จำเป็น ไม่เกี่ยวข้อง หรือ ข้อมูลใด ควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ ข้อมูลใดได้รับการยอมรับ ไม่มีข้อโต้แย้ง มีเหตุผลน่าเชื่อถือ โดยการสังเกตและตัดสินข้อมูลได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่อารมณ์ หรือ ความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง

ผู้มีความสามารถในการให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป จะพิจารณาความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล สามารถสังเกตและตัดสินข้อสังเกตได้

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

1. สื่อที่น่าเชื่อถือหรือไม่ จงบอกเหตุผล
2. ข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นข้อคิดเห็น
3. ข้อมูลใดมีเหตุผล น่าเชื่อถือ
4. ข้อมูลใดเกินจริง ไม่มีเหตุผล น่าเชื่อถือ

แบบฝึก

ให้นักเรียนคู่อีวีดิทัศน์โฆษณาที่ครูกำหนด ให้ จากนั้นตั้งคำถามและตอบคำถามที่ใช้ ในการให้เหตุผลสนับสนุนทั่วไป มากนละ 3 คำถาม

ใบกิจกรรม

การสรุปอ้างอิงด้วยเหตุผลแบบนิรนัย อุปนัย และตัดสินคุณค่า

คำชี้แจง อ่านสถานการณ์ต่อไปนี้

สถานการณ์ ที่ร้านขายเงาะ คนซื้อเดินเข้าไปดูที่แข่งเงาะ แม่ค้าใช้วิธีการพูดโน้มน้าว ลูกค้าคิดไตร่ตรองและอ้างอิงเหตุผลเพื่อต่อรอง

แม่ค้า : เงาะโรงเรียนจ้า หวานร้อน หวานทุกลูก หวานทั้งแข่งเลยจ๊ะ ลองชิมได้ทุกลูก ไม่หวาน ไม่ต้องซื้อ

คนซื้อ : งั้นขอชิมก่อนนะคะ ถ้าหวานจะซื้อ

แม่ค้า : เชิญชิมได้เลยจ๊ะ หวานทุกลูกรับประกัน เชื่อแม่ค้าเถอะ

การให้เหตุผลแบบนิรนัย

การให้เหตุผลแบบนิรนัย (deduction) หมายถึง ความสามารถในการให้เหตุผล โดยนำหลักการใหญ่ ๆ หรือความจริงทั่วไป ไปแตกเป็นหลักการย่อย ๆ หรือ ใช้สรุปความจริงเฉพาะนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดผลสรุป จากสิ่งที่เรารู้แล้วส่วนใหญ่ (ความจริงทั่วไป) ไปสู่ส่วนย่อยที่เป็นข้อสนับสนุนส่วนใหญ่ (ความจริงเฉพาะ)

การอ้างอิงเหตุผลแบบนิรนัย จึงเป็น การเชื่อสิ่งทั้งหมดว่าเป็นอย่างนั้น และเมื่อนำบางส่วนออกมา ก็ย่อมเป็นเช่นเดียวกับทั้งหมด ดังเช่น ผู้ซื้อเงาะใช้วิธีนิรนัย ดังนี้

ตัวอย่าง การให้เหตุผลแบบ นิรนัย

ความจริงทั่วไป	1. เป็นที่ยอมรับแล้วว่าเงาะโรงเรียนเป็นเงาะที่มีรสหวาน
ความจริงเฉพาะ	2. เงาะในแข่งของแม่ค้าเป็นเงาะพันธุ์เงาะโรงเรียน
ดังนั้น	เงาะในแข่งมีรสหวาน

การให้เหตุผลแบบอุปนัย

การให้เหตุผลแบบอุปนัย (induction) หมายถึง ความสามารถในการสรุปอ้างอิง จากสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากหลักการย่อย ๆ ไปสรุปเป็นหลักการใหญ่ ๆ เกิดผลสรุป เป็นความรู้จาก "ส่วนย่อย"(ความจริงเฉพาะ) ไปสรุปเป็น "สิ่งส่วนใหญ่ที่ยังไม่รู้" (ความจริงทั่วไป)

การอ้างอิงเหตุผลแบบอุปนัย จึงเป็นการนำสิ่งที่รู้แล้วบางอย่าง สรุปเป็นความรู้ทั้งหมด หรือสรุปได้แนวโน้มนำของสิ่งนั้นทั้งหมด ดังเช่น คนจะซื้อเงาะได้ทดลองชิม แล้วใช้วิธีอุปนัย ได้ดังนี้

ตัวอย่างการให้เหตุผลแบบ อุปนัย

1. ชิมเงาะผลที่ 1 ด้านล่างแข่งมีรสหวาน
 2. ชิมเงาะผลที่ 2 กลางแข่งมีรสหวาน
 3. ชิมเงาะผลที่ 3 ริมซ้ายแข่งมีรสหวาน
 4. ชิมเงาะผลที่ 4 ริมขวาแข่งมีรสหวาน
 5. ชิมเงาะผลที่ 5 ด้านบนแข่งมีรสหวาน
- ดังนั้น มีแนวโน้มว่าเงาะในแข่งนี้มีรสหวาน

- เฉลย**
1. ร้องได้
 2. ดีต่อสุขภาพ
 3. เป็นสิ่งให้โทษ
 4. ฝนจะตก
 5. น้ำหนักขึ้นอีก 1 กิโลกรัม

วิชา ท22102 ภาษาไทย

ใบกิจกรรม การฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

ภาพยนตร์โฆษณา เรื่องที่.....เรื่อง.....

คำชี้แจง หลังจากฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์โฆษณาและค้นหาคำตอบตามประเด็นต่อไปนี้

1. หลังจากดูภาพยนตร์โฆษณานี้แล้ว ให้นักเรียนตั้งคำถามที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์โฆษณามาซัก 2 คำถาม

1.1

1.2

1.3 เลือกคำถามที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวการวิเคราะห์โฆษณาอย่างครอบคลุมและตรงประเด็นที่ต้องการ เพียงคำถามเดียว คำถามที่เลือกคือ.....

2. วิเคราะห์การนำเสนอโฆษณานี้ด้วยตารางดังต่อไปนี้ ถ้าองค์ประกอบใดไม่ปรากฏในโฆษณาให้เว้นว่าง

องค์ประกอบการนำเสนอ	ลักษณะสำคัญและความหมายที่ต้องการนำเสนอ
2.1 ภาพ
2.2 เหตุการณ์จำลองเรื่องราว
2.3 เสียงประกอบ (ดนตรี/เพลง ฯลฯ)
2.4 คำขวัญ(สโลแกน) / ข้อความ/สถิติ ฯลฯ

องค์ประกอบการนำเสนอ	ลักษณะสำคัญและความหมายที่ต้องการนำเสนอ
2.5 บทสนทนา / บทบรรยาย (จากการฟังเสียง)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2.6 ตัวแสดง (ดารา คนธรรมดา ฯลฯ)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2.7 อวัจนภาษา (สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง รอยยิ้ม ฯลฯ)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2.8 การแต่งกาย (ลักษณะ/ สี)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2.9 เทคนิค/ภาพนิ่ง/ ภาพเคลื่อนไหว/มีแต่ภาพไม่ มีเสียง	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2.10 อื่นๆ (ระบุ)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

3. จากการวิเคราะห์เนื้อหาและการนำเสนอของโฆษณาสรุปได้ว่าจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของโฆษณาคืออะไร

3.1 จุดประสงค์โฆษณา คือ

3.2 กลุ่มเป้าหมายโฆษณา คือ

4. ถ้าจะถามและตอบคำถามที่ทำให้เข้าใจโฆษณาอย่างกระจ่างชัดยิ่งขึ้นนักเรียนจะตั้งคำถามอะไร จงตั้งคำถามลักษณะดังกล่าว 1 คำถาม

คำถาม	คำตอบ
1.....	1.....
.....
.....

5. จากการอ้างเหตุผลลงใจ โดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ (ตารางวิเคราะห์) ให้นักเรียนพิจารณาความน่าเชื่อถือ โฆษณานี้ตามหลักการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ที่ได้เรียนเห็นว่า นักเรียนจะพิจารณาความน่าเชื่อถือของโฆษณานี้ว่ามาจากสิ่งใดบ้าง เพราะอะไร จงอธิบายให้ชัดเจน

.....

.....

.....

6. จากโฆษณา จงเขียนข้อความเชิงเหตุผลแบบนिरนัยเพื่อวิเคราะห์โฆษณา

ตัวอย่าง ความจริงทั่วไป : สัมพันธ์โซกุนเป็นส้มที่มีรสหวาน

ความจริงเฉพาะ : ส้มแข่งนี้เป็นสัมพันธ์โซกุน

ดังนั้น : ส้มแข่งนี้มีรสหวาน

การนिरนัย จากโฆษณานี้

6.1 ความจริงทั่วไป :

6.2 องค์ประกอบจากโฆษณา (ความจริงเฉพาะ):

6.3 ดังนั้น

7. จากโฆษณา จงใช้เหตุผลแบบอุปนัยเพื่อวิเคราะห์โฆษณา

ตัวอย่าง การอุปนัย

1. ชิมส้มผลที่ 1 จากส่วนล่างของแข่งมีรสหวาน
2. ชิมส้มผลที่ 2 จากส่วนกลางของแข่งมีรสหวาน
3. ชิมส้มผลที่ 3 จากส่วนข้างซ้ายของแข่งมีรสหวาน
4. ชิมส้มผลที่ 4 จากส่วนข้างขวาของแข่งมีรสหวาน
5. ชิมส้มผลที่ 5 จากส่วนบนของแข่งมีรสหวาน
6. ดังนั้น มีแนวโน้มว่าส้มแข่งนี้มีรสหวาน

7.1 การอุปนัยจากโฆษณา.....

.....

.....

.....

7.2 จากข้อความโฆษณาข้างต้น สามารถเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเห็นชัดเจนคืออะไรและในความเป็นจริงสิ่งนั้นเป็นอย่างไร

สิ่งที่เกิดขึ้นจริง/ไม่สมเหตุสมผล	ความเป็นจริง
1.....	1.....
2.....	2.....
3.....	3.....

8. จากการวิเคราะห์ด้วยเหตุผลตามลำดับ สรุปได้ว่าโฆษณานี้มีคุณค่าและให้ข้อคิดใดที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ให้นักเรียนเขียนบรรยายให้ชัดเจน

.....

.....

.....

ชื่อ..... เลขที่..... ชั้น ม 2/.....

(ผู้วิเคราะห์)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา	เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย	รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เคนดวง	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระที่ 2 การเขียน และ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้

ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ ได้ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดูอย่างมีเหตุผล เพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ในชีวิตประจำวัน เรารับสารด้วยการฟังและดูมากที่สุด ทั้งที่ตั้งใจไม่ตั้งใจ การรับสารใดๆก็ตาม ผู้รับสารจะต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ คือ คิดใคร่ครวญ แยกแยะเป็นส่วนๆ เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในเบื้องต้น สามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกตต่าง ๆ ตลอดจนสามารถลงข้อสรุปและตัดสินใจสรุปได้ การที่ผู้รับสารสามารถคิดวิเคราะห์ ได้ตรงตรงอย่างรอบคอบจะฝึกให้เป็นผู้มีวิจารณญาณ ไม่เชื่อคนง่าย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

7.1 ใฝ่เรียนรู้

7.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน แบบฝึก

9. การวัดและประเมินผล

- 9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรม
 9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินจากชิ้นงาน
 9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิดความกระจำจชัดเบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ไม่ชัดเจน และไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ แต่ไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ชัดเจน ระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้อง ตั้งคำถามท้าทายได้	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตรงประเด็นที่จะศึกษาค้นคว้าและระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้องครอบคลุม ตั้งคำถามที่ท้าทายได้เหมาะสม
2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกต	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อสังเกตได้เป็นบางส่วน	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตามเกณฑ์	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกตได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือทั้งหมด

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน	ระดับคุณภาพ
4 คะแนน หมายถึง	ระดับดีมาก
3 คะแนน หมายถึง	ระดับดี
2 คะแนน หมายถึง	ระดับพอใช้
1 คะแนน หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ ความรู้พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครู นักเรียนใน การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และหลักการคิด วิเคราะห์จากการฟังและดู 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม คละตามความสามารถ กลุ่มละ 10 คน
ขั้นที่ 2 : การคิดและ เลือกหัวข้อเรื่องหรือ ปัญหาที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิด ความกระตือรือร้น เบื้องต้น	3. ให้นักเรียนฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา ประเภทที่ 1 : โฆษณาที่เสนอจุดขายที่เกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์โดยตรง

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	1.1 ระบุคำถาม ให้ตรงประเด็น	4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการ ทำโครงงาน โดยให้สมาชิกในกลุ่มตั้งประเด็น คำถามหรือปัญหาข้อสงสัยหากไม่เชื่อตามโฆษณา จากนั้นคัดเลือกประเด็นคำถามที่ครอบคลุม เหมาะสม เป็นประเด็นหัวข้อที่ต้องการศึกษากลุ่ม ละ 1 ประเด็น เช่น 1) อะไรคือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในโฆษณานี้ 2) การนำเสนอโฆษณามีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่
ขั้นที่ 3 : การวางแผน	1.2 วิเคราะห์การ อ้างเหตุผล 1.3 ตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความ กระจ่างชัด	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ โฆษณาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆและวางแผนเขียนเค้า โครงโครงงานตามขั้นตอน ในใบบันทึกกิจกรรม ที่ 5 6. แจกใบกิจกรรม ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ องค์ประกอบเด่นของโฆษณา ตลอดจนอภิปราย ลักษณะสำคัญและเหตุผลที่ใช้องค์ประกอบ ในการนำเสนอสารของภาพยนตร์โฆษณานั้นๆ 7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและคำตอบที่ทำให้ เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอโฆษณาอย่าง กระจ่างชัดมา 1 คำถาม เช่น 1) ทำไมสื่อจึงใช้กลยุทธ์นี้ในการโฆษณา 2) ประเด็นสำคัญ/จุดขายของโฆษณานี้คืออะไร 3) ภาษาภาพและเสียงของโฆษณา โน้มน้ำใจ หรือไม่ อย่างไร 4) มีการใช้สัญลักษณ์หรือไม่ และสัญลักษณ์นั้น สื่อถึงอะไร 5) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อโฆษณานี้คืออะไร 6) ระบุความเหมือนหรือแตกต่างของโฆษณานี้ กับโฆษณาประเภทเดียวกัน

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	2. พิจารณาความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล และการตัดสินใจ ข้อสังเกต	8. ตั้งคำถามให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย แสดงผลการคิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลใน แต่ละองค์ประกอบว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการคิดวิเคราะห์จากการ ฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาประเด็นปัญหา ความสำคัญของปัญหา แล้วเขียนเค้าโครงของ โครงงานที่กลุ่มสนใจเลือกหัวข้อเรื่อง ในใบกิจกรรม
ขั้นที่ 4 : การลงมือ ปฏิบัติ	3. การสรุปอ้างอิง 3.1 การสรุป อ้างอิงด้วยการนิร นัย 3.2 การสรุป อ้างอิงด้วยการ อุปนัย 3.3 การลงสรุป และตัดสินใจสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบนิรนัย และ ตอบคำถามปากเปล่า 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบอุปนัย และ ตอบคำถามปากเปล่า 12. ชักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เหตุผลและ ร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบองค์ประกอบโฆษณา ที่สมจริงและเกินจริงและร่วมกันลงสรุปและ ตัดสินใจสรุปในใบกิจกรรมที่ 5 ครูคอยชี้แนะ เพิ่มเติม
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผลการศึกษา จากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุปบันทึก ความรู้ จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระจัด เบี่ยงเบน ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการ สรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียงเขียนเป็นรายงาน โครงงานส่งครูคอยให้คำแนะนำปรึกษา

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดในการฟังและดูโฆษณาที่นำมาใช้ได้ ในชีวิตจริง โดยนำเสนอเป็นเพิ่มสะสมผลงาน

11. สื่อการเรียนรู้ ทัศนโน้มนาม, ใบความรู้, ใบกิจกรรม

ใบกิจกรรมที่ 4

1. สถานการณ์ที่กำหนด

จากการฟังและดู ซีดีสื่อภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำ
โครงการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ 10-12 เรื่อง ส่งเค้าโครงก่อนแล้ว
เขียนเป็นรายงานที่สมบูรณ์ ส่งครูตามกำหนด โดยตั้งหัวข้อเรื่องเอง

2. หัวข้อโครงการจากการระดมสมองของกลุ่ม

หัวข้อโครงการที่กลุ่มตัดสินใจเลือก คือ

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
 ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เค้นดวง โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง
 ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด

ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการ
 การดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สื่อโฆษณามีจุดประสงค์โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อถือและ
 เห็นคล้อยตาม ผู้รับสารจึงควรฝึกทักษะการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การฟังและดูอย่างมี
 วิจารณญาณ ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตใน
 โลกยุคข้อมูลข่าวสารได้ด้วย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

- แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร
- แนวทางการฝึกความสามารถในการฟังดูเชิงคิดวิเคราะห์
- ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ
- แนวทางการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวอย่างสื่อภาพยนตร์โฆษณาประเภทต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน ใบกิจกรรมการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการเขียน ทักษะการวิเคราะห์

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิดความกระจ่างชัดเบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ไม่ชัดเจน และไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ แต่ไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ชัดเจน ระบุการอ้างเหตุผลได้ ถูกต้อง ตั้งคำถามท้าทายได้	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตรงประเด็นที่จะศึกษาค้นคว้าและระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้อง ตั้งคำถามที่ท้าทายได้เหมาะสม
2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกต	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อสังเกตได้เป็นบางส่วน	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตามเกณฑ์	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกตและได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือทั้งหมด

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน		ระดับคุณภาพ
4 คะแนน	หมายถึง	ระดับดีมาก
3 คะแนน	หมายถึง	ระดับดี
2 คะแนน	หมายถึง	ระดับพอใช้
1 คะแนน	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ความรู้ พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครูในการจัดการ เรียนรู้แบบโครงงานและหลักการคิดวิเคราะห์จาก การฟังและดู 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม คละตามความสามารถกลุ่ม ละ 10 คน
ขั้นที่ 2 : การคิดและ หัวข้อเรื่องหรือปัญหา ที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิด ความกระจำ ชัดเบื้องต้น	3. ให้นักเรียนฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา ประเภทที่ 2 : การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นผู้ นำเสนอ

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	1.1 ระบุคำถาม ให้ตรงประเด็น	4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการ ทำโครงการ โดยให้สมาชิกในกลุ่มตั้งประเด็น คำถามหรือปัญหาที่สนใจ จากนั้นคัดเลือกประเด็น คำถามที่ครอบคลุมเหมาะสม เป็นประเด็นหัวข้อที่ ต้องการศึกษากลุ่มละ 1 ประเด็น เช่น 1) อะไรคือแนวคิดหรือจุดขายของโฆษณานี้ 2) โฆษณานี้นำเชื่อถือหรือไม่ ให้นักเรียนตั้งชื่อโครงการที่ครอบคลุมตรงประเด็นที่ ต้องการศึกษา
ขั้นที่ 3 : การวางแผน	1.2 วิเคราะห์ การอ้างเหตุผล 1.3 ตั้งคำถาม เพื่อให้เกิด ความกระจำ ง	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อ เรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญของกลุ่มจากผู้รู้ หรือ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม 6. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ องค์ประกอบ และอภิปรายเหตุผลตลอดจน ความหมายในการนำเสนอสารในภาพยนตร์ โฆษณา 7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและคำตอบที่ทำ ให้เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอโฆษณาอย่าง กระจำงชัดมา 1 คำถาม คน 1) ทำไมโฆษณาจึงใช้กลยุทธ์นี้ในการนำเสนอ 2) ประเด็นสำคัญ/จุดขายของโฆษณานี้คืออะไร 3) ภาษาภาพและเสียงของโฆษณา โน้มน้ำใจ หรือไม่ อย่างไร 4) มีการใช้สัญลักษณ์หรือไม่ และสัญลักษณ์นั้น สื่อถึงอะไร 5) ระบุความเหมือนหรือแตกต่างของโฆษณานี้กับ โฆษณาประเภทเดียวกัน

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	2. พิจารณาความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล และการตัดสินใจ ข้อสังเกต	8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงผลการ คิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในแต่ละองค์ประกอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการคิดวิเคราะห์จากการ ฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาประเด็นปัญหา ความสำคัญของปัญหา แล้วเขียนเค้าโครงของ โครงการที่สนใจ เลือกหัวข้อเรื่องในใบกิจกรรมที่
ขั้นที่ 4 : การลงมือ ปฏิบัติ	3. การสรุป อ้างอิง 3.1 การสรุป อ้างอิงด้วยการ นิรนัย 3.2 การสรุป อ้างอิงด้วยการ อุปนัย 3.3 การลงสรุป และตัดสินใจ ข้อสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบนิรนัย และ ตอบคำถามปากเปล่า 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบอุปนัย และ ตอบคำถามปากเปล่า 12. ซักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เหตุผลและ ร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบองค์ประกอบโฆษณา ที่สมจริงและเด่นชัดและร่วมกันลงสรุปและ ตัดสินใจข้อสรุปในใบกิจกรรม ครูคอยชี้แนะ เพิ่มเติม
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		13. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผล การศึกษาจากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุปบันทึกความรู้ จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระชับชัดเจน ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการสรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียง เขียนเป็นเค้าโครงรายงานโครงการ ครูคอยให้ คำแนะนำปรึกษา

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอเค้าโครงการคิดเชิง วิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ได้ในชีวิตจริง โดย นำเสนอหน้าชั้น

11. สื่อการเรียนรู้ ตัวอย่างการเขียนเค้าโครงโครงงาน, ใบบันทึกกิจกรรมที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา	เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เคนดวง	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ใช้กระบวนการเรียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า ตัวอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด

ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สื่อโฆษณามีจุดประสงค์โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อถือและเห็นคล้อยตาม ผู้รับสารจึงควรฝึกทักษะการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารได้ด้วย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

- แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร
- แนวทางการฝึกความสามารถในการฟังดูเชิงคิดวิเคราะห์
- ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ
- แนวทางการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวอย่างสื่อภาพยนตร์โฆษณาประเภทต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน

ใบกิจกรรมการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิดความกระจ่างชัดเบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ไม่ชัดเจน และไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ แต่ไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ชัดเจน ระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้อง ตั้งคำถามท้าทายได้	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตรงประเด็นที่จะศึกษาค้นคว้าและระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้อง ตั้งคำถามที่ท้าทายได้เหมาะสม
2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและ	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือไม่	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของ	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของ	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของ

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
ข้อสังเกต	ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	ข้อสังเกตได้เป็น บางส่วน	แหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตาม เกณฑ์	แหล่งข้อมูลและ ข้อสังเกตและ ชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ความ น่าเชื่อถือทั้งหมด
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน	ระดับคุณภาพ
4	หมายถึง ระดับดีมาก
3	หมายถึง ระดับดี
2	หมายถึง ระดับพอใช้
1	หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ความรู้ พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครูแบบโครงงาน และหลักการคิดวิเคราะห์จากการฟังและดู 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม คละตามความสามารถกลุ่ม ละ 10 คน
ขั้นที่ 2 : การคิดและ หัวข้อเรื่องหรือปัญหา ที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิด ความกระจ่างชุด เบื้องต้น 1.1 ระบุ คำถามให้ตรง ประเด็น	3. ให้นักเรียนฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา ประเภทที่ 3 : การสร้างเป็นบทละคร 4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการ ทำโครงงาน โดยให้สมาชิกในกลุ่มตั้งประเด็น คำถามหรือปัญหาที่สนใจ จากนั้นคัดเลือกประเด็น คำถามที่ครอบคลุมเหมาะสม เป็นประเด็นหัวข้อที่ ต้องการศึกษากลุ่มละ 1 ประเด็น เช่น 1) อะไรคือแนวคิดหรือจุดขายของโฆษณานี้ 2) โฆษณานี้นำเชื่อถือหรือไม่ ให้นักเรียนตั้งชื่อโครงงานที่ครอบคลุมตรงประเด็นที่ ต้องการศึกษา
ขั้นที่ 3 : การวางแผน	1.2 วิเคราะห์ การอ้างเหตุผล 1.3 ตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความ กระจ่างชัด	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อ เรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญของกลุ่มจากผู้รู้ หรือ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม 6. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ องค์ประกอบ และอภิปรายเหตุผลตลอดจน ความหมายในการนำเสนอสารในภาพยนตร์ โฆษณา 7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและคำตอบที่ทำ ให้เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอโฆษณาอย่าง กระจ่างชัดมา 1 คำถาม เช่น 1) ทำไมโฆษณานี้จึงใช้กลยุทธ์ในการโฆษณา 2) ประเด็นสำคัญ/จุดขายของโฆษณานี้คืออะไร

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
		3) ภาษาภาพและเสียงของโฆษณา โน้มน้ำใจ หรือไม่ อย่างไร 4) มีการใช้สัญลักษณ์หรือไม่ และสัญลักษณ์นั้น สื่อถึงอะไร 5) ระบุความเหมือนหรือแตกต่างของโฆษณานี้กับ โฆษณาประเภทเดียวกัน
	2. พิจารณาความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล และการตัดสินใจ ข้อสังเกต	8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงผลการ คิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในแต่ละองค์ประกอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการคิดวิเคราะห์จากการ ฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาประเด็นปัญหา ความสำคัญของปัญหา แล้วเขียนเค้าโครงของ โครงการที่กลุ่มสนใจเลือกเรื่องในใบกิจกรรม
ชั้นที่ 4 : การลงมือ ปฏิบัติ	3. การสรุป อ้างอิง 3.1 การสรุป อ้างอิงด้วยการ นิรนัย 3.2 การสรุป อ้างอิงด้วยการ อุปนัย 3.3 การลงสรุป และตัดสินใจ ข้อสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือ โดย ศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบนิรนัย และตอบ ปากเปล่า 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบอุปนัย และ ตอบคำถามปากเปล่า 12. ชักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เหตุผลและ ร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบองค์ประกอบ โฆษณาที่สมจริงและเด่นจริงและร่วมกันลงสรุป และตัดสินใจข้อสรุปในใบกิจกรรม ครูคอยชี้แนะ เพิ่มเติม

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	ทฤษฎีของ เอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผลการศึกษา จากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุบบันทึก ความรู้ จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระจ่างชัด เบื้องต้น ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการ สรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียงเขียนเป็นรายงานเค้า โครงโครงการครูกอยให้คำแนะนำปรึกษา
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเสนอผลการคิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่ ใช้ได้ในชีวิตจริง โดยนำเสนอเป็นแฟ้มสะสม ผลงาน

11. สื่อการเรียนรู้ แผ่นวิดิทัศน์สื่อโฆษณา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา	เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เคนดวง	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด

ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สื่อโฆษณามีจุดประสงค์โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อถือและเห็นคล้อยตาม ผู้รับสารจึงควรฝึกทักษะการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารได้ด้วย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

- แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร
- แนวทางการฝึกความสามารถในการฟังดูเชิงคิดวิเคราะห์
- ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ
- แนวทางการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวอย่างสื่อภาพยนตร์โฆษณาประเภทต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน ไบกิจกรรมการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึก

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิดความกระจ่างชัดเบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ไม่ชัดเจน และไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ แต่ไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ชัดเจน ระบุการอ้างเหตุผลได้ ถูกต้อง ตั้งคำถามท้าทายได้	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตรงประเด็นที่จะศึกษาค้นคว้าและระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้อง ครบคลุม ตั้งคำถามที่ท้าทายได้เหมาะสม
2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกต	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อสังเกตได้เป็นบางส่วน	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตามเกณฑ์	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกตและได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือทั้งหมด

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน	ระดับคุณภาพ
4 หมายถึง	ระดับดีมาก
3 หมายถึง	ระดับดี
2 หมายถึง	ระดับพอใช้
1 หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ความรู้พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและหลักการคิดวิเคราะห์จากการฟังและดู 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม คละตามความสามารถกลุ่มละ 10 คน
ขั้นที่ 2 : การคิดและหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิดความกระฉับกระชวยเบื้องต้น 1.1 ระบุคำถามให้ตรงประเด็น	3. ให้นักเรียนฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณาประเภทที่ 4 : การสาธิต 4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการทำโครงงานโดยให้สมาชิกในกลุ่มตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่สนใจ จากนั้นคัดเลือกประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเหมาะสม เป็นประเด็นหัวข้อที่ต้องการศึกษากลุ่มละ 1 ประเด็น เช่น 1) อะไรคือแนวคิดหรือจุดขายของโฆษณานี้ 2) โฆษณานี้นำเชื่อถือหรือไม่
ขั้นที่ 3 : การวางแผน	1.2 วิเคราะห์การอ้างเหตุผล 1.3 ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความกระฉับกระชวย	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญ เพิ่มเติม 6. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบ และอภิปรายเหตุผลตลอดจนความหมายในการนำเสนอสารในภาพยนตร์โฆษณา 7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและคำตอบที่ทำให้เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอโฆษณาอย่างกระฉับกระชวยมา 1 คำถาม 1) ทำไมโฆษณานี้จึงใช้กลยุทธ์ในการโฆษณา 2) ประเด็นสำคัญ/จุดขายของโฆษณานี้คืออะไร

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
		3) ภาษาภาพและเสียงของโฆษณา โน้มน้าวใจหรือไม่ อย่างไร 4) มีการใช้สัญลักษณ์หรือไม่ และสัญลักษณ์นั้นสื่อถึงอะไร 5) ระบุความเหมือนหรือแตกต่างของโฆษณานี้กับโฆษณาประเภทเดียวกัน
	2. พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการตัดสินใจสังเกต	8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงผลการคิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในแต่ละองค์ประกอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการคิดวิเคราะห์จากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาประเด็นปัญหา ความสำคัญของปัญหา แล้วเขียนเค้าโครงของโครงการที่กลุ่มสนใจเลือกเรื่องในใบกิจกรรม
ชั้นที่ 4 : การลงมือปฏิบัติ	3. การสรุปอ้างอิง 3.1 การสรุปอ้างอิงด้วยการนิรนัย 3.2 การสรุปอ้างอิงด้วยการอุปนัย 3.3 การลงสรุปและตัดสินใจสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบนิรนัย และตอบคำถามปากเปล่า 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือโฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบอุปนัย และตอบคำถามปากเปล่า 12. ชักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เหตุผลและร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบขององค์ประกอบโฆษณาที่สมจริงและเด่นชัดและร่วมกันลงสรุปและตัดสินใจสรุปในใบกิจกรรม ครูคอยชี้แนะเพิ่มเติม

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		13. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผล การศึกษาจากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุปบันทึกความรู้ จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระจ่างชัดเบื้องต้น ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการสรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียง เขียนเป็นรายงาน โครงงานครูคอยให้คำแนะนำ ปรึกษา
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ได้ในชีวิตจริง โดยนำเสนอ เป็นแฟ้มสะสมผลงาน

11. สื่อการเรียนรู้

ตัวอย่างรายงาน โครงงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ใบบันทึกกิจกรรมที่ 7

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา	เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เค่นดวง	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด

ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สื่อโฆษณามีจุดประสงค์โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อถือและเห็นคล้อยตาม ผู้รับสารจึงควรฝึกทักษะการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารได้ด้วย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

- แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร
- แนวทางการฝึกความสามารถในการฟังดูเชิงคิดวิเคราะห์
- ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ
- แนวทางการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวอย่างสื่อภาพยนตร์โฆษณาประเภทต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน ใบกิจกรรมการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำเสนอผลงาน โครงการงาน

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิดความกระจ่างชัดเบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ไม่ชัดเจน และไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ ได้ แต่ไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ชัดเจน ระบุการอ้างเหตุผลได้ ถูกต้อง ตั้งคำถามท้าทายได้	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตรงประเด็นที่จะศึกษาค้นคว้าและระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้องครอบคลุม ตั้งคำถามที่ท้าทายได้เหมาะสม
2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกต	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของข้อสังเกตได้เป็นบางส่วน	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตามเกณฑ์	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกตได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือทั้งหมด

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน		ระดับคุณภาพ
4	หมายถึง	ระดับดีมาก
3	หมายถึง	ระดับดี
2	หมายถึง	ระดับพอใช้
1	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ ความรู้พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครูแบบ โครงงานและหลักการคิดวิเคราะห์จากการฟังและ ดู 2. แบ่งนักเรียนตามความสามารถกลุ่มละ 10 คน
ขั้นที่ 2 : การคิดและ หัวข้อเรื่องหรือ ปัญหาที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิด ความกระจำจุก เบื้องต้น 1.1 ระบุคำถาม	3. ให้นักเรียนฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา ประเภทที่ 5 : การนำบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมา ตอบคำถามสมบัติของผลิตภัณฑ์ ประเภทที่ 6 : การนำบุคคลที่มีประสบการณ์ใน

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	ให้ตรงประเด็น	<p>การใช้ผลิตภัณฑ์มาต่อกำหนดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์</p> <p>4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการทำโครงงานโดยให้สมาชิกในกลุ่มตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่สนใจ จากนั้นคัดเลือกประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเหมาะสม เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษากลุ่มละ 1 ประเด็น เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) อะไรคือแนวคิดหรือจุดขายของโฆษณา 2) โฆษณานี้ น่าเชื่อถือหรือไม่ ให้นักเรียนตั้งชื่อโครงงานที่ประเด็นที่ต้องการศึกษา
ขั้นที่ 3 : การวางแผน	<p>1.2 วิเคราะห์การอ้างเหตุผล</p> <p>1.3 ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความกระฉับกระชวย</p>	<p>5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญของกลุ่มจากผู้รู้หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม</p> <p>6. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบ และอภิปรายเหตุผลตลอดจนความหมายในการนำเสนอสารในภาพยนตร์โฆษณา</p> <p>7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและคำตอบที่ทำให้เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอโฆษณาอย่างกระฉับกระชวยมา 1 คำถาม คน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ทำไมโฆษณานี้จึงใช้กลยุทธ์ในการโฆษณา 2) ประเด็นสำคัญของโฆษณานี้คืออะไรกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ 3) ภาษาภาพและเสียงของโฆษณา โน้มน้าวใจหรือไม่ อย่างไร 4) มีการใช้สัญลักษณ์อะไร และอย่างไร 4) ระบุความเหมือนหรือแตกต่างของโฆษณานี้กับโฆษณาประเภทเดียวกัน

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	2. พิจารณาความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและ การตัดสินใจ ข้อสังเกต	8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงผล การคิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในแต่ละ องค์ประกอบว่าน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการคิดวิเคราะห์จาก การฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาประเด็นปัญหา ความสำคัญของปัญหา แล้วเขียนเค้าโครงของ โครงงานที่กลุ่มสนใจเลือกเรื่องในใบกิจกรรม
ขั้นที่ 4 : การลงมือ ปฏิบัติ	3. การสรุปอ้างอิง 3.1 การสรุป อ้างอิงด้วยการนิร นัย 3.2 การสรุป อ้างอิงด้วยการ อุปนัย 3.3 การลงสรุป และตัดสินใจสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็น ประโยชน์ต่อความน่าเชื่อถือ โดยศึกษาตัวอย่าง การใช้เหตุผลแบบนิรนัย และตอบคำถามปาก เปล่า 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือ โฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบ อุปนัย และตอบคำถามปากเปล่า 12. ชักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เหตุผลและ ร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบขององค์ประกอบ โฆษณาที่สมจริงและเด่นชัดและร่วมกันลงสรุป และตัดสินใจสรุปในใบกิจกรรม ครูชี้แนะ เพิ่มเติม
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		13. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผล การศึกษาจากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุปบันทึกความรู้จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระจ่างชัดเบื้องต้น ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการสรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียง เขียนเป็นรายงานโครงงาน ครูคอยให้คำแนะนำ ปรึกษา

การจัดการเรียนรู้ แบบโครงการ	ทฤษฎีของ นอร์ริสและแอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ได้ในชีวิตจริง โดยนำเสนอ เป็นเพิ่มสะสมผลงาน

11. สื่อการเรียนรู้

เครื่องฉายทึบแสง และแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา	เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4	
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เค่นดวง	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

2. ตัวชี้วัด ม. 2/2 วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ม. 2/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู อย่างมีเหตุผลเพื่อนำข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สื่อโฆษณามีจุดประสงค์โน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อถือและเห็นคล้อยตาม ผู้รับสารจึงควรฝึกทักษะการฟังและดูเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ ช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารได้ด้วย

4. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู

- แนวทางการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การมีวิจารณญาณในการรับสาร

- แนวทางการฝึกความสามารถในการฟังดูเชิงคิดวิเคราะห์

- ลักษณะการฟังและดูที่มีประสิทธิภาพ

- แนวทางการวิเคราะห์ วิจารณ์ตัวอย่างสื่อภาพยนตร์โฆษณาประเภทต่างๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ

ทักษะการวิเคราะห์

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน ใบกิจกรรมการฟังและดูเชิงคิดวิเคราะห์

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายงาน โครงงาน

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
1. การทำให้เกิดความกระจ่างชัดเบื้องต้น	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ไม่ชัดเจน และไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลไม่ถูกต้อง	ตั้งประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ แต่ไม่ตรงประเด็นระบุการอ้างเหตุผลได้บ้างบางส่วน	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ชัดเจน ระบุการอ้างเหตุผลได้ ถูกต้อง ตั้งคำถามท้าทายได้	ระบุประเด็นคำถามเชิงวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน ถูกต้องตรงประเด็นที่จะศึกษาค้นคว้าและระบุการอ้างเหตุผลได้ถูกต้องครอบคลุม ตั้งคำถามที่ท้าทายได้เหมาะสม
2. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกต	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อสังเกตได้เป็นบางส่วน	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ข้อสังเกตได้ตามเกณฑ์	จำแนกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อสังเกตและได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ตามเกณฑ์ความน่าเชื่อถือทั้งหมด

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
3. การสรุปอ้างอิง	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปไม่ถูกต้อง ขาดเหตุผล	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย และตัดสิน ข้อสรุปได้ ถูกต้องมีเหตุผล เป็นบางส่วน	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปได้อย่าง ถูกต้อง มีเหตุผล เป็นส่วนใหญ่	สรุปอ้างอิงความ น่าเชื่อถือของ ข้อมูลในเชิง อุปนัยและนิรนัย สามารถลงสรุป และตัดสิน ข้อสรุปของเรื่อง ได้อย่างถูกต้อง มี เหตุผลทั้งหมด

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน		ระดับคุณภาพ
4	หมายถึง	ระดับดีมาก
3	หมายถึง	ระดับดี
2	หมายถึง	ระดับพอใช้
1	หมายถึง	ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ ความรู้พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครูแบบ โครงงานและหลักการคิดวิเคราะห์จากการฟังและ ดู 2. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม คละตามความสามารถกลุ่ม ละ 10 คน
ขั้นที่ 2 : การคิดและ หัวข้อเรื่องหรือปัญหา ที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิด ความกระจางชุด เบื้องต้น 1.1 ระบุคำถาม	3. ให้นักเรียนฟังและดูสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา ประเภทที่ 7 : การใช้ดนตรีนำเสนอสารโฆษณา 4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการ ทำโครงงานโดยให้สมาชิกในกลุ่มตั้งประเด็น

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	ให้ตรงประเด็น	<p>คำถามหรือปัญหาที่สนใจ จากนั้นคัดเลือกประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเหมาะสม เป็นประเด็นหัวข้อที่ต้องการศึกษากลุ่มละ 1 ประเด็น เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) อะไรคือแนวคิดหรือจุดขายของโฆษณา 2) โฆษณานี้ น่าเชื่อถือหรือไม่
<p>ขั้นที่ 3 : การวางแผน</p>	<p>1.2 วิเคราะห์การอ้างเหตุผล</p> <p>1.3 ตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความกระฉับกระชวย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญ เพิ่มเติม 6. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์องค์ประกอบ และอภิปรายเหตุผลตลอดจนความหมายในการนำเสนอสารในภาพยนตร์โฆษณา 7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและคำตอบที่ทำให้เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอโฆษณาอย่างกระฉับกระชวยมา 1 คำถาม <ol style="list-style-type: none"> 1) ทำไมโฆษณานี้จึงใช้กลยุทธ์ในการโฆษณา 2) ประเด็นสำคัญ/จุดขายของโฆษณานี้คืออะไร 3) ภาษาภาพและเสียงของโฆษณา โน้มน้าวใจหรือไม่ อย่างไร 4) มีการใช้สัญลักษณ์หรือไม่ และสัญลักษณ์นั้นสื่อถึงอะไร 5) ระบุความเหมือนหรือแตกต่างของโฆษณานี้กับโฆษณาประเภทเดียวกัน
	<p>2. พิจารณานำเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการตัดสินใจสังเกต</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงผลการคิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในแต่ละองค์ประกอบ ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการคิดวิเคราะห์จาก

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
		การฟังและดูภาพยนตร์โฆษณาประเด็นปัญหา ความสำคัญของปัญหา แล้วเขียนเค้าโครงของ โครงงานที่กลุ่มสนใจเลือกเรื่องในใบกิจกรรม
ขั้นที่ 4 : การลงมือ ปฏิบัติ	3. การสรุปอ้างอิง 3.1 การสรุป อ้างอิงด้วยการนิร นัย 3.2 การสรุป อ้างอิงด้วยการ อุปนัย 3.3 การลงสรุป และตัดสินข้อสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือ โฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบนิร นัย และตอบคำถามปากเปล่า 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือ โฆษณา โดยศึกษาตัวอย่างการใช้เหตุผลแบบ อุปนัย และตอบคำถามปากเปล่า 12. ชักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เหตุผลและ ร่วมกันอภิปรายเปรียบเทียบของค์ประกอบ โฆษณาที่สมจริงและเด่นจริงและร่วมกันลงสรุป และตัดสินข้อสรุปในใบกิจกรรม ครูคอยชี้แนะ เพิ่มเติม
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		13. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผล การศึกษาจากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุปบันทึกความรู้ จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระจ่างชัดเบื้องต้น ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการสรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียง เขียนเป็นรายงาน โครงงานครูคอยให้คำแนะนำ ปรึกษา
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ได้ในชีวิตจริง โดยนำเสนอ เป็นแฟ้มสะสมผลงาน

11. สื่อการเรียนรู้

ตัวอย่างรายงานโครงการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ใบบันทึกกิจกรรมที่ 7

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาทักษะทางภาษา	เรื่อง การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังและดู
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย	รหัสวิชา ท 22102 รายวิชา ภาษาไทย 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เวลาเรียน 6 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางศิรินทิพย์ เต๋นดวง	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ใช้กระบวนการเรียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า ตัวอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ตัวชี้วัด ม. 2/5 เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า

ม. 2/8 มีมารยาทในการเขียน

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด การเขียนรายงาน โครงการเพื่อสรุปรายงานผลการดำเนินงานของโครงการและการประเมินงานของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานตลอดจนสรุปว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไร และมีข้อสังเกตหรือแนวคิดที่ได้จากการทำงานอย่างไร

4. สาระการเรียนรู้

- การเขียนรายงาน โครงการแบบง่าย ๆ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

6. ทักษะ/กระบวนการ/ทักษะการฟังและดู

6.1 ทักษะการฟังและดู

6.2 ทักษะการวิเคราะห์

6.3 ทักษะการเขียน

7. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

7.1 ใฝ่เรียนรู้

7.2 อยู่อย่างพอเพียง

7.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

8. ชิ้นงาน/ภาระงาน รายงานโครงการงาน

9. การวัดและประเมินผล

9.1 การประเมินระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน

9.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายงานโครงการงาน

9.3 เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
การตั้งชื่อโครงการงาน	ยังตั้งชื่อเรื่องไม่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา ใช้ถ้อยคำเยิ่นเย้อ ไม่สื่อความ	ตั้งชื่อเรื่องไม่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา ใช้ถ้อยคำสื่อความเข้าใจได้	ตั้งชื่อเรื่องตรงกับเรื่องที่ศึกษา ใช้ถ้อยคำไม่กะทัดรัด สื่อความได้	ตั้งชื่อเรื่องตรงกับเรื่องที่ศึกษา ใช้ถ้อยคำกะทัดรัด สื่อความเข้าใจง่าย เร้าความสนใจ
การเขียนเค้าโครงโครงการงาน	ออกแบบวางแผนทำโครงงานขาดขั้นตอนไม่เป็นระบบ	ตั้งชื่อเรื่องตรงกับเรื่องที่ศึกษา แต่ใช้ถ้อยคำเยิ่นเย้อ ไม่เหมาะสม ออกแบบวางแผนทำโครงงานอย่างเป็นขั้นตอน ขาดระบบ	ตั้งชื่อเรื่องตรงกับเรื่องที่ศึกษา ใช้ถ้อยคำกะทัดรัด ออกแบบวางแผนทำโครงงานเป็นขั้นตอนเป็นระบบแต่ยังมีบางส่วนต้องแก้ไข	ตั้งชื่อเรื่องตรงกับเรื่องที่ศึกษา ใช้ถ้อยคำกะทัดรัด เข้าใจง่าย เร้าความสนใจ ออกแบบวางแผนทำโครงงานอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบสมบูรณ์
การปฏิบัติโครงงาน	ใช้เวลามากในการทำความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์สื่อโฆษณา ต้องอาศัยการแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนทำ	มีหลักฐานที่แสดงถึงความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์สื่อโฆษณา วางแผนทำโครงงานถูกต้อง ปฏิบัติงานสำเร็จ	มีหลักฐานร่องรอยที่แสดงถึงความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์สื่อโฆษณา วางแผนทำโครงงานถูกต้อง	มีหลักฐานร่องรอยที่แสดงถึงความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์สื่อโฆษณา ปัญหา วางแผนทำโครงงาน ลงมือ

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	1	2	3	4
	โครงการ ลงมือ ปฏิบัติงานยังไม่ คล่องแคล่ว และ เขียนรายงานไม่ ถูกต้อง	บางส่วน และ เขียนรายงานยังไม่ ชัดเจน	ลงมือปฏิบัติงาน จนประสบ ความสำเร็จและ เขียนรายงานได้ บรรลุจุดประสงค์ การเขียนรายงาน	ปฏิบัติงานอย่าง คล่องแคล่วจนทำ โครงการได้และ ประสบความสำเร็จ บรรลุจุดประสงค์ การเขียนรายงาน
การเขียนรายงาน	การเขียนไม่เป็น ลำดับ ขั้นตอน เนื้อหาไม่ ครบถ้วน รูปแบบไม่ ถูกต้อง	การเขียนเป็น ลำดับขั้นตอน อธิบายวิธีการ แต่ ขาดรายละเอียด รูปแบบยังไม่ ถูกต้อง	การเขียนเป็น ลำดับขั้นตอน อธิบาย กระบวนการ ทำงาน มีความ ละเอียดชัดเจน	การเขียนเป็น ลำดับขั้นตอน อธิบาย กระบวนการ ทำงาน มีความ ละเอียดชัดเจน รูปแบบถูกต้อง ประณีต สวยงาม
การนำเสนอ ผลงาน	-การนำเสนอไม่ เป็นลำดับ ขั้นตอน -การใช้ภาษาสื่อ ความหมายไม่ เข้าใจ	-การนำเสนอมี ลำดับขั้นตอน แต่ ไม่น่าสนใจ -การใช้ภาษาที่ สื่อความหมายได้ เข้าใจแต่ยังมีไม่ ถูกต้อง	-การนำเสนอมี ลำดับขั้นตอน น่าสนใจแต่ใช้สื่อ ไม่เหมาะสม -การใช้ภาษาที่ สื่อความหมายได้ เข้าใจชัดเจน	-การนำเสนอมี ลำดับขั้นตอน น่าสนใจและใช้ สื่อได้เหมาะสม -การใช้ภาษาที่ สื่อความหมายได้ เข้าใจ ไม่วกวน
การจัดทำ แฟ้มสะสมงาน	การจัดแฟ้ม สะสมงาน ขาดความคิด สร้างสรรค์ ข้อมูลไม่ ครบถ้วน	การจัดแฟ้ม สะสมงาน ขาดความคิด สร้างสรรค์ ข้อมูลเกือบ ครบถ้วน	การจัดแฟ้ม สะสมงาน ขาดความคิด สร้างสรรค์ ข้อมูลเกือบ ครบถ้วน	การจัดแฟ้ม สะสมงาน มีความคิด สร้างสรรค์ ข้อมูลครบถ้วน

เกณฑ์การประเมิน

คะแนน	ระดับคุณภาพ
4	หมายถึง ระดับดีมาก
3	หมายถึง ระดับดี
2	หมายถึง ระดับพอใช้
1	หมายถึง ระดับต้องปรับปรุง

10. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 : การให้ความรู้พื้นฐาน		1. ทบทวนหลักการและบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2. ให้นักเรียน ศึกษาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การเขียนรายงานโครงงาน
ขั้นที่ 2 : การคิดและกำหนดหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา	1. การทำให้เกิดความกระฉ่างชัดเบื้องต้น 1.1 ระบุคำถามให้ตรงประเด็น	3. ให้นักเรียน แต่ละกลุ่มรวบรวมผลงานกลุ่มจากใบกิจกรรมรายบุคคล เป็นผลงานกลุ่ม 4. ครูกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหาเพื่อใช้ในการกำหนดหัวข้อโครงงาน โดยให้สมาชิกในกลุ่มรวบรวม ประเด็นคำถามหรือปัญหาที่น่าสนใจ ของสมาชิกในกลุ่มจากการฟังและดูสื่อภาพยนตร์โฆษณา รวม 50 เรื่อง จากนั้นช่วยกันอภิปราย รวบรวม คัดเลือกประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเหมาะสม เป็นประเด็นหัวข้อศึกษา และเป็นชื่อหัวข้อโครงงานกลุ่ม
ขั้นที่ 3 : การวางแผน	1.2 วิเคราะห์การอ้างเหตุผล	5. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญ 6. แจกใบงานให้แต่ละกลุ่มร่วมกันรวบรวมผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ และอภิปรายเหตุผล ตลอดจนความหมายในการนำเสนอสารในสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณา 50 เรื่อง

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
	1.3 ตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความ กระจ่างชัด	7. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันรวบรวมคัดเลือก คำถาม และคำตอบที่ทำให้เข้าใจถึงกลยุทธ์การนำเสนอ โฆษณาอย่างกระจ่างชัดของสมาชิกในกลุ่ม
	2. พิจารณาความ น่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูล และการตัดสินใจ ข้อสังเกต	8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายรวบรวม การแสดงผลการคิดวิเคราะห์การอ้างเหตุผลในแต่ละ องค์ประกอบของภาพยนตร์โฆษณา ในใบ กิจกรรมรายบุคคล ว่าวิถีทัศน์ภาพยนตร์ยนตร์ โฆษณาส่วนใหญ่ มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะ เหตุใด 9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการตัดสินใจ ข้อสังเกต จากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา แล้วเขียนเค้า โครงของโครงการที่กลุ่มสนใจเลือกหัวข้อเรื่อง ในใบกิจกรรมของกลุ่ม ส่งครูที่ปรึกษาพิจารณา
ขั้นที่ 4 : การลงมือ ปฏิบัติ	3. การสรุปอ้างอิง 3.1 การสรุป อ้างอิงด้วยการ นิรนัย 3.2 การสรุป อ้างอิงด้วยการ อุปนัย 3.3 การสรุป- ตัดสินใจสรุป	10. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุป ที่เป็น ประโยชน์ต่อการพิจารณาความน่าเชื่อถือ โฆษณา จากใบกิจกรรมรายบุคคลเป็นของกลุ่ม 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปจากการใช้ เหตุผลแบบนิรนัย และอุปนัยของกลุ่ม 12. ชักถามนักเรียนแต่ละกลุ่มถึงผลการวิเคราะห์ เหตุผล จากการใช้อ้างอิงประกอบโฆษณาเป็นจุด ขาย และร่วมกันลงสรุปและตัดสินใจสรุปลงใน ใบกิจกรรมกลุ่ม ครูคอยชี้แนะเพิ่มเติมและ สังเกตการทำงานกลุ่ม
ขั้นที่ 5 : การเขียน รายงาน		13. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายผล การศึกษาจากการฟังและดูภาพยนตร์โฆษณา สรุปบันทึกความรู้ จากการวิเคราะห์ประเด็น ความกระจ่างชัดเบื้องต้น ความน่าเชื่อถือของ แหล่งข้อมูลและการสรุปอ้างอิง แล้วเรียบเรียง

การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	ทฤษฎีของ นอร์ริสและเอนนิส	กิจกรรมการเรียนรู้
		เขียนเป็นรายงาน โครงงาน ตามรูปแบบที่ครู กำหนดให้ ครูคอยให้คำแนะนำปรึกษา
ขั้นที่ 6 : การนำเสนอ ผลงาน		14. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปผล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ได้ในชีวิตจริง โดยนำเสนอ เป็นรายงานหน้าชั้นเรียน และนิทรรศการเพิ่ม ผลงานโครงงาน

11. สื่อการเรียนรู้

ตัวอย่างรายงาน โครงงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ใบบันทึกกิจกรรมที่ 7

ใบความรู้ที่ 4

การเขียนเค้าโครงของโครงการภาษาไทย

เมื่อนักเรียนได้ค้นพบความรู้หรือข้อสนใจ หรือข้อสงสัยของตัวเองแล้ว นักเรียนต้องเสนอเค้าโครงของโครงการแก่ครูที่ปรึกษา ก่อนนำเสนอผลงานดังต่อไปนี้

ชื่อโครงการ

ชื่อผู้ทำโครงการ

ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

แนวคิด/ที่มาและความสำคัญของโครงการ

จุดประสงค์ในการทำโครงการ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้

- วิธีดำเนินการ (แบ่งออกเป็นกี่ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนทำอย่างไร จะแปรผลออกมา

ในรูปแบบใด /ตาราง /แผนภูมิ/กราฟ/สถิติ ให้แสดงด้วย)

.....

แผนปฏิบัติงาน

วันเดือนปี

1. คิดและเลือกหัวเรื่องโครงการ

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. เขียนเค้าโครง

4. ปฏิบัติการทำโครงการ

5. เขียนรายงานโครงการ

6. จัดทำแฟ้มสะสมงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....

เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

.....

ใบบันทึกกิจกรรมที่ 5
เค้าโครงของโครงการภาษาไทย

ชื่อโครงการ

ชื่อผู้ทำโครงการ

ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

แนวคิด/ที่มาและความสำคัญของโครงการ

จุดประสงค์ในการทำโครงการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้

- วิธีดำเนินการ (แบ่งออกเป็นกี่ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนทำอย่างไร จะแปรผลออกมาในรูปใด /ตาราง /แผนภูมิ/กราฟ/สถิติ ให้แสดงด้วย)

แผนปฏิบัติงาน

วันเดือนปี

1. คิดและเลือกหัวเรื่องโครงการ

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. เขียนเค้าโครง

4. ปฏิบัติการทำโครงการ

5. เขียนรายงานโครงการ

6. จัดทำแฟ้มสะสมงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

ใบกิจกรรมที่ 6

คำชี้แจง ให้กลุ่มลงมือปฏิบัติตามที่ได้เขียนเค้าโครงแล้วบันทึก วิเคราะห์ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. บันทึกผลการศึกษาค้นคว้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาค้นคว้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ

ชื่อโครงการ ชั้น ม. 3/.....

รายชื่อผู้จัดทำ

1.....	5.....
2.....	6.....
3.....	7.....
4.....	8.....

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ระดับคุณภาพตามรายการประเมิน
เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบประเมินความสามารถในการทำ
โครงการ

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ปรับปรุง

ข้อ	รายการ	คะแนน			คะแนน
		3	2	1	
1	ส่วนที่ 1 การวางแผนการทำงาน (15 คะแนน)				
	การกำหนดเรื่องที่ศึกษา				
	การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน				
	การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงาน				
	การกำหนดอุปกรณ์และเครื่องมือในการสืบค้น				
5	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการในการทำโครงการ				
2	ส่วนที่ 2 กระบวนการทำงาน (30 คะแนน)				
	การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน				
	การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการดำเนินงาน				
	การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด				
	ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงประกอบการทำโครงการ				
10	การบันทึกข้อมูล				

ข้อ	รายการ	คะแนน			คะแนน
		3	2	1	
11	การจัดกระทำข้อมูล				
12	การเรียบเรียงและสรุปข้อมูล				
13	การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงาน				
14	การแสดงบทบาทที่ได้รับการมอบหมายของสมาชิกในกลุ่ม				
15	ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน				
	ส่วนที่ 3 ผลงานและการนำเสนอ (15 คะแนน)				
16	ความสมบูรณ์ขององค์ประกอบและรูปเล่มรายงาน				
17	การแปลผลและการสรุปผลข้อมูล				
18	ความคิดสร้างสรรค์ของผลงาน				
19	การนำเสนอโครงการ				
20	การตอบข้อซักถามในการนำเสนอผลงาน				
รวม 60 คะแนน					

ระดับคุณภาพ

42 – 60 คะแนน ดี 30 – 41 คะแนน ปานกลาง ต่ำกว่า 30 คะแนน ปรับปรุง

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการทำโครงการ
ส่วนที่ 1 การวางแผนการทำงาน (15 คะแนน)

1. การกำหนดเรื่องที่ศึกษา
 - 3 หมายถึง ระบุความเป็นมา ความสำคัญ ปัญหาและวัตถุประสงค์ ครบถ้วน น่าสนใจ มีประโยชน์
 - 2 หมายถึง ระบุความเป็นมา ความสำคัญ ปัญหาและวัตถุประสงค์ ครบถ้วน มีประโยชน์แต่น่าสนใจ
 - 1 หมายถึง ระบุความเป็นมา ความสำคัญ ปัญหาและวัตถุประสงค์ ไม่ชัดเจน ไม่น่าสนใจ
2. การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
 - 3 หมายถึง ตั้งสมมติฐานสอดคล้องกับปัญหา และมีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลชัดเจน
 - 2 หมายถึง สมมติฐานสอดคล้องกับปัญหา
 - 1 หมายถึง สมมติฐานไม่สอดคล้องกับปัญหา
3. การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงาน
 - 3 หมายถึง การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงานเรียงลำดับเป็นขั้นตอนมีรายละเอียดครบถ้วน
 - 2 หมายถึง การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงานเรียงลำดับเป็นขั้นตอน แต่มีรายละเอียดไม่ครบ
 - 1 หมายถึง การวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงานเรียงลำดับไม่เป็นลำดับขั้นตอน
4. การกำหนดอุปกรณ์ และเครื่องมือในการสืบค้น
 - 3 หมายถึง กำหนดได้ถูกต้อง สอดคล้องกับกระบวนการสืบค้น
 - 2 หมายถึง กำหนดถูกต้องบางส่วน
 - 1 หมายถึง กำหนดไม่ถูกต้อง
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิชาการในการทำโครงการ
 - 3 หมายถึง ระบุแหล่งวิชาการได้มากกว่า 7 ประเภท
 - 2 หมายถึง ระบุแหล่งวิชาการได้ 5 – 7 ประเภท
 - 1 หมายถึง ระบุแหล่งวิชาการได้น้อยกว่า 5 ประเภท

ส่วนที่ 2 กระบวนการทำงาน (30 คะแนน)

6. การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน
 - 3 หมายถึง กำหนดขั้นตอนมีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง
 - 2 หมายถึง กำหนดขั้นตอนมีความชัดเจนบางส่วน สามารถปฏิบัติได้บ้าง
 - 1 หมายถึง กำหนดขั้นตอนมีความไม่ชัดเจน ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง
7. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการดำเนินงาน
 - 3 หมายถึง การจัดเตรียมมีความสมบูรณ์ทุกครั้ง
 - 2 หมายถึง การจัดเตรียมมีความสมบูรณ์เป็นบางครั้ง
 - 1 หมายถึง ขาดการเตรียมพร้อม
8. การปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด
 - 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้อง มีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ
 - 2 หมายถึง ปฏิบัติโดยมีครูเป็นผู้แนะนำบางส่วน มีการปรับปรุงแก้ไขบ้าง
 - 1 หมายถึง ปฏิบัติสับสนไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
9. การศึกษาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงประกอบการทำโครงการ
 - 3 หมายถึง มีการศึกษาค้นหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ครอบคลุมทุกประเด็นที่ศึกษา
 - 2 หมายถึง มีการศึกษาค้นหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง แต่ไม่ครอบคลุมทุกประเด็นที่ศึกษา
 - 1 หมายถึง มีการศึกษาค้นหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง แต่ไม่ตรงประเด็นที่ศึกษา
10. การบันทึกข้อมูล
 - 3 หมายถึง บันทึกข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาอย่างถูกต้องชัดเจนครบทุกข้อ
 - 2 หมายถึง บันทึกข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาบางข้อขาดความชัดเจน
 - 1 หมายถึง บันทึกข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาบางข้อขาดความชัดเจนหลายข้อ
11. การจัดกระทำข้อมูล
 - 3 หมายถึง จัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ ชัดเจน ประณีต สวยงาม ถูกต้อง สมบูรณ์
 - 2 หมายถึง จัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบชัดเจน ขาดความประณีต สวยงาม
 - 1 หมายถึง จัดกระทำข้อมูลไม่เป็นระบบ ขาดความประณีต

12. การเรียบเรียง และสรุปข้อมูล

- 3 หมายถึง เรียบเรียง และสรุปข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพจริง สื่อความชัดเจน
- 2 หมายถึง เรียบเรียง และสรุปข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอน แต่สื่อความขาดชัดเจนบางข้อ
- 1 หมายถึง เรียบเรียงและสรุปข้อมูลไม่เป็นลำดับขั้นตอน และสื่อความไม่ชัดเจน

13. การแก้ปัญหาและปรับปรุงการทำงาน

- 3 หมายถึง รู้สภาพปัญหาการทำงาน และกระตือรือร้นในการแก้ไขและปรับปรุงงาน
- 2 หมายถึง รู้สภาพปัญหาการทำงาน แต่ไม่กระตือรือร้นในการแก้ไขและปรับปรุงงาน
- 1 หมายถึง ขาดความเข้าใจสภาพปัญหาการทำงาน ไม่กระตือรือร้นในการแก้ไขและปรับปรุงงาน

14. การแสดงบทบาทที่ได้รับมอบหมายของสมาชิกกลุ่ม

- 3 หมายถึง สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทอย่างถูกต้อง มีความรับผิดชอบ
- 2 หมายถึง สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทขาดความรับผิดชอบบ้าง
- 1 หมายถึง สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทไม่ถูกต้อง ไม่ครบทุกคน

15. ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน

- 3 หมายถึง มีระเบียบวินัยในการทำงาน ตรงต่อเวลา และตั้งใจทำงานดีทุกครั้ง
- 2 หมายถึง มีระเบียบวินัยในการทำงาน ตรงต่อเวลา และตั้งใจทำงานเป็นส่วนมาก
- 1 หมายถึง มีระเบียบวินัยในการทำงานบ้าง ไม่ตรงต่อเวลา และไม่ตั้งใจทำงาน

ส่วนที่ 3 ผลงานและการนำเสนอ (15 คะแนน)

16. ผลงานแสดงความสามารถจากวิเคราะห์

- 3 หมายถึง สามารถระบุประเด็นสำคัญ จำแนกประเด็นที่มีความคิดเห็นอ้างเหตุผล และตั้งคำถาม คำตอบได้ตรงประเด็น อย่างชัดเจน
- 2 หมายถึง สามารถระบุประเด็นสำคัญ จำแนกประเด็นที่มีความคิดเห็นอ้างเหตุผล และตั้งคำถาม คำตอบได้ตรงประเด็น ก่อนข้างชัดเจน
- 1 หมายถึง สามารถระบุประเด็นสำคัญ จำแนกประเด็นที่มีความคิดเห็นอ้างเหตุผล และตั้งคำถาม คำตอบได้ไม่ตรงประเด็น ไม่ชัดเจน

17. ผลงานแสดงเหตุผลสนับสนุนการวิเคราะห์

- 3 หมายถึง สามารถ ให้เหตุผลพิจารณาความน่าเชื่อถือ สังเกตและตัดสินข้อสังเกตได้ ถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 2 หมายถึง สามารถให้เหตุผลพิจารณาความน่าเชื่อถือ สังเกตและตัดสินข้อสังเกตได้ ถูกต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แต่ขาดความสมบูรณ์ในบางข้อ
- 1 หมายถึง สามารถให้เหตุผลพิจารณาความน่าเชื่อถือ สังเกตและตัดสินข้อสังเกตได้ แต่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือขาดความสมบูรณ์ถูกต้อง

18. ผลงานแสดงการสรุปอ้างอิงผลจากการวิเคราะห์

- 3 หมายถึง สามารถพิจารณาสรุปอ้างอิงด้วยวิธีนัย อุปนัยและตัดสินคุณค่าของเรื่องได้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลที่ศึกษา
- 2 หมายถึง สามารถพิจารณาสรุปอ้างอิงด้วยวิธีนัย อุปนัยและตัดสินคุณค่าของเรื่องได้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลที่ศึกษาบางส่วน
- 1 หมายถึง สามารถพิจารณาสรุปอ้างอิงด้วยวิธีนัย อุปนัยและตัดสินคุณค่าของเรื่องได้ แต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ศึกษา

19. การนำเสนอโครงงานและความคิดสร้างสรรค์

- 3 หมายถึง นำเสนอเป็นระบบ ลำดับข้อมูลชัดเจน แสดงออกในความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2 หมายถึง นำเสนอเป็นระบบ ลำดับข้อมูลชัดเจน ขาดความคิดสร้างสรรค์
- 1 หมายถึง นำเสนอไม่เป็นระบบ ลำดับข้อมูลสับสน

20. การตอบข้อซักถามของครูในการนำเสนอผลงาน

- 3 หมายถึง การตอบข้อซักถามชัดเจน ยกตัวอย่างประกอบเชื่อมโยงเป็นเหตุผลที่สัมพันธ์กัน
- 2 หมายถึง การตอบข้อซักถามชัดเจน ยกตัวอย่างประกอบแต่ขาดการเชื่อมโยงเป็นเหตุผลที่สัมพันธ์กัน
- 1 หมายถึง การตอบข้อซักถามไม่ชัดเจน ไม่มีการยกตัวอย่างประกอบ

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

เพศ ชาย หญิง อายุ ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับมาก
2 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับปานกลาง
1 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับน้อย

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของนักเรียน			สำหรับ ผู้วิจัย
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้				
1. เนื้อหาและแหล่งเรียนรู้ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ท้าทาย				
2. ใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศกระตือรือร้นสนใจใคร่รู้				
3. การเรียนรู้มีบรรยากาศเป็นอิสระ อบอุ่น และผ่อนคลาย				
4. ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข				
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน				
5. มีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย				
6. มีการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น				
7. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง				
8. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นความสามารถ ตามศักยภาพของตนเอง				

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของนักเรียน			สำหรับ ผู้วิจัย
	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1	
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์ โฆษณา ที่สนใจอย่างลึกซึ้ง				
10. กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความสามารถอย่าง กระตือรือร้นตลอดเวลา				
11. กิจกรรมเชื่อมโยงบทเรียนเข้ากับชีวิตประจำวัน				
12. นักเรียนชอบเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครู จัด				
13. นักเรียนเกิดทักษะการวางแผนและสามารถ ทำงานเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ				
<u>ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้แบบโครงงาน</u>				
14. นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปจัดโครงการอื่นๆ ได้				
15. นักเรียนสามารถประยุกต์ พัฒนาความรู้ และ ทักษะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ประจำวัน				

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการฟังและดูเชิงจิตวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอย่างไรบ้าง ให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะลงในช่องว่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ผู้ประเมิน)

ภาคผนวก จ

1. รายชื่อสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณาจำแนกตามประเภท
2. ภาพสื่อโฆษณาที่ใช้ประกอบการวัดผลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
3. ภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน

รายชื่อสื่อวีดิทัศน์ภาพยนตร์โฆษณาที่ใช้ประกอบการวิจัย จำแนกตามประเภท

1. ประเภท การเสนอจุดขายที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โดยตรง

โฆษณาแอร์ไคกินDaikin Advertising

โฆษณา KFC Krispy Fish Burger

โฆษณาเครื่องคั่มชาเขียว โออิชิ ชุด ตาไว 2

โฆษณาเนสกาแฟโพร์เทคสลิม

โฆษณา กาแฟ เนเจอร์กิฟ

โฆษณา รีจอยส์ 3-in-1 สูตรใหม่

โฆษณาโออิชิ สลิม ซี 600

2. ประเภทการใช้บุคคลผู้มีชื่อเสียงเป็นผู้นำเสนอ

โฆษณาแชมพูบำรุงผมชั้นซัลYogurt Complex

โฆษณาน้ำมันพืชก๊วก HQ เคน ซีรเคช

โฆษณารถจักรยานยนต์ไฟโน่

โฆษณา รอลิอัล ริไวเทิล ไวท์ (ชมพู อารยา)

โฆษณาโฟมล้างหน้า Smooth E (แพนเค้ก)

โฆษณาเครื่องคั่ม เพียวริคูใหม่

โฆษณาแป้ง ELISEES. (ศรีริต้า)

โฆษณามิสทีน ไวท์ สปา

โฆษณาซัลซัลทรีตเมนต์

โฆษณา โตโยต้าไฮลักซ์ วิโก้ เทียวไทย 4 ภาค

โฆษณา กานีเย่ Men (อนันดา)

โฆษณา รีจอยส์ 3-in-1 สูตรใหม่

โฆษณาคลินิกเคลียร์ (พลอย-ตาร์)

โฆษณาคาร์ลี (แอน ทองประสม)

โฆษณา โซฟี แบบ กระชับ

โฆษณา ยาขงสมุนไพรร ตราพิตเน่ ชุด “สวิง”

โฆษณาแชมพู แพนทีน ชุด พิมพ์+รถเมล์+นุ่น

โฆษณาผ้าอนามัยลอรเอะ

โฆษณาแป้งมิสทีน บีบี ไฮเคฟ

ภาพยนตร์โฆษณาไทยประกันชีวิต ชุด Whatever Will Be Will Be

ภาพยนตร์โฆษณา น้ำมันตัวเหลืองก๊วก

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางศิรินทิพย์ เคนดวง
ที่อยู่	22/134 หมู่ 4 ตำบลธรรมศาลา อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม 73000
ที่ทำงาน	โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ 034 – 252-613
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2551	ศึกษาต่อปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2522 – 2527	อาจารย์ 1 โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมืองฯ จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2528 – 2539	อาจารย์ 2 โรงเรียนสระกะเทียมวิทยาคม อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน	อาจารย์ 3 และครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครปฐม